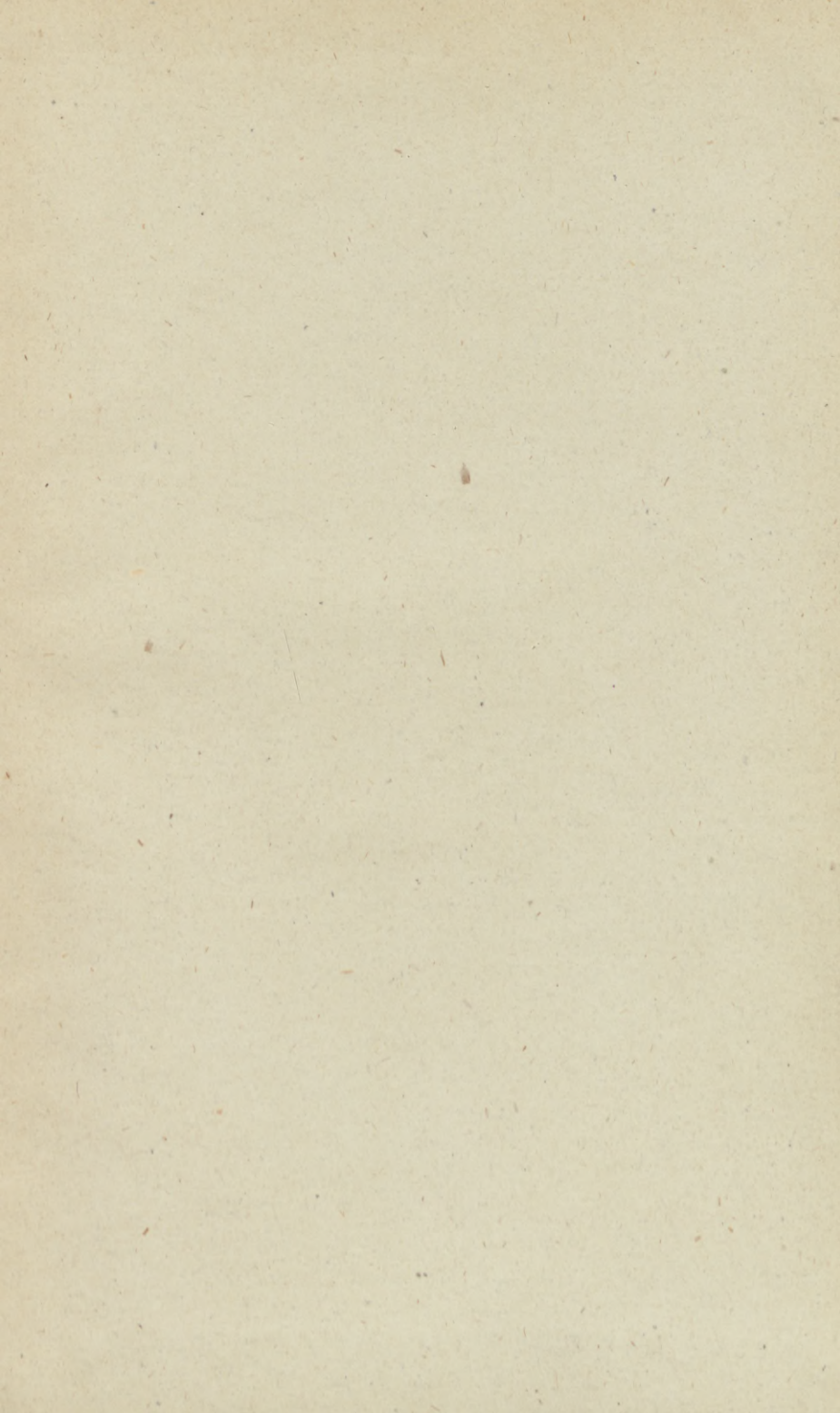

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 363.

פנור גנים

בזל שנים רבות

POESIE RIL MITT A RIL

SAMUEL DAVID LOZIZAYTO

1127308

כנור נעים

חלק שני

כולל שירים ומצבות

לרש"ל ז"ל

POESIE ED EPITAFFII

DI

SAMUEL DAVID LUZZATTO

DA TRIESTE

OPERA POSTUMA

PADOVA
TIP. CRESCINI
AGOSTO 1870

סיני נחום

תל אביב

הוצאת ספרים ישראלי

תש"ח

POESIE ED EPITAFII

על ידי הנצב על המלאכה, בעל האותיות העבריות,
יוסף סקאראמילא מערת ישראל אשר כפאדוכה.

SMUEL DAVID LUZZATTO

LIBRERIA BOBOLINI

אל הקורא

אמר ישעיה בן לא"א שד"ל ז"ל: כבר נדפסו במכ"ע בכורי העתים שנת תק"פו רבים משירי מר אבי זצוק"ל, המפורסמים בשם **כנור נעים**, ועתה הנני מוציא לאור החלק השני מס' הנ"ל (הלא הוא שמו אשר קרא לו מע' המחבר זצו"קל); והחלק הזה כולל מבחר השירים הנשארים אשר נשארו גנוזים באוצרותיו, ובתוכם גם רוב השירים שכבר נדפסו זעיר שם זעיר שם במכתבי העתים או בספרים אחרים, ולא נתתי להם מקום בספר הזה כי אם אחרי דרישה וחקירה להגיה טעויות הדפוס שנפלו בהם, ונספחה עליהם מליצת דרך ארץ או אטיזיצמוס אע"פי שנדפסה כבר בפני עצמה בשנת תר"א, באופן שכל השירים יהיו כשלחן ערוך לפני הקורא, ועל כל שיר ושיר שנדפסו לשעבר אזכיר הזמן והספר אשר בהם נדפסו, ואשים בסוף הספר השירים אשר לא ידעתי זמן הכתבם וגם שני שירים אשר לא יכולתי לסדר לפי סדר הזמן, כי נעלמו ממני עד אחרי כלות הדפסת האחרים, אך כלוח שכסוף הספר כולם על מקומם יבאו בשלום.

באיזה שירים לא תמצאנה כל הנקודות כי אם מקצתן כאשר יצאו מעט המשורר אשר לא כיוון בהן אלא להרים מכשול מדרך הקורא; ואולם אם היה הוא בכבודו ובעצמו שולחם לבית הדפוס אין ספק אצלי שהיה מנקד כל התבות כולן מראשן ועד סופן כאשר עשה לכל השירים הנדפסים בבה"ע הנ"ל; ואני לא זרתי לשלוח בהם יד, אך למען עשות מלאכתי באמונה לא נחתי ולא שלותי עד שמצאתי או מונחים בקרן זוית או ביד אוהבי ותלמידי מר אבי זצוק"ל רוב השירים האלה כתובים בידו ממש, ולא נשענתי על שום העתק כי יראתי כי אמרתי פן המעתיק החליף או השמיט בשגגה איזו נקודה, ואברך את ה' אשר נתן כזאת בלבי כי כאשר דמיתי כן היתה.

ואחר השירים תבאנה המצבות אך לא כולן ולא רובן אלא מעוטן העולות על כלנה לפי קוצר דעתי ולפי דעת החכמים תלמידי אבי העומדים על ימיני לתמכני, כי על הרוב לא כתבן אלא להדרש לאשר שאלוהו, כי חפץ חסד הוא, ולא היה רוצה להשיב גם איש אחד ריקם מלפניו:

אקורה כי היודעים כמה תכבד העבודה על המוציאים לאור ספרים הכתובים בלשוננו הקדושה, ובפרט המנוקדים, יכירו וידעו כי המלאכה נעשתה בזריזות ובעיון גדול הדק היטב היטב הדק פעמים שלש על כל אות ואות ועל כל נקודה ונקודה, אך בכל השתדלותי נפל בה איזה טעות לקיים מה שאומר המשל הקדמוני "אין דפוס בלא טעות" ואמנם הלא מצער הוא, והמשכיל יבחנהו מאליו.

ועתה מובטח אני כי העוסקים בתורה ואוהבי חכמת הלשון ימצאו בחבור זה נחת רוח הן בבחינת

רעיוני המשורר הנשאים והרמים, הן בכחינת התפארת אשר תקבל על ידו לשוננו הקדושה אשר בה המשורר הפליא לעשות, כי אהבת נפשו אֶהְבֶּה, וככל ימיו לא השתדל אלא להרים קרנה והדרה, ולהחיות אותה לפליטה גדולה, כי לפי רבות למוד הלשון כן ירבה וכן יפרוץ למוד תורתנו הקדושה אשר היא חכמתנו ובינתנו לעיני העמים ויסוד הצלחת כל העולם כולו. והנה מצד אחר המשורר הראה והודיע כי אע"פ שלשון הקדש נשכחה מפי ההמון וכמעט ספו תמו המכירים לדבר יהודית בין איש ובין רעהו, יש לאל ידנו להשתמש בה בכל ענין העולה על דעתנו ולא בעניני יראת שמים ומוסר השכל בלבד.

והיה אם חכמי הדור יתנו עדיהם כי מצאה מלאכתי חן בעיניהם ואדע כי אינני יגע לריק ולבהלה. כן לבי יוסיף אומץ וכח ואוסיף אי"ה שנית ידי להדפיס מחדש החלק הראשון מן השירים הנשגבים האלה לעשות רצון המבקשים אותם ואינם מוצאים אותם; ולא אתן שנת לעיני ולעפעפי תנומה עד הפיצי בישראל אוצר כל כלי חמדה אשר הניח מר אבי זצוק"ל אחריו ברכה, וטרם כל דבר מבחר אגרותיו אשר אליהן צמאה נפש כל החכמים אשר ידעו את האיש ואת שיחו.

פאדובה שנת עין הדעת לפ"ק

שירת החתול

בשבתו על ברכי אמו כחם היום במקום אשר כידורי
 השמש מגיעים את כל תקף, כדרכו כל הימים, ויפתח
 את פיו ויברך את יומו:

תקיעה

האח האח נפשי!

היום חידות אביע.

שמש, קומה הופיע:

אל-נא תאיץ לשקוע.

לולא בגלל ראשי,

על-מי תקיף רקיע?

על-מי עמל ויגיע

תיגע בלתי מרנוע?

אך בגללי יאירו

עיש, כימה, ירח:

אלי שמש זורח,

עלי תקום תכל.

כלם אותי יוקירו

חיה ועוף פורח:

ואני לעד שמח,

הנני רב-הבל.

הן עתה יולדתי

חלב אותי הרותה

גם את-שערי שפרתה,

ותלק בלשונה.

מַעַתָּה יַפְעֵתִי
עַל כָּל־יַפְעָה עֲלֵתָה:
אֵלַי שְׂמַחָה יֵאתָה,
שִׁשּׁוֹן גִּילָה, רִנָּה,
מִיְהוּא הַדּוֹמָה לִי
בֵּין כָּל־בְּהֵמוֹת שָׂדֶה?
מִיִּזְהָ גֵאוֹן יַעֲדָה?
כְּמִנִּי מִי נָעִים?
הֲאֵח, מִה־טוֹב חֲבֵלִי!
אֵלֶיךָ אֵל, אוֹדָה:
אֵלֶיךָ הַפּוֹדָה,
אֵלֶיךָ רַב־דַּעִים.
מִיִּזְהָ בֵּין חִתּוּיֵעַר,
מִיִּזְהָ בַדְּגֵי הַמַּיִם,
מִיִּזְהָ בֵּין עוֹף שָׁמַיִם,
מִיִּזְהָ אֲשֶׁר כְּמִנִּי?
הֲנָה עוֹדְנֵי נֶעַר,
עָלוּ וּלְבָן שָׁנַיִם:
יָמֵי שְׁבַעִים וְשָׁנַיִם,
עוֹד לֹא יָדַעְתִּי עֲנִי.
הֲנָה אֵין בִּי כִּי כָל־נִגַּע,
אֵין בִּי כִּי אִם חֲרוּהָ:
לְבַטָּח וּבְשִׁלוּהָ
אֲתִיבָה יוֹמָם וְלַיִל,
אֵינֶק כְּמַעַט בַּל־רַגַּע,
אֲכַל מֵאֲכַל תְּאוּהָ:
מִיִּזְהָ אֵלַי שְׁוָה?
כְּמִנִּי מִי זוֹלֵל?

כאשר אראה אָמִי
עַל רֶב־שְׁלוֹם שְׁכַבְתִּי.
אֲרוּצָה כְּאַרְנַבֶּת.
חַיֵּשׁ בְּזַנְבָּה אֲחֻזָּה.
הֵאֵחָה מִה רֵב חֲמִי
שֶׁקֶט לֹא אוֹכֵל שֶׁבֶת.
הֵן גַּם בְּזָבוּב נִשְׁגַּבְתִּי
לְלַחֹם נִפְשֵׁי הָעֵדָה.
כִּאֲשֶׁר אֶכְלִי הַשְּׁלֵמִתִּי
אֲשַׁכֵּב עַל־הַכֶּסֶּא:
שִׁמָּה בִלְתִּי מִכֶּסֶּה
כִּשְׁתֵּי שָׁעוֹת אִישׁוֹן.
אַחַר כִּל־אֱלֹהִים קִמְתִּי
וְשָׁדִי אֲמִי אֶעֱשֶׂה:
גּוֹפִי אֲזוּ יַעֲשֶׂה
שֶׁמֶן כִּבְנֵי בִשֵׁן.
כִּאֲשֶׁר אֲמַצֵּא כִל־בְּגָדִי
כִל־חוֹט אוֹ כִל־מְטוֹה.
אֲצַחֵק עַד אִם אֲרוּה
בִּשֵׁן אוֹ בַּפֶּרֶסָה.
אִם־אִישׁ אֲרֹאֶה מִנְּגֵד
לְצַחֵק בֵּי יִתְאוּה.
אֲכַהּ עַד יְדוּה.
עַד יְהִי קִלְסָה.
אֲזוּ אִם זַעַם יִרְאֵנִי
לְקוֹם עָלַי כְּזָאֵב

הוא ישאר כואב.
ואני אנוסה לי.
לא-כן לגביר קנני:
אותו לבי אהב:
הנה לבי תאב
אליו יומי לילי.
אף-הוא לבו אלי
חפה עזה נקשר:
גם לא יאכל בשר.
אם לא יתדלי חלק.
ובכן חלבי עלי
ירבה, ישמן, יעשר.
תם אני, אף ישר:
הנני קל פילק.
ולמען לדבר-פשע
לאיתפן מחשבתי,
אשה כתשוקתי
אלי חיש ינתן.
וכבר יותר מתשע
בקשו להיות אשתי.
הבטנה חדותי,
חיתו שדי, אתן.
היש בין חיתודער,
היש ברגי המים,
היש בין עוף שמים,
היש אישר כמני?

ב

קִינַת הַחַתּוּל

אֲשֶׁר עֹזְבָתוֹ אִמּוֹ בִּילְדוּתוֹ וּתְלַךְ לָהּ, וּתְבֹא חַתּוּל
אֲחֵרֶת וּתְמִיתֶהוּ.

תקיעה

מַעַי מַעַי אוֹחִילָה

גִּטִּין, עַל־מִיתוֹתָךְ:

אֲחִי, לְקִשְׁיֵי יוֹמֶךָ

אֲבָכָה יוֹמָם וָלַיִל.

לֹזֶאת אֲסַפֵּד אֵילִילָה,

אֵיכָה נִקְטַף אֲבָךָ,

אֵיכָה נִדְעַר נֶרְךָ,

מִרוֹם נֶפֶל הַיֵּלֶל.

עֵינַי אַךְ בּוֹכֶיָה

כַּאֲשֶׁר אֲזַכֵּר אוֹתְךָ:

כֹּל־טוֹב הָיָה אֵתְךָ,

יִפָּה מִכֹּל עוֹלָל.

כֹּל־יָפִי בְךָ הָיָה,

אֵינִי דָפִי בַדְמוּתְךָ:

אֵל־מִי יֵאֹת בְּלַתְךָ

כֹּל־שִׁבְחָה, כֹּל־הַיֵּלֶל?

גִּטִּין אֲחִי, הֵן מָתָה,

לְשׂוֹא חַיִּים תִּתְּאָב:

איכה יועם זהב?
בדס איך יתגולל?

איכה תניח גתה
הילד הנאהב?
על־זאת לבי יכאב:
מיזה כזאת מלל?

ואת חתול מרשעת
אן חמלתך הלכה?
בנחשלים איככה
תזירי התעלל?

צדקת נפשך, פשעת
איך אכזרי נהפכה?
מי נבר ראה ככה,
או מי לראות פלל?

גטין, אחי אחי,
מעתה אין לברח:
הן בא עמך לפרוח,
לשוב אל־המחולל.

ואני יבש כחי
לא־עוד אוכל לשמוח,
לא־עוד אמצא מנוח,
אמות בבכי וילל.

שִׁיר יְרִידוֹת

במשקל חפשי בלא הגבלה בין יתר ותנועה

הק"ע

שִׂמַח יוֹמָם וּלְיָלַי,
בְּחֹר, בְּשִׂמְחָתְךָ;
בְּיוֹם שִׂמְחַת לְבָבְךָ
מִפֶּחַד אֶל-תִּירָא.

מֵה־טוֹב חִבְלֶךָ, בְּדַחֲלִי!
מֵה־נְעִים גּוֹרְלֶךָ!
נִצַּבְתָּ לִי מִיַּנֵּךְ
שְׂגֹל מִפְּאֲרָה.

וְמָה מֵאֵד יִקְרָה
חֲנָה מְכַל כְּלָה!
כִּלְזֵן דּוֹמוֹת אֲצִלָּה
כַּחַח לִשְׁשֹׁן.

אֶף-הִיא מֵאֵד נִהְרָה,
נֶאֱנָה לָהּ תִּהְלָה.
אֲשֶׁרִיךְ אֶת בַּעֲלָהּ!
מִחֲלַב תִּדְשֵׁן.

לֹא-עוֹד תִּירָא מִפְּגַע,
לֹא-עוֹד יִצְעַן בֵּיתְךָ,
לֹא-עוֹד תִּמוֹט רַגְלֶךָ:
דּוֹרִיָּה יִתְמַכּוֹךְ.

דָּוִד אָחִי, כַּל־רַגַע
מַעַתָּה בַּלְתֵּךְ
תִּשְׁמִיחַ אֶת־נַפְשְׁךָ.
דְּרִיחַ יִרְוּךָ.
וּבִאֲהַבְתָּה סֵלָה,
אָחִי יִקָּר, תִּשְׁנֶה:
וּכְמוֹ אָחוֹ יִשָּׂא
יִהְיֶה מִקּוֹר חֲנָה.
דָּוִד, לִשְׁוִי תֵּלָה
עָלֶיָה אִם־תִּהְיֶה:
כִּי כַחֲמָה יִנָּה
הַדֶּר הַעֲרִינָה.
לְךָ בּוֹחֵר בְּטוֹב,
אוֹהֵב אֶת־הַטּוֹבִים,
מוֹאֵם הַשׁוֹבְבִים,
נְאֻוָּה כְּלִילַת יָפִי.
וְאֵת שְׂדֵה רְטוֹב,
אֵילַת אֲהַבִּים,
יִפֶּה כְּכּוֹכְבִים,
כֹּלָה בְּלִי כַל־דָּפִי.
צִהְלִי אֶת־בּוֹעֲלֶיךָ,
וְלוֹ תִשׁוֹקֶתְךָ,
וְלָמִי כַל־חֲמַדְתְּךָ
כִּי־אִם אֵל־הַחַתָּן?
אֵלָיו תִּנֵּי דוֹדֶיךָ.
עָלָיו כַּל־מַחֲשַׁבְתְּךָ:

או תִּרְבַּ תִּפְאֲרֶתְךָ .

בֵּיתְךָ נֹוֹה אֵיתָן .

טוֹב טַעַם חֵן וְדַעַת

רִבִּיד אֲלִיצוּאָרוֹ :

אָדָם וְצַח עוּרוֹ .

כִּלְבִּנוֹן מֵרֵאָהוּ .

וְאֵל רֵאָשׁוֹ מִגִּבְעַת

יִרְאֵת־אֵל יוֹצֵרוֹ :

אֶף־הוּא יִהְיֶה עוּרוֹ

כִּלְעֵנֶג יִשְׂבִיעֵהוּ .

הֲלֹא תִשְׁעֶשְׂעוּ

מַעַתָּה בֵּאֲחוּהָ :

לְבַטַח וּבְשִׁלוּהָ

הֲלֹא תִגִּילוּ יַחַד .

קוֹל צִהְלָה תִשְׁבְּעוּ .

שִׁשׁוֹן וּרְבַח חֲדוּהָ :

וְתִמְלֵא תֵאוּהָ

בְּלִי מוֹרָא וּפְחָד .

טוֹבוֹת יִשְׁלַח עוֹד אֵל

רְבוֹת מִנֵּי עַד־הִנֵּה .

וּבְרַגַע יִפְקֹדְנָהּ

תִּשָּׁב עַד־הָאֲבָנִים .

נִרְאָה בִּישְׂרָאֵל

עוֹד זֶרַע רַב מִמֶּנָּה .

וְעֵינֵיכֶם תִּרְאִינָהּ

בְּנֵין יְרוּשָׁלַיִם

(*) תפלה (כלה יתרות)

תקיעה ותקיעו

נביר בראש וסוף, זרעה חשוף,
ועמך אסוף, וכא במחני:
בריתך זכור, לעם לה בכור.
הטוב לה עכור, נקובה בני?
לאמה פקוד, לגאלם שקד.
שלח זמן רקד, לדל שבע עני:
ארון יקום קרב, עדה גאון קרב.
אמור למערב ואל שמהל: תני:
דבירה בנה, ועדרה מנה.
לגויה פנה, גער בשטני:
חזה מנאצים, וקול מחצצים,
והם מלוצצים, אני בקונני:
עוזה אזור, ידידה עזור.
ליעקב בזור, שלל כנעני:
חסין ורם! גדל, נשוא שאט חדל,
ושא למך ודל, בצב ובאני:

(*) נדפס בספר הליכות קדם, אמסטרידם תר"ו עמוד 6

רַעַם וְנִשְׁאֵם כְּתוֹעַפּוֹת רֵאִם.
בְּאַרְצֶךָ טָעַם, וּבוֹשׁ מְלוֹשְׁנִי:
וְאִם בְּחֵטָא מְרִי, עַדן תִּיִסְרִי,
הֲלֹא יְהִי צָרִי, נָאִם "לְמַעְנֵי"
הַטּוֹב בְּצִאֲנֶךָ, שְׁפוּף חֲמָתֶךָ,
וּלְעֵנָה לְךָ עֲדַת כְּמוֹשׁ מְנִי?
חֲרוֹנֶךָ כְּבוֹשׁ, וּמְחֲצֵי חֲבוֹשׁ.
וְהַחֲמֹר חֲבוֹשׁ, אֲמַר לְרוֹזְנִי:
הֲדַר כְּבוֹדֶךָ, וְרוֹמְמוֹתֶךָ,
אֲזַמְרָה לְךָ, וְאוֹדֶךָ אֲנִי:
אֲמַתְךָ לְבִשׁ וְרַחֲמֶיךָ,
וְאֵל בְּקִצְפֶךָ תִּדְכֵּאֲנִי,
וּבְחֲמָתֶךָ תִּיִסְרֵנִי;
וּמְלִבָּא חֲמַת, אֲדוּם וּקְדָם,
יְמִינֶךָ שְׁלַח וּקְבִצְנִי;
וּרְאֵמָה וַיִּשְׁבֶּה כְּקָדָם,
נֹת שְׁלוֹמֶךָ וְאַהֲלֶךָ;
וְחִפְרָה עֲדַת אָרֶם וְחַתָּה,
וְנִכְרְתָה בְרִית אֲנִי וְאַתָּה:

ה

מִשְׁלַּי מִמִּישְׁלֵי

Aesopus

תקיעו

כראות גבר ישיש כי יום וליל
מצות ומריבות בין בניו תהיינה,
ויקראם, ויאמר: קרבו הנה,
עמר מטות זה רעו אנשי-חיל.

קמו בניו כלמו, כל החיל;
איש איש אמר: אקומה וארענה.
אך האגודה, כאשר מראש, עורגנה;
תשב לבטח כמזווה ואיל.

וירא הזקן ויפתח העמר,
נתון מטת ממנו אל כל-ילד;
וברגע קל כל-המטות שברו

ויען אז אל כל-בניו ויאמר:
למדו מוסר; כי כל-דברי החלד,
כאגודה זאת, בקשר יתגברו,
ובהפרד יצערו.
למדו מוסר, ויהיו כקשורים יחד;
אז טוב לכם, אז לא תגורו יחד.

ו

לאבי

תקיעו

אבי, אבי, אדון, מורה, משענת,
הן שש עשרה שנה עלי חלפו,
כיום לשבע עשרה, אלופי, באתי;
אך הִתִּי אל־מי תהיה סְכַנְתָּ?
בְּנִשֵּׁר העוֹפֵף הימים עפו.

איש אל־אחיו רוץ רוץ יביע אמר;
בְּדַבַּר המלך הרצים נדחפו,
יום יום יברח כרוח וכצל חֶמֶר,
ושבוע ימים נס ויָגַס יָרַח.

ובטרם נפקח עין שָׁנִים ספו,
על־כן בְּכַפּוּרוֹת אישים נאספו.

בא, חזקיה, אֲתִי, איש מלא רוח,
רוח רַחֵף מְקַדֵּם על המים,
כאשר ידענו אנכי ואתה,

בא נא וראה תחת כל־השמים,
איך שש עשרה שנה יבִּלָּה הגבר.

הילד הנולד על האבנים,

מִשֵּׁשׁ עֶשְׂרֵה הראשונים מה־יעֵשׂ?
ילמד לשון ומלאכת הידים,

למצוא די מחסורו כְּתָם פְּרוּיִם,
ושָׁנִים שְׁלִישִׁים משנים אלה

יְנוּחַ ויִצְחַק, אף ילמד דרך
התועבות מכל אנשי עוֹלָתָה.

אולם אף גם כל זאת, אם נְעַרְךָ עַד

ימים אלה, נראה כי נמצא כמו

טוב מִיָּתֵר ימים; יֵעָן וּבֵיעָן

רַב חכמתו ילמד האיש בהמה:

בהם ישתה חכמה דַּלְף עַל־דַּלְף,

וכאז לא ילמד עוד לו חֵיה אֵלֶף.

אחר טב ימים אלה אין רק נהי,

אין עוד דבר לביהאדם ירניע,

רק כל־דבר לביהאדם יפריע;

לכן בין הימים שֶׁבַח אני

הראשונים, כי מומיהם מַעֲטוּ.

אולם בלם בלם, אם יִשְׁפְּטוּ

משופט צדק, הוא כלם ירשיע.

מהפצו שפתותי? מה־זה אמרתי?

אבי, אבי, אל־נא תרגו, שגיתי,

מה־זה אמרתי נא? שִׁמִּים שָׁמוּ!

אמרתי צל ימינו על־הארץ;

אמרתי אין טוב בם; כי יבא קרץ

אל־איש, טרם עיניו לצור ירמו.

אן אוליך חרפתי? או את־הפשע

איכה אסתיר? או איך אוחיל לישעי?

אם בשפתי סרה לֵאל דְבַרְתִּי,

ובחיר כל־נבראיו ככה בזיתי.

לא, לא; אודה פשעי: אִמַר נִמְצָאוּ

בארץ אנשי־עוֹל וּבְנֵי־סָבֵל

כמעט יאות לאמר לשוא נבראו;

אולם גם יש בארץ אנשי שכל,

מכל מחמד אדם צורם אָהֲבוּ.

ולבד אותו יעברו יום וליל;
אך בו ידבקו בגבורה וחיל,
ולעמודים פה בתבל ישבו;
עלימו תסמך ארץ הליו,
ובכנפותיה הישרים יאחזו.

אלה כל־דגע מימיהם יספרו.

אלה היטב כל־דרכיהם יחקרו.

אלה כל־יום ויום יזרעו צדק.

אלה מפרס אל ירחיקו חדק.

אלה צלם צורנו נראה כמו.

אלה סוד המלאכה וידידיו המה.

אלה שעשו עים לו אף בגללמו.

את־עולמו ברא למצוא לו רע.

אוהב אותו מכל ולהשתעשע;

כי רע אל עיני כל בדר לשבת.

ואני בנך. אבי. אבי הגידה

נא ער־היום הזה אל־מי קרבתני;

מי מכל־אלה מעודי אהבתי;

איך שש עשרה שני בלו העידה.

העידה נא כי בשנים האלה

רחקתי מעצלות ואלמד דעת.

העידה נא אל־כל־אזן שמעת

כי לשפת העברים לבי נתתי.

לדעת חקותיה כיכלתנו

נחנו הנדחים מירשתנו;

לעבוד את־האדון כדבר הספר.

העידה עוד איכה נפשי רפאתי.

איך הרחקתיה מדרכי הפתי.

איך לַמֵּדְתִי אוֹתָהּ לִשְׁנוֹא הַשְּׂקָר,
לְדַרוֹשׁ אֶת־הַנְּכוֹן, לָבֵא עַד־חֶקֶר:
הַעֲדֵה עוֹד, אָבִי, אֵיכָה בַחֲנִיתִי
אֶת־לְבוֹת הָאָדָם; אֵיכָה הִסְכַּנְתִּי
לְקַרְוֵעַ הַמַּסּוּהָ הַפְּסָה מִנּוּ
אֶת־סוּד דְרָכֵי כָל־אִישׁ, עַד אִם רָאִיתִי
(עוֹדִי נֶעַר בּוֹדֵד) עֲרַמַת כָּל־גֹּבֵר:
אָבִי, כָּל־אֵלֹהִים גִּסְּאֵתָה יָדְעַת;
אוֹלָם אֲנִידָה לְךָ מִהֲזֶה חוֹזִיתִי,
חוֹזִיתִי כִי שְׁלֹשׁ הַכַּחוֹת הֵמָּה,
כָּל־אָדָם עַל־פִּיהֶם תַּמִּיד יִנּוֹעַ:
חֲמַדַּת הַתַּעֲנוּגִים, חֲמַדַּת הַכֶּסֶף,
חֲמַדַּת שֵׁם טוֹב: זֹאת עַל־כֻּלָּן עֵלְתָה.
אֲוֹן, מַעֲדָנִים, שֵׁם טוֹב, אֲמוֹת כָּל־פֶּעַל;
וְאֶקְרָאם שְׁלֹשׁ הָאֲמוֹת **אֲמִישׁ**:
אָבִי, אֶת־זֶה חוֹזִיתִי וְאֶסְפְּרָה,
וּבִכֵּן כָּלוּ מַלְּי; וּלְבַד אִמְרָה
כִּי אֵלֹהִים חֲכָמוֹתִי, זוֹלָתָן אָפֶס,
שְׁלֹשׁ בְּלִבְד, אִם בֶּן אַחֵר יִתְפָּאֵר
בִּידִיעוֹת אֵין מַסְפֵּר, אֵלֶם אִשְׁאֵר,
רַק זֹאת אֲשִׁיב: יִשְׂאִישׁ, לוֹ שְׁקָלִי בְצָר,
וּשְׁלֹשָׁה הֵם; וְלֹאִישׁ מֵאָה כִּהְמָה,
וּנְחַשְׁתָּ הֵם: מִי הַעֲשִׂיר מֵאֵלֹהִים?
אָבִי, כִּכָּה אֲשִׁיב, וּדְבַרִי תִמוּ.
אֵךְ אִם לֹא־תִמְצָא בָּם טוֹב כִּרְצוֹנְךָ
זְכוֹר תִּזְכֹּר כִּי אֲנִי עַבְדְּךָ
מִרְחֹם יִלְדֵתִי הַיּוֹם יֵצְאֵתִי:

(*) לְאִשָּׁה חֲכָמָה בַּת אַחֹת אָבִי

היא רחל בת ברוך בן הרופא והמשורר יצחק לוצאטו

אחי אפרים בעל בני הנעורים

תק"עו

תּוֹרָה בַּת יוֹצֵר כָּל, בַּת בּוֹרָא רוּחַ,

שָׁרְתִי בַּבָּנוֹת, תִּמְכַּת שֶׁבֶט,

כְּלִיפִי, כָּל־הוֹד בָּהּ, הִיא תִּשֵּׁב רוּחַ

כְּלָדָי תִּדְעַ, תִּמְשׁוֹךְ כַּסְפֵּר שֶׁבֶט.

שָׁחָה אֲזו עֵת־דוֹדִים וַתִּשְׁפֹּל רוּחַ,

וַתִּלְךְ לְדְרוֹשׁ דּוֹר בֵּין שֶׁבֶט שֶׁבֶט,

אֶל־יִשְׁמַעֵאל, אֶל־שַׁעִיר, וּלְכַלְרוּחַ (*)

בֶּן רָמִי לֵב הוֹכִיחָה בְּלִת־יִשְׁבֶּט.

מִיִּזְאֵת אִפּוֹא בַת־כַּח, עַל־מִתְחִיל

כִּי טַח לְבָהּ בְּטִיחַ וּבְמוֹ־כֶפֶר,

מֵאוֹס כָּל־בְּחוֹר טוֹב אֵף עֲשֵׂה חָיִל?

מָנוּחַ אֵן תִּמְצָא? אֵן תִּמְצָא כֶּפֶר?

תִּחְקוֹר תִּבְדֹּק כָּל־עוֹר, כָּל־גּוֹי, כָּל־חָיִל,

לֹא תִמְצָא־לָהּ לְנֶצַח אֲשַׁכַּל כֶּפֶר.

אֵף מָה אֲמַרְתִּי נָא? מַה־שִּׁיג מַה־שִּׁיחַ?

לְתַת לְזֹאת עֲדָנָה יִתְגַּל מְשִׁיחַ.

(*) נדפס בכוכבי יצחק VIII עמוד 32

(א) עיין עבודה זרה דף ב'

(*) וזאת תשובת רחל

וראש דבריה מיוסד על דברי ספר הזהר פרשת בלק
דף קצ"ב: ממה דאמרו: בני שעיר ובני פארן דלא
בעאן לקבלה, מהאי אנהר להון לישראל והוסיף
עלייהו נהורא וחביבו סגיא.

תורה תופע אורה מני כל-רוח.

אף טוב סחרה אל כלהתמך בשבט;

אך אם השח ראשה אל בורא רוח.

ויסף זהר לה לפני כל-שבט.

מהזה אעשה אפוא (ישיב הרוח)

אם לא-אשפיל עצמי תחת השבט?

אל בת-שירך אשיב מקצר רוח;

אדע כי לא-אבוש, אשא השבט.

מצאתי הפעם גער בך-חיל.

לא יחפץ במהר, או אישכל כפר.

בוחר יחס כשר מהון וחיל.

אך לא-רצו הורי, לא-אבו כפר

לתת בקשתו; עם כח חיל

טחו לבם בטיח ובמו-כפר.

לזאת אמור אמר (הסכת מה-שיח):

לא אנשא לעד, אף עם משיח.

רחל מארפורגא.

תוכחה

על בקשת הכבוד המדמה

תק"עו

תִּסְלַכְבּ וְאִמוּנָה אִמֵּן.

צֶדֶק, יִשְׂרָאֵל, בְּרַכְּפֵימָם,

עַל־סוּסִים קָלִים כְּרוּחַ

נוֹסוּ נוֹסוּ הַשָּׁמַיִם;

כִּי בְדַמְּךָ וּבְכַמֹּךָ נִפְלָא

פֶּה בִּשְׁפִלְנַח־שִׁבְתֶּם.

מֵה־לָּכֶם וְלֹא־נִשְׂחַלְדוּ?

שׁוּב וּיְלַדְיֶיךָ קָרִי

זֶרַע מְרִי־פָרִץ פָּרִץ.

מִן־הָאָרֶץ־נִרְשָׁתָם.

הָעֵלּוּ מִמִּשְׁכַּן־קִבְרָה

דְּרָכֵי־צֶדֶק וְאִמוּנָה.

מֵהִתְהַיּוּ עָלֶיךָ לְטָרְחָה?

לְרוּץ אֲרַח־חִישׁוּ נָא.

הִנֵּה הַשֶּׁקֶר קָם וַיִּזְעַא פָּרַח,

וַיִּצֶץ צִיץ, וַיַּעַל;

וַיִּגְמַל עוֹל, שֶׁד, חָמֵס וְרִשָּׁע,

חֲטָאת, עוֹן וּפֶשַׁע.

שׁוּב, טָף, אִשָּׁה וְגִבּוֹר,

זֶרַע שֵׁם, חָס וַיִּפֹּת, וּבְנֵי עֵבֶר,

גִּמְרָה מְגוּג וְהִדְרוּ,

שָׂרִים וּבְנֵי הַמְּלָאכָת,

על־דִּלְתוֹת הַמְּרָמָה יוֹם יוֹם יִשְׁקְרוּ.
וּשְׁפַת־צֶדֶק וְאֵמֶת אֶרְצָה מִשְׁלַכֶּת.
כָּל־בַּיִת, עִיר וּפְלֶךְ;
יִמְלֵא דְבַר־יְהוָה וּשְׁפַת־יִתֵּר;
חֲנֹף נָבֵל עוֹל הוּא יִמְלֹךְ־מֶלֶךְ.
אֵלָיו יִתֵּן הַכֶּתֶר:
וּבְנֵי הַצֶּדֶק וּבְנֵי תֵם וַיִּשֶׁר
לֹא יִשְׁיגוּן לְעַד כְּבוֹד וְעֶשֶׂר;
כִּי אִין בְּשִׁפְתֵם חֵן: כִּי מָה הַחֲנֹף?
אֵינְנוּ רַק חֵן פֶּה: וְאֵיךְ יִמְצְאוּ
רְצוֹן וְחֵן: אִם הַחֲנֹף יִשְׁנְאוּ?
אֵל דְּבַר־יְשׁוּא אִין חֶקֶר
מֵאֲשֶׁמֶרֶת הַפֶּקֶר עַד־הָעֶרֶב;
כִּי עִיר מִקְלַט הַשֶּׁקֶר,
אֵל כָּל־גֹּבֵר חֲלָשׁ עֲצָמָה הוּא יָרֵב;
וְלֹהֶעֱשִׂיר עָנִי יוֹדֵעַ,
וּבְרִיחֵי בְרוֹז ל גֹּדֵעַ.
אָמֵן אָמֵן אַתֶּם דְּרָכֵי הַצֶּדֶק,
כִּי תִשְׁנְאוּן תִּרְמִית חֲנֹף וּבָצַע;
אַתֶּם כְּמִשׁוֹכֵת חֶדֶק,
תִּרְבוּ חֲבוּרוֹת פָּצַע,
כָּל־שִׁבְרוֹן, כָּל־בֶּדֶק.
רַק בְּשֶׁקֶר טוֹב לִבְטוֹחַ,
רַק בְּשׂוֹא אִישִׁים יִבְטְחוּ:
הוּא אֲבִיר, הוּא אֲמִיץ כֹּחַ;
וַיִּדְרִיּוּ בְּכֹל יִצְלְחוּ:

אֲשֶׁרֵיהֶם כִּי לֹא יִרְעֹבוּ
לֹא יִדְאֹבוּ לֹא יִכְאֹבוּ
מִקְדָּקֵד הָאָדָם עַד הַרְגָלִים
כָּל־עַצֵּם כָּל־בֶּשֶׂר כָּל־גֵּיד כָּל־עֶרְק
לְאַלְפִים לְרִבְבוֹת וּלְרִבּוֹתִים
עַבְדֵי תְרֵמִית כָּל־מוֹ
כָּל־שֶׁמֶץ כָּל־עֵת יִכְלוּ
אַחַר הַשּׂוֹא יִלְכוּ
יִכְסְלוּ וַיִּהְבְּלוּ
וּבְמִשְׁמֵרֵתָם תָּמִיד כָּל־שֶׁמֶץ יִקּוּמוּ
אֲמַנָּם הָרֵאשׁ רֵאשׁ אֶל מַלְכוֹת הַהֶבֶל
כִּי בֶן מִצּוֹת אֵיזֶבֶל (א)
לְזָרִיחַ בַּחֲמָה אֶת־אוֹר פְּנִימוֹ
עָתָה עַל־קְדָקֵדָם יִשְׁתּוּ סֵלֶת
וְלִהְיוּרִיד כְּמִשְׁפֵּט אֶת־תֵּלֶת לִימוֹ
(תַּפְאֶרֶת הַגְּלִגְלֶת) הֵן יִקְחוּ
בְרִזֹל בְּאֵשׁ מִלֶּבֶן וְנִיר קְרוֹעַ
לְקָרְעִים עַד אֵין חֶקֶר בִּידוּעַ
כִּי בֶן אִשָּׁה וְגִבֹר
שְׁעֵרוֹת הָרֵאשׁ יִשְׂרְפוּ וַיִּקְנֹצוּ
וּלְבַד מִזֹּאת מִבְּחַר שְׁמֹן מִרְקַחַת
עַל קְדָקֵדָם יִתְנוּ
עוֹד עַל־רֵאשָׁמוּ קִבֵּעַ
מִרְאֵהוּ וּדְמוֹתוֹ כְּדְמוֹת קִלְחַת
נָשִׁים לְאִזּוֹת לְהִנָּה

(א) מלכים ב' ט' ל'

(ב) ירמיהו י"ג א' (א)

אין כִּבַּע עַל־רֹאשׁוֹ; אֶךְ אֶף־גַּם־זֹאת גַּם־הִנֵּה
בְּרֹאשׁ כָּל־מַחֲשַׁבְתָּמוֹ; וּבִיפֵי הַשָּׁעַר הֵן תִּתְּפָאֲרָה;
וּכְעִיר, סוּס וּפָרָד, אֶת־הַזֶּנֶב תִּגְדֹּלְנָה;
אֶךְ פֶּן עַל־עַרְפוֹן יִרְדּוּ, כַּחֲבֵל יִשְׁלַשׁ; אַחַר כִּסְפֵּר
אֶת־הַזֶּנֶב תִּגְדֹּלְנָה בְּתַמוּנוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, כַּאֲשֶׁר תִּלְמַדְנָה
אִשָּׁה מִרְעוּתֶיהָ: עַל־הַזֶּנֶב הַזֶּה יִתֵּן מִסְרָקֶת
מִבֵּית הַצֵּב, אוֹ קָרוֹ, (א)
וַיְהִי רֹאשָׁהּ מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה.
אִם מִשְׁעֶרֶת רֹאשֶׁן יִשָּׁל לָאָרֶץ,
אוּיָהּ! אוּיָהּ! מַה הִיָּה! הֵה! תִּאֲנַחְנָה.
אֶךְ בְּתַבּוּנָה וּשְׂכָל, לְגִדּוֹר כַּאֲשֶׁר תּוּכְלִנָה אֶת־הַפְּרִיץ,
סָמִים מִן־הַגֹּלְעָד וְהַדָּם תִּקְחִנָה,
אוֹ שֶׁמֶן הַפִּשְׁתָּה, וּבִכֵּן תִּמְשַׁחְנָה
רֹאשֶׁן עֶרֶב וּבִקֵּר, אוּלֵי יִגְדֹל שְׁעָרָן כְּזֶקֶן הַתֵּישׁ.
אִם גַּם אַחַר הַטָּרַח, לֹא צִמַּח שְׁעָרָן, רַק חֶסוֹר יִלֶּךְ,
שְׁעֵרוֹת אִשָּׁה אַחֶרֶת

על קדקדון בתכונתו תתנה ;
ויהי מה, מיידע? אך התפארת
בלה תהיה להנה, בן המלך
תחת צל היכלו שלו שמח,
אם צבאותיו תגברנה ישתבח.

אולם להן עוד דרך
נקל מהאמור הפלא ופלא,
למצוא אתו בינת כל משביל תלא.

מקש, מספוא ותבן
יעש להן מגבעת ;
וכרב בינה ודעת,
קשורים ורעלות גם עדיי משי
לרב יושת עליה ;
וכתיש וכפרה וכעוף שמים
הנה על-מגבעתמו
מנוצת תכיים שבעה קרנים.

השגחה, דרכי צדק,
נא לדברי ער-הנה ;
הבטנה נא וראינה,
הבטנה קשר, קשר,
בשוא דבק כל-גבר,
אל-אנשי-שוא אין חקר ;
ירון כל-איש לשקר,
באשר ידאה הנשר,
ער-הנה לא גלתי
מכל-עבדי ההבל

כִּי־אִם אֶת הַשָּׁעַר .
אֶךְ עוֹד רַבִּים נִמְצְאוּ
וּבְמִסְתָּרִים הִחְבְּאוּ :
עִתָּה אָעִיר הַנֶּבֶל
אֲנִידָה כָּל־מִסְתָּר .
מִתַּחַת הַשָּׁעַר קִמְנָה הַבְּטָנָה
וּשְׁנֵי חוֹרִים הַנִּקְרָאִים עֵינַיִם
אֵתֶן דְּרָכֵי חֲכָמָה קִמְנָה וּרְאִינָה .
מִי־אֵלֶּה נָא , מִי־אֵלֶּה ?
מִה־מִּשְׁמֵרֵתְמוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם ?
הָאֲזֹנָה אִמְרָתִי . לַחֲפֹר הָאָרֶץ
לְרֵאוֹת עֲרוֹת כָּל־נֶבֶר
לְמִצּוֹא מוֹמִים וְדָפִי .
יִתּוּרוֹ כָּל־הַיּוֹם עֵבֶר וְעֵבֶר .
הִנֵּה כָּל־מִבְּטָם לַבְּדוֹק כָּל־אֶבֶר
לְרֵאוֹת הַיֵּטֵב מִנֶּגֶד
אֶת־תֵּאֵר הָאָדָם , אֶף אֶת־הַבְּגָד ;
לְרֵאוֹת אִם אִישׁ יבֹא מִכָּה נְגוּעַ .
אִם זֶה קְלוֹט שְׂרוּעַ
הָאִם חָטְמוֹ מְרוּחַ
אוֹ אִם נִמֵּק מִחֲלֵי הַנֶּאֱפֶת ;
אִם מִלְּבוּשׁוֹ קְרוּעַ
הָאִין עָלָיו מִצְנֻפֶת
אִם הוּא חָרוּץ יִבְלֵת ,
אִם לֹא כִנֹּר הַדְּלֵת ,
אִם מֵאֲזֹנוֹ אַחַת לֹא טוֹב שׁוֹמֵעַ .

אִסְדָּהוּא עֹנֵר, שְׁבוּר, אוֹ אִם צִלַּע.
אֶךְ הַנָּשִׁים, כִּי עֲרַמְתָּן גְּבֵרָה,
אֶל כָּל־עֲלָמָה תִּקְרַבְנָה
מֵאַחֹר, מִפְּנִים, לַחֲקוֹר מוֹמִיָּה;
וּכְבַמְסַתֵּר תִּאֲרַבְנָה
פֶּן עֲרַמְתָּן תִּתְגַּל. אֶךְ אִם נִגְלַתָּה,
אֶל־הָעֲלָמָה הֲהִיא כְּזֹאת תֵּאמְרָנָה:
עֲלָמָה אֵילַת חַן, אֶל־נָא תִרְגְּזִי
אִם לִקְרַב־לִךְ, יָפָה, עֵינֵי הָעוֹז.
הֵן צוֹפִיָּה הֵייתִי
הוֹד שְׁלַמְתָּךְ הַלְזוּ־הַנְּכַבְדָּת:
הֵה! מַה־יִּקְרַע עֲרֶכָה! בָּנוֹת הַבֶּטְנָה!
כְּזֹאת מִיּוֹם הַלְדָּת לֹא רָאִיתִי.
הַבֶּטְנָה הַבָּנוֹת בֵּינָת עוֹשֶׂה,
הַבֶּטְנָה תִּשְׁבֹּץ זֶה; קִמְנָה וּרְאִינָה
אֶת־יָפִי הַמְּלֹאכָה. הֵה! מַה־יִּקְרָה
שְׁלַמְתָּךְ, בֵּת יָפָה! הִנֵּה חוֹטִיָּה
חוֹצָה לֹא יִרְאֶה אֶחָד מֵהֶמָּה.
עַל הַיָּדַיִם כִּי כְּזֹאת תִּפְעֲלֶנָה
יָאוֹת לֵאמֹר: בְּרֻכּוֹת שְׂדֵי תוֹלְנָה!
הֵה! שְׁלָמָה זֹאת, הֵה, אִם לְבִי לֹא־יִתַע,
לֹא אִישׁ אֶמֶן עָשָׂה מֵעַם הָאָרֶץ;
רַק אַתְּ אֵילַת חַן, אַתְּ מְכַלְלֵי־יָפִי,
אַתְּ שְׁמַלְתָּךְ עֲשִׂיתִי, אַתְּ וּבְיָדֶיךָ;
אַתְּ כִּי תֵאָר פְּנִיךָ עַד לְנֹצַח
כִּי אֵין בֵּין הַבָּנוֹת תִּדְמָה אֵלֶיךָ.

וּבְכֵן בְּשִׁקְרִים אֵלֶּה

כְּלִמוּמֵי הָעֵלְמָה בְּטַח תַּחְקֶרְנָה
וּבְכֵן אִם מוֹס קַל בָּהּ וּבְמַלְבוּשֵׁיהָ
לְעַד וּלְעוֹלָמִים אֶתוֹ תִּזְכְּרֶנָּה.
אוֹלָם לֹא כְּאִשֶׁר הוּא, רַק עִם תּוֹסַפֶּת:
כִּי כֵן פֶּקֶד הַמֶּלֶךְ: אֵל תִּשְׁיַח
שִׁיחָה, כִּי אִם גִּרְעַת אוֹ עֲדַפֶּת.
אֶךְ עֵינַיִם מֵה־יִסְכְּנוּ,

וּפַעֲלָה אֵיכָה יוֹלִידוּ?
הֵם יִרְאוּ, אֶךְ לֹא יִרְנוּ.
לֹא יִגִּידוּ, לֹא יַעֲיִדוּ:
אִם אֵין פֶּה, כְּל־טוֹב אֵין בָּמוֹ,
לְכֵן הִיא יַחַד אֶתְמוֹ.

אִם כְּל־דָּפִי יִרְאוּ הַמָּה,
הִיא לְכֹל מֵהַר תּוֹדִיעַ;
וּבְעוֹדָה אַחֵר תִּרְשִׁיעַ,
אֶת־עֲצָמָה אִשֶׁת הַשִּׁקְרָה,
וּבְעֵלֶיהָ וּיְלִדֶיהָ
לְשָׁמַיִם תָּרִים כָּכָה:

דִּינָה בַת־אֶלְקָנָה אִשֶׁת מִיכָיִהוּ
בָּאָה בֵּיתִי יוֹס חַג־הַפֶּסַח אִמֹּשׁ,
הֲדַלַת כְּבִנֵי־בֵית חַיִּישׁ פִּתְחָה,
וּתְכַנֵּם פִּתְאוּם חֲרַשׁ הַחֲדָרָה;
וְאֲנִי שָׁמָּה בְּכַד בְּטַח הֵייתִי
לְלַכַת בֵּית הָאֵבֶל
אֶת־בְּגָדוֹתַי לֹבֶשֶׁת,

אִין אִישׁ אֶתִי, כִּי בֵן דְּרָכֵי מִקְדָּם
מֵאִז מִלְדוֹתַי, לְלָבוֹשׁ כָּל־בְּגָד
בְּלַתִּי עֶזֶר שִׁפְחָה, כַּאֲשֶׁר תַּעֲשִׂינָה
כָּל־הַבָּנוֹת, כִּי יֵשׁ וַיֵּשׁ לְהִנָּה
נָשִׁים כִּי אֶת־שְׁלֹמוֹתֶיהֶן תִּבְדַּקְנָה.
אִם כִּחְקָה עַל־גּוֹפְתָן הוֹשָׁתוּ,
כִּי מַעֲצָמֵן לִזְאוֹת הֵן לֹא תִסְפְּקֶנָה:
רַק אֲנֹכִי אֶת־אֱלֹהִים לֹא אֶחְבַּתִּי,
וּבְמוֹ יְדֵי, תוֹדוֹת לְאֱלֹהֵי קֹדֶשׁ,
בְּגָדֵי עֲנִי אֶלְבֹּשׁ שַׁבַּת וְחֹדֶשׁ.
הִנֵּה כַּאֲשֶׁר מֵרֹאשׁ לָכֶם הִגַּדְתִּי,
פְּתָאוֹם אֶל־לִשְׁכַּתִּי הָאִשָּׁה בָּאָה,
בְּלָבוֹשׁ מַלְכוּת, צָנִיף, אֶפֶד וְחֹשֶׁן.
בְּשֵׁתִי וְאַפְלָס. אוֹלָם מָה אֶעֱשֶׂה
כִּסִּיתִי אֶת הַכַּעֲשׂ,
שָׁאַלְתִּי לְשִׁלּוּמָהּ, וְאוֹשִׁיבָהּ,
הִקְשַׁבְתִּי אֶת־מְלִיָּהּ;
וּבִכֵּן שָׁלַשׁ שָׁעוֹת בְּשׂוֹא אִבְדַּתִּי,
וּדְבַר חֲכָמָה וְדַעַת לֹא לְמִדַּתִּי:
רַק כִּי הַפְּלִמוֹנִית אֶתְמַל אֶרְשָׁה
בְּשִׁלְשִׁים כֶּסֶף מֵהָר, אַךְ אַחֲרַת
בְּשָׁנִים עֶשֶׂר מִנֶּה מֵאִישׁ נִשְׁגָּלָה,
וְאַחֲזֶתָהּ בְּגוֹרְדָה לְזִנּוּנִים חָלָה;
כִּי אִשָּׁת אֶלְמוּנִי תִצָּא הַחוּצָה,
כִּי זֶה עֶשֶׂר שָׁנִים בֵּן לֹא יֵלְדָה;
כִּי בֵּין אֲחִי אִיִּשָּׁה מִצָּה נוֹלְדָה.

וְהִיא בְּתִבּוֹנָתָהּ רִיבָם הִשְׁקִיטָה;
כִּי טוֹב אִישָׁה מִכָּל־גֹּבֵר וְגֹבֵר,
כִּי כָל־חֲפָצָה יְשׁוּלִים יוֹמָם וְלַיְלָה,
כִּי יֹאמֶר לָהּ תַמִּיד: אֵת מְכַלְלֵי־פִי,
הִנֵּה מִיָּיִן טוֹב דְּרִיךְ טָבוֹ;
כִּי יֵלֵד טוֹב כִּבְנָה בְּאֶרֶץ אֵינָן,
כִּי יִשְׁק־לָהּ יוֹם יוֹם, לֹאמֹר: צְרוּנִי,
חֲפָצְךָ בִּלְתִּי כָל־פֶּחֶד הַשְּׁמִיעִנִי.

שִׁיחַת־תְּנוּעָתָהּ

וּשְׁפָתוֹתֶיהָ,

וּלְשׁוֹנָהּ צְרוּנִינָה

וְאִמְרוֹתֶיהָ,

עַד־עַתָּבֶשׂ בְּדַבְרֵי־שׂוֹא

אֲשֶׁר יִדְעוּ,

כִּן חָנוּ לְדַגְלֵיהֶם,

כִּן נִסְעוּ.

כִּשְׁמוֹעַ אֶת־כָּל־אֵלֶּה

שֶׁבֶן אִו זֹלַעְפָּה כִּמְעֹט בְּאָנִי;

וּכְבֵר נֹדַע לְכָל אֵיכָה שְׁנֵאתִי

דַּבְרֵי הַהֶבֶל אֲנִי;

וּכְבֵר תִּדְרַעְנָה גַם־אֵתֵן מִקֶּדֶם

אֵיךְ גַּם־אִישֵׁי הַרְחַקְתִּי

מִמוֹשֶׁב עַס־הָאָרֶץ; גַּם יִדְוַע

אֵיכָה לְרוּץ אַחַר הַכְּמָה וְדַעַת

אֶת־כָּל־יֹרְעֵי הַוֹּכַחְתִּי

וּבִמְסֻלוֹי הַדְּרַכְתִּי,

לְחַמּוֹד אֶת־הַחֲכָמוֹת, לְמֵאוֹס בַּהֶבֶל;

ולקול מלי גס-המה
(גם כי לא-טוב כי אגיד זאת אנכי)
אזנם יטו יום יום, גם כי יגדלו,
ובְעַד הַפֶּתַח עֲבוֹר לֹא יוֹכְלוּ;
וּבִכְן גִּדְלֵ שְׁמָעַם, וּנְשִׂאֵי אֶרֶץ
בִּי הִתְחַתְּן בְּקֶשׁוֹ,
וּשְׁלִשִׁים בְּאַרְלִי! (א) בְּתֵי שְׁאֵלוֹ.
בִּינוּ אַתֶּם אִיפּוֹא אֵיכָה תּוֹכְלֶנָּה
לְשִׁמוֹעַ דְּבַר־יְשׁוּא נְשִׁים כְּמִנִּי.
אֵךְ אֶל־בֵּיתִי אֶת־זֹאת מִתִּי קִרְאתִי?
אַתָּה מִתִּי הִתְרַעַתִּי?
מִתִּי אִמַּרְתִּי לָהּ: אֶל־בֵּיתִי בָּאִי?
רַק בֵּית הַרְחָצָה פֶּעַם בָּהּ פָּגַעְתִּי,
מִקְדָּם אֶת־פְּנֵיהָ בִלְיַדְעָתִי.
מִן הַרְגַע הַהוּא מִיּוֹב לֹא רִאִיתִי,
וּלְבַד יוֹם יוֹם חֲזִיתִי - הוֹד מֵרֵאִיהָ.
הֵה! אִסְתְּרָאוּ פְּנֵיהָ - אִזּוֹ תִצְעָקוּ,
וּבְקוֹל גְּדוֹל תִצְעָקוּ - טוֹבֵת רֹאֵי
עֵינֵי כְמוֹהָ לֹא חֲזוּ עַד־הַנֶּה:
מֵה אֲשִׁיב לְאֹדְנִי עַל תַּגְּמוֹלוֹהִי,
וּפְנֵי כִימָה וּכְסִיל עֵינֵי תֵרֵאִינָה?
כְּפָנֵי מַלְכֵי צֶעַן אַחַר כִּי נִחְנָטוּ,
הֵן כִּכָּה פְּנֵיהָ נִקְנָצוּ נִקְמָטוּ.
אַפָּה כְּסֵלִם, כְּשֶׁאֹל רָחַב פִּיהָ;
הַשְּׂאִיל עֵיר פָּרָא אֵלֶיהָ אֲזַנִּים,

(א) לשון שבועה, במקום באדני.

וְקֵאת הַמְדַבֵּר הַשְּׂאִילָה עֵינַיִם .
בְּשֶׁק אוֹ אִמְתַּחַת כִּלְבֵּנֵי כְּלִיָּה ,
וְכָרִיחַ אֲשֶׁפֶה מִבֵּין שַׁפְתוֹתֶיהָ .
עוֹרָה בְּדָגָג , כַּכֶּסֶף שִׁעְרָה ;
שְׁנֵי פָּחַם לְצַבֵּי תַפְאָרָה ,
וְכִתְאָר מִנְעֵל הִיָּה צוֹאָרָה .

ככה אשת השקר

את־דַּעֲיָתָה תִּרְשִׁיעַ ;

ככה לְכֹל תוֹדִיעַ

עֲרוֹת דָּבָר וְדָפִי אִם רֵאתָ : אֵל

כִּי אֵין אֶל־עֲרֻמָּתָה מִדָּה וְחֻקְרָה :

יַעַן לְבַבָּה לְנֹצַח

יִמָּאֵס עֲצֻלוֹת לֹא יִרְדָּם ,

עַת רוּם זֵלוֹת לְכִנֵּי אָדָם .

אך אין כִּלְאֵלָה רַק אַחַת מֵאַלְפָּה

שִׁיחוֹת שַׁפְתֵי מִרְמָה , כֹּזֵב וְחֹנֵף ,

הַזֵּלִים כֹּל־הַיּוֹם מִלִּים בְּדִלְפָּה .

חֵכֶם , מִשְׁכִּיל , נְבוֹן הֵנָּה כִּלְגֵבָה :

כַּעַת יִהְיֶה כֹל־אִישׁ מְכַלּוֹל הַדַּעַת ,

כֹּל־אִישׁ לְתַעְלוּמוֹת יָדוֹ מִנַּעַת ,

כֹּל־אִישׁ עַד־הַשָּׁמַיִם יַעַל אֲבָרָה .

אִם־יִקְרַךְ כֹּל־מִקְרָה , גַּם־טוֹב , גַּם־שָׁבָר ,

יֹאמֶר כֹּל־אִישׁ : בְּזֹאת מָאֵז מִקְדָּם

גַּם־אֲנִי אִמְרָתִי .

וַיְהִי כַאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי ,

דָּבָר מְכַל מְלִי לֹא נִפְלֵ אֶרְצָה :

הֵה ! כִּי יִדַּעְתִּי אֲנִי :

אך מִיָּמֵי אִישׁ עָרוֹם לֹא רָמְנִי .

אם מאדם יִקְשִׁיבוּ

מלים כי לא יצדקו .

אמן , אמן ישיבו .

לאמר : אחי , חֲכַמְתָּ ;

ובדעת יתאפקו .

ובתוך קרבם יצחקו .

פֶּשֶׁר מַה הוּא אֹמֵר ? כִּשְׁר מַה־יַּעֲשֶׂה ?

הוא אל דבר אחר ישיא רעהו .

וּמְסֻבּוֹת יתהפך ; אך לא יזרהו .

אף בל־יאמר אליו : אחי , שְׁגִיתָ .

לא־כן אמנם אם זר יִמְצֵא שְׂמֵחַ

את־מליהם ישמע : אז קול ירימו ,

יכחישו כל־דבר , גם טוב , וְלֹמָה ?

כי כן עצמם כבני בינה ישימו

אל־עיני השומע . כִּמָּה , כִּמָּה !

את רעיהם חָנַם הַכֹּלֵם יכלימו !

ולמען יקנו הם גִּרְגָר תַּפְאֲרֹת ,

אין רע אם יחפיר איש במרומי קֶרֶת .

דרך אחרת אל יודע ספר

לְגִדִּיל אֶת־תַּפְאֲרֹתוֹ בֵּין עַם הָאָרֶץ .

בין שירות אנשי־שיר שהיו אפר ,

לְיוֹי (א) . וּגְבִירֹלֵי , וְהָאֵי רִבְנֹו (ב)

אברהם בן־מאיר נור עֲמֵנו (ג)

(א) ר' יהודה הלוי בעל הכוזרי, נשיא משוררי בני עמנו.

(ב) בעל שמע קולו ומוסר השכל.

(ג) הוא הרא"ב והיה גדול מאד בעיני בימי ילדותו.

וַיִּדְעֶיָהּ הַנִּשְׁעֵן כְּסִתּוֹמֵי עֵין (ד).
 עַמְנוּאֵל, וּמִנְחָם (ה) אִישׁ הַדַּעַת,
 עוֹרֵג הַבֶּשֶׂם, אוֹ עוֹרֵג הַתַּפְתָּה (ו)
 שִׁמְשׁוֹן כַּהֵן, מֹשֶׁה חַיִּים, אַפְרַיִם
 הַלּוֹךְ יַלְךְ לַלְקוֹט אָנָּה וְאָנָּה,
 לְקוֹחַ כְּלִימוֹם רַע, הַרְחֵק כְּלִיפֵי,
 נִתּוֹן אֶצְלֵם דְּבַר־שׂוֹא וּשְׁפַת־יָתֵר,
 וּמְלִיצוֹת נִמְאָסוֹת אֶל־רֹאשׁם כְּתֵר,
 שִׁירִים יִכְתֹּב לִימֵי שִׂמְחָה וְעִנְיָ,
 מִמֵּי יִירָא, מִמֵּי יִפְחָד? אִם תִּמּוּ
 אַנְשֵׁי בִינָה, וּפְלִיטֵיהֶם נִשְׁמָו,
 מַה? מַה אִמְרַתִּי נָא? אֵת מִי הוֹכַחְתִּי?
 הֲאִם יֵשׁ לְדַבְרֵי אֶזְנָן שִׁמְעֵת?
 הֲאִם יֵשׁ בְּתַבֵּל אִישׁ מִבֵּין דַּעַת?
 אַךְ, קוֹל נְדַבְרִים יָחַד; אֵשֶׁה אֶזְנָן
 לְשִׁמּוֹעַ דְּבָרֵיהֶם - אֲדוֹן לִי אַתָּה,
 וְלִךְ עַבְדְּ עוֹלָם אֵהִיָּה אֲנִכִּי.
 הָאֵחָ, הָאֵחָ! כִּמְעַט לֹא הִפְרַתִּיךְ;
 הִנֵּה עֲמִנְתָּ, עֵבִיתָ, כְּשִׁיתָ,
 טָבוּ מִרְאִיךְ, נִעַמְתָּ, יָפִיתָ.
 הֲאִם גִּסְזוּה בְּנֵךְ? חֵן רַב לְבִשְׁתָּ:
 שְׂרִי יִשְׁמַר אוֹתְךָ! אֲמַנֵּם יִדְעֵתִי
 כִּי לֹא שָׁמִיר וְשִׁית
 יֵצֵא מִשְׂרֵשׁ זֵית.

(ד) בעל כהינת עולם, שכתב: סוף דבר תשמאל לבי או תיסין, תאסין
 בכל מה שהאסין וכו'.

(ה) לוגואנו.

(ו) בעל ערגת הבשם ובעל תפתה ערוך...

קומה ארון צוני כרצונך
כי אנכי עבדך
ולכבוד ולתפארת אלי יהי
כבוד ביתי באה אתי וסעדה
כליתאותך מלא כי זה ביתך
אם יקום האיש ללכת
יפצרו בו לאמר: מה יככה?
אן תנוס ארון? איככה
תקח מני ענג זה?
ובקרבו ישים ארבו
את מומיו בין יחזה
עוד הנה ברכת הבקר:
אלופי יום טוב עליך!
גם ישלנו מנחת ערב:
טוב הלילה לכבודך!
וברכה אל-הסועד
וברכה לימי מועד
אמנם עמיתו שבי קריה אחרת
כי לא יגיע שם קול שפתותינו
איכה נצא אפוא מדי חובנו?
בכתב נאה וטוב ליקר תפארת
ברכותינו נפרוש היטב עליספר
ובדבר-רחן והוד ובאמרי-שפר
כיכלתנו נעשיר את-האגרת:
כזאת מדי כל-חג נשלח שלוח
כי תרצה במקום פה ושפתים.

אֹלָם אַתֶּם אֲנֹשֵׁי בִינָה וְדַעַת
אִם לֵב תָּמִים לָכֶם כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ
אִם בְּיוֹצֵר תִּהְיֶה פִיכֶם פִּגְעַת
עַל־אֲשֶׁר רַעִיכֶם מֵהִיתַתְּפֹאֲרוֹ?
מֵהֵי־סִכְנֶכֶם כַּאֲשֶׁר תִּהְיֶה מוֹדַעַת
צַדִּיקְתְּכֶם לָאָדָם? אוֹ יִסְתְּרוּ
מֵהֶם חֲסִדִּיכֶם מֵהֵלֶכֶם מְגַרַעַת?
הֲזֶן שִׁפְתֵי הַמִּיטִיב לוֹ יִסְכְּרוּ
אִז הַמְּקַבֵּל חֲסִדוֹ יִפְתַּח אֶת־פִּיהוֹ
כִּילֵד הַמְּגִיד חֲסִדֵי אָבִיהוֹ.
אוֹלֵי תִשְׁבוּ לְדַבְּרֵי: אֵיכָכָה
יִפְתַּח הָאִישׁ אֶת־פִּיו, אִם לֹא נוֹדִיעָה
אֵלָיו אֶת־אֲהַבְתָּנוּ? אֵיכָה יִדַע
כִּי בְגִלְלוֹ נִשְׁפָּךְ לֵאלֹהִים שִׁיחַ
לוֹ בְלִשׁוֹנָנוּ לֹא נִתְגַּלָּה נַחְנוּ?
וַיְהִי מֵה אֲנֹשֵׁי לֵב: אֵל בְּשָׁמַיִם
הוּא הַיּוֹדֵעַ צַדִּיקְתְּכֶם: מִנְהוּ
יָבֵא לַפְּעֻלַתְּכֶם מֵתָן וְעֶקֶב.
לָמָּה מִילוֹד אֲשֶׁה שִׁכְר תוֹחִילוֹ? —
אֲךְ בִּלְבָבִי אָמַר: כֹּל עוֹשֶׂה אֱלֹה
אֲתוֹ אִין חֲסֵד, רַק מְרָמָה וְחֲנָף
וְאֵנָה אָנִי כֹא? אֵיכָה צָלַלְתִּי
בְּתֵהוֹם לְבָצַת תַּחַת
וּבְמִים בְּלִת־סוּף? אוֹיְהָ! נוֹאֲלַתִּי
אֶת־נִכְלֵי הַלְּשׁוֹן הַמַּתְּהַפֶּכֶת
הַתּוֹלָה בְּאַחֲרֵים אֶת־כֹּל־מוֹמִיָּה

אֵיכָה יִסְפַּק כַּחַי לְסִפְר עֲדִיתְמוּ?
אוּ אֵיךְ אַחַר גְּוֵי עֲתָה אֲשֻׁלִיכָה
תַּפְאֶרֶת הָאִשָּׁה, רֵשֶׁת הַגִּבּוֹר?
אֲטוֹשָׁה נָא לְשׁוֹן פֶּה וּשְׁפִתִים,
וּלְפִי הַשֶּׁקֶר כְּרִצּוֹנִים יִשְׁקוּ;
אֲשַׁכַּח אֶת־הַשָּׁנִים,
וְלִהְרֹאוֹת יַפְעֹתֶם לְכֹל יִצְחָקוּ;
אֲשַׁכַּח אֶת־הַצּוֹאֵר, אֶת־הַגִּרְגֵרֶת
הָעֵנֶק, הַשְּׂרָשֶׁרֶת,
גַּם אֶת־הָאֱלֹמוֹגִים וְצִרּוֹר הַבָּשָׂם;
אֲשַׁכַּח פָּנִים הַמְאֲדָמִים בְּצַבְעִי;
אֲשַׁכַּח אֶת־הַיָּדַיִם;
אֲשַׁכַּח הָאֲזֻרְעוֹת, אֲשַׁכַּח בְּתִימוֹ;
אֲשַׁכַּח כְּלִימִין טַבְעֹת;
אֲנִיחַ הַשּׁוֹקִים,
וְלִגְשָׁם וְלִמְטֵר יִתְאוּ הַמָּה,
לְגִלּוֹת אֶת־שׁוֹלֵיהֶם עֲדֵי־הַבְּרָכִים;
אֲנִיחַ הַרְגָלִים,
וְלֹאט כְּתִשׁוֹקְתָן בְּעִיר תִּלְכָּנָה,
לְרַעוֹת אֶת עֵינֵיהֶם אֲנָה וְאֲנָה,
וְלִהְרֹאֵה גַם־הֵם לְבִנֵי הַתְּהוּ,
וְלִהְרֹאוֹת לְעֵדָה אֶת־שְׁמִלוֹתְמוּ
הַמְּחַדְשׁוֹת כָּל־חֲדָשׁ,
וְלִהְרֹדִיעַ לְכֹל אֶת־רֹב עֲשָׂרְמוּ,
וְלִהְמַשִּׁיךְ לְמוֹ כָּכָה כָּל־עֵינִים;
אֲשַׁכַּח עֲתָה כְּלָמוּ.

אֲשִׁיר שִׁירֵי עֵתָה עַל־הַשָּׁמַיִם.....

כַּאֲשֶׁר יִכְסֹף הָעֶלְמִים

לְגִיד אֲלֵי־פֶתוֹ

שִׁלְהֶבֶת חֲמֹדָתוֹ

אֶכְלֵת עֲצָמוֹתָיו;

אוֹלָם יִשְׁאָר אֵלֶם.

יַעַן תִּגְבֹּר בְּשֵׁתוֹ.

כִּי לֹא בָאָר הֵיטֵב

אֶת־תִּקְוָה אֶהְבֵּתוֹ

תּוֹכְלֵן שִׁפְתוֹתָיו:

בָּכָה נָשִׁים תִּכְסַּפְנָה

לְרֹאוֹת בַּחוּץ יִפְיִמוּ.

אוֹלָם גַּם־הֵן תִּקְצַפְנָה

בְּנַעַר עַל־בְּשֵׁתָמוֹ

מֵעֵתָה מַה־תַּעֲשִׂינָה?

מִזּוֹר אַנְה תִּמְצָאֶנָּה?

אֵךְ אֲמַנֶּם אֶל־כָּל־אִישׁ זֹאת מוֹדַעַת

כִּי לְמִשׁוֹךְ לִוְיָתָן בַּחֲפָה.

וּלְהַשִּׁיב הָאָדָם עַד־דָּבָא.

תִּתְנַבֵּל כָּל־אִשָּׁה נִכְלִידַעַת;

אֵף כָּל־עֶצֶב כָּבֵד לֹא תַחֲשַׁכְנָה

לִוְיָתָן בַּחֲפָה עַד־תִּמְשַׁכְנָה.

לְכֵן הִנֵּה מֵהֵן מֵאֵן מֵאֵנוּ

לְשִׁמוֹעַ אֶל־הַבִּשְׁתִּי וַיִּרְחִיקוּ

אוֹתָהּ מִרְחִקֵי אָרֶץ. וַיִּבְהִיקוּ

מִזִּוּי הָאֲשַׁכְּלוֹת אֶת חוּצוֹתֵינוּ.

אִכְנֵן אִשְׁכְּלוֹת אֱלֹהִים
לֹא כָל־גּוֹפְמוֹ יִרְאֶה הַחוּצָה.
רַק יִשְׂאֵר שְׂרֵשֶׁם טְמוֹן בְּאָרֶץ;
וּבְכֵן הַפֶּלֶא וּפְלֵא
יִרְבֶּה יַפִּים, וּבְכֵן יִפְרְצוּ פְרִץ.
יַעַן קִשְׁר אַמִּיץ יִלְחֹץ שְׂרֵשְׁמוֹ.
וּבְעוֹד שְׂרֵשֶׁם יִלְחֹץ, יִדְחֶה מִמַּעַל
דָּמָם, חֲרַצְנִיהֶם, וּבְכֵן יֵאדִימוּ
וּבְכֵן אֵל מְרֵאָה־עֵין גַּם יִשְׁמְנוּ.
יֵשׁ עַל־הָאִשְׁכְּלוֹת מִסוּהַ תְּפִרְשָׁנָה,
צִלְמוֹ כְּדַמוֹת הַרְשָׁתָה,
אֵךְ לֹא מִצְדָּקָתָהּ, רַק לְצוּד צִיד,
לְאֶחָזוֹ כָּל־עוֹף כָּנָף הַקָּרֵב לָמוֹ
לְאֶכּוֹל מֵעַנְבִּיָּהֶם; יַעַן וּבִיעַן
הַטּוֹב הַמִּתְקַר יֵיטֵב אֵלֵינוּ.
מֵהֵן פֹּאֵה אַחַת עֵרֶם תִּשְׁכַּחְנָה,
וּכְבִּשְׁדָּה פִּנֵּת הַפֶּקֶר תִּנְחָנָה.
כֵּן אִישׁ קָנָה מִכֶּר, מֵיטֵב מִקְנֵהוּ
יוֹצִיא אֶל־עֵין כָּל־אִישׁ חוּץ מִנּוּהוּ.
אֵךְ אִשָּׁה חֲכַמַת־לֵב הִיא לֹא כְּאֵלֶּה:
עֵרֶם עֵרִיָּה לֹא תִלְךְ,
אֵף לֹא עַל־יָם לָבֵן תְּפָרֵשׁ הַרְשָׁתָה,
אוֹלָם עַל־הַחֹזֶה הַצֶּעֶף תִּשָּׂת.
עַתָּה תִּמְצֵא בְּקִהְלֵי נָשִׁים אֵין גְּבֵר,
הֵיטֵב סְבִיב סְבִיב הִיא תַעֲנִדְנֹנוּ;
כֹּאֲשֶׁר תִּלְךְ בְּדֹרֶךְ.

תִּנַּח בְּאֲמִצֵּעַ פֶּתַח, וּכְמוֹ נַח
צִהַר לַתְּבֵה תַעֲשׂ;
אִם אֶל־יִבְחֹר תִּקְרַב, תִּפְתַּח הַפֶּתַח,
וּכְלֵי הַזֶּעַם תִּפְקֵ.
וּכְאֵלוֹ לֹא כַחֵק הַצִּעִיף יִהְיֶ,
תִּפְתַּח, תִּסְגֹּר, תִּסְגֹּר, תִּפְתַּח הַצִּהַר
עַד־תִּבְיֵא הַנִּפְתָּה אֶל־בֵּית הַסֶּהֶר.

בִּימֵי הָעֵנָן כָּבֵה
הַמְּאֹר הַגְּדֹל מְקוּה הַזֹּהַר
פַּעַם כָּסוּ פָּנָיו וַיְהִי עֵיפֶתָה,
פַּעַם מִבֵּין הָעֵב אֶת־זִוּוֹ נִרְאֵ,
פַּעַם סָר הָעֵנָן, חֲמָה נִגְלָתָה.
כֵּן דֶּרֶךְ הָאָדָם, וּכְבָר פֶּשְׁתָּה
בְּאֶרֶץ הַמִּסְפַּחַת,
וְאִמַּת וַיִּשֶׁר וְאִמוּנָה נִשְׁכַּחַת.
אָמְנָם אָמְנָם גַּם כִּי רַבּוֹת אִמְרָתִי,
אוֹיָהּ! הִנֵּה עַד־הִנֵּה
אוֹלֵי מֵאֶלֶף רַק מֵאָה סִפְרָתִי.
הִנֵּה, דִּרְכֵי הַצֶּדֶק,

הִנֵּה עֵתָה נִלְאַתִּי:
הִנֵּה מַלְיִם הַרְבִּיתִי
עַל כָּל־מִדָּה וְקֶצֶב,
אוֹלָם אִדָּם כִּי חִדַּק
תּוֹךְ לְבָשְׁרוֹ נַעֲצֹר,
לְבָרִיחַ אֶת־הַצֹּר
יֵשָׂא מִכְּאוֹב וְעֶצֶב.

כֵּן אֲנֹכִי הַנְּעֹר
אִשׁ בְּלִבִּי בְּעֶרְתִּי
בְּרֹאוֹת עֵינַי בְּקֶרֶת
רַק־שֶׁקֶר רַק־תְּרֹמָה
לְכֵן מִרַב הַצַּעַר
טָרַח עֲמַל בְּזִיתִי;
אֶת־שִׁפְתוֹתַי פָּצִיתִי
פָּצִיתִי וַיְהִי מָה.
אֶת־עֵרוֹת אֲנִישֵׁי־שֶׁקֶר גִּלְתִּי
בִּימֵן צְדָק וַיִּשֶׁר תִּמְכַּתִּי;
כִּי עָלִימוּ מִבֶּטֶן נִסְמַכְתִּי
כִּי אִמַּרְתִּי עַל־אֱלֹה נִבְרָאתִי
אֵל שְׁדֵי אֶתָּה אֵל קָרֵב יֵשַׁע:
עַד־מָתַי יִמְלֹךְ־בְּנוֹ הַרְשָׁע?
הַנְּשֵׂא טַפְט הָאָרֶץ
קָרֵב יֵשַׁע בְּתַעֲמֹד:
הַאֲלֹמְנָה שִׁפְתֵי־שֶׁקֶר
וּלְשׁוֹנֵי תְהוֹגָה צְדָקָה.

(*) אחרת

תק"עז

חֲמֵדַת כְּבוֹד, אֲשׁוּבָה נָא הַפֶּעַם,
אֶלְבֵּשׁ בְּגָדֵי נֶקֶם, חֲמָה וְזַעַם,
אֶת־אֲשַׁפְּתֵי אֶפְתַּח לִירוֹת בְּךָ חֲצִי,
הֵן גַּם פֶּעַם אַחֲרַת בְּךָ נִדְבַרְתִּי,
מוֹמִיךְ הַרְבִּים חֲקוֹר חֲקַרְתִּי;
אֵךְ לֹא רָאִיתִי אֹז אֵף אֶת־הַחֲצִי.
הֵן מִן הַכּוֹכָבִים מוֹמִיכֵי רַבּוֹ,
לִכֵּן מְלִי בָהֶם כָּעַת יִסְבוּ:
וְאֵן כְּמוֹךְ מְקוֹר, זְמֵרָה נוֹבֵעַ?
אֵינִי חֲקַר אֶל־רַחֲבֶךָ, אֵינִי קִיץ לְאַרְךָ,
אֵף כַּח לֶךְ; אֵךְ בִּלְבָבִי אֵינִי מֵרֶךְ;
בִּיּוֹן הַשֶּׁקֶר בַּל־אֶהְיֶה טֹבֵעַ.
הַעֵץ הָרֵם הִזָּה כָּעַת אֲנִיחָה,
עֲנָף קָטָן אֶקַּח, עָלָיו אֲשִׁיחָה;
נֶצֶר נִתְעַב! עָלֶיךָ אֲמַר־שֹׁפֵר,
אֲשַׁכַּח אִיךָ קֶסֶם נָאוֹן בֵּין עַסֵּי־הָאָרֶץ,
אִיךָ מִמַּלְכָתוֹ הַגְּדִיל וַיִּפְרֹץ־פָּרֶץ;
אֲנִיד אֵיכָה שָׂרֶץ בֵּין אֲנָשֵׁי־סֹפֵר,
לֹא־עוֹד עַל־הַחֲמוּן, לֹא־עוֹד אֲרִיעָה;

חטאת הַבֵּל וְשׂוֹא לֹא-עוֹד אֲשַׁמִּיעָה:
לֹא תִצְחַקוֹן בְּעֵת, רַק מִר תִּבְכִּיו.
אֲנִידָה נִפְלְאוֹת, חִידוֹת וּפְלֵאִי:
אִמַר כִּי זֹאת אִם כָּל־מִשְׁנֵה וְשָׁלִי,
וְאֵת עֲשִׂית אִם כְּנַחֲלִים נָטִיו.
אֲשַׁכַּח הַמִּקְהֵלִים עֲדָה וְחֶבֶל,
לְשִׁמְיַע מִכֶּסֶּאִם דְּבָרֵי הַהֶבֶל,
אֶל-כָּל-אִישׁ בְּעַר הַמַּטָּה אֲזֹנִים.
הַשְּׂשִׁים שֶׁשׁוֹן רַב אֵין קֶץ וְחֶקֶר,
אִם מִגְדָּלִים יִבְנוּ עַל-אֲבְנֵי-שֶׁקֶר;
אוּלַי יָרוּם שִׂיאִם עַד-הַשָּׁמַיִם.
חֲמֹדֶת כְּבוֹד, חֵנָה בְּנֶיךָ הַמָּה;
אֵת לַמְדוֹתַיִם, לֵאמֹר: דְּרָכֵי נַעֲמָה;
בְּנֶיךָ הֵם, אַךְ לֹא אֲשִׁיפָה לָמוֹ.
לֹא רַבָּה רַעְתֶּם, כִּי אֵין בַּחֲלָד,
נָבֵר יֶאֱמִין לָהֶם: כִּי גַם הַיָּלֹד,
יִבִין כִּי שׂוֹא וְשֶׁקֶר בְּלִשׁוֹנָמוֹ,
אֲשַׁכַּח אֶתֶם, אֶתֶם לֹא אֶתִּיצֶבֶה.
אֶתֶם קָרְבוּ, אֲנִישֵׁי דַעָה נִשְׁגָּבָה,
קָרְבוּ אֶתֶם כִּי תִכְתְּבוּן עַל-לֹוֹחַ.
פָּקְחוּ עֵינֵיכֶם נָא, נִרְדָּמִים עוֹרוּ;
מִדְרֶךְ רוּם לִבִּב שָׁמְעוּ וְסוּרוּ;
לְמַדּוֹ כִּי אֵין מוֹם רַע מִגְּבַה רוּחַ,
כַּמָּה מִכֶּסֶּ, אֲנִישֵׁי דַעָה וְשָׁכֵל,
שֵׁם רַב אוֹו, וַיִּתְנַכְּלוּ נֶכֶל,
שְׁנוֹת, חֲדָשׁ, תִּקַּן כָּל-דְּבָרֵי-קֶדֶם!

לא הישר, רק החדש אהבו,
ולבד אותו יבחרו ויקרבו,
לראות כי אין בהם ימה וקדם.
כמה מכם הפך חטא זה חטאו,
ולמען משבילים להם יקראו
כל־שקר על כנו השאר ישאירו!
בנתיב קדמניהם תמיד יהלכו,
ושגיאותימו בימינם יתמכו,
כי עסדהארץ אז אותם יוקירו.
שקר על־כן גדל ויעש תקף,
על־כן תפוג תורה מרב הנקף,
ואן אליה עוד מקום תוכנו?
אולי לכם מלי חידות ופלאי,
אכן בן הוא: אב כל־משגה ושלִי
הוא גבה הלֶבב, כי תתבוננו.
אם מי היה אביו, דעת תחפצו,
אגידה את־הסוד, רק אל־תקצו:
הן שם אביו אף שם אמו אכתבה,
„כסל“ אהב „עצלות“ ויתחברו,
וברית חברתם באמונה שמרו,
ויולד מהם „גאון וגבה“.
חרוץ ישלים נפשו: ובלבו ירא
את־ההמון בעיר או כפרא,
על־כן יהיה ענו, יבוח תפארת.
עצל, עד יום מותו סכל ובער;
לכן מפחד בוז, קלון וצער.

יְרוּשׁ כְּבוֹד וְשֵׁם בְּמִרוּמֵי קִרְתָּ.
כִּרְאוֹת כִּי יֵשׁ רַבִּים טְבוּ מִמֶּנּוּ.
מִיִּרְאָתוֹ פֶּן כָּל־אָדָם יִבְזֶנּוּ.
יִגְבֶּה, יִגְאֶה, וְלֹהֲתִכְבֵּד יִגַּע.
אוֹלָם גָּבַר שְׁלָם יִשְׁפִיל הָעֵין.
לֹא יַחֲוֹשׁ אִם־גָּדְלוֹ יוֹדַע אֵין;
יִזְכֵּר כִּי שֵׁם בְּשַׁחַק יֵשׁ יוֹדַע (א).
קָרַב מִכָּל הַחַי מִשֶּׁה לְאֵלֶּה.
וְתָרַם תְּפָאֲרָתוֹ מֵאֵין כְּמוֹהָ;
עַל־כֵּן עָנּוּ הָיָה וְשָׁפַל הַבֶּרֶךְ.
וּבְדַבְרֵי־כּוֹ מְרִים אִז עִם־אֲחִיהוּ.
שָׁמַע אֶת־חֲרָפָתוֹ וַיַּחֲסֹס־פִּיהוּ;
יָדַע כִּי הַכֹּל הֵם וְקִטְנֵי עֶרֶךְ.
לָכֵן רַב־הַנְּשִׁים, יַעַן תִּרְאִינָה
כִּי חֲכָמָה וּגְבוּרָה יַחֲסֹר לְהִנָּה.
גָּבַה רוּחַן מִכָּל וַיִּקָּר שְׁאָפוּ.
וּלְמַדְרָגוֹת גַּם־הִנָּה תִּבְרַלְנָה.
וּכְפִי מַעוֹט יַפְּיֵן בֶּן תִּתְהַלְלֵנָה.
וּכְגֹדֶל מִשְׁחָתָן כְּבוֹד רָדְפוּ.
הַבִּיטָה הַבְּקָר אֲמִיץ הַכַּח.
הַבִּיטָה אֵיךְ יִשְׁפַל יִרְכֶּה יִשַׁח,
וַיְהִי עָנּוּ, כִּי הוּא רַב הַתּוֹעֵלֶת.
אוֹלָם הַסּוֹס לֹא יִשְׁבִּיעֵנוּ לַחֵם.

(א) אחר ימים ושנים כתבתי נוסחא אחרת, והיא: רב לו אם את־
גָּדְלוֹ לְבוּ יוֹדַע - וכרוך ה' שהחייני וקיימני והגיעני להחזיר
הנסחא ליושנה.

הנה כי כן יגבה גאה מרחם,
ותהי נפשו בשקר מסתוללת.
גאה גאון ילדי סכלות

כי מחכמה תצא שפלות
רק איש אולת אף עצלות
ירדף כבוד, ירא זלות.

מי יכסף שם חכם? האיִש הַבֶּעַר -

על־מי בגד יקר? על־חסרי־כסף -

בגבורתו מי יתהלל? איש מרד -

מיִזֶה יאמר כל־רגע

" דברי־צדק ואמת אמר אליך? "

האיִש הַדֹּבֵר שֶׁקֶר -

מיִזֶה על־מצעדיו תמיד לב ישת?

הגבר הצלע - עשה עול

כל־איִש על־חטאתיו יום יום יוכיח -

מי כאיש השנא רכות ישיח? -

מיִזֶה פָּנָיו כִּפְּנֵי מֵלֶאךָ מִמַּעַל,

בל־יתורו עיניו, בל־ירבה אמר,

בל־יצחק רגע עס־אדם? נאפת -

כי רק באשר אין בו יתהלל גבר.

אולם בסוד הזה רבים נכשלו,

ולקהל רב דברי תועה השמיעו;

שמו חשך לאור ואור לחשך,

ולמכיר את־עצמו גאה קראו,

ובדמיונם עולם הפוך בראו.

לא כאלה אמנם אנשי הרוח.

וַיִּשְׁכְּלוּ בַסּוּד וְאִמַּת כְּתָבוֹ.
הַמֶּלֶךְ הַחֲכָם חָרַת עַל לִוְחֵ: (א)
שִׁפְתַי סָכַל חֹטֵר גָּאוֹן אֲהַבּוּ;
גַּם בֶּן־אֲמוּץ אֶל־הָעֵשֶׂן וְרוּחַ
גֵּאוֹת הַמִּשִּׁיל. (ב) מֶה שֶׁרַעְפּוּ נִשְׁגְּבוּ!
עֵשֶׂן הוּא הַגֵּאוֹת, אִשׁ הוּא הַרְשָׁע;
זֶה הוֹלִיר זֹאת: כִּי גַם הָעֲצָלוֹת פִּשְׁעוּ.
נוֹסוּ אִפּוֹא מִן־הָעֲצָלוֹת, הַחִישׁוּ.

הַחִישׁוּ הַמָּנוֹס, אֶל־תִּתְמַהֲמְהוּ.
חֲבַת הַטֶּרַח בְּלִבְכֶם הַיִּשְׂרָשׁוּ,
כִּי שָׂרֵשׁ זֶה אֵךְ טוֹב יִהְיֶה פְרִיָּהּ.
חָרוּצִים בְּמִלְאֲכֶתֶם, הֵם לֹא יִגִּישׁוּ
לְכֶם אֶל־הַגָּאוֹן; לֹא יִתְנַשְּׂאוּ.
כְּדִמְפַעְלִימוּ יִגִּידוּן שִׁבְחָמוֹ,
וּלְחַנֵּף וּלְחַרֵּף אִין צָרֵךְ לָמוֹ.

(תוספת אלול תר"א)

נַעַר הָיִיתִי, גַּם כַּמַּעַט זָקַנְתִּי,
תּוֹעִים אַחַר כְּבוֹד רַבִּים בְּחַנְתִּי,
וְאֵרָא כִּי כָלֶם צָלַם יִרְדְּפוּ.
יִנוֹסוּ מִפְּנֵי, יִקְרַב אֲלֵימוּ;
יִרוּצוּ לְתַפּוּשׁ בּוֹ, גַּם מִפְּנֵימוּ:
אֵלֶּה וְאֵלֶּה אֵךְ לְרִיק יִקְצַפוּ.
יֵשׁ טוֹב גַּם־אֲנִי בְנֵעוּרֵי אוֹתִי,
אֵךְ לֹא קָרָאתִי לוֹ, אוֹלָם צְפִיתִי.

(א) כפי אויל חטר גאווה (משלי י"ד ג').

(ב) גאות עשן (ישעיה ט' י"ז).

הוֹחַלְתִּי, וּבְצוּרֵי נַפְשִׁי חִסִּיהַ.

עֲבַדְתִּי כְלַיִמִי, וּלְהַתְּוֹדַעַ

לֹא אֲצַתִּי וְאוֹחִיל, וְאֶכְנַע.

נְאֻלְמַתִּי, פִּי חִסַּמְתִּי לֹא אֶהְמִיָּה.

לְרִצּוֹן אָבִי וּתְהַנַּתּוּ נְעַתְרַתִּי.

לְפָנַי חֲכָמֵי עִירֵי חֵידָה פָּתַרְתִּי (א)

וְאוֹדַע לָהֶם מְאֹז וְהִלְאָה.

אַחַר שְׁנַיִם שָׁלֹשׁ סֵפֶר תַּרְגֻּמְתִּי (ב),

וְשָׁמִי (וּבְלִי שֶׁכֶּר) מְכַל הָעֲלָמַתִּי;

בְּגִלְלֵי זֶקֶן נִכְבַּד נַפְשִׁי עַמְלָה.

אֶךְ שֵׁנָא וּמִקְנֵא חֲשַׁף סוֹדְנוּ

הַכִּיר מִכְּתַב יָדִי, וּלְרֹאשׁ עֵירֵנוּ

אָמַר: פֶּעַל שִׁ"ד הוּא, פְּגוּל הֵנְהוּ.

נִשְׁעַן עַל עַרְמַתּוֹ נִחַשׁ וּפָתַן

חֲשַׁב כִּי הִמְלֵאכָה אֵלָיו תִּנְתָּן.

וּמַחִיר יָקָר בְּגִלְלָהּ יִגִּיעֶהוּ.

וְאֲנִי כִּי לְכָבוֹד זֶר חָנַם יִגְעֵתִי.

עַל יַד צָרִי בַּיּוֹם הַהוּא נוֹדַעְתִּי.

וְשָׁמִי עַל רֹאשׁ סֵפְרֵי הוֹחֵק לְנִצָּח (ג).

הוֹחֵק בְּשֵׁנַת אֶפְרַשׁ, וַיִּפְרֵשׁ אָבֵר

מִקִּיר הָעִיר וְחוֹצָה אֶל כָּל-עֵבֶר:

זָדִים אִזּוּ בּוֹשׁוּ וַיִּשְׁפִּילוּ מִצַּח.

אוֹר בְּכוּרֵי עֵתִים הִחַל לָזְרוּחַ.

(א) סיון תקע"ה.

(ב) הוא סדר התפלות כמנהג אשכנז שתרגמתי אימלקית, ונדפס בווינ בשנת 1821.

(ג) הוא הרבר אשר דברתי בכנור נעים (עמוד 123): אתה הרב תשלוף תדרוך

הקשת, ושאת ועו תוסיף להם כפלים — ושם כראשי הכתים נרשם שם

האיש, אך שם משפחתו לא רציתי לגלות.

ויעירני מאיר (א) שמה לשלוח.
"תן מכתבך לי, ולאור יצאו."
אך המקנא (עינו מכעס תכה)
אמר: מה בצע? מי יקרא מליך?
כי לא לשפת עברים אישים צמאו.
יחולו על מאיר ברכות שמים!
ממחשבים הוציא שר"ל, ידיים
רפות חזק; הבו לשמו תפארת.
בלתו אולי עד-כה אלם נשארתי,
קדמה וימה צדק לא בשרתי,
לא הנשתי מנחה לאמת נעדרת.
נער הייתי, גם כמעט זקנתי,
לא מימי על בינת זר נשענתי,
לא עבדתי רמב"ם, אף לא שפינוזה.
הכל שקלתי; ובעיני נסיתי,
כי רק השכלתי אז, עת טוב עשיתי;
על-בן לנצח באדני אעלוזה.

(א) סורי ורבי חכם טהר"ר מאיר ראנדענגער הי"ו היה מחליף אגרות עם אנשאן שמיר, והוא זירזני לתת לו ממכתבין, לשלוח אותם לככורו העתיים.

י"א

(*) על הצעירים המבקשים שתהיה פחיתותם תפארת להם מפני שגם הגדולים יש להם פחיתות הדומה לה.

מתורגם משירי Lessing

תקע"ו

שאל ארנבת מאריה

הגידה לי איכה יהיה
כיאיש כמוך עו נורא
ינוס מנבר כיקרא
ויען לו: כן הדבר
שכוי בקול עלי יגבר
ככה כלנו השרים
האלופים האדירים
מחי קטון נתעב נסרח
גירא נפחד ננוס נברה
וכבר אינני היחיד
כי גם־עגור נשר יפחיד
וכבר ידעת כיהפיל
עליו יתוש פחדו יפיל
כן גם־כירב גם־כיאיתן
אימת כלבית על־לוייתן
קם הארנבת וידבר
ויאמר לו: עתה חבר
עתה ידעתי למה זה
יבעית אותי כלב נבוה.

י"ב

(*) על המתפארים ברע אשר לא עשו מבלתי יכלת.

מתורגם משירי Lessing

תקע"ז

אֲרִיָּה דָּוִי קְרוּב לְמוֹת
חֲטָאת עַלְמוֹת חוֹקֵר הִיָּה
וַיֹּאמֶר: יְהִי רַבּוֹן עוֹלָם!
עַם דֵּל נִכְלָם הֶסְכֵּן וּשְׁלָם.
אוֹי לִי! עוֹיְתִי זָאֲחָטָא
לְבִי נָטָה אֶל־הַגּוֹל
נִיְחִי אוֹזֵל דֶּרֶךְ לֹא־טוֹב
טְרוֹף קָטוֹב כָּל־צֵאֵן רְטוֹב.
אֶךְ־לִפְעָמִים גַּם־טוֹב פְּעַלְתִּי
גַּם־יּוֹם חֲמִלְתִּי עַל־טָלָה
בְּדַר גּוֹלָה חוּץ מִחִילוֹ.
אֵין מְצִילוֹ וְאֶסְלַח־לוֹ
שׁוֹעַל עָרוֹם כִּי זֹאת הַקְּשִׁיב
קָם וַיִּשִׁיב: אָמֵן אָמֵן

(*) נדפס בכוכבי יצחק XIII עמוד 13

מִי־לֹא־יֵאֱמָן? וְאִשֶׁר תֹּאמַר
הֵיטֵב הֵיטֵב לְבִי שָׁמַר.
בַּיּוֹם הַהוּא קָרַב אֶצְלִי
וַיִּלְעַג־לִי שְׁעִיר נַחֲמֵד
אֵךְ לֹא נִשְׁמַד, שְׁלַח רִיקָם
אֵךְ לֹא נִקְמָתִי לִי נָקָם.
עֲשִׂיתָ זֹאת יוֹם שְׁבָרוֹן
יוֹם בְּגָרוֹן עָמַד אֶכְלֶךְ
אֶלְעֵל רוּחֶךָ אִזּוֹ הִלֵּךְ
לֹלֵא שְׁלַךְ הוֹשִׁיעַ לָךְ.

י"ג

עצה ותושיה

תק"עז

קרב אפוא ברי. אָהָה! אֵיכָה?
שאלה תרדה, ואין מושיע.
נתיב חיים לאֲזַנֶּךָ אשמיע,
שִׁמּוֹר בלִבְכֶּךָ אֲשֶׁר אֹרֶךְ.

בְּזֶה דברי כסיל אשר יבֹּךְ.
מֵאֵם כֹּל-תִּעְנֹג, ואל תרגיע:
קְנֵה כֶּסֶף לְךָ עֲלֵי רִקִיעַ,
וכי תמצא דבש אכול דִּיךָ.

בִּדְרָכֵי אֵל הִלֹּךְ, ויום וליל
בתורתו הִגֵּה בְּעֵז וְחֵיל;
ואהבת לרעך כמוך.

לְבַד רַבָּה צְבֹאָךָ וְצֹאָה,
בִּיצֵר לְבָבְךָ רָדָה וּמְלָכָה,
ואל תִּקְחֶנָּה בַּעֲפַעֲפֶיהָ.

י"ד

מעשה הצדקה שלום

מתרגם משירי

Gessner

תק"עז

יְשִׁישׁ בָּא בְּגִבּוֹרוֹת הָיָה שׁוֹתֵלֵחַ,
וּכְבֵר נְהַפֵּךְ שְׁעָרוֹ אֶל־עֵין הַכֶּסֶף,
וּבְרֹאשׁ כְּפוֹף יֵלֵךְ מִרֵב הַכֶּלֶח,
כִּאֲשֶׁר יִתְאוֹ אֶל־הַשְּׂנֵה הַגָּבֵר,
אַחַר עֲבָדוֹ בְּקִיץ כְּבֵר־אֶרֶץ,
כָּכָה נִכְסֵף הָאִישׁ לִישׁוֹן בְּקִבְרָה,
הִיָּה בִימֵי חָרְפוֹ אֲהַב הַטֶּרַח,
שָׁנֵא עֲצֻלוֹת, וַיְהִי חֶסֶד זֶרַע;
עֵתָה שָׁקֵט, וַיִּכּוֹנֵן לָאָרֶץ,
שָׁקֵט שַׁבֵּת וַיִּנַּח וַיִּנְפֹּשׁ,
וַיִּמַּח מִלְּבוֹ עֲשֵׁתוֹנוֹת אָפֶע,
וַיִּשֶׁת סִרְעָפִיו רַק אֶל הַנֶּפֶשׁ,
עֲשִׂיר הִיָּה הָאִישׁ מֵאִז מִקְדָּם;
עֵתָה הָעֶשֶׂר אֶל־זֶרְעוֹ הַנִּיחַ
וַיִּגְדְּלוֹן בְּנָיו מֵאֲנָשֵׁי קָדָם,
אֶף חֲמָה אִישׁ וְאִישׁ יוֹמָם וְלַיִל
עַל־הַזֶּקֶן אֶת־עֵינֵיהֶם יִשִּׁיתוּ,
לְגִמּוֹל חֶסֶד וְטוֹב אֶל אִישׁ הַחֵיל,

לגמול חסד וטוב כאשר צונו
צורנו החסיד; יען וביען
ימינו יאריכון אף ייטב לנו.
הגבר לפעמים עלו שמה
לפני סכו ישב תחת השמש
עיניו ירוה בדשא הצמח.
אם יראה עבר ארח, יקראנו,
יסעד לבו, לשמועותיו יט און,
אף דרכי עיר ועיר ידרש ממנו,
ובני בניו, ראש שמחתו, יבאו
בסביבותיו לצחוק; וזקנם יהי
נשיא בהם, לדון ריבות התהו,
אף הוא יצחק אתם כצחק הנער;
ומנמתו למד יום יום אתמו
ליטיב אל-כל-אדם, משכיל ובער;
המה אליו ירוצו, ויצוחו;
תעש עוד זה אלינו, אף עוד זה,
אולם מפיו תמיד לקח יקחו,
אף ישמיעם מקורותיו עברו,
ובפה פתוח לדבריו ידמו,
וסביבותיו כלמו יתחברו,
פעם היה אתו אלקד הנכר,
ילד רך בשנים, גדול בדעת,
ישר הליך, שמר רגלו מלקד,
„ אין ענג רב כענג המגיע

”לְגֵבֶר הַחֲסִיד הַגּוֹמֵל חֶסֶד”
הִישִׁישׁ הַחֲכָם אֵלָיו יִבִיעַ.
”עֲנֵנִי יִתֵּן לִלֵב הַפְּלֵא וּפְלֵא”
”שֶׁמֶשׁ, יָרַח, יָם, שָׂדֵה וּגְבֵעַ;
”אוֹלָם בַּחֲסֵד עֲנֵנִי רַב מֵאֵלָה.”
בָּכָה הַבֵּן כְּשִׁמוּעַ אִמְרָתָהּ.
וּבְכִי חֲדוּהָ לְרַב עֵינָיו הַטִּיפוּ.
וַיִּשְׁתּוֹמֵם הָאָב, וַיִּשְׁאַלְהוּ:
מֵהִזָּה, נִכְדִי, מֵהִזָּה אִפּוּא אִמְרָתִי?
מֵה מְעִינִיךָ אֲנִלִיטֵל כֵּן יוֹרֵד?
לְזֹאת אֵינְי כַח בְּדַבְרִים דְּבִרְתִי.
כַח אֵינְי בִּס לְוֹרֵד אֶת־דַּמְעָתְךָ,
לֹא הֵם הַזֵּיילוּ בְּכִי־תָךְ הַלְלוּ;
אוֹלָם דְּבַר טְמוֹן יֵשׁ בְּלִבְכֶם.
מָחָה יִמְחָה מֵעַל פָּנָיו הַיֶּלֶד
אֶת־דַּמְעָתוֹ, אִכְּנִי יִגַע לְשִׁקְרִי.
בְּכִי פִתַע פִּתְאוֹם יִשׁוּב יוֹלֵד.
אָבִי, כֵּן הַדְּבַר, אֲדַע יְדוּעַ
(לְצַפֵּן אֶת־מִסְתָּרָו עֲנֵה וַיֹּאמֶר)
אֵינְי כְּגִמּוּל חֶסֶד לְצִדִּיק מְרֻגָע.
וַתְּחֹזַ יְדֵהָאָב בִּימֵין הָעֵלֶם
וַיֹּאמֶר: אַךְ, הֵן עַל־נִכּוֹן יִדְעָתִי,
סֵתֵר אֶתְךָ; הַגִּידָה, מֵה־תִּכְּלָם?
וַיַּעַן הַקְּטוֹן: מָה לֹא יוֹכְלוּ
לְבֹא מִלִּיךָ בְּלִבִּי? וְלָמָּה

נְטָפִי הַמְלָה לֹא מֵעֵינֵי יוֹלֵד?
לֹא־יִכֵן נִכְדִי, לֹא־יִכֵן נִכְדִי; אֵיכָכָה
(עֵנָה הָאֵב) מִמֶּנִּי סוּד תִּסְתִּירָה?
הַגִּידָה נָא מִה־זֶה קְרָה אֶתְכָּה,
אִסְיִכֵן אִפּוּא (עֵנָה הַבֵּן) אֲגִידָה
לְךָ הַדְּבָר; אֲכֵן אֶלּוּלָא אַתָּה,
אַתּוּ מִכֹּל חַחֵי לַעֲד אֶכְחִידָה.
יַעַן מִמֶּךָ אֲבִי לָמַד לְמַדְתִּי:
הַמְתַּהֲלַל בְּטוֹב טוֹב רַק לַחֲצִי;
עַל־יִכֵן חֲסוּדִי מִכֹּל אֲדָם כְּחֻדְתִּי.
כָּבֵשׁ מִן הַמְּכָלָא אֲבַד וַיִּתַּע;
אוּלֵי אֲמַצָּא אַתּוּ, שְׂמָה הַהֲרָה
עֲלִיתִי אֲנִכִי בַדָּד; וּבִפְתָע
שָׁמַעְתִּי קוֹל נְאֻנָּה, וְאֵלֶךְ שְׂמָה,
וְאַרְאֶה רֶשׁ מִשְׁלִיךְ מִשְׁכָּמוֹ אֶרְצָה
סָבֵל כְּבֹד, מִשָּׂא כְּמָה וְכְמָה.
וַיֵּאָנֶחַ לֵאמֹר: לֹא אוֹכֵל לֶכֶת
כִּשְׁלֵי כַחֵי, נִדְרַתִּי וּנְפוּגוֹתִי
טוֹבָה נְשִׂיתִי, וְתִכְבֵּד הַמְּלָאכֶת.
מֵאֵז הַבְּקָר פֶּה תוֹעָה הַנְּנִי
בַל־אַרְאֶה נַחֵל מִיָּם אוֹ עֵץ פְּרִי:
רַב הַמִּשָּׂא, גַּם־הַשָּׂרֵב יִבְנִי.
בַּסְבִּיבוֹתֵי מְדַבֵּר, וְדֶרֶךְ אֵין
לְשׁוֹב הָעִירָה; אֵף רַגְלֵי עֵפּוֹ:
בְּךָ, צוּר, חֲסִיתִי, עוֹרָה וּפְקַח עֵין.

וישכב על־סבֵלו; ואני חֲרַצְתִּי,
חיש נאד חֶלֶב וכלֹב קִיץ מְלֵאתִי,
שְׁמַתִי אֲצִלו, וּלְהַחֲבֵא חִישׁ רַצְתִּי.
הַקִּיץ הָאִישׁ, וַיֹּאמֶר: אֵךְ עָרְבָה
שָׁנָה זֹאת לִי; עֵתָה אִשָּׁא הָרְגֵל,
אוֹלִי תִמְצָא עֵזֶר נֶפֶשׁ דָּאֲבָה.
קָם לִשְׂאֵת עַל־שִׁכְמוֹ סְבֵלו, וּכְרַגַע
הִנֵּה תַחַת עֵינָיו נָבֵל וְטָנָא;
וַיִּשְׁתּוּמֶם לֵאמֹר: מַה? מַה הִפְגַּע?
מִה־זֶה? מִה־זֶה אֲרֵאֵה? אֵךְ הֵלֶם אֲנִי:
עוֹד קֵט יִפְרַח הַכֹּל, מִן לִפְנֵי רוּחַ;
הַבֵּל אֲבִיט, מֵרֵאָה עֵינֵי רְמָנִי.
לֹא, לֹא; כִּי עַר אֲנֹכִי: הִנֵּה עֵתָה
נִגְעַתִי בַפְּרוֹת, צוֹר שְׁגִיָּא כַח,
צוֹר מִבְּטַחִי, רִב־חֶסֶד, בְּרוּךְ אַתָּה.
מֵרֵאשִׁית חֶלֶב זֶה לָךְ אֵל אֲסִיכָה,
מִפְּרוֹת אֵלֶּה לָךְ אֲקָרִיב הַחֶלֶב:
בְּאֲשֶׁר נָתַת לִי, צוֹר, כְּבִדְתִּיךְ.
וַיֵּשֶׁב וַיֹּאכֵל שֵׁם עַל־הַדָּרֶךְ,
וַיִּשְׁבַּע וַיֹּתִיר; אִז קָם וַיִּסָּף
לִפְתוּחַ פִּיּו לִפְנֵי צוֹרוֹ וַיְבָרֶךְ.
וַיַּעַן וַיֹּאמֶר: אֵךְ בְּרוּךְ יְהוָה
שֵׁם צוֹר שָׁמַיִם הַפְּדָה מִשְׁחַת
רָעַב צִמָּא וְשִׁבַּע יַגוֹן וְנָהִי.

מאין בא, מאין בא עדי-הנה,
מי-הוא ואנה הוא מביא הטרף?
מייתן, את-האיש עיני תראינה!
ברוך יהיה! שלום וטוב, רדפוהו!
עתה הנותר לי אביא הביתה
ובני ביתי גם הם כלם יודוהו.
נשא האיש רגליו; ואני בכיתי
מרוב חדוה, ואקם ואשבה
על אם הדרך, ולבואו חכיתי.
בא וישתחו, וישאל: מצאת,
ראית איש עובר בכלוב וחמת?
ואען: לא אחי, ולמה באת?
למה זה באת פה בין הרי בתר?
ויאמר: כי תעיתי: אך צור צדק,
או איש חסיד חיה נפשי בסתר.
מקצת הסבל משכמו לקחתי,
לשאת אתו עד תם ארץ הנגב,
ובדרך הישרה אותו הדרכתי.
זה קרה לי, לזאת עיני תבכינה;
כי כל-עת יעל על-לבי, אעלזה,
כשמוח צאן צמא כאשר תרנינה,
ויחבק-לו איש הישיש וינשק,
לאמר: שש אנכי, אגוע הפעם:
חסד על-לב בני, לא אף ונשק.

ט"ז

קול כנסת ישראל

תק"עז

אלוה יעקב הסכת הקשיבה,
ואל תסתר מאור פניך מני.
אני רעיתך ותבחרני:
זכר עניי, ונדחי השיבה.

לחם את-לחמי, ובקמי ריבה.
ואל יעז אנוש להכאיבני.
זכר עסיו אשר-בזו, ופדני,
ולישרים בלכותם היטיבה.

רדה שדי, ובין שדי תשכנה,
ואושע, ונשתעשע גס-יחד,
ופתהלות ובמחלות ארנה.

וקול ששון וקול שמחה וזמר
אני ארבה, ולא אסור מפחד
ארי נרב זאב ותאו זומר.

ט"ז

קול חסידים

תק"עז

אלוה, אונק הטה לנער,
ואל תמאס שפּל ברך ועין.
ועד מתי נקו לאור ואין,
ועל כל-בר וזך סועה וסער?

ולמה זה מחיר לכסיל ובער,
ויגדלון בני עולה כקין?
ואתה אל בעיניהם כאין,
והם מתפרנסים שלא בצער?

וכל הלך בתסלבב וצדק
כעל גחון יהי הלך, ונצח
יהי לחם לפיו עפר וחדק?

וכל-חסיד לשונו נאלמה,
ויחרף בעצמותיו ברצח?
אדון כל-היקום, למה ולמה?

לרחל

תק"עז

גם כי אין בשפתי חלק
אכתב־נא אף־אני חלק.
לך אכתב לך בת־ברוך;
לך אמר טעמך ברוך.
כי אין לך כמני חפץ
לְרבות שיר, אם בו אין חפץ
כי כמעט וכרגע פֿשע
בשירים לא יחדל פֿשע.
ושתיקה בְּשָׁנִים סֶלַע,
ובכל־עת היא צור סלע.
אך יאמר עבֶדְךָ לנצח:
מכאובי אָנוּש ונצח.
לולא שיר אוי לי נדמתי,
איש סכל לְכָל נדמתי.
איש סכל, איש סכל, יען
בַּחכמה חָכִי לֹא יען.
כי יראתי, כי אמרתי
חֲטָאת בי אם התאמרתי.
אך אמנם אם אשיר זֶמֶר
לֹא אִירָא מִתּוֹא וזֶמֶר;

ובשיריו החבר חבר
גם חיות יביא בית חבר .
אולם את תשיב הנה :
חכמותיך איה הנה ?
מה תירא חרפת אדם ?
מה תחפיר ? מה תתאדם ?
אך שמעי רחל בת דעת ,
שמעי נא כי לך לדעת ,
כי אם יש אל חי עמי ,
עוד אכתב אל בת עמי
דרכי ישר דרכי חסד ,
מרחיקי גלולי חסד ;
לפתאים מלים אשיבה .
ולישנה תורה אשיבה .
אחת היא על-כן אמר ,
פן יקרני רע אומר ,
בנעורי עודי רש דל
תתגל נא חכמת רשדל
בנעורי טרם קנאה
תתעורר תשים קנה .
ויהי מה . ברוך טעמך
עוד עמד בך כל טעמך ,
אם עליך קו נטיו .
לא נמר ריחך ער-כה

אל תביעי כה וכה.
הן כל-עוד אהיה בוחן
מכתבך. אמצא בו חן.
את-מליך ישמעאל
העוזר אם ישמעאל,
ויקימם מתו עד אלף
ויחיני שנים אָלף.
ובכלם אהיה לח טוב,
ובכלם אדרוש לך טוב.
ממך צור יסיר כל-ציר,
ובְיָמֶיךָ ישלח ציר,
מעון ישיב כל-איש,
בלִישָׁטָה, כל-עוד יבאיש;
וימהר מועד גילך,
וישמח בן-גילך.

י"ח

אישה יפה וסרת טעם

תק"עז

אֵילַת מַחְמָדִים,
יוֹעֵטת הַבְּדִים,
וְנֹזֵם וְצַמִּידִים,
וְכַפֵּר וְנִגְרָדִים;
נוֹצֵצַת כִּידוּדִים,
פְּנִיָה לַפִּיּוּדִים;
צָרְבַת כָּאוּדִים
יוֹם יוֹם מֵאָה דוּדִים;
חֲשֹׁבוֹה הַיְלָדִים
כַּפְרֵי הַעֲוֹרָדִים,
אִם כְּתוֹלַע יָאֲדִים,
מֵרְאוּ אִם נַחְמָדִים;
הוּא רֶשֶׁת וּמְצוּדִים,
חֲרָבוֹת צוּרִים חֲדִים;
הוּא רוּחַ הַקְּדִים,
הוּא עֵמֶק הַשְּׂדִים.

י"ט

(*) לארבע תעניות

תקע"ז

עֲרֵמָה אֱלֹהֵי תֵּאֲנֶנָּה לְנֶצַח?
עֲרֵאן חֲמַת שְׂדֵי יְהוֹי מִשְׁתַּנּוּ?
לָמָּה יְהוֹי אֲרוֹן, כְּאֲכִי נֶצַח?
גִּלְהַ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ.

עֲרֵמָה, אֱלֹהִים חַי, תְּהִי אֲרֵצֵנו
אֶל־עַם קָשִׁי לִבְבִי וְחֻזְקִי מִצַּח,
וּבְכוֹרְךָ יִסְבֵּל שְׂבִי וְרֵצַח
מִשְׁנֵאִיו כִּי אֲמִצּוּ מִמֶּנּוּ?

אֶת־יַעֲקֹב הִבֵּט, אֲשֶׁר בֵּית כָּלֵא
יִצְעַק בְּמַר גַּפְשׁוֹ וַיִּזְלֶמֶיִם:
חֹסֶה, חָמַל עָלָיו. אָמַר הַפַּעַם:

שִׁישִׁי וְגִילִי בַת־יְרוּשָׁלַיִם,
כִּי עוֹד מֵעַט מוֹעֵד וְכֹלָה זַעַם,
וּבְאֲרֵצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ כְּאֵלֵה.

(*) גרפס בספר הליכות קדם, עמוד 8

ב

מזמור לתודה

תק"עו

עורי עורי נפשי: האם לנצח
תבושי מהודות חסדי צורכי?
עורי עורי כיום, הרימי מצח:
האל המיטיב לך קומי ברכי.
הגידו בעמים כי הוא דורכי.
כי הוא קרוב אליך, כי הוא
כי הוא נושא פניך; כי הוא
כי חפץ בך המלך, ולהרגיעך
ולהרגיעך כל־עת כל־רגע ילך.
אך לא־טוב הדבר, פיך אל־תרחיבי:
נפשי, זאת אל־תעשי; הנה נחמתי.
הן אל־לבי אשיב (נפשי הקשיבי),
כי אס־ארחיבה פה כאשר זממתי,
דמיתי לכסילים, ומאד אשמתי.
אס־אל־רחום טלח, איככה אשתבח?
צדקת הצור נפלאה,

ואני איכה ארום, איכה אִנְבָּהָה?
אולם גס־זוה לא־טוב: האם לא־ירע
אל־עיניו אס־אֶדָם, אם לא־אנידה
צדקותיו לבני־שת, אם לא אל־זרע
ישראל עבד אל חסדו אעידה?
אוי אם אִמְרָה, אוי לי אס־אכחידה!
עתה מי יִעֲצֵנִי?
מי־זוה האיש יורני?
מה אֶעֱשֶׂה לא־אדעה,
בְּמַצֵּלֹת רַעוּנֵי כַמְעוֹט אֶטְבַּעַה,
ויהי מה לא אֶדַם־שֶׁכֶן שָׁמַיִם,
אוֹדֶךָ אֲנֹכִי: אִמַּר כִּי אַתָּה
נִצַּרְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ מֵאֲבָנִים,
שִׁמְרַת אֶת־בְּנֶךָ מֵאֵז עַד־עֵתָה;
אֵף לִי לִדְעַת טוֹב, לִבְבִּי נָתַתְּ;
נָתַתְּ לִי אֵיךְ חֶקֶר
שִׁנְאַה אֵיבָה לְשִׁקֵּר
רַק תִּשְׁקֵן אֶל־הַיִּשָּׁר
אֶף־בוֹ אֶל־הַכְּבוֹד, אֶף־בוֹ לְעֹשֶׂר,
אֲב אֹהֵב תּוֹרַתְךָ אוֹתִי חֲנֻנָּת,
אֵף אִם נִצַּרְתָּ פְקוּדֵי קֹדֶשׁךָ,
וּשְׁפַת קֹדֶשׁךָ לִי הֵיטֵב שִׁנְנָת
עַל־יַד גִּבּוֹר חֵכֶם, יִצְחָק עַבְדְּךָ (א).

(א) סוה"ר מרכי יצחק קולוניא, אחיו של סוה"ר אברהם חי די קולוניא.

ותתן־לי אחים (א) בְּגִדְלִי חֶסֶדְךָ,
ישאלוני כֹּל־סֵפֶר
מביע אמרי־שֵׁפֶר,
תחבשת אל־כֹּל־הַלִּי
יצחק בן־דודתי (ב) ויהודה לולי (ג).
ושמואל בן־דוד (ד) איש מֵלֵא רֹחַ.
הִקְרַבְתָּ לִּי, בַחֲזֹר הַפּוֹרֵשׁ אֲבִיר,
וַיֵּדָא בַחֲכֵמָה עַל־כִּנְפֵי־רוּחַ;
ויאמר לי: אחי, אֵל־הַטֵּ אֶל־עֵבֶר,
מֵאֵל שְׂרֵי כּוֹנְנֵי דְרֵכֵי־גִבּוֹר.
מבינתו הוֹרְנִי,
ומשונותי הִרְאֵנִי,
ויהי אוהב הַדַּעַ,
אף לא־מֵאֵס מְלִי, ויהי לי רַע.
אף עוֹד וַתִּקְרַב־לִי רַחֵל בַּת־דַּעַת (ה).
בַּת־צַדִּיק וְאִמּוֹנָה; וַתִּשְׁמִיעֵנִי
דְבַרֵי חֲכֵמָה לְרֹב אֵלַי תּוֹלַעַת,
וּדְבַרֵי לֹא תִמְאָס, וְתוֹכִיחֵנִי
יוֹם יוֹם כֹּאֲשֶׁר שְׂגִיתִי; וַתִּרְאֵנִי
אֶת־סֵפֶר מַחֲמֵדִיהָ

(א) קרובים.

(ב) יצחק בן ברוך ובן ברכה אחות אבי.

(ג) אחי אמי.

(ד) שמואל היים בן דוד לולי אחי אמי, הוא שהב"רל אשר היה בטריאסטמי

מן סיון תק"עו עד סיון תק"עט.

(ה) בת ברכה אחות אבי.

מֵעַתָּה בְּכַתֵּב יָדֶיךָ
סֵפֶר שִׁירֵי אִפְרַיִם (א).
אֵל, אֶל-חֵיקָם הַשִּׁיבָה שְׁבַעֲתִים,
אֵף עוֹד הִנֵּה חֲבַת עֵמֶל וַיִּגַּע
נָתַתְּ בִּי, בַל-אֲבַחֲרֶלִי מְנוּחַ.
בְּרוּךְ אַתָּה לְזֹאת, כִּי לֹא יִגַּע
לְדַבֵּר הַדַּעַת אִישׁ אֶהֱב לְשִׁמוּחַ,
וְאֲנִי הִרְשׁ כָּל-עוֹד עֲצַרְתִּי כַח
שְׁנֵאתִי דֶרֶךְ פֶּתִי,
אֶל-הַמְּחַקֵּר צְמִיתִי,
אֶת-הַמְּחַקֵּר חֲמֵדְתִי,
חֲשַׁקְתִּי וְאֶהֱב מֵאֵז נוֹלַדְתִּי.
עַל פְּנֵי בִשֵׁת וּכְלָמָה חֲקַקְתָּ,
לֵהֲזֵן אֵין עֶרֶךְ בְּאַרְצֵן הַלְּזוֹ:
כֵּן מִמְּנֵי גֵאוֹת הֲרַחֵק הֲרַחֵקְתָּ,
כִּי הִקִּי-מִצַּח וּפְנִיָהֶם הִעִזוּ,
הֵם בְּגֵאוֹן יֶאֱחוּזוּ,
הֵם בְּסִכְלוֹת יִדְבְּקוּ,
גַּם לְתַבּוּנָה יִצְחָקוּ;
אַחַר כְּבוֹד יִרְצוּ,
וּבְדַבְרֵי תוֹרַתְךָ, צוּר, יִקְוִצוּ.
אֵף עוֹד תּוֹחַלֶת בְּלִבִּי נִטְעַתָּ.

(א) בני הנעורים, ילודי הרופא אפרים לוצאטו (אחי יצחק אבי אביה) היא ואביה ואחיה היו מפארים אותם מאד, וזה הלהיב אותי לעשות חיל כמלאכת השיר.

קוה תמיד אד־טוב אף בַּצָּרְתָּהּ .
תמיד חסיתי בך , כאשר ידעת ,
אף עת תוגה רבה אֵלַי יֵאתָה ;
ובדמיונה רק־טוב נפשי ראתה .

אם יום הָאֵד חזיתי .

טוב בלכבי דמיתי .

כל־זאת אתה הִבֵּאת ,

את־נפש רש ודל אתה רוֹיֵת :

אֵלַי , אודה לְשִׁמְךָ עַל־כָּל־אלה :

צור , אל־תמאס קולי : אדע גס־אני ,

הַתְּחַסְדֶּת אֶתִי הפלא ופלא ,

אכן לבי הדל עתה רַמְנִי .

ולכד אחת מאלף הזכירני .

אתה אותי אֶהַבְת ,

אתה קולי הקשבת .

רִיזָךְ לִי גְלִית ,

אֶתִי צורי הטוב רק טוב עשית .

אֶחֱי זכרו כי שקר לא דברתי .

אס־אל סולח פשע .

אין בי חטאת ורשע .

אִמְרוּ : דרכי־אל טבו ;

אולם נָאֵה גאון כי אל־תִּחְשְׁבוּ .

כ"א

תרגום

תקע"ז

אָכּוּל עוֹף דָק, רָזָה, וְצָלִי שֶׁלֶהֲבַת ;
אָכּוּל בֶּשֶׂר מְלִיחַ בִּלְתֵי מַיִם ;
עֵיף יִגַע בַּלְיוּכָל לְשֶׁבֶת ;
אוּ שְׁבַת בְּצִמָּא אֲצֵל כִּירִים ;
לְגִבּוֹת לָאֵט וּלְשֵׁלִם כְּאַרְנָבַת ;
וּלְהֵלוֹת לְזָרִים מְנָה מְאַתִּים ;
וְהֵיוֹת יוֹם חַג טָמוֹן בִּירְכַתִּים ;
אוּ לְזִיעַ בְּשֶׁבֶט מְרַב צְרַבַת ;
בְּנַעַל אֲבִן הַמִּקְשָׁקֶשׁ בְּעַכְסִים ;
פְּרַעוֹשׁ יֵרֵד עָלָה מְרוֹם וְתַחַת
תּוֹךְ הַכְּתָנִת, כְּרֹכֵב הָרֵכֶשׁ ;
יַד הַיְמִינִי זָכָה, וּשְׂמָאלִי נְאֻלְחַת ;
רֵגֶל יְמִינִי יַחַף, וּשְׂמָאלִי לֹא כֵן ;
וְהֵיוֹת נֶחְפָז, וּלְהַמְתִּין בִּלְתֵי נַחַת ;
יָבֵא כָל־אִישׁ מִסִּכָּן
יִזְכֹּר כָּל־שׂוֹד, כָּל־נֹגַע, כָּל מְנַעֲרַת ;
אִשָּׁה רַעָה עַל כָּל־רַעָה גִבְרַת .

SONETTO

DI

FRANCESCO BERNI

Passeri, e Beccafichi magri arrosto,
E mangiar carbonata senza bere :
Essere stracco, e non poter sedere,
Avere il fuoco presso, e 'l vin discosto.
Riscuotere a bell'agio, e pagar tosto,
E dare ad altri per avere a avere :
Essere ad una festa, e non vedere,
E sudar di Gennaio come d'Agosto :
Avere un sassolin 'n una scarpetta,
Ed una pulce dentro ad una calza,
Che vada in giù e 'n su per istaffetta :
Una mano imbrattata, ed una netta ;
Una gamba calzata, ed una scalza :
Esser fatto aspettare, ed aver fretta.
Chi più n'ha, più ne metta,
E conti tutti i dispetti e le doglie ;
Chè la maggior di tutte è l'aver moglie.

כ"ב

(*) ליום הכפורים

תק"עז

סְלַח, רַחוּם, סְלַח אֵלַי עִם כְּבֹד
עוֹן אֲשָׁמָה, בְּיוֹם עֲנוּת נַפְשֵׁנוּ;
וְאִם עֲסִיזָה כִּבֵּן וְאִם כְּעֶבֶד,
לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה וְהוֹשִׁיעֵנו.

לְנַפְשִׁי נַעֲנֶה תְּנֶה נָא זְכוֹר,
סְלַח וּמַחַל לְכָל עוֹנוֹתֵינוּ.
הֲלֹא כְּיוֹם בְּיַד בָּנוּ יִכָּבֵד
מְרִי כַפֵּר, בּוֹעֵקוּ עֲלֵינוּ.

שִׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתַּנֵּת חֶלְקֶךָ:
הֲלֹא בְּעֵלוֹתֶךָ לְהַר הַקֹּדֶשׁ
אָזִי נִסְלַח לְכָל עֲדַת אַחֶיךָ.

אֱלוֹהֵי רַחֲמִים! רְאֵה, שִׁטְחֹתַי
לְךָ כְּפִי אֲנִי כַּמֹּשֶׁה חֹדֶשׁ
וְעוֹד שְׁלִיש־עֵנָה, עֲנֵה: סְלַחֹתִי.

כ"ב

(*) רפואות אהבה

Ovid. Remedia amoris

תק"עו

קִרְבוּ אֵלַי אַתֶּם, בַּחֲוֵרֵי חֶמֶד,
אַתֶּם כִּי תִשְׁאוּן חֶמֶס וְאוֹן;
וּבְדֶרֶךְ אֶהְבַּתְכֶם רַק רַע תִּמְצְאוּ;
קִרְבוּ אֵלַי, אֶת־מִצּוֹתַי תִּשְׁמְרוּ,
לְמַדּוּ מִפִּי לְרַפָּא נֶגַע הַחֶשֶׁק;
לְמַדּוּ הַבַּחֲוֵרִים; וְאֲשֶׁר אֲגִידָה
הַאֲזִנָּה גַם־אֶתֶן, בָּנוֹת, כִּי אֲנִי
כַּנְּבֵר כָּאִשָּׁה אוֹרָה מֵעֵתָה
לְשֹׁבֵר מִצּוֹאֲרִים חֲרָצְבוֹת רִשָּׁע;
אֶלְבֵּשׁ בְּגָדֵי נֶקֶם, כָּל לֵב נִגּוּעַ
אֲנַקֶּם אֶת־נִקְמָתוֹ, אֶהְיֶה־לוֹ עוֹר,
אוֹצִיָּאה מִמִּסְגֵּר נוּגֵי בִשְׁבִי.
טָרִם תָּבִיא רַגְלֶךָ תוֹךְ הַשַּׁעַר
אִס־תִּנָּחַם עַל־הַמִּפְתָּן הַרְגֵל
אֲחֹר תוּכַל הָשִׁיב, מוֹנֵעַ אֵין.
טָרִם יְרוּיִן סוּסָךָ אִס־רְצִיתָ
לְבָלוֹם אֶת פִּיֹּ אוֹ עַל נֶקֶל יִכְלֹתָ.

(*) גרסא בכוכבי יצחק, XXV עמוד 15

כָּכָה אוֹהֵב טָרִם יִכְבֵּד הַחֲלִי
אֶת־שָׂרְשָׁיו תּוֹכֵל שָׂרֵשׁ וְאָפֶס׃
אֶךְ־יִתְגַבֵּר אִם תִּתְמַהֲמַה רָגַע .
קוֹמָה אֶתָּה אִפּוּא , וּכְגַבֵּר קוֹמָה
אֶל־תִּתְמַהֲמַה וְאֲשֶׁר יִכְלֹת אֲמֵשׁ
אוּלֵי הַיּוֹם הַזֶּה יִכְבֵּד עֲלֶיךָ .
דַּע כִּי יִגְדֵל הַשְּׂקֵף כַּאֲשֶׁר תּוֹחֵר ,
כִּי מִמְקוֹה הַמַּיִם יִהְיֶה־נֶחֱל .
כִּי מִכָּה נִשְׁכַּחַה חֲלָל הַפִּילָה .
אֶךְ־יִיטֵב לָנוּ הַתַּעֲנַג בְּדָשָׁן ,
לִכֵּן יוֹם יוֹם נֹאמֵר מִחֵר נִשׁוּבָה ,
וּבְכֵן לָאֵט לָאֵט יִגְדֵל הַלְהַב ,
וּבְכֵן עֵץ רוּשׁ יַעֲמִיק שָׂרְשׁוֹ בְּאֶרֶץ .

אִם־הַתְּרַפִּית וַיִּזְקֵן הַפָּצַע .

אוֹי תְּכַבֵּד הַמְּלֹאכָה : אֶךְ עוֹד תּוֹחֶלֶת .
אֶף אִם לְקִרְוֹא אוֹתִי הִרְבַּח פְּנִיָּת ,
רִיקִם בְּלִתי מְזוֹר דַּע כִּי לֹא תִשָּׁב .
תֵּן מַיִם אִם־תּוֹכֵל עַל הַשְּׁלֵהֶבֶת .
אִם לֹא־תּוֹכֵל וּמְדוֹרְתֵךְ גִּדְּלָה ,
חִכָּה , אֵל תִּתְנַר בָּהּ ; לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ׃
אֶל־תִּשׁוּט בְּנֶהָר נִכַח הַזַּעֲף .
יִמְאֵס דְּוָה רָגַז אֲמַרִי אִישׁ שָׁכֵל ,
לֹא־יִתֵּן גִּבֹּר בַּפָּצַעֵיו לַגְּנוּעַ׃

וּאֲנַחְנוּ אִזְנוֹחִיל אֶף גְּנִיחְנוּ
עַד אִם יִשְׁבוֹת רְגֹזוֹ עַד יִטְהַאֲוֹן
אֶל הַמוֹסֵר הַטּוֹב מִי גָבֵר יִתָּא
לְנוֹד וּלְנַחַם אִם בּוֹכָה עַל־יֶלֶד
מִשְׁכָּב עַל־הַקְרָקַע תַּחַת עֵינֶיהָ ?
מִי לֹא יָבִין כִּי אֶת־מְכָאוֹב הַנֶּפֶשׁ
לֹא־טוֹב הוֹכַח רַק אַחֵר תִּבְכֶּה ?
בִּינַת הָעַתִּים הִיא תִרְפָּא כָּל שֶׁבֶר
כִּי גַם רוֹפֵא נְחוּץ יַחִישׁ הַמּוֹתָה .
אֶךְ עַת לִרְפָא אִסְתְּרָא כִי הִגִּיעַ
וּלְהִרְפָא תַחְפוּץ אֵלֶי הַקְּשִׁיבָה ;
הִרְחַק מִן־הַמְרֻפָּה אִין רַע כָּמָהוּ .
הַחֶשֶׁק הוּא יוֹלִיד אֶף הוּא יִרְבְּנוּ
הוּא לְמִדּוּרָה עֲצִים ; כְּל־עוֹד יוֹשְׁתוּ
עֲצִים עֲלֶיהָ אִיךְ תִּבְכֶּה דִלְקַת ?
הַבְּטָלָה לְחֶשֶׁק הִיא כַּמִּים
לְאַחוֹ וּכְבֻצָּה וְטִיט לְגַמָּא ;
הִסֵּר אֶת־הַמְרֻפָּה וּתִרְפָּא חֶשֶׁק .
יִין שְׁנָה וְצָחוֹק כְּל־לֵב יִקְחוּ .
תִּקְרַב חֲמֻדַּת נָשִׁים אֶל־רֹדֶף עֲדוֹן
אוֹלָם תִּמְאַס כְּל־אִישׁ עֵיף יִגַּע .
לֶךְ וּמְלֵאכָה בְקֶשׁ לֶךְ נָא אֶל תִּרְף .
אֶת־הַתּוֹרָה דְרוֹשׁ אוֹ לְמַלְחָמַת

רד אם איש חיל את, או כבֶּרֶת אֶרֶץ
שְׁמֹר וּזְרַע וּקְצוֹר כִּי תִמְצָא־נַחַת,
אוֹעֵדֶר צֵאן גַּחֲמַד תִּרְעֶה בְּעַמֶּק,
או צִיד חַיָּה וְעוֹף תְּצוֹר בְּקִישָׁת,
או בַּפֶּח הַטְּמוֹן, או דָּג בַּחַח,
או לְמִלְאכָה אַחֲרַת שִׁית לִבְךָ
עַד אִס־תִּשְׁכַּח נְשֵׂא חֲמֹדַת הַיּוֹפִי:

אִף מִן־הָעִיר תִּסַּע נִסּוּעַ הַלְּאָה,
עֵינֶיךָ אֶרֶץ מִרְחָקִים תִּרְאֶינָה;
גֹּרַעַל־אֲדַמַּת נָכַר, אֵל נָא תִנָּחֵם,
אֶל־נָא תִעְצוֹר לְרִכּוּב; תִּבְכֶּה יַדְעֹתִי,
עַתָּה עַל־לִבְךָ שֵׁם חֵיפָה יַעַל,
רַגְלֶיךָ יַעֲמְדוּ, לֹא יֵאבֹו לְכַת;
אֲתָה שְׂאֵנָא אוֹתָם קִיץ וְחֹרֶף,
רוּץ כְּגִבּוֹר, אֵל יַעֲצֹרֶה הַנָּשִׁם,
אֶל־תֹּאמֶר נָא חֵן דֶּרֶךְ רַב הִלְכֹתִי;
וּלְכֹד לְדֶרֶךְ הַנִּשְׁאָר הַשְּׁקִיפָה,
אֶל־תִּירָא פַחַד שׂוֹא, שַׁחַל בְּדֶרֶךְ;
הַיָּמִים אֶל־תִּמְנָה, אֶל־תִּשָּׂא עֵין
לְעִיר הָעֲלִיזָה הַמִּתְרַחֶקֶת;
גּוֹם גּוֹם, הִרְחַק מִמֶּנָּה; זֹאת יַעֲצֹתִי;
מִי הַנִּמְלֹט בְּקִרְבִּי? כָּל הַבּוֹרַח,
אוֹלֵי תֹאמֶר כִּי מִצּוֹתֵי תִכְבַּדְנָה;

אֲמַנְסֵם בֵּן הַדְּבָר, אֶךְ אִסְחַפְצָה
לְרִפּוּא הַנִּנְעֵה הַקְּשָׁה, מִדּוּעַ
לֹא תִקַּח לָךְ גִּהָה אֶף אִם קִשְׁתָּהּ?
מִיָּם מְרִים אֶל־הַדְּוָה יִתְנוּ,
אֶף־אִשׁ יִנִּיפוּ עַל־נִגְעוֹ וְחָרַב,
אֶף־לֶחֶם אוֹתוֹ מִנּוּ יִמְנְעוּ:
לְרִפּוּא אֶת־נוֹפְתּוֹ יִסְבּוֹל כְּאֵלֶּה,
וְלִנְשֻׁמְתּוֹ לִסְבּוֹל דְּבָר לֹא־יוֹאֵל?
דַּע לָךְ אֲמַנְסֵם אֲחִי כִּי כָל־הַכּוֹבֵד
מִזְעֵר יָקוּם מִהַר יְסוּף, הֵן כְּכֹה
יִשְׁחִית מִתְּג רֵאשׁוֹן כָּל־סוּם וּפְרַד,
אֲחֵר יִקַּל עָלָיו, בֵּן אֶת הָעֵלָם,
”מְתִי אֲשׁוּב” תֹּאמֶר אֲחֵר נִסְעָת;
עִירָה תִתְאַוֶּה; אֶךְ אִם נִשְׁכִּילָה
אֶל־הָאִשָּׁה תִתְאוּ, לֹא אֶל־הַקֶּרֶת,
אֶף־גַּם־כָּל־אֵלֶּה אִסְתַּרְחַק פְּעַם
הָעֶצֶב יֵלֶךְ לוֹ, אֶף־תִּמְצָא עֲנָג
בְּרֵאוֹת עָרִים רַבּוֹת וְאֲשֶׁר בְּהִנָּה,
רַק לֹא־יִסְפּוֹק לְנִסְעֵ; הַתְּמַהֲמָה,
וְיִהִי בְרִכָּה זֶה דְרָךְ הַחֲמָם,
עַד אִם־יִכְבֶּה הָאֵשׁ תַּחַת הַדָּשֵׁן,
אִסְחִישׁ תְּשׁוּב הָעִיר יֵאבֵד הַטֶּרֶח
הוּא יִשׁוּב יִמשׁוֹל בָּךְ, וּבָךְ יוֹר תְּצִי,

וּמִזְמוֹתֵינוּ אִזּוּ הַבֵּל כְּלָנָה .
אָהִי אֶלְתֵּתֵךְ בְּכַשְׁפִּים וְקַסִּים ;
יִדְעֵתִי כִּי הָיָה מֵאִזּוּ מְקָרָם
דֶּרֶךְ הָרַע הַזֶּה בֵּין אֲנִשֵּׁי־חֶדְלִי ;
יִדְעֵתִי כִּי רַבִּים אֵלָיו בְּטָחוֹ ,
אוֹלָם מִתְקַוְּתָם בִּישׁוּ חָפְרוּ .
הֵן אֲנֹכִי כָעֵת הִרְחַק מִפְּשַׁע
עוֹר טָהוֹר לָתֵת אֵלֶיךָ בְּאֵתִי ,
לֹא לְדְרוֹשׁ לִמְתִּים אוֹ לַפְּעַל פְּלֵא .
לֹא יִרְפְּאוּנֶךָ לֹא , כָּל חֲכָמֵי לַחֲשׁ ;
אֶל־הַמִּיתָמוּ אֶל־תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ .
אִם מִן הָעִיר הִרְחַק לֹא תוּכַל רַגְלִי ,
כִּי יַעֲצֹרְךָ דְבַר , וּבָךְ אֵין־כֹּחַ
לְשִׁבוֹר עַל הַבְּרוֹל , בֵּין מַה־יַּעֲצֵתִי .
מַעֲלָלִי יִפְתָּךְ הַבּוֹנֶה־תְּךָ
הַזְכִּירָה בְּלִבְּךָ יוֹמָם וּלְיָלִל .
זְכָרָה זְכָרָה אֵיךְ לָהּ לְצַחוּק הָיִיתְ ;
אָמֹר תֹּאמֶר : כָּכָה אֵלַי נִשְׁבַּעָה ,
וּשְׁבוּעָתָה כֵּן אַחַר כֵּן חִלְּלָה ;
כֵּן תִּמְאָס אֶהְבֵּתִי וְתִשְׁנָאֵנִי .
וְלֹא־אִישׁ נָכְרִי כֵּן עַל־פְּנֵי דְבִקָּה .
זְכָרָה אֶת־אֵלֶּה , הַשְׁתַּעֲשַׁע בְּמוֹ ,
אֶף הַגִּדְל אֶת־צִלְמָם עַד הַשָּׁמַיִם ;

כִּי נִקַּל זֹאת אֵלֶיךָ כִּי יִגְדְּלוּ
אֶל עֵינֵי כְּלֵדָיו מְכֹאבוֹת הַבַּל.
זֶה לֹא כַּבִּיר אֶהְבֵּתִי בַת. וְתִרְב
חֲמַדְתִּי עַל־יָפִיָּה עַד יְדוֹת עֶשֶׂר.
בְּה מוֹס וְדוּפִי בְּלִבִּי נִתְתִּי.
וְתַעֲלֶה זֹאת בְּלִבְךָ אֵלַי הוֹעִילָה.
רַגְלֶיהָ מְשֻׁהָתִים אֲמַרְתִּי אָנִי.
וּבְצֶדֶק וְאִמוּנָה לֹא־הָיוּ בְּכָה.
אֲזוּרְעוֹתֶיהָ כַּעֲצִים יִבְשׁוּ.
אֲמַרְתִּי בְּלִבִּי גַם כִּי לִשְׁקֵר.
מִה־דַקָּה הִיא גַם כִּי־לֹא־כֵן הִיְתָה;
מִמֶּנִּי רַב תִּשְׁאֵל אֶתְנָה וְנִדְהָ.
לֹא־תִשְׁקִיטֵנִי וְתִבֵּא רַק־לְגוֹ.
אֲמַרְתִּי אֲנֹכִי גַם־כִּי כֹזֵבִי.
הָרַע קָרוֹב לְטוֹב. וּפְעָמִים יַחַד
כְּרִצוֹן אִישׁ וְאִישׁ הֵמָּה יִתְעַרְבוּ.
וְדַרְךְ הַיְשָׁרָה רַעָה תַחֲשֹׁב.
אֶת־מְדוֹת יִפְתָּךְ קוֹס מַעֲתָה
וּבַעֲזֵן רַעָה שׁוֹר. לֵתֵת בְּה דוּפִי.
וּלְהַגְדִּיל כָּל מוֹס קַל. כֵּן אִם שְׁמָנָה
תֹּאמֶר בְּטָנָה נְפוּחַ; לִשְׁחַרְחֶרֶת
בוֹשִׁית אֶתָּה תִקְרָא. וַיְדוּעַ חוֹלִי
תִקְרָא כָל־גּוֹף עֲנוּג; אֶף עֲזוֹת מְצַח

תֹּאמַר אִם בְּתִבּוּנָה תַעֲדָה כְּלִיָּה;
אֶף־תִּקְרָאנָה נִבְעָרָה מִשָּׁכֶל
אִם בְּקִדְשָׁה תִלְבֹּשׁ, לֹא כִמְנַאֲפֹת.
הַתְּחַנֵּן נָא אֶל־הַעֲלָמָה אֲהַבֵּת
וּלְעֵינֶיךָ תַעֲשֶׂה דָבָר לֹא־תִדַע.
אִם לֹא־תִדַע מְחוּל, תֹּאמַר לָהּ חוּלִי;
אִם קוֹל נִבְזָה קוֹלָהּ, תֹּאמַר לָהּ רִנִּי;
אִם־מְדַבְּרָה מְשַׁחֵת, תֹּאמַר דְּבָרִי;
אִם לֹא תִדַע נֶגֶן, תִּתְפּוֹשׂ הַנָּבֶל;
אִם בְּפַעְמִיָּה מוֹס, תִּצְעַד כְּלִדְגָע
וַתִּגַּל חִיקָהּ, אִם לֹא־יִיטֵב לְעֵין.
אִם לֹא־נֶאֱוֹו שְׁנִיָּה, תִּקּוּם אֶתָּה
וּצְחוּק כָּל יַעַת תּוֹכֵל תָּבִיא אֶל־פִּיהָ.
עֵינֶיהָ אִסְדְּכוֹת, קִינִים וְהִגָּה
סֵפֶר אֶתָּה תְּמִיד, עַד תּוֹיֵל דְּמַע.
יַעַת אֶל־בֵּיתָהּ תִּלְךְ, הִשְׁכַּם בְּבִקְרָה:
אִם טָרַם תִּתִּיפָה תִרְאֵנָה פַּעַם,
תָּבִין כִּי כָל־יִפְיָה אָפֶס וְתִהוּ;
כִּי יִסְתִּירוּ כָל־דּוֹפִי עֲדִי כָתֶם,
אֶךְ בִּלְעַדְמוֹ הִיא מְאוֹס וְסָחִי.
אֲחִי בְּאִנָּא פִתַּע פִּתְאוּם הַבַּיְתָה:
הִיא תִכְלֶם, אֶתָּה תִצֵּא מִסְהָר.
אֶךְ יֵשׁ טוֹבֵת מְרֹאָה כִּי בִלְתִי־עֲדִי

וּלְבַד בִּיפִי מִרְאִיָּה תִפְיֶלֶךְ׃
מִה־נֶעַשׂ לָהּ? כַּאֲשֶׁר תִּדְעַ כִּי צָבַע
עַל־פָּנֶיהָ תִתֵּן, תִּבְאֵ הַחֲדָרָה,
אֶל־נָא תְבוּשׁ; שָׁמָּה תִמְצָא לְאֶלֶף
סָמִי צָבַע לְבָן יְבֹאִישׁ יִבִיעַ,
אֶף עַל־חִיקָה מִיִּם צוּאִים יִזְלוּ׃
הִקְשִׁיבוּ בַחֲוָרִים אֶת־זוֹאת יַעֲצֵתִי׃
תָּמִיד בְּשֵׁתִי נָשִׁים עֵינֵיכֶם תִּנוּ׃
בְּשֵׁתִים, נָם יוֹתֵר; יַעַן וּבִיעַן
הַחֲשֶׁק הַמִּפְזֹר יַחֲסֹר חֶכְחָ,
וּנְהָרוֹת יִמְעֹטוֹן אִם־יִפְרְדּוּ׃
אִם־שָׁנִיתִ אִמָּנָם וּבִאֲחַת שְׁמֵת׃
אֶת־אֲהַבְתֶּךָ, רוּץ וּמְצָא אַחֲרַת׃
כִּי כָל־חֲשֶׁק חֲדָשׁ אֶת־אֲחִיו יִמַּח׃
רַבַּת נָשִׁים תִּשָּׂא אֶת־יְמֹת הַיָּלֶד׃
וּבִמֶר תִּבְכֶּה אִם מִבְּלַעַדְדֵּי אֵין׃
אִשָּׁה אַחֲרַת לֶךָ־בִּקְשׁ, כִּי־רַבּוּ׃
אֶף־אִם־תִּבְעֹר וּכְמוֹ תִנּוּר בּוֹעֵרָה׃
הִרְאָה לִיפָּה בְּכַפּוֹר וּקְרַח׃
אֶל־תִּשְׁמִיעֵנָה נָא קִינָה וְאֶבֶל׃
הַתִּנְכַּר לָהּ וְצַחֵק, וְאָמֹר כִּי אַתָּה
שָׁלוּ עֲלוּ וּבִשְׁשׁוֹן רַב שָׂמַח׃
אֶף אִם לִבְךָ יֵאָנַח מִבַּיִת׃

לֹא אִיעֶצֶךָ כִּי תִשְׁבִּית הַחֶשֶׁק
אִם לֹא תוּכַל; רַק הַתְּנַבֵּר אֵלֶיךָ.
אֶת הַחֲמֻדָּה תִסְתֵּר, תַּעֲלִים הַזַּעַם,
וְדַמָּה אֶל אִישׁ חֶמָּה אֵין לוֹ; אִזּוּ תַחֲזוּ
כִּי תַהַפֵּךְ אֶתָּה כְּאִשֶּׁר אֹוִיתָ.

יוֹם אָנֹכִי לְבָלִי יִשְׁקוּנִי חֶמֶר
קִמַּצְתִּי אֶת עֵינַי; אַךְ חִישׁ נִרְדַּמְתִּי.
בְּאִשֶּׁר מֵהֶרְגֵלְךָ לַחֲמוּד לְמַדָּתָּ,
בֶּן הַהֶרְגֵל לְמָאוֹס יוֹרָה אוֹתְכָה.
אִם פָּתַח הַיָּפֶה סָתוּם בְּנִשְׁפָּךְ
תִּמְצָא, אֵל נָא תִרְגֹּז, אֵל תִּקְבְּנוּ,
אַךְ בְּנִגְיָנוֹת אֲלֵינָא תִפְצֶה אֶת־פִּיךָ,
אַךְ לֹא תִשְׁכַּב שֵׁם עַל מִפְתַּן הָאֵהָל,
אַךְ אֵל תִּלּוֹן עַל הָאִשָּׁה בְּשַׁחַר,
אַךְ בַּל תִּתְרָאֶה לָּהּ בְּמִגְנַת נֶפֶשׁ;
אֶת רוּם לְבָהּ תִשְׁפִּיל כְּרֹאוֹת כָּל אֱלֹהִים.
מִפְתַּח בֵּיתָה סוּר, אִם הוּא פֶתוּחַ,
אֵל תִּפֶּן אֶל קוֹלָהּ אִם תִּקְרָאךָ;
אִם נוֹעַדְתָּ אֶתָּה לְבֹא בְעֶרְבִי,
תוֹחַר מִן הַמּוֹעֵד, וְלִזְעֵמָה תִבּוּ.
סָבוּל אֶת־הַמִּשָּׂא, וְשִׁמְעֵ שְׁמוֹעַ
אֶל־מִצּוֹתַי כִּי לִקַּח טוֹב נָתַתִּי.
אִם רַךְ לִכְבֹּ אֶתָּה, וּבָךְ אֵין מוֹחַ

וְכַח לְגֹאֵל מֵעֲבֹדוֹת פְּרָךְ,
שׁוֹב מִן הַמְּלַחְמָה, בְּאִשֶּׁר לְלַכֵּת
יְהִי הָרוּחַ לָךְ, אֶת צְמֵאוֹנֶךָ
רוּחַ רוּחַ, וְשִׁתָּה מִן הַבּוֹר מִיָּם,
וְשִׁתָּה עַד אִם תִּרְוֶה וּלְזֹרֵא יְהִי.
תִּגַּל עִם הַיְּפֵה יוֹמָם וּלְיָלֵה,
אֶךְ אֵל תִּרְחַק מִמֶּנָּה אִם שְׁבַעְתָּ;
הַשָּׂאֵר שֵׁם עַד תִּהְיֶה לָךְ לְגַעַל,
וּכְמִבֵּית הָאִשְׁפוֹת מִמֶּנָּה תִּנָּס.
קִנְיָאָה וּפְחַד הָאֲהַבָּה יִבְעִירוּ;
כְּנַעֲרַת אֵל הָאִשׁ, לְחֶשֶׁק הַמָּה.
אֶתָּה אִפּוּא אֵל תִּירָא נָא, אֵל תִּגַּר
פֶּן תִּבְגַּד־בְּךָ, פֶּן אֵל נִכְרֵי תִנְתֵּן;
אֶל־תִּירָא נָא, שְׁכַבָּה תָּמִיד לְבִטָּח.
זְכוֹר שְׁמוֹר כִּי תַחַס אִם עֲלִינֶעַר
יִרְדַּד לְמַלְחָמָה, מֵעַל רַעְהוּ.
יַעַן עָלְיוֹ תִפְחַד פֶּן יִרְצַח.
אֶת צְרוּתֶיךָ זְכוֹר נָא הָעֵלָם,
תַּן אֵל לְבָךְ מָה חֲסִרְתָּ (יַעַן
חֲסִרוֹן קַל אוֹ כְּבִיר לֹא־יִחְסַר נֶבֶר);
חֲמִדַּת הַיּוֹפִי אוֹ תִרְחַק מִמֶּךָ.
יֵשׁ תַּחַת כּוֹבֵד חוֹבוֹתָיו כּוֹרֵעַ,
יִזְכוֹר נָא הַנּוֹשֶׁה הַבָּא לְקַחַת.

יִשְׂאֵשׁ אָבִיו קָשָׁה, אֶת־זִכְרוֹ יֵשֶׁת
נֶגֶד עֵינָיו תָּמִיד. אֶל אִישׁ יֵשׁ כָּרֶם,
יִדְאֶג כָּל רִגַע פֶּן יֵאבֵד הַפְּרִי.
וְאֲשֶׁר צִי אֲדִיר לוֹ יִזְכּוֹר שְׁבִלָתוֹ;
וּבְכֵן אִישׁ אִישׁ אֶת חֲמֻדָּתוֹ יִבְרִיחַ.
נוֹם מִמְּקוֹם גַּלְמוֹד, בְּדָר אֶל תִּשָּׁב,
בְּקַהֲל עִם שָׁב, וּשְׂמַח וְגַל בִּיגִימוֹ.
יַחֲד אֶל תִּמְצָא; עֵמֶל וְכַעַס
יִשְׁבַּע פְּרָא בּוֹדֵד, וּבְלָבוּ יִרָא
אֶת צֶלֶם יִפְתּוֹ; לוֹ אֵין תַּחֲבוּשָׁתוֹ.
הַבֵּיטָה אִיךָ בְּלִילָה עַל הָעֶרֶשׁ
בְּאֲשֶׁר אֵין אִישׁ אִתְּךָ, הַכְּלֶךְ יִרְבֵּ.
אִישׁ אֶל תִּמְאַס, אֶל גַּא תִּסְגּוֹר הַדְּלָתוֹ;
וְהִיָּה עֲלוֹ, לֹא אִישׁ חֲמָה וְקֶצֶף,
וּמְצָא חֶבֶר נְיָנִים; אוֹלָם הַשְּׁמֵר
מִחֲבֵרַת אִישׁ נִכְשָׁל בְּאֲשֶׁר נִכְשָׁלָתוֹ.
נוֹם מְאוּהָב אִשָּׁה כְּאֲשֶׁר מִקְטָב,
פֶּן יִדְבַק־בָּךְ הָרַע אֶת הַדְּבַר,
גַּם פֶּן יָשׁוּב יַעוֹר מְרוּהָ רִפְאָתוֹ.
קָרוֹב לַגַּג לֹא טוֹב כִּבְהַ דְּלֶקֶת,
כֵּן גַּם־אֶתְּהָ הַרְחַק תִּרְחִיק מִמֶּנָּה,
אִם כִּבּוֹת אֶת הָאֵשׁ תַּחֲפִץ נִפְשָׁךְ.
אֶל תִּמְצָא אֶתְּהָ בְּמִקּוֹם יִדְעָתוֹ

כִּי תִמְצָא גַם הִיא; לָהּ אֵל תִּשְׁתַּחוּ,
אֶף אִמָּה וְאֶחֻזְתָּה אֶף הָאוֹמֶנֶת
הַרְחֵק תִּרְחִיק, אֶף שִׁפְחָתָה בַּל תִּתָּא
לָתֶת שְׁלוֹם אֵלֶיךָ בְּשִׁפְתֵי שִׁקָּר,
אֶף בַּל תִּשְׁאַל אוֹתָהּ לְשֵׁלוֹם הַנְּבֻרָת:
הַתְּאַפֵּק נָא, כִּי כֵן תִּמְצָא מְרֻנֹעַ.
לֹא טוֹב אָחִי כִּי עִם כָּל אִישׁ תִּשְׁיחַ
עַל אוֹדוֹת חִיפָה, וְאֲשֶׁר בְּגֵדָה,
וְאֲשֶׁר חֲדַלְתָּ מִקָּטָר לְבַעַל.
טוֹב תִּנְקַס שְׂתוֹק, אִם אֲשַׁמַּע נְבִיר
יֹאמֶר לְכָל: עֲתָה אוֹהֵב אֵינְנִי
אֲדַע אָנֹכִי כִּי עוֹדוֹ נְנוּעַ.
גַּם לֹא יֵאוֹת כְּלוֹת מֵהַר הַחֶשֶׁק
פַּעַם אַחַת, רַק בְּתַבּוּנָה נִשְׁנַבַּת,
לָאֵט לָאֵט, כְּאֲשֶׁר יִמְשׁוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ
מִיָּם מִכְּלֵי עַד יוֹרֵק וְאֵין.
לְשׁוֹנָא אֵת רַעֲיִתְךָ גַם זֶה פִּשְׁעַי
וּלְבַד אִישׁ אֲכַזְרִי יַעַשׂ כְּאֵלֶּה,
גַּם־תוֹעֵבָה הִיא זֹאת לְאֵלֹהֵי הַלֵּד,
אוֹתָהּ שִׁכְחַת וְתִזְנַח, דִּיךָ:
אִישׁ הַשׁוֹנֵא אוֹתָהּ נוֹתֵר בּוֹ שְׂרֵשׁ,
אוֹ כִּטְלֵ אַחֲבָתוֹ מִחֶסְרוֹן כֶּסֶף,
אֵל תִּשְׁפֹּט אֵת הָאִשָּׁה בְּשַׁעַר.

וּבְשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר אוֹלָם תִּפְרָד .
עַלֶּם פָּנַע אֶת דּוֹרְתּוֹ בְּרִכָּב ,
וַיִּרֶב עֲמֻדָה , וַיֵּצֵא הוֹצִיאוּ
אֶת זֹאת מִמְּרֻכְבָּתָהּ עַד נִשְׁפָּטָה .
יֵצֵאת , וַיֵּרָא אוֹתָהּ , וַיְהִי לְאֶבֶן ,
וַיַּחֲבֹק לָהּ וַיֹּאמֶר לִבְבַתְּנִי .
אֶת זֶה חֲזִיתִי , וַאֲמַר אֵלַיךְ
הַסֵּבֵן וּשְׁלֵם , פֶּן תִּפּוֹל עוֹד בַּפַּחַת .
כָּל נְדָה כָּל אֶתְנֵן הַנַּח אֵלַיִךְ ,
אֵל תִּשְׁאַלְנוּ נָא אֵף אִם רַב עֲרֵךְ .
אִם תִּקְרָה בְּאֲשֶׁר הִיא שָׁם , הַשְׁמֵר
בְּאֲשֶׁר עַד כֹּה שָׁמַעְתָּ ; וּבִכֵּן שִׁיתָה
נֹכַח פְּנֵיךְ רָשַׁע הַבּוֹגְדִת ,
וּשְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר וּנְדָרִים נְדָרָה .
לִבְּאֵי בֵיתָה אֶת הַשְּׁעָר אֵל תִּיטֵב ,
אֵף בַּל תַּעֲדָה צְמִיד וּפֶאֶר וְנֹזֵם ,
אֵף אֵל כָּל רַעוּתֶיךָ לֵב אֵל תִּשֵּׁת ,
וַחֲשׂוּב אֶת רַעֲיִתְךָ שְׂאֵהֲבָתָה
בֵּין הַבָּנוֹת הָהֵן אַחַת מֵהֵנָּה .
אֵךְ הֲרַע הַגְּדוֹל עִתָּה אַנְיָדָה :
אֵל דְּבַרִי הִיפָּה אֶתָּה בּוֹטַח ,
לֵאמֹר מֵהָר תִּשׁוּב וּלְעַבְדָּה תִּפֹּן ,
וּתְנַחֵם אֶת לְבִי בְּאֲשֶׁר מִלְּלָה .

עוֹרָה הַפֶּתִי, עוֹרָה עוֹרָה עוֹרָה.
הַעַל אִשָּׁה תִּכְטַח? הֲאִם לֹא תִדַע
כִּי יָשׂוּא וְדָבַר כְּזָב אֶתָּה יְנוּחַ,
וּכְמִי יִרְדֵּן בֵּין עַפְעַפִּיָּה בְּכָה,
אִף תַּחְבּוּלוֹת יֵשׁ לָהּ כַּצָּבֵא שָׁמַיִם?
אֵל תִּגְדֵּן נָא אֵל הָאִשָּׁה מֶה טַעַם
מִמֶּנָּח תִּפְרֹד, וּתְלוּנוֹתֶיךָ
אֵל תִּגְדֵּן נָא אֵלֶיךָ, אִף אֵל תּוֹכַח
אוֹתָהּ עַל חֲטָאתָהּ; כִּי כָל הַגִּבֹּר
הַמִּגְדֵּף דוֹדָתוֹ, נִפְשׁוּ נִכְסְפָהּ
לְשׁוֹב אַחֲרַי יָמַימִים לְנִפּוֹל בְּלֶהֱב.
אֵת כִּי עֵינַיִם לָךְ אוֹלָם לֹא תַחֲו,
קוֹמָה קַח מִיָּדִי אֶבֶן הַבְּחֵן.
תֵּן בְּלִבְכֶךָ יָפִיָּה אֶצֶל רַב יָפִי
יִתֵּר טוֹבוֹת מֵרָאָה; יָשׁוּר מֶה בְּחַרְתָּ.
אִךְ לֹא יָפִיָּה תִּבְחֵן בְּלִבְךָ, אִף יִתֵּר
כָּל מִדּוֹתֶיהָ בְּאִמוּנָה נִס כְּכָה,
עַד תִּבּוֹשׂ, עַד תַּחֲפִיר בְּאִשׁ הַשְּׁלִיכָה
כָּל מִכְתָּבֶיהָ נָא, אֵל תִּקְרָא בְּמוֹ.
אִם יֵשׁ צִלְמָה אֶתָּךְ, קוֹם הַשְּׁלִיכְהוּ,
אִף הִרְחַק מִכָּל מְקוֹם שְׁשֻׁמָּה
אֵת הַיָּפָה מִקְדָּם הַתַּעֲנִנָּת,
וּזְכוֹר כִּי עַל נֶקֶל יִבְעַר הַרְמִיץ.

ננס מבתי שמחה, באשר יצחקו
החטאים, ולקהל רב ישמיעו
דרך נאוף, ובקול ערב ירנו,
עד אל קירות הלב יבא הארס.
חרחק מהם, אף משירי זמטה,
השמר נא פן תקרא בם, כי רבו.
דע כי יראת ננב תוקיר כל חפץ
אל עין קונו; אתה אחי מעתה
אל תאמר בלבבך כי כל גבר
אל יפתך יארוב; תוחלת אין
אם כה תחשוב; הלהבה אז תרב.
לא כן, אל תירא נא, ושבה לבטח,
וכאלו האשה תמיד בחדר
בדרד תשב ולאיש אוהב לא תשע.
יואל נא אל שדי כי תוכל לכת
אצל פתחה בלתי הטות דרכך.
אך מי יחשוף אותך? תוכל אם תרץ,
רגלך שא ורוץ, אל תתמהמה,
וחשוב כי שמה אך ללית הרגיעה.
האיש מאסת אף שנאת יען
אל יפתך היה רע, קומה
ושלם אתו, קום ולפניו השתחו,
קום ושקה לו; אם תעש זאת אז תחי.

הַנִּגַּע אִז נִרְפָּא , נִרְפָּא הַחֲלִי .
לֹא נִשְׁאַר עוֹד דְּבַר , רַק עַל הָאֶכָּל
הַטּוֹב אוֹ הָרַע לָךְ מְלִים אֲטִיפָה .
הִרְחַק בְּצַל וְשׁוֹם , קִנְיָה וְלִפְתָּ ,
וְנוֹס מִכָּל דְּבַר הַמִּרְבֵּה זְרַע ;
קִרְבַּב כָּל־מְזוֹן קָר , פִּינֵן חוֹזֶרֶת .
אִם־פִּי שְׁאַלְתָּ עַל אוֹדוֹת הַיּוֹן ,
הַסִּכֵּת מִשָּׁל אֲמִשׁוּל . הִנֵּה הָרוּחַ
מוֹעֵר יִבְעִיר הָאֵשׁ , רַב יִדְעַכְנוּ .
כְּרוּחַ אֵל הָאֵשׁ , יוֹן לַחֲשֵׁק ;
אוֹתוֹ אֵל תִּשְׁתֶּה נָא ; אֵךְ אִם שְׁתִּיתָ ,
שׁוֹבֵבָה וְשִׁתָּה עַד אִם תִּתְנַל בְּאֶהֱלָ ,
עַד תִּרְדָּם , עַד אִם תִּפּוֹל לָאָרֶץ ;
אִז לֹא יִרַע לָךְ , רַק יוֹעִילְךָ .
הִנֵּה הַשְּׁלֵמְתִי אֶת חֲקִי וַיִּכָּל ;
הוֹדוּ אֶתְּם אֵלַי וְאֲנִי לְאֱלֹהֵי .

כ"ד

על העצלות

תקע"ז

מכל החי מי לא ידע ידוע
כי טובה עֲדָנָה, אף כְּבֹד הַיְגִיעַ?
מי לא יבחר שָׁכַב אכל שְׁבוּעַ?
מי לא יקוֹץ אם כל-היום יזיע?

אך בְּעֲדָנָה רַגַע הוא המרגוע,
ובעת תְּשֻׁבַת רק עֲצָבוֹן יִגִיעַ;
אך בְּעֵמָל לא כביר הוא הַרְוֵעַ,
מִדֵּי עָבְרוּ שמחת עולם תופיע.

אס־כן אפוא אם בעל נפש אתה
למה מרְפָה עִמָּד אחר כְּתִלְנוּ,
וברית עם הַעֲצָלָה כרות כְּרָתָה?

טַרַח רַגַע קטן יכין אלינו
גילת ימים רבים: למה מעתה
שמענו את-שְׁמֵעוּ רְפוּ יְדִינוּ?

כ"ה

לנכח האמת (*)

תק"עח

אֵל תִּרְגְּזֵי עָלַי, זָקְנָה אֶת, אֲמַת;
רַע תִּאָרְךָ מֵרַב שְׁנֵי חַיִּיךָ.
אֶחָת לְעוֹלָם אֶת, וְלֹא תִתְחַדְּשֵׁי;
עַל-כֵּן כְּכַל-זָקֵן הֲלֹא פָנֶיךָ.
שָׁח קִדְקִדְךָ, וּמְאֹד שָׁחוּחַ תִּלְכִּי;
גַּם חִשְׁכוּ, אֹזֵי לֶךְ! שְׁתֵּי עֵינֶיךָ.
מִצָּחֶךָ וְכַל-עוֹרֶךָ כְּנֹאד עַל-מוֹקְדָה,
וַיִּכְבְּרוּ מֵהֶאֱזִין אֲזִינֶיךָ.
זָקֵן שֵׁעַר רֹאשְׁךָ, וְלִבְּךָ נִהַפְּךָ;
וַיִּקְדְּרוּ וַיִּמְעֹטוּ שְׁנֵיךָ.
גַּם נִחַלֵּשׁ קוֹלֶךָ, וְגַם אָפֶס וְתָם;
גַּם צִמְקִים הָיוּ שְׁנֵי שְׁדֵיךָ.
מִתָּה גְבוֹרְתֶךָ, וְלֶךְ אֵין עוֹד אֵיל;
תִּכְּזֵן וְקִשׁ נִהְיוּ שְׁתֵּי יָדֶיךָ.
הֵן רַק עֲצָמִים בָּךְ, וְאֵין בָּשָׂר וְדָם;
גַּם כְּשָׁלוֹ תוֹךְ הִרְחֹב בְּרַבֶּיךָ.
אֶךְ מִלְבַּד כָּל-אֵל הֲלֹא מוֹס רַע מְאֹד

(*) גרפס בכתולת כח יהודה עמוד XVI

יש בך, ומשקלו ככל מומיך.
כי לא זהב אופיר ופז או יהלום,
רק רע ורק מגרע במשכניך.
על-כן בני תבל עזאזל שדחוק,
וירחקו ממך ומרעך.
אך אויבך כזב הלא בו כל-יפי,
הן קטנו עב מעבי מתניך.
עשר וכבוד לו וחיל ועזו;
ימיו ימי בחרות, ולא ימך.
הוא רענן תמיד באזרח רענן,
לא יחלש כחו למכותיך.
בן הוא, אמת, בן הוא; ועל-כן כל-אנוש
אך אחריו ימשוך, ולא אחריו.
כל יורדי עפר לפניו יכרעו,
ויסקלו את כל-מקדשיך.
כל-האנוש כוזב, ואין דבר אמת;
נשכח שמך, או מה פעלותיך,
ויחרד העם אשר במחנה
אם יחזה אותך במכתביך.
"מתוך עמלקי לכו סורו רדו"
הם אומרים על כתבי מליך,
אך אם בלא איבה חקירות אעמיק,
ובתום ובר אַתְּבוֹנְנָה עליך:

אַרְאֵה הַיּוֹת כְּזָב בְּרִיאַת הָאָנוּשׁ׃
לֹא כֵן אֶמֶת אֲמַנֶּם, וְאֵל עֲשִׂיךָ׃
שֶׁקֶר אָנוּשׁ בְּרָא, וְאֵל בְּרָא אֶמֶת׃
מִפְּעַל אָנוּשׁ אֵיךְ יֵעָרְךָ אֵלֶיךָ׃
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם אֲנִי אֵיךְ אֶעֱבֹד׃
אוֹ אֵיךְ אֵהִי אוֹהֵב לְכֹל בְּנֵיךָ׃
לֹא כֵן׃ אֲבָל אֲקוּם, וּבִס אֶלְחַמָּה׃
בַּל-אֶעֱשֶׂב אוֹתְךָ בְּיַד מוֹגִיךָ׃
תִּמְוֹךְ יְמִינִי נָא, וְאֶהְיֶה לְךָ לְבֵן׃
אֲמִי הִי, וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ׃

כ"ו

אל המקבלים

תקיעה

גם-נגב, גם-צפון, גם-ים, גם-קדם,
כל-גוי, כל-ממלכה, כל-נוף, כל-רוח,
כל-פלך, כל-מחוז, כל-עיר, כל-עבר,
גם-שב, גם-דרך, איש לב, גם-איש אין דעת.

כָּנַבְר כָּאֵשָׁה יַעֲיָדוּ נִצַּח:

כל-המבקש הרבה לא-ימצא אֵין.
אולי תאמר: את-מי כָּאֵלָה אין?

כלנו זאת ידענו מני-קדם.

עד-אנה הבל תשמיענו נצח?

קנְצִי מתי תשים אל-דברי-רוח?

עד-מה תכביר מליך בבלי-דעת,

לאמר דבר ידוע מכל-עבר,

אולם, אחי יקר, אל-תט אל-עבר,

לחשוב כי בדברי תועלת אין.

גם-אנכי יגעתי ללמוד דעת,

וְאִפְּן לחכמה מירחי-קדם.

היום פתחתי פי מקצר רוח,

כי נפשי תתחלחל, וכאבי נצח.

על תורת אל למה תכבִּידוּ נצח.

אתם המקבלים, על ילדי עבר?
תרבו כחול עלינו חקות רוח,
ולפקודי קבלתכם קץ אין.
משה לא רב צונו מימי קדם
כי גם אתם תוסיפו דברי־דעת?
אור התורה תקדירו מאין דעת,
ואמונות שוא תגידו לנו נצח.
זרות תשמיעו לא נשמעו קדם,
ותדיחון מאל רב זרע עבר.
כראות כי דברי־טעם לכם אין,
רחש לכם: כל־תורתנו רוח.
כמה אוי לי! לא היה בם עוד רוח
לנצר ארחות משפט ושבילי דעת!
סרו מהר, כראות כי דרך אין
את כל חקותיכם לשמור עדי־נצח.
ככה שטו העם איש איש אל־עבר,
נכד דוד עָבּוּ בימי קדם (א).
ולמה נבְהַל, אם מימי קדם
רבו יראי האל נאִמְנֵי רוח,
ובדרתינו אל רב ילדי־עבר
אחר גֹּם ישליכו תורת דעת?
מהינשתומם? קבלתכם עדי־נצח

(א) רחבעם, ועיין פסחים דף י"א ריש ע"ב

אך זה יהיה פְּרִיהַ, וּפְרֵי טוֹב אֵין.
אולי תשיבו: „הן מְלִיךְ אֵין.
” מי לא ידע ידוע מְנִיקָדָם,
” כי עַס־הָאָרֶץ יִכְשְׁלוּ נֹצַח
” גם בדברים בָּרִים, מְחַסֵּר רוּחַ?
” אולם אֲנָשִׁי הַשֶּׁבֶל יִבִּינוּ דַעַת:
” להם תועיל, אִם־לֹא לְכַסִּילֵי עֵבֶר. „
דרשתי וְאַחֲקֵר כִּלְצַד, כִּלְעֵבֶר,
לְמִצּוֹא אֶת־תּוֹעֵלְתָהּ: אֵךְ אֲמַנֵם אֵין.
מֵהַזֶּה תּוֹעִיל אִפּוֹא אֵל אֲנִשֵּׁי־דַעַת?
מֵהִתְגַּדֵּל אֶהְבַּתֶם לְאֱלֹהֵי קָדָם?
אִם נַעֲלָמוּ מֵהֶם עוֹלְמוֹת רוּחַ,
הֲאִם עַל־כֵּן לֹא יַעֲבֹדוּהוּ נֹצַח?
אולם אַתֶּם אַחֵי תִּהְבְּלוּ נֹצַח,
תִּבְזוּ אֶת־הַנְּגִלוֹת, וּלְבַד אֶל־עֵבֶר
הַסּוּד תִּרְוְצוּ: כְּעֹלָה עַל־רוּחַ
עַל תּוֹרַת אֵל תִּבְיַעוּ דְבַר־יֵאֵין.
אַתֶּם תִּמְאָסוּ דֶרֶךְ חֲכַמֵי־קָדָם,
כִּי רַק אִישׁ נִסְתָּרוֹת יִדַע דַּעַת.
כִּלְאוֹת מִשַׁל חִידָה — אֵךְ מֵאֵין דַּעַת
מִחֻלְקַת בִּינִיכֶם מִצְאָתִי נֹצַח.
סָמַר שְׁעָרֵי כְּרֹאוֹת אֵיךְ עַל צוֹר קָדָם
כִּלְסָרָה דְבַרְתֶּם. הוּי חֲכַמֵי עֵבֶר!

עלינו הנגלות; כי אדם אין
דעת אל רם יוכל; ירויח רוח.
תורה, בת יוצר כל, בת בורא רוח,
מהרבה חכמתה! היא מכלל-דעת.
אך אם הודה, יפיה יודע אין,
אל! נא בכסילותם אליהו נצח.
תמוך בימיני נא, אב לבני-עבר!
זוה אשיב אליה כימי קדם.
כנביאי קדם תשאני רוח,
אטיפה לבני-עבר דברי-דעת;
אטיפה נצח, אך שמע אין.

כ"ז

(*) מזמור לתורה

תק"עח

(Settembre 1817)

מִי־זָה אֶפּוֹא, מִי־זָה יִתְּנֵנִי לִי אֶבֶר
אֶעֱוֹפָה בְּשִׁפְתַי, אֶרְוֹצָה אֶרֶח.
מַעַל שָׁמַיִם בּוֹמִירֵי אֲנִיעַ?
לוֹ פִּי מָלֵא שִׁירָה רַב מְכַל גִּבֹּר,
אוֹ לוֹ זִמֵּר יִדְעָתִי כְּבָנֵי־קֶרֶח;
הִנֵּה אַחַת מֵאֲלֹף לֹא אֲבִיעַ
הִנֵּה חֲסֵדְךָ, אֵל בּוֹרֵא רִקִּיעַ,
כְּגִבוֹהַּ הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ
כָּכָה עָלִי גִבֹּר; אִסְכֵּן אֵיכָכָה
יוֹכַל הַזֹּדוֹת אוֹתְכָה
אִישׁ בְּעַר לֹא־יִדַע כְּבָעִיר וְשָׂרֵץ,
וּבְפִיו לֹא יִמְצֵא לֹא חֵן לֹא עֲרִץ? (א)
אִם לֹא מִשְׁפָּתוֹתַי יִזַּל הַנּוֹפֵת,
רַק מִיָּם נֶעֱבְרִים מְרִים אֲזוֹכָה.
הַעַל כֵּן לֹא אוֹדָה, אֵל חַי, אֵלֶיךָ?

(*) נדפס בכוכבי יצחק XXVII עמוד 19

(א) עֲרִץ, מלה מחודשת להוראת כח וגבורה: מל' עֲרִיץ וּמְעַרְצָה:

מִקִּים מִמַּעַמְקִים גָּרִי הַתַּפֶּת .
לָמָּה מֵהוֹדוֹת לָךְ אָחֹר אֲשׁוּבָה ?
הֵן גַּם לַחַטָּאִים תִּפְשׁוּט יָדֶךָ .
אֵף כִּי אֶל־אִישׁ יִשְׁאֵל סֵפֶר חֲסִדֶךָ .
כִּי הִדְבַר הַזֶּה כְּבֹד מִמֶּנּוּ
מֵהַזֶּה תִּהְיֶה עָלַי . מֵהַתְּשׁוּחָחִי .
נִפְשִׁי ? גִּילִי וּשְׂמַחִי .
גַּם כִּי עֵצִם יָדִי קָצַר הִנָּנּוּ .
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אֹדְנֵנּוּ .
יֹדַע נִסְתָּרוֹת . רָאָה רְאִיתָ
אֶס־הֲלַכְתִּי עִם־שׂוֹא . אוֹ עִם־הַיֶּשֶׁר ;
צִרְפַּת כְּלִיּוֹתַי . לְבִי בַחֲנֹתָ
אִישׁ מֵהִיר בְּמִלְאֲכֶתֶךָ אוֹ חוֹיֹת .
מוֹאֵם בְּנֶעַר שֵׁם . עֲדָנָה וְעֵשֶׁר .
וּלְבָבוֹ יֵשֶׁת עַל־תּוֹרַת תִּקְנֹתָ
כִּי לִי לֹא יִחַסֵּר כֹּל . הַבֵּן הַבְּנֹתָ .
כִּי אֲנֹכִי לֹא מִקְלוֹן אַחַתָּה .
אֵף לֹא יִרְדֶּף עֲדָנָה אָדָם כְּמִנִּי
אֵף לֹא אִירָא מֵעֵנִי ;
כִּי שׂוֹא וְהִבֵּל אֱלֹהִים : עַל־כֵּן אַתָּה
כֶּסֶף . עֲנֵנּוּ . וַיִּקַּר לִי לֹא נָתַתָּ .
וַתִּרָא כִּי אֲמַנֵּם אַחַת חֲסִדִּיתִי .
כִּי עַל־נֶקֶל אֶקוֹן בְּמִלְאֲכֶת פִּרְךָ

וּבַעֲקֵבוֹת הַהֶמוֹן גַּם־אֲנִי אֶלֶךְ ;

וַתֵּרָא כִּי מְאֹד חַיִּים נִגְזַרְתִּי .

אִם תִּטָּה אֲשׁוּרֵי מְנֵי הַדֶּרֶךְ .

וְיִשָּׁד וְיִשָּׁכַר לַמּוֹרֵד בַּמֶּלֶךְ ;

וַתֵּרָא כִּי שׁוֹחוֹת מְלֵא כָל־פֶּלֶךְ .

כִּי יִפּוֹל הַנֶּפֶל בֵּינֵן הָרִשָּׁע

(עַד־אֵן עַל־כָּל־הַיְקוּם עֲוֹלָה תִּמְלֹכֵי ?)

וַתֵּרָא כִּי אָנֹכִי

כָּא בַיָּמִים הָהֵם הַמְרַבִּים פִּשְׁעַי ;

וַתֹּאמֶר : " אַתָּן לוֹ חַיִּים וַיִּשַׁע .

" אֹדֵיעָה נָא הַבֵּן הַזֶּה . כִּי עֵקֶב

שָׁמַר אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וַיִּיטֵב לָכֵת . "

וּבַעֲוֹ אָטָם אָזְנוֹ אֶל־כָּל־מִדְיָה ; "

צָפוֹן אֵלָיו אֲתִי שָׁכַר וְעֵקֶב . "

כָּל־עֵינַי לֹא רָאִתָּה , וּמִבְרַכַת "

נִפְשׁוֹ תִהְיֶה , וּבַחֲצֵרוֹתַי יִפְרִיחַ . "

כָּל־אֱלֹהֵי עֵת יִדַע , לִבּוֹ יִקְשִׁיחַ . "

אֶל־שַׁעֲשׁוּעֵי תִבֵּל בַּל־יִפֹּן רִנֵּעַ . "

וּכְשִׁחַק יַחֲשִׁבֵם , וּכְמַר מִשְׁקֵת . "

לֹא עוֹד יִמְצָא מִחֻלָּקֵת "

בֵּין רוּחוֹ לִבְשָׁרוֹ , יִבְזֶה כָּל פְּנֵעַ : "

לִבּוֹ אֶל־הַמָּרוֹם , יִשְׁחַק אֶל־נִנְעַע . "

וְלֵהוֹדִיעַנִי , צוֹר תָּמִיד , אֶת־אֱלֹהֵי

מה עשית אפוא? לי לא נגלית,
אך מלאכיה לא אלי שלחת;
יען וביען אם תראני פלא.

אם שמעתי קולך, או הקרית
אלי שרף וכרוב, הן לא הנחת
לי חפש ובחירה: הכל לקחת.
כי אם לב ברזל לי, הנה נמוח,
אם אכן יתפוצץ, לו כזאת יחו:
כי מי עקש ופחו

למרוד עוד באלהים אז יעצר-כח?
וכבר לא מאנוס תשאף ניהח.

אך מה עשית? - בעשור להדש,
ירח האיתנים, עתותי נשאף.

אתה ברסיסי לילה גאלתני (א)
יום האיום ההוא נאדר בקדש,

ומזי רעב עמך ולחמי רשאף.

מה-זה, ארון, שככה השבעתני?
האם אשמה הרביתי, ושנאתני,

ותשביעני, כי צומי געלת?

אמנם לו עברתך בי קצפה,

כי עתה לא חלפה

עלי שנה - לא-כן, אך זאת פעלת.

עַד־אֲדַע בִּי רַב־טוֹב אֵלַי אֲצַלֶּת .
אֶל רַחוּם אֵל חַנוּן . אֲרַךְ אַפַּיִם .
מֵה־נִּפְלֵא חֶסֶד זֶה אוֹתִי חֲנֹת !
שָׁגַם בִּי מִלֶּדֶה אֶךְ טוֹב קִוִּיתִי .
לֹא הוֹחַלְתִּי לְזֹאת . רַקַּע שָׁמַיִם .
יִדְעֵתִי בַכִּנְפֵיךָ לִי סִבֵּת .
תָּמִיד . וּבְכָל־מְגוּר מְצַל הָיִיתִי ;
אֶךְ לֹא עַד־פֹּה צַפִּיתִי צַפִּיתִי .
מָה אֲגַמְלֶךְ . אֲדוּן ? מָה אַתָּן חֲלֶף .
כָּל־הַטּוֹבָה הַזֹּאת ? אַפֶּס כָּל־זִבְחָ ;
וּלְשׁוֹנִי אֵין דִּי שִׁבַּח .
אֶךְ אִם אֲזַנֶּךָ . אֵל . אֲטַרְד כְּדֹלֶף .
אֶךְ אִם אֲרַבָּה שִׁירוֹת אֶלְפֶךָ וְאֶלְפֶךָ .
מֵה־טוֹב חֶסֶדְךָ ; עֲתָה בִּי יִדְעֵתִי .
כִּי יִיטֵב לְאֲדֹנָי דַּרְכֵי מִקְדָּם .
עַד יוֹם הַמּוֹתָה לֹא אֲסוּר מִמֶּנָּה .
אֵינֶנּוּ כָּל־הַיָּמִים כְּאֲשֶׁר יִגְעֵתִי ;
לְבִי לֹא עוֹד יִתּוֹר אַחֲזוֹר וְקָדָם .
לֹא יִפֶּן כֹּה וְכֹה . הִנֵּה וְהִנֵּה .
וּדְרָכֵי עַד־אֲגוּעַ הִיָּה תִהְיֶינָה
כְּאֲשֶׁר הָיוּ עַד־פֹּה ; כִּי הֵם יִיטְבוּ
יַעֲרְבוּ לְאֱלֹהִים . אֵלָיו נַעֲמוּ .
אֵיכָבֶדָה יִנְחָמוּ

מִדְרָכֵיהֶם, אִישִׁים רַק יְהִי אָהְבוּ.
וּבְסֵפֶר הַחַיִּים נִכְתָּב נִכְתְּבוּ?
עוֹר זֹאת שְׁנִית: הֵן מֵהַיּוֹם וּמֵעַל
לֹא עוֹר אַחֲשׂוֹךְ עֵטִי מִצֵּאת הַחוּצָה,
וּמִזְמוֹת כְּלִיֹּתַי לֹא עוֹר אֶסְתִּירָה.
אֶת־קִדְקֵד כָּל־פּוֹשֵׁעַ וּכְלִי־עַל.
הַמִּתְעַה אֶת־אֲחִיו, אֶקּוּם אֲרוּצָה (א)
וּבְלֹא מִסְתֵּר פָּנִים מִלִּין אֶכְבִּירָה,
בְּמוֹת הַגְּלוּלִים הָסֵר אֶסִּירָה,
אֲשֶׁבִית הַכּוֹמְרִים מוֹרֵי הַתְּהוֹ (ב)
אֲחֲשֹׁף עֵרוֹת כְּלִי־הַכֶּהֵן לִיֶּצֶר
אֶף כָּל־עֶבֶד לִבְצֹר,
הַבּוֹנֵה חֲכָמָתוֹ עַל־אֲבְנֵי־כְחוֹ,
וּבְפִיו יֹאמֵר כִּי אֵין חֶכֶם כְּמֵהוּ.
גּוֹזֵר מִיָּמָיו מִצָּרִים גּוֹר גּוֹר,
אֶתָּה גּוֹחֵי מִבְּטָן בְּשֵׁנֶת קֶסֶת,
אֶתָּה הוּאֵל אֶפּוֹא וְתָהִי לִי סֶלַע.
לֹא עַל־קֶסֶתִי אֶבִּטַח: אֶתָּה תֵּן עוֹר:
הוּאֵל אֶל־נֹא רִיקִם אֶתְּפֹשׁ הַקֶּסֶת,
אוּלָם אֶצְמִית, אֶכְרִית כְּלִי־דְבָרֵי־כֶלֶע.
אֶבְלִיג, וְלִקֵּשׁ אֲחֲשַׁב כָּל־אֲבְנֵי־קֶלַע.
מִזְרַע אֶבְרָהֶם אֲרִים בְּקִמְזִן

(א) ענין רציצה.

(ב) הכוונה על הסקובלים.

כָּל שֶׁקֶר, כָּל סָרָה, וּתְאָכְלִים לַהֵב (א).
הוֹאֵל חֲנָנִי רֵהֵב,
הוֹאֵל יִזַּל לְקַחִי וַיִּמְתַּק חֲמִץ.
הוֹאֵל וַטְהַר־יָדַיִם יוֹסִיף אֲמִץ.

(א) כך כתבתי זה שלש וארבעים שנה ועשיתי לַהֵב לשון נקבה, ואחר ימים ושנים תקנתי וכתבתי הַשֶּׁלֶךְ בַּלְהֵב, ועתה ההורתי הלשון לכמות שהיה מתחלה, כי מלת תְּאָכְלִים כוללת יותר ממלת הַשֶּׁלֶךְ, ואף אם לַהֵב הוא לשון זכר, יהיה תפועל חוזר לַלְהֵבָה שהוא אחותו, כמו ויניחהו בגן עדן לעכרה ולשמרה, שהכנוי חוזר לנקבה גִּנָּה, וכן לפתח חטאת רובץ, הכנוי חוזר לשם זכר חֲטָא. ונקוד מלת וּתְאָכְלִים על דרך תְּאָכְלָהוּ אש לא נפח (איוב ב' כ"ו). ולענין מקור השירה הזאת, עיין סוף יומא. ועם היות יסודתה של שירה זאת על אמונה כוזבת, הנה האמונה ההיא הועילה מאד לחזק את לבי בעבודת התורה, ולרוסמני על כל המעכבים אשר עמדו עלי להסיתי ולהניאי, ולשומי ככל בני גילי. ומעולם לא חברתי שירים בהתלהבות אמיתית, נשגבת ואלהית, כמו המזמור הזה.

פאדובה צום גדליה, שנת נער הייתי גם וקנתי ולא רֵאִיתִי צדיק נעזב.

כ"ח

שיר

הגביר ר' יוסף אליעזר מורפורגו
אבי הכלה

תקע"ח

יום בא עת הזמיר לקראתו באתי,
במדבר בישימון עוד לא שוממתי;
שמש יצא פתאום, בו התחממתי;
ושמואל שוכב, קום! עראן? קראתי.

הגמיאני נא ממעין רבתי,
נפשי שוקקה, בך תקותי שמתי,
ראשית בכורי כל אך טוב זממתי,
בנור נעים, במנת חלקו מצאתי.

על כלמקרה יום יום קיץ וחרף
גבר נבון ישכיל, איש חכם יגל;
עוד לעברים כל-עם לא-יפנה ערף.

בדמי זה העלם? וסעפי שטו.
אם לבינה יקרא, לא ימער רגל;
הוא נין שרים רמים, גזע לוצאטו.

כ"ט

וזאת תשובתי

תק"עח

יוסף בְּיִשְׂרָאֵל לְקִרְאָתוֹ בְּאֵתִי,
חִקְרָתִי מֵעַנְלִיּוֹ; אֹלָם שׁוֹמְמִתִּי,
וַיִּחַר אִפִּי בּוֹ, אִף הַתַּחֲמַמְתִּי:
דָּבַת אַחִיו רָעָה הִבִּיאַ, קִרְאָתִי.

אֵךְ לָמָּה אֶתְעַבֵּר עֲבָרָה רַבָּתִי?
כָּבֶה אִשׁ קִנְאָתִי, וּלְבָבִי שָׁמֵתִי,
לְשֶׁבַע עֶשְׂרֵה יָמָיו; עַל־כֵּן זִמְמִתִּי,
כִּי מַלְשִׁינִים רַב־הַבְּנִים מִצָּאתִי.

אַתָּה כִּי אִין אֶתָּךְ נֶעַר וְחָרָף,
בְּקָצָה הָאַחֵר לְבָךְ יָגַל;
וּלְכֹל דְּבַה רָעָה פְּנִית עָרָף.

אֵךְ אִשְׁתּוּמָם לְבִי וְסַעֲפֵי שִׁטּוֹ,
כַּחַם יִמָּאֵס סָכֵל, יִרְמָס בְּרָגְלִי:
אִיכָּה מְבוֹז יוֹסֵף שִׁירֵי נִמְלִטוּ?

מבזו נמלטתי? לא רק עדיפה באתי:

גם שבה יתילי: לזאת שוממתי:

שמש יקרא אותי: „בו התחממתי”

„מעין רבתי” בזמירו קראתי.

יאמר כי יש לו בי תקוה רבתי.

אל־ישראל כבוד יאמר כי שמתי.

ולבבי מה־יאמר? יאמר: זממתי.

כי רק הפעם שוא אתו מצאתי.

אך על־דלתות חכמה קיץ וחרף

בנד. יוסף, ישקד, ולבבו יגל:

ולשעשועי תבל יפנה הערף

אז, עת רק בבינה סרעפיו שטו

ולכד בנתיבות אל ישא הרגל.

אולי אתכה לא יכזיב לוצאטו.

ל

שיר

הגביר ר' יצחק בר שלמה לוצאטו

תקע"ח

ויהי ביום ענות, קול שירים ורנות, במחנה העברים.
בחתונת דודים היקרים, כמ"ר יהושע קונסולו וכלתו
התמימה, ברה כחמה, מרת צפורה, כי נתנה לו
לאשה מאת אביה האלוף היקר מראשי אלפי ישראל,
משורר ומזמר, עוסק בתורה, בחכמה ובסחורה, כמ"ר
יוסף אליעזר מרפורגו, ויקם מליץ מתוך העדה, למשול
משל ולחוד חידה, ה"ה כמ"ר זרח שמשון פנקירלי,
ופותר הן אותה, התלמיד נחמד למראה וטוב להשכיל,
ר שמואל דוד בר הזקיה לוצאטו מגזע
חכמים בחכמת הרפואה וההלצה, אשר דבר בה
בחכמה ותבונה, הגם כי נער הוא בן ח"ט שנה, וישא
ראש על פקודי הפותרים, בשלשלת השירים, איטלקי
צרפתי ועברי, אך הוא נחבא אל הכלים מרוב בשתו
וענותנותו, כי גדולה מחכמתו, והיה כי ערב לכל
השומעים דבר הנער ואת שיחו, ואני שמעתי עליו
לאמר, נלכה נרדפהו להר המור, כי זה דרכו כל
הימים, לא בעתים מזומנים, לשיר שירה ברה, ערוכה
בכל ושמורה, אכן גברה עלי תשוקתי להכירו ולחבקו,
בקשתיו ומצאתיו קראתיו וענני, ואבקשה אליו, לחפש

את כליו, וגם לא ריקם שלחני, כי הראני בבית נכאתו,
מוצא עטו ושפתו, לא זר מעשהו לא נכריה עבודתו,
כמה מעלות טובות, ומגלות ספר כתובות, מכתב לבן
חזקיהו, על שתי קצותיו, מזה אחד שירים ומליצות,
להגות ולהורות את הדרך הישרה, ועבודת ה'
הטהורה, ומזה אחד תפלות וקניות, על אפס תמידים
עולות ומנחות, וחשב אפודתו, הלא היא שירתו, שירה
יפהפיה, על חנניה מישאל ועזריה, רשפיה רשפי אש
שלהבתיה, ועוד לו כנור נעים, לתת ערמה
לפתאים, שמעתי אמריו כי נעמו, ותסוף מלתי עלימו.

מדוע עדיהיום כה נתעלמת

מבא בקהל שרים עם כנורך?

ותחשף למו צוף נפת שיריך.

לולי חידת שמשון לפתור זממת.

לשוא נחבאת, גם לשוא נכלמת;

כי בא מועד ישישו מכיריך.

חנני נא אהוב, תקות הוריך:

רב לך הדומיה, כי לא נאלמת.

ממך הסר מסוה, גרש בשתך.

בחור מבחר וטוב, בשיר חוללת:

תשיר, תהנה, תיליל, תזמור כרמך.

הנה תשור מראש, גיל יולדתך;

ובהתנפרך לך, עוד לא פללת

כי חצבת לזאת בטן אמך.

ל"א

וזאת תשובתי

תק"עח

למה מסכלותי כה התעלמת,
וַיַּחַנְנִי תפארת כנורך?
טעמתי ואשמח נפת שירך:
ולאיש כמני הוא? לא טוב זממת.

איככה לא אחפיר? אותי הכלמת:
מי אני כי אהיה בין מכיריך?
תולעת אנכי, אַתְּ הוד הוריך:
איכה מַתִּית לי שבח לא נאלמת?

הנה התְרַנְנֶךָ "גרש בשתך"
יען אמור תאמר "בשיר חולִּלֶת"
נאֹוה שירת דודי לכבוד כרמך.

ישמח אביך, תגל יולדתך,
אל-תאמר לי: שבח אלי פִּלֶּלֶת
קחֶלֶךְ אתה, כי הִבִּינָה אִמְךָ.

ל"ב

(*) מזמור לתודה

חק"עח

הַפְּרָטִים בְּנֶכֶל,

הַמְשׁוֹרְרִים כְּלָמוֹ,

כָּזָב וְשֶׁקֶר יַפְצְחוּ יָרְנוּ.

הֵן רַק בְּדַבְרֵי-הַבַּל

תִּשְׁעָה נְגִינְתָמוּ,

וּלְשׂוֹא וּדְבַר־חֹל פֶּאֶר יַחֲנוּ.

גָּבַר אֲשֶׁר נָכוֹנוּ

אֱלֹיוּ כְּלָמוֹת נֶצַח,

אֶךְ לוֹ זֶהֱב פְּרוּיִם;

חַי רוֹמְמוֹ שָׁמַיִם,

מֵת קוֹנְנוֹ עָלָיו בְּחֹזֶק מֶצַח

כִּי-הוּא יְסוֹד עוֹלָם וְהוּא הָאָדָן.

וַיִּקְנְאוּהוּ כָּל-עַצֵּי גִן-עֵדֶן.

גַּם חִשְׁקוּ בִּיזְפִי,

וַיִּתְּנוּ תַּפְאֶרֶת

אֶל-כָּל-יִפְת־מְרֵאָה וְסֶרֶת טָעַם.

לֵאמֹר: כָּלִיל תְּצַנְפִּי

(*) בכנור נעים עמוד 103 דומה לזה הוא שיר האביב.

על-כל-בתולות קרת :
אם אחזה אתך , ואם רק-פעם ,
יתם וכלה זעם ;
גם-אשכחה שכח
כל-מחשבות החלד :
בחור ושב וילד
בך ימצאו הטוב והמנוח :
בך יחסו תמיד ויתמכו ,
ומאהביך בשבי ילכו .
בן יודעי הזמר
ישעו בדברי-שקר ;
אולם אני אמאס המון שירימו :
וכמארי וזמר
אירא אני אין חקר
פדת-הלך רגלי בארחותימו .
אשנא נתיבותימו ;
אמנם אדון הארץ ,
לכבודך אשירה ,
ולבד לך אעירה
כנור אשר-ינעם ויפרץ-פרץ :
אגיד לכל-יבא גבורתך ;
לילה , וכל-היום , תשועתך .
כי את-אשר חפצתי

לִי יֶדֶךָ נְתָנָה
וַיָּאֵת לְכָלִּיּוֹתַי אֲשֶׁר תָּאָבֹוּ.
שֶׁבֶת כָּאֵלֶם קִצְתִּי.
וְאָמְרָה: עַד-אֵנָּה
אֵהִיה כְּלֹא אֵהִיָּה, וְלֹא יִקְרְבוּ
אֵלַי אֲשֶׁר אֶהְבֹּוּ.
חֲכֵמַת אִמָּת נִשְׁנֵבַת?
עֵתָה, אֱלֹהֵי שַׁחַק,
מִרְמָדִלִי אוֹ שַׁחַק
לֹא יִחְשְׁבוּנִי יֹשְׁבֵי בִשְׁבֵת.
לֹא-עוֹד בְּטִיט יוֹן אֲנִי אִשְׁכְּבָה:
קָמָה אֶלְמָתִי, וּגַם נִצְבָה.
כִּי יוֹלְדֵי הָרָאִנִי
חִידָה, וְהַגְדַתִּיהָ,
וַיִּרְעוּנִי יְדַעֵי הַדַּעַת;
וַיֹּאמְרוּ כִּי אֲנִי
הֵה! לֹא; וְאֵל יִגְבִּיהָ
פִּי אֵת שְׁמֵי הַדָּל וְהַתּוֹלַעַת.
אוֹלֶם לָךְ נִכְנַעַת
נִפְשֵׁי, אֱלֹהֵי צַדִּיק;
וְאַדְרָעָה יִדְוַע
כִּי בִי הֲלֹא רַק רוּעַ
וּבַחֲסֻדְךָ תִּרְיִם תִּנְשָׂא חֲדָק.
תִּשְׁכַּח אֲשֶׁר לָךְ חֲטָאָה:

נודע שמי, ושנת גאלי באה.
נותן לחוסיו עזר,
הואל ואל אפולה
מהוד ותפארה בחרפת גבר.
אוי לו לנושא גזר
ישוב כבוז לשאולה!
כבד לכל־גשגב יהי השבר.
הואל אלהי עבר
(רק אותך אדהושה)
הואל ואפודה,
הואל ולא אהדה;
רק אעלה עלה, ולא אבושה.
כפי אלהים חי, לך שטחתי:
הואל ולא אבוש: כך בטחתי.
אתה אשר נשגבת,
וכרומך אין גבה
יד עבדך צעיר עזר ותמכה.
רק את־אשר אהבת
אמר וגם אכתבה;
על־עמך רק רוחך אשפכה,
על־לב אנוש אמלכה,
אך מה אצו? הישר.
אגיד אשר אוית,
אטיף אשר צוית:

אביא בכליות איש מזמות כשר.
רק את אשר כן הוא אני אביעה:
תמוך ימיני נא: אמת אשמיעה.
כְּשׁוֹל באבני־בהו

הנה אהה! אין חקר
יקל, אלהים חי, לכל בניך.
ממחשבות התהו,
מכל אמונות שקר,
אנא, תמים דעים, חֲשׁוֹךְ עבדך,
אשכיל בתורתך,
אַרְאֶה צני מראיה,
אבין אשר אמרת;
ולעם אשר בחרת
את־האמת אנגיד; ואל יבזה
הואל ולא אַתְּעָה ואכשלה,
רק אעבד אותך לעולם סלה.

ל"ג

תרגום

תק"ע

תחת צל האלה אמש נרדמתי
(אמר דישון), ובחזיוני חזיתי
ים הגדול, ובצי אדיר עליתי,
ותקופת העולם כלה השלמתי.

גם אנכי (ענה מבי) חלמתי,
ולבית חרש ברזל הולך הייתי;
תחרא, קשת ולמח שם ראיתי,
ואלבשם; כמעט כי גם נלחמתי.

ויצחק נבח, איש יודע דעת,
בוזז בתבונתו עשתונות קרב,
ויאמר: הטו נא און שמעת.

שיתו אנשי מקנה יומם וליל
לבב לפקדתכם; ולעת הערב
לא תחלמו רק צאן רחל ואיל.

SONETTO

DI

BENEDETTO MENZINI

Mentr'io dormia sotto quell'elce ombrosa,
Parvemi, disse Alcon, per l'onde chiare
Gir navigando donde il sole appare,
Fin dove stanco in grembo al mar si posa.

E a me, soggiunse Elpin, nella famosa
Fucina di Vulcan parve d'entrare,
E prender armi d'artificio rare,
Grand'elmo e spada ardente e fulminosa.

Sorrise Uranio, che per entro vede
Gli altrui pensier col senno; e in questi accenti
Proruppe, ed acquistò credenza e fede.

Siate, o pastori, a quella cura intenti,
Che 'l giusto ciel dispensator vi diede,
E sognerete sol greggi ed armenti.

ל"ד

תפלה

אב תקע"ח

אָהָה עָרִי נִשְׁמוּ, וְהֵאוֹיֵב פָּרִץ;
יְמֵי הַטּוֹבָה תָּמוּ, וּקְלוּ מִנֵּי רִץ.
אָהָה עִם רֵב נוֹעֵק, לְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם,
וְאֲדַמְתִּי תוֹעֵק, וְחָלוּ בֵּה יָדַיִם.
וְהָרַ צִיּוֹן שָׁמַם, וְאֵין עוֹזֵר אוֹתִי;
וְתִשָּׂא וְתִרְוַמֶם, חֲפָצֵי רַעְתִּי.
אֲרוֹן כְּלֵה־נִבְרָא, רְאֵה אֶת־כָּל מְרִים;
וְגִלוֹתֵי מֵרָה, רַחֲבֵה מִנֵּי יָם.
בַּתּוֹלַת בַּת־צִיּוֹן, לְנֹדָה בִּינִיהֶם,
וְעַבְדֵי אֵל עֲלִיּוֹן, בְּאַרְץ לֹא לָהֶם.
יְגַל יוֹצֵר הַכֹּל, זְרוּעַ תְּפֹאֲרָתוֹ,
וְאֵל יִשְׁחִית אִשְׁכָּל בִּשְׁבַט עִבְרָתוֹ.
הֲלֹא עִם זֹו בַּחֲרַת, בְּךָ כָּל־תּוֹחַלְתָּמוֹ
וְאֵל אֶרֶץ אִמְרַת, הַלִּיכוֹת קוֹו לְמוֹ
הֲלֹא בִנְךָ שׁוֹאֵף, לְרַגֵּעַ יִנְצֹל,
כְּנִשְׁף הַנוֹאֵף, כְּעַבְדֵי יִשְׁאֵף צֹל.
אֲשֶׁר אִבְכָּה לְעַד, אֲדַנִּי לֹא צוּה:
לִבִּב עַמּוֹ יִסְעַד, תְּהִי לְדָל תְּקוּהָ.

כְּלַמְתִּי נִגְדָךְ . אלוה כל-היקום :
אני עני ורך . וכל לשון תקום .
לִים סוער צִוָּה . וישקוט מִזַּעְפוֹ ;
ולא נראה מדוה . אנחנו אלה פה .
בְּדַמוֹ יתְגוֹלֵל . אשר חרבו שולף ;
והולכים שוֹלֵל . ואיתנים סֵלֶף .
לזרע ישראל . אלוה! התחסד ;
ופתע יגָּאֵל . והיכל תּוֹסֵד .
ועדֵאן לַחֵץ . לאם צדיק תמים ,
כַּמְטֵרָה לַחֵץ . בקרב העמים ?
הלא יתם כמעט . וחר נפל יבול ;
ודור ראשון בעט . עונותם יסבול .
וחישה מפלט לי . כַּצְּפֵרִים עֵפוֹת ;
והרבה את־חילי . וכסף תועפות .
תקענא בשופר . ויהיה היובל ;
ותשב על־עפר . בתולת בת־בבל .
אשר יקט כסלו . ורק צרות מוצא
גֵּאֵלָה תהיה־לוֹ . וביובל יצא .

ל"ה

על הקצים בחייהם

תק"ע

אם אֲשַׁרְךָ יחסר ותם הכסף,
וכמו אחות חמה בסוף החדש,
אַל־יַחַרְהֵ אַפְךָ ותקצף־קצף;
השתחוה אל־אל בהדרת־קדש.

גִּלְגַּל אשר סָבַב הלא ידענו:
מה־נִהְמָה, מה־נֶאֱבַל מעתה,
כְּאֹמְרִים נוֹאֵשׁ, ונפשם חתה,
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר „ולו גוענו!”

אודה, אדני, לך בהִלָּקֶחַ
כל־מַחְמַד עיני, ותפְרִץ־פְרִץ:
כי כאשר משפֵּטְךָ לָאָרֶץ,
חוטא אויל עיניו יהי פוקח.

אם יִרְדְּפוּ שְׂשֵׁי וגם תלמי,
וישטמוהו בעלי חצים,
יאמר, וגם אם נִגְשִׂיו אֲצִים:
אַל־תַּעֲלֵנִי בחצי ימי.

ל"ו

חלק כחלק יאכלו (*)

תק"עח

מֵהֵזֶה שְׂדֵי! מֵהֵזֶה רַבִּים יִשְׁלִי
מֵעַנְג וּבִרְכָה, חֶלֶב וְדֶשֶׁן,
וְאַחֲרֵים בְּמִרְרוֹת בְּכֹה יִבְכּוּ,
וַיִּתְּבְּסוּ שְׂקִים אֶפֶר וְדֶשֶׁן?
לְמָה מְחַסֵּר כָּל אֱלֹה יְהִמּוּ.

(*) גרפס בכוכבי יצחק XIV עמוד 18 —

וכן אמר קהלת כיום טובה היה כטוב וכיום רעה ראה, גם את זה לעמת זה עשה האלהים על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאומה, כלומר כיום טובה היה שמה וטוב לב, ואל תדאג שמה רעה עתידה לבוא עליך לעמת הטובה ההיא, שאם אתה עושה כן יהיו כל ימיך רעים; וכן כיום רעה אל תדאג הרבה, אבל ראה והתכונן כי לא לעולם תעמוד הרעה, רק עתידה היא להתהלך בטובה, או שכבר קבלת עולמך לשעבר, וע"כ תנוח מעצבך ומרגזך, אם בהתכוננך במה שבא עליך מן הטוב, או במה שיבא עליך; יען וביען גם את זה לעמת זה עשה האלהים, טוב לעמת רע ורע לעמת טוב; ומה הטעם בכל זה? קהלת שהיה אומר הכל הבליים הכל הבל אומר שהיה זה על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאומה, כלומר כדי שיראה האדם שהכל הבל, שהרי אם אחרי מותו יוכל לחקור את ימי חייו לא ימצא מאומה; כי מה עבר עליו? טוב? והלא עבר עליו רע לעמת טוב; תאמר שעבר עליו רע? לא כן, שהרי כבר בא עליו טוב לעמת רע; אם כן לא ימצא האדם אחריו (אחרי מותו) מאומה. משל למה הדבר דומה, לאדם שהוא נושה בחברו אלף זון, והוא חייב לאחרים אלף זון, הנה אין לו בלום. תדע שכן היתה כונת קהלת, שהרי למטה מה הוא אומר? את הכל ראיתי בימי הבלי (הבלי דוקא, כי כן הוא קורא אותם מאחר שלא ימצא האדם אחריו מאומה) יש צדיק אובר בעדקו ויש רשע מאריך ברעתו, וזה אמת, הואיל וחלק כחלק יאכלו, ושכר מצות בהאי עלטא ליכא. הועתק מאגרת שר"ל אל ידידו שהב"דל ז' תשרי הת"ק

וְאֵלֶּה יִתְעַרְוּ כַדְמוּת הָעֵשֶׂן

וְיָרֵם אִישׁ מֵאִישׁ וַיִּפְרֹץ־פָּרֶץ

כְּגִבּוֹהַּ הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ?

מִה־נִּשְׁתַּנָּה שְׂדֵי גֵבֶר מִגֵּבֶר?

לָמָּה יִתְרוֹן לְאִישׁ יֵשׁ עַל־רֵעֵהוּ?

מִדּוֹעַ יִשְׁבַּע זֶה תוֹנֶה וְשֹׁבֵר

וְנוֹה הַחֶסְרוֹן. יִהְיֶה נוֹהוּ.

וְיִשְׁבַּע טוֹבָה יֵרֵד אַחַר אֵל קֶבֶר

וּבִישׁוּבְתוֹ עַד־הֵנָּה טוֹב מֵרְאֵהוּ?

מִדּוֹעַ אִישׁ מֵאִישׁ שֶׁנָּה שְׁנִית?

זֶה לָמָּה גִדְּלָתוֹ? זֶה מִה־דַּכִּיּוֹת?

אִם בְּנִיךָ שְׂדֵי כֹלָם כֹּלְמוֹ

לָמָּה שְׁנֵאתָ זֶה, וְזֶה אֶהְבֶּתָ?

כִּלְזֹרְעוֹ אֵב אוֹהֵב לֹא יִבְדִּיקְמוֹ

וְאִיךָ רַחֲקֶתָ זֶה, וְזֶה קֶרְבֶּתָ?

כִּפְעֻלָּתָם (תֹּאמֶר) נִתְּתִי לְמוֹ —

אוֹלָם אֵיךְ זֹאת אֲדוֹן; אוֹלָם עֲזֹבֶת

בְּרַעַה בְּצַרְהָ דָלוּת וְחֶסֶד

רַבִּים מֵאֲנָשֵׁי חֶסֶד וּבְנֵי יוֹשֵׁר.

וּבְנֵי עֵמֶל וְאֵוֹן עוֹשֵׂי רָשָׁע.

אֲנָשֵׁי כֹזֵב וְשֹׁקֵר דְּבָרֵי בָלַע

הֵם הֵם הַמְּבוֹרָכִים רוֹאֵי בִישָׁע

וּמִשׁוֹשׁ לִבָּם גִּבּוֹן, חֲזָק מִסָּלַע

נֶפֶשׁ הַצַּדִּיקִים זָכָה מִפֶּשַׁע
מִדּוּעַ תִּקְלַע תּוֹךְ כַּף הַקְּלָע,
וּבִשְׂקֵט חַטָּאִים יִגִּילוּ יַחַד
יִשְׁלְיוּ בְּתֵיהֶם שְׁלוֹם מִפָּחַד?

אֵין סֵדֶר לְטוֹבָה אֵין חֵק וְסֵדֶר
אֶל־הֶרְעָה, אֹלָם תִּבְאֲנָה קָרִי.
זֶה יִשׁוֹךְ גִּיד, זֶה יִתְעַנֵּג בַּפֶּדֶר,
יֵשׁ מוֹצֵץ עֵשֶׂב יֵשׁ אוֹכֵל הַפְּרִי.
שָׁכַב וַיִּרְדָּם רוּעָה הָעֶדֶר
וּתְבֹא מִמְשַׁלְתּוֹ בְיַד אִישׁ מָרִי.
אוּ גִלְגָּל הוּא סוֹבֵב סוֹבֵב חֲלִילָה
בְּלִתי מְנַהֵג אוֹתוֹ — הֵם! הֵם! חֲלִילָה.

חֲלִילָה לִי, אֶכְלָא אֶת־פִּי בְכֹל־א
בַּל תִּטְמֵא בְתַלּוּנוֹת תּוֹעֵי רוּחַ
הִמָּה יִלוּנוּ בְדַבְרִים כְּאֵלֶּה
וּבְרַב מֵאֵלֶּה עַל הַבּוֹרָא רוּחַ.
וְאֲנִי לָמָּה אֵינֶע וַיְמִינִי תֵּלֵא
לְכַתּוּב הַיּוֹם דַּבְרֵי סָרָה עַל־לוֹחַ?
לֹא, לֹא אֲשִׁירָה עוֹד אֶת־חַטָּאתֵימוֹ.
אֹלָם אֲמַרִי בִּינָה אָשִׁיב אֵלֵימוֹ.

הוּי בֶן אָדָם אֵיכָה נִפְתָּה לְבָךְ
לְחָשׁוּב כִּי יִמְצָא תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
יִתְרוֹן אֶל־הַנְּשִׂיא עַל־אֲבִיוֹנָךְ.

יִתְרוֹן אֶל־הָאָרֶזֶה עַל כָּל־הָרֶמֶשׁ?
הַסִּבָּת וְשָׁמַע מִלִּי הִטָּה אֲזִנֶּךָ,
וּלְמַד הַיּוֹם אִם לֹא יָדַעְתָּ אִמְשׁ,
כִּי לֹא הִבְדִּיל שְׂדֵי אִישׁ מֵאֲחִיהוּ
כִּי כָל־הַיְקוּם כָּלוּ הוּא הוּא אָבִיהוּ.

כָּל־נִבְרָאיוּ בִרְךָ מֶלֶךְ כָּל־מֶלֶךְ.
וַיִּחַלֵּק אֶל־כָּל־עֵנֵי וְנִגְעָה.
צוּהָ כִּי לֹא יִסְבּוֹל עֵנִי וְחַלֵּךְ
יֹתֵר מִכָּל עֹשִׂיר רָעָה וּפְגַעָה.
גָּזַר כִּי רֶשׁ וְדָל, גַּם שֵׁר הַפֶּלֶךְ,
לֹא יִבְכִּיּוּן, לֹא יִצְחָקוּן כָּל־דָּגַע
עַל־יוֹן בְּתַבּוּנָתוֹ נָטָה מִשְׁקָלָת
נִגְעָה וְעֵנֵי עֹמֵר לְגִלְגָּלָת.

מִי גִבֵּר עַל־הָאָרֶץ יִבְכָּה נֹצֵחַ?
עַד יוֹם מוֹתוֹ מִי גִבֵּר יֵאָנֵחַ?
כָּל הַיָּמִים מִי גִבֵּר יָרִים מִצַּח,
וַיְהִי מוֹשֵׁל תָּמִיד, תָּמִיד נוֹצֵחַ,
יֵשׁ מִתְּאוּנָה הַיּוֹם וּכְאִבּוֹ נֹצֵחַ,
וּכְבֵּר הַרְבֵּה צָחַק וּמְאֹד שָׂמַח,
כְּעֶבֶד בְּאֲדָנָיו יֵשׁ עֵת יִגִּילוּ,
וּזְמַן אַחֵר דְּמַעוֹת יִגּוֹן יִזִּילוּ,
אֵךְ יֵשׁ מְשִׁיב דָּבָר לֵאמֹר יְרוּעָה,
פַּעַם יִבְכוּ אִישִׁים פַּעַם יִצְחָקוּ.

מֵאֵין מִכָּה תִּמְיֵד, תִּמְיֵד נִגְוֵעַ.
אָף לֹא כָּל רִגְעָהֶם דְּקִים יִמְקוּ
אָךְ אָף גַּם־זֹאת יֵשׁ מִזֶּלֶם גְּרוּעַ.
צְרוּתָיו זֶה אֶת־זֶה כִּמְעַט נִשְׁקוּ.
גַּם יֵשׁ אִישׁ רַב־יָמָיו נִפְשׁוֹ שִׁקְטָת.
כִּי רַב גִּילוֹ, אָךְ דְּמַעְתּוֹ מוֹעֵטָת.

מִי הַמְּשַׁנֵּעַ, מִי פָתִי יָסוּר הִנֵּה,
לְחָשׁוּב כִּי צוּר שָׁמַיִם גִּזַּר אָמַר
כִּי טוֹבוֹת כָּל־בְּנָיו יַחֲדוּ תִשְׁוִינָה,
בְּלִי־עֲדִיף אִישׁ בַּל יַחְסֵר אִישׁ מַעֲמָר
מִי זֶה עוֹר, מִי עֵינָיו לֹא תִרְאִינָה
כִּי יֵשׁ אָדָם יִפְרַח יִשְׁנָה בְּתִמְרָה,
גַּם יֵשׁ שׁוֹתָה כּוֹס תִּרְעֵלָה לְשִׁבְעַ
וַיֹּאכַל בְּטוֹבָה רִבְעַ הָרִבְעַ?

מִי זֶה יִשְׁוֶה עֲשִׂיר שְׁבַע עֶפֶי
אֶל דֵּל וְרֵשׁ פּוֹשֵׁט יָדוֹ בְּשַׁעַר?
אוֹ הַמְּבַלֶּה יָמָיו אֶת עֲלָמוֹת יָפִי
אֶל הַמְּנִיף גְּרוֹן עַל עֵץ בִּיעָר?
אוֹ טוֹבַת עֵין אֶל מְכָלוֹל כְּל־דּוֹפִי,
אוֹ אִישׁ חֲכָמָה בִּינָה אֶל נִכְרַ בִּיעָר?
בֶּן לֹא חֲכָם תַּחַס עֵינֵי עֲלִידָה:
הַמְּכַשְׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶיךָ!
בְּדַבְרִים אֵלֶּה וּבִקְשִׁים מִהֶמָּה

הָעַם מִקְצֵה עָלַי יִתְקוּמָמוּ.
אוֹלָם בַּל־אֶתְפָּא, בַּל אֶשְׁתּוּמָמָה,
זְכוּר אֶזְכוּר, כִּי לֹא רַבִּים יַחֲכְמוּ
יִכְבַּד הַמַּחְקֵר הַעֲצָלוֹת נַעֲמָה
אֶף לַחֲרוּץ גַּם־כּוֹכְבִים לֹא רָמוּ.
עֲמַל וְטָרַח בְּנָתִי וְאִיגָעָה.
וַיִּי הוֹדִיעֵנִי וְאֶדְעָה.

מִקְרָה אֶחָד לְכָל פֶּה עַל־הָאָרֶץ
אֵין יִתְרוֹן לְאָדָם עַל־מַרְעֵהוּ.
כָּל־חַי יִרְאֶה טוֹבָה גַם יִרְאֶה פְרִץ
כָּל־הַנִּבְרָא אֶחָד יִהְיֶה מִקְרָהוּ.
כְּאֲרִיָּה כְּבָקָר, כְּאִישׁ כְּשֶׁרֶץ.
אִישׁ וְאִישׁ אֶחָד הוּא לִפְנֵי עוֹשֵׂהוּ.
כֶּדֶם כֶּלֶם בְּנָיו, וּבְמִשְׁפַּט־צַדִּיק
לֹא־יִתֵּן הַשּׁוֹשֵׁן רַק עַם־הַחֲדָק.

כִּבֵּד עֵשֶׂה חֲכָמְתוֹ הַבִּינָה
כִּי רַבָּה הוּא, יַעַן בְּתַמוּנוֹת אֶלֶף
אִשֶּׁר אֶחָד אֶל הַיְצוּרִים הַכִּינָה,
וּבְכָל־נִבְרָא תֹאֵר אֲשֶׁרוֹ יַחֲלֶף.
מִצֵּב אֶחָד לְבָנֵי תַבַּל הַזְּמִינָה,
וְתַרְבֵּה צוּרוֹתָיו כְּרִסִּי דֶלֶף.
כְּשֶׁנִּי כְּלִים, שְׂוִים אִם יִשְׁקֵלוּ,
וּלְבַד אֶל מִרְאֵה עֵין יִבְדְּלוּ.

לא כה וכה תוכל חמה הופיע.
 גם לאחותה. יש תור ולכל החיל
 אך א לזה הרבה מזה יגיע
 האור, וכמדת יום בן מדת ליל,
 פלג שנה ממעל לרקיע
 יראה כל-נוף מאור העושה חיל
 לא יעדיף, לא יחסר רגע מפלג
 טבור הארץ או אוצר השלג (א)
 משפט צדיק; אזון נפלא ראינו
 "כי שקול ישקל כבכף מאזנים"
 לא יקר בן מבן לפני אבינו
 אחת היא המנה אין שם כפלים,
 לא ברע לא בטוב. אך לא יבנו
 רואים לא ללבב רק לעינים,
 ובלבם הנפתה אמור יאמרו.

(א) פירוש: אי אפשר שתופע החמה על שני הלקי כדור הארץ
 (Hemisphaeria) בזמן אחד בעצמו ובהכרח אחר היום יבא הלילה שהוא
 תור וזמן הלבנה (אחות השמש) ושאר צבא הכוכבים. אך זמן האור והיום
 איננו מרובה ליושב ארץ אחת מאשר היא ליושבי ארץ אחרת, כי במשך
 שנה תמימה כל גוף ונוף רואה את השמש (המאור העושה חיל) כמדת חצי
 שנה, ואין יתרון לאקלים על אקלים, כי גם טבור הארץ (קו השווה) גם
 אוצרות השלג (שני הקטבים) לא יעדיפו ולא יחסרו אפילו רגע מחצי שנה
 יום וחצי שנה לילה, כי כסדה שיארך היום בקצת החדשים, באותה מדה
 יארך הלילה בחדשים אחרים וכמו שאמרו במדרש תנהומא (פרשת משפטים
 פסוק אם כסף תלוה את עמי): היום לווה מן הלילה והלילה לווה מן
 היום ואינן רגין זה עם זה וכו' כריותיו לווין זה מזה ומשלמין זה לזה
 נמצא כי בכל מדינה ומדינה כמדת היום בן מרת הלילה ובכל מקום מהארץ
 חצי השנה יום וחצי השנה לילה, וזה משל נאות למצבנו בע"ה שהאור
 והחשך הטובות והרעות הן (לפי דעתי) שקולות ושוות ככל אדם. כקטון כגדול.

כי טובות איש על טובות איש גברו.
דע בן־אדם. דע כי לא תשפוט ישר
אם תמנה הטובה על־פי הכסף
דע כי בלתי זהב ימצא אשר
גם בעל רבותים יקצוף קצף
אם מרחוק תראה אנשי העשר
תבער תוכיך הקנאה; ובשצף
אלימו אם־תקרב תדע ידע
כי אין בספמו אל־נפשם מרגוע.
זהב אם יבחן. לא טוב למאומה;
נדרש. כי בו נקנה לחם ויין.
אם לי זהב ירבה ואני אצומה
מבלתי שבר. אוי! ואשר אין.
ולחפך. אם שאנן אישן אנומה.
ונצח אם־אהיה טוב לב טוב עין.
אף לו אהיה שבע רש ועני
"מי זה האיש אפוא אשר כמני?"
דע בן־אדם דע עוד כי לא ימדו
בכלי שעות שמחה יגון ואבל.
יש ארבעים שנה בטוב עמדו
אכן אין טובתם רק טובת הכל.
כי למודם כן הוא. כי בה נולדו.
אולם יתום נדכא שבע חבל.

דמעות ששון וגיל יזל על-לחי
אם רק שעה אחת בנועם יחי
וגבר ענג אם רע יקרהו פעם
יתאבל לדבר הפלא ופלא
יתעצב אל-לבבו ורכ הזעם.
כי לא למד כי לא נסה באדה.
אך לא ידאג-אך לא ירנו מדעם
אך בדמעות ובכי עינו לא תלא
על מקרה רע (באשר גלוי ידוע)
אדם מילדותו מכה נגוע.

הבט דל זה נשען על-המשענת (א)
לשונות העמים יורה לילד.
בן-חורים הוא ממשפחה נושנת
ויגדל בנעורו מאנשי חלד.
הבן איך כמשפט יד-אל נותנת.
בין איך בארץ עול לא יולד.
כי המצחק היום עוד יבא רגע
ישא קולו בככי מרוב הפגע.
אך יש משיב דבר: מזרח וימה
רבים ראיתי בטובה השרישו
רבים ראיתי בל-ידעתי למה
עד נצח יראו טוב תמיד ישישו

(א) הוא איש ממשפחת פאנו, מעיר מנטובה, מת עני במריאסטי.

כִּמָּה מְגִיל וְצָחוּק כִּמָּה וְכִמָּה
פִּיהֶם יוֹמֵם וְלַיְלָה לֹא יִמְיָשׁוּ.
כִּמָּה לֹא רָאוּ עֵינַי וּבְכָל שְׂטַח
חַיִּימוּ יִשְׁלִיחַ יְגֹרְרוּ בְּטַח!
אֵיךְ עַל־נֶקֶל עֵינֵינוּ תִּתְעוֹרְנָה!
בְּרֹאוֹתֵנוּ זָהָב, אוֹיֵה אֵיכָכָה
צָרוֹת הַלֵּב מִמֶּנּוּ תִסְתַּרְנָה!
הוּי בֶן אָדָם זָהָב רַמָּה אוֹתְכָה
עֶשֶׂר קָרֵאת אֲשֶׁר, וּתְדַבְּרָנָה,
שִׁפְתוֹתֶיךָ תוֹעָה: אוֹי! אֵיךְ מַלְכָּה
בְּבָנֵי תֵבֵל הַמְכֻשְׁלָה הַלְּזֹ: ^{שִׁטַּח}
רַק יְרוּק יִדְרֹשׁוּן, רַק הוּן יַעֲזוּ.
זְכָרָה נָא מֶלֶךְ רַב יוֹדֵעַ זָמֵר
כִּי מֵאַחַר עֲלוֹת קִנְיָה מִמְשַׁלֵּת.
בְּרוּךְ תִּחְשׁוּב אוֹתוֹ: אוֹלָם הַשְּׁמֵר,
כִּי לֹא יֵאמַר כְּזֹאת רַק אִישׁ אוֹלֵת.
מִמֶּנּוּ לֹא נִגְרַע טוֹהַ הַצֶּמֶר
אוֹ הַדּוֹרֵשׁ לַחֲמוֹ אַחַר הַדְּלֵת:
עַל יַד אוֹיֵב וְצָר הֵם לֹא נִרְדְּפוּ,
וְשִׁנִּים מִבְּנֵימוֹ לֹא נִגְפוּ.
הַבֵּיטָה זֶקֶן זֶה מִיּוֹם הַלְּדֹת (א)

(א) הוא הקצין המפואר ר' כָּלֵב (פִּילִיפּ) הירשעל, אשר איש משוגע

הרג את אשתו ואת כלתו כהיותן בְּטֹאטֵר.

עד הנה פתחי עשר לו נפתחו.
הרב אשרו מכל נפש אוֹבֵדֵת,
אם במקום ענג ששמה ישמחו
רגע אחד בחרב המוערת
אשתו גם כִּלְתוֹ יחדו נרצחו?
מה יתרון לו על הקוטף מֵדוּחַ
שואל בפתח ולבבו בטוח?

זה ברעב למד וזה בשבע
זה מצא למודו וימצאנו
גם האחר מה־לי אם הוא רק רובע?
הן גיל יגיל בלי עוד חסר איננו
כתנת לבשרו ולראשו קובע
ולבטנו לחם צר. אם רב ממנו
יאכל עשיר. הן זה דאגתו תרב;
ולראש עני מי זה ישלוף החרב?

אספן גם גבר זה כי לעינים
אין בקהלנו איש אשר כמוהו
על־איש חוטב עצים, על שואב מים,
בטוב אין לו יתרון, רק יתרון תהו.
יאתיו חשמנים מני מצרים
גם כל המאשרים אלי יבאו
הן הדבר ברור כי אל כלמו
מכאוב בכאב העני היה למו

לך בְּדָאֲדָם, לְךָ-נָא לְקִצּוֹת הָאָרֶץ
הַבֵּט הָאִישׁ הַהוּא שֶׁהִיָּה מֶלֶךְ
שֵׁם תֵּבֵל כַּמְדַּבֵּר פֶּרֶץ עַל-פֶּרֶץ
גַּם כִּי הָיָה אָבִיו עֵנִי וְהֵלֶךְ
מִשְׁלוֹ מִיָּם עַד יָם וַיִּדְבֶּה עֶרֶץ,
כָּעֵת אֲמַנֵּם לֹא יוּכַל צֹאת מִפְּלֶךְ
רְחוֹק מִכָּל רָעוּי וְיִשָּׁב בְּשַׁפֵּל,
עַד כִּי מַח"לֶּק ט"וֹב טוֹב הוּא הַנֶּפֶל.

הַצֵּלִיחַ אֶקְטִיבִין אֶל מְרֹאֵה עֵין
וּמֵאֲשֶׁר וּמִבְרֶךְ עַל-יֶכֶן בְּנוֹהוּ
אֶךְ מִשְׁכִּילִים לֹא שְׁכוּרִים מִיָּין
הָרוֹאִים לְלֵכֵב בְּכֹהוּ
כִּי יִתְרוֹן לוֹ עַל כָּל-הָאָדָם אֵין
כִּי עַל-כִּסְאוֹ צְרוֹת רַבּוֹת קְרוּוּהוּ
חֹלִי כְּבֵד חָלָה בְּתוֹ זִנְתָה,
גַּם רָעוֹת זוֹלָת אֶל עֵינֵינוּ רָאָתָה (A)
אֶךְ יֵשׁ מְשִׁיב: אֹלִי כָּל-אֵלֶה צֶדֶק
אֹלִי גַם-לַעֲשִׂיר רָעוֹת תִּבְאָנָה,
אֹלִי אִם טוֹב נִחְקוֹר, אִם גְּבוּדוֹק בְּדֶק,
שְׁפִתוֹתָיו לֹא תִמִּיד מְגִיל תְּרוּנָה,
אֹלִי שְׂרִים רַבִּים טוֹבֵם לַחֲדָק,
אֶךְ יִרְאָה וּדְאָגָה אַתֶּם תִּשְׁכּוּנָה:

(A) Plin. Hist. nat. 7. 45.

אֹלֵי הַפַּעַם כְּדַבְּרֵךְ יְהוָה:
אֲמַנְסִי אֵין אֲבִיוֹנִים חֶלְקִים רַק נְהִי
הָאֵין בְּאַרְץ נִדְכָּאִים קָלְלוּ
וַיִּרְשָׁתֶם גְּלוּת צָרָה וּפְגַע.
הָאֵין אָדָם כִּי עַל-רֹאשׁוֹ נָפְלוּ
כָּל-חֵלִי, כָּל-מִכָּה, מִכְּאוֹב וּנְגַע.
עָלְיוֹ הָיוּ כְּלָנָה בּוֹ נִקְהָלוּ,
לֹא אָכַל בְּטוֹבָה גַּם כִּמְעַט רַגַע?
מִי נָבוֹן אִם סָכַל, חָכֵם אִם פְּרָא,
הַפְּרֵשׁ בֵּין זֶה אֶל-אִישׁ אַחֵר לֹא יֵרָא?

אִךְ שׂוֹא וּדְבַר כָּזָב, אַחֵי, זְמוּת,
אָדָם נִדְכָּא כֹזֵה לֹא תִמְצְאוּנוּ.
דְּבָרֵי שֶׁקֶר הַפַּעַם הַעִידוּת,
בְּדִית מִלִּבֶּךָ אִישׁ אֵינְנוּ.
כָּל רֶשַׁע וְדָל (לוֹ כְּרָאוּי בִּינּוּת)
יֹכֵל לְדִין עִם שֶׁתְּקִיף מִמֶּנּוּ
לְאֹמֵר מִדּוּעַ כָּכָה חִרְפַּתְנִי?
לְשִׁנֵּינוּ אֵב אֶחָד, כְּמוֹךָ אָנִי.

הַנוֹלָד רֶשַׁע מִי הֵמָּא שֶׁר כְּמוֹהוּ?
רַע לֹא יִמָּאֵס, כִּי בּוֹ הַרְגֵל מִרְחָם.
לֹא יִדְאָג כְּעֶשֶׂיר עַל דְּבָרֵי תְהוּ,
נִגְדַּת הַבְּטָלָה הוּא לֹא יִלְחֵם
גַּם פִּתְחֵי גֵיל הַרְבֵּה אֵלָיו יְבוֹאוּ.

עַל כָּל גֵּרָה יִשְׁמַח, עַל כָּל־פֶּת־לֶחֶם;
וּבְלֵב תָּאֵב יֹאכַל פֶּתוֹ בַּמֶּלֶח,
וּבְגוֹף בָּרִיא יִגִּיעַ אֶל הַכֶּלֶח.
נוֹלַד בְּעוֹשֶׁר וַיִּדַּל יָדוּעַ

כִּי אִם יִדְאֶג עֵתָה, שְׂמַח מִקֶּדֶם;

וּבְצֶדֶק וּבִמְשַׁפֵּט הַיּוֹם יִזוּעַ

אִם יוֹם אֶתְמוֹל אָהֵב שְׁנֵה וָרֶדֶם;

וּבְדִין יִהְיֶה עֵתָה מִכֵּה נִגּוּעַ,

אָדָם רָדָה מֵאִזְ אַחֲזֹר וְקֶדֶם;

כִּי טוֹב וָרַע כָּל־הַחַיִּים יִקְחוּ;

יֵשׁ עֵת בָּכָה יִבְכוּ, אַף עַת יִשְׂמְחוּ.

גַּם רַבִּים הֵמָּה תַּחַת הַיָּרֵחַ

בְּנִעוּרֵיהֶם קָלוּן וָרַע מְלֵאוֹ

וּבַעַת אַחֵר שָׁמַשׁ לָהֶם זוֹרַח

מִכָּל צְרוּתֵיהֶם פֶּתְאוֹם יֵצְאוּ

כְּנֶשֶׁר הַמֵּהִיר שִׁמְעֵם פּוֹרַח

מִשְׁפָּל מִצַּבְּם חֵישׁ יִבְשָׂאוּ.

מִבִּלְתִּי אֵב וְאִם הַחֲזִיקָה פֶּלֶךְ

וּתִלְקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ.

הַבֵּיטָה כִּהֵן זֶה רוּפֵא כָּל־מַחֵץ

עֲשִׂיר אֱהוּב, זִקֵּן, וְגִדּוֹל תַּפְאֶרֶת (א)

(א) הוא החכם הרופא ר' בן ציון רפאל הכהן פריזי בשנת תק"ס החל להוציא לאור ספריו מחקר על מנהגי ישראל, ע"כ הוצרך לצאת מעיר מנטובה, ובא לעיר טריאסטי ושם הצליח בעושר וכבוד ולבסוף בזמן החלי הרע חזר לעיר מולדתו Ostiano בגליל מנטובה, ושם מת בשנת תר"ד.

דַּע נָא כִּי רַב סֶבֶל אֵיכָה וְלַחֵץ
בְּיָמַי הִנְעַר בְּמַדִּינָה אַחֲרַת
נִרְדַּף מִחֲסָרַי שָׁכַל וּבְנֵי שַׁחֵץ
הַקָּמִים עַל־כָּל־נַפְשׁ חַחוּקֶרֶת
אוּלַם עַל־אַף צָרִיו פִּיּו לֹא נִשְׁתָּה
הִנֵּה עֵין יִשְׂרָאֵל יִפְתַּח גַּם־עֵתָה (א)

גַּם כָּל אֲנָשִׁי תֵבֵל הִנֵּה יִדְעוּ
כִּי שָׁכַל אֶת־יָדָיו שׁוֹכֵן שָׁמַיִם
וּמְבָרְכִים מְצַד, מְצַד נִגְרָעוּ.
לַגֵּבֶר הַחֲרָשׁ הֵיטִיב עֵינָיִם
וְאֲשֶׁר לֹא טוֹב יִרְאוּ, הֵן טוֹב יִשְׁמְעוּ
וַיַּחֵן תַּחֲבוּלוֹת. לַנֶּכֶה רַגְלָיִם
וַיִּרֶב הַעֲצָמָה אֶל חֲסָרֵי מַחַ
וְלַהֲפֹךְ הַחֲכֵמָה אֶל חֲסָרֵי כַח.
אִם בֶּן אֶפּוֹא מֶה בֵּין גֵּבֶר לַגֵּבֶר,
וּבְנֵי יוֹצֵר הַכֹּל בְּמָה נִבְדְּלוּ?
כָּל־הָאָדָם טָרָם יוֹבֵל לַקֶּבֶר
עַל־קִדְקִדּוֹ טוֹב וְרַע יִתְגַּלְגְּלוּ
לֹא יַחֲסֵר הָעֵשִׂיר צָרָה וְשֹׁבֵר
אַף רָעוֹת חֲסָרֵי כֶסֶף לֹא נִכְפְּלוּ
תּוֹרָה אַחַת: כּוֹס רַעַל גַּם כִּף־נַחַת
נִשְׁתָּה כְּדָנוּ בְּאַרְיָן מִתַּחַת.

(א) הוא ס' פתח עינים, ספר פילוסופי על אנדות עין ישראל, לוורנו תק"ע.

גַּם יִתֵּר הַחַיִּים כָּלֶם בְּדַמּוֹ
אֶחָד הוּא מִשְׁפָּטִים. אוֹלַם אֲחִישׁוּבָה
כִּי אִם־אַרְבֵּה מַלִּים לְשׁוֹת אוֹתָמוּ
יִמָּאֵם מְלִי כָל־אִישׁ גָּאוֹן וְגִבָּה
אֶךְ אִם בְּתַכּוּנָתְךָ תִּשְׁכִּיל בְּמוֹ
יִרְאוּ עֵינֶיךָ גַּם כִּי לֹא אֶכְתּוּבָה
כִּי כָל חֵיתוֹ שָׂדֶה וְעוֹף וְרִמֵּשׁ
בְּאֲשֶׁר שׁוֹיִם הֵם תַּחַת הַשָּׁמַיִם.
אִם אֵין יִתְרוֹן לַגִּבּוֹר עַל אֲחִיהוּ
אִם אֶחָד הוּא בְּאַרְצָן מִשְׁפָּטָנוּ
אִם־כֵּן אֶל־יִפְתַּח אִישׁ בְּתַלּוּנוֹת פִּיהוּ
לֵאמֹר לֹא יִשְׁפּוֹט צְדָק צוֹר עוֹשֵׁנוּ
אֶל יֵאמֹר עוֹד אָדָם נִכַּח אָבִיהוּ
רָעָה תַּחַת טוֹבָה יָשִׁיב אֵלֵינוּ
וְלִרְאֵשׁ הַחֲטָאִים הַטּוֹבוֹת בָּאוּ
וַיּוֹשִׁיבֵם לַנֶּצַח וַיִּגְבְּהוּ.
אֶךְ בְּלִבְכוּ יֵאמֹר: כָּל פֶּעַל נַעֲשׂ
יָבִיא אֶל בְּמִשְׁפָּט יוֹם כָּל־מַת יְחִי
הַיּוֹם הַהוּא אֶל־הַרְעִים יוֹם רָעֵשׁ
וְלִצְדִיקִים יְהִי מָאוֹס וְסָחִי
אֶךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה רְצוֹן וְכַעֲשׂ
וְלִכָּל הַנִּבְרָאִים שְׁלוֹם וְדַחִי
מִשְׁפָּט אֶחָד לָנוּ בְּאַרְצָן עֵקֵב
כִּי הָעוֹלָם הַבֹּא עוֹלָם הָעֵקֵב.

וביום טובה תהיה בטוב שמח.
וביום רעה תראה. אמר קהלת.
מה-יגעמון מליו אל-איש פקה!
לבכות יום גיל על-רע עתיד. אולת,
וביום רעה חכם לא יתיפח
יראה יבין כי יש לרע משקלת
בי שמח או ישמח איש ישבע כעש.
כי נסוזה עמתוזה אל שדי יעש.
מחשבת כליותי הנה שמעת
אליה בן-אדם הטה אונגה.
אם רב דלות אם הרבה יגעת.
הסר קנאה וכעס מנפשך.
דע כי מאנשי אשר לא נגרעת.
לא תשנא את-אחיק בלבבך
כי אם השוו יחדו כל-זרע נח
ראיתי כי אין טוב כי אם לשמוח.

תק"צח

חלילה לך אמנם, אדם, חלילה
מהקשים לך רע ובליעל;
לאמר: "למה אחמל ולדל אשכילה
אם כמני כמהו? אם כוס רעל
יותר ממני לא ישתה? אגילה
במנת חלקי אשליך על-אביון געל." —

הם! אֶל־תַּעֲלֶם אֲזַנֶיךָ מִקּוֹל נְהִי.

אֶל־תִּתְחַכֵּם יוֹתֵר רָשָׁע אֶל־תְּהִי.

הֵן לְזֹאת לֵב בְּשָׂר נָטוּעַ בְּנוֹ.

לְחִבּוּשׁ לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּלְמִלֵּא עֹמֵר

טוֹבוֹתֵיהֶם, כִּי מִלְּאֲכִיו עֲשָׂנוּ

הָאֵל הַטּוֹב, לַפְּעוֹל הַטּוֹב. מִתְמַר

מִקְשָׁה אוֹ סִלַּע לֹא חָצַב אוֹתָנוּ,

וַיִּתֵּן בְּנוֹ לֵב רַחֲמָן וַיֹּאמֶר:

”מִבְּשָׂר כִּבְשָׂרְכֶם אֵל תִּתַּעְלְמוּ:

יְהִמוּ מֵעֵיכֶם לוֹ, חֲמְלוּ רַחֲמוּ.”

אֲרוּר מַדְע אִם רַק עֲרֻמָּה וְנִכְל

יֹרֵה אוֹתָנוּ, וַצְדָקָה לֹא יִרְבֵּ!

תֵּאבֵד לְעַד חֲכָמָה, יֵאבֵד הַשִּׁכְל

אִם חֶסֶד אִם חֲמִלָה יִסִּיר מִקְרֹב,

אִם בְּאֶרֶץ יִזְרַע שִׁנְאָה וְרִכָּל,

אִם מִלְּחֲמוֹת יַעִיר קִנְאָה וְחָרֵב.

לֹא; אֵךְ לְזֹאת נִתֵּן שִׁכְל וְדַעַת

לְזִרְוֵעַ הַשְּׁלוֹם, חֶסֶד לְטַעַת.

לְכֵן עַת הִרְאָה דַל נְדָכָה נְנוּעַ.

אֵל תִּתְחַכֵּם: הַחִישָׁה לוֹ עֲזֵרְתָהּ:

אֵל תִּחְקֹר, אֵל תִּשְׁאַל: אֵיךְ? אוֹ מִדּוּעַ?

וּשְׂמַח אִם בְּךָ נִפְשׁוּ הַפְּדָה נִפְדָּתָה.

אֵךְ אִם תִּשְׁכַּר כֹּד עַל־הַמְּכֹנֵעַ

וְגִדְלֶתְךָ פִּתְאוּם תִּמָּה נִכְרַתְהָ;
אִז תִּתְחַכֵּם, אִז תִּתְבוּנֵן כִּי יִשְׂרָאֵל
דְּרַכֵּי הַצּוֹר, אִם רֵשׁ יִתֵּן אִם עֶשֶׂר.

תְּרִי

שׂוֹא לָכֶם הַשְּׂכִימִים קוּם וּלְאַחַר שַׁבָּת
בְּתִהְיוֹת כָּל-חֹדֶשׁ שׂוֹא קוֹל תִּשְׂאוּ:
לְטוֹבוֹת לְרַעוֹת יֵשׁ יָד קִצְבַת
מִדָּה מִשְׁקָל. מִדּוּה אֶחָד תִּרְפָּאוּ
בְּתוֹבוֹתֵיכֶם, אֶךְ אוֹיֵ! תִּקְוָה נִכְזָבִית!
הִנֵּה מִדּוּה חֹדֶשׁ תִּחְתִּי תִמְצָאוּ.
שׂוֹא חִכְמַתְנוּ, כִּי עַל-אַחַת שְׁבַע
בְּמִתְנָאִים עָלָיו יִתְנַקֵּם טָבַע.
אֶךְ אִם מִפִּי עֲלִיּוֹן טוֹבוֹת תִּצְאֶנָּה,
הֵן עוֹד טוֹבָה אַחַת לָנוּ נִשְׂאָרָה.
טוֹב לֵב וְחֶסֶד וְצִדְקָה, הֵן הִנֵּה
מִזְרָשָׁה לָנוּ; וּבֵיַד אִישׁ נִמְסְרָה.
דְּרַכּוּ, הוּא יִיטִיבָה, הוּא יִשְׁחִיתָנָה.
מִדָּה אֶל טוֹב לְבָנוּ לֹא נִגְזְרָה,
זֹאת לָנוּ הִיא: הַכֹּל בְּיַד שָׁמַיִם.
(אָמַר קְדוּשׁ) חוּץ מִירְאֵת שָׁמַיִם.

תְּרִי

כְּשֶׂאוֹן מִים רַבִּים גּוֹיִם רָגְשׁוּ,
וְלֵאמֹים יִהְיוּ רִיק וַיִּתְהוֹלְלוּ.

כְּבִלֵי בְרוֹל, בְּסֵם רַגְלֵיהֶם הִנָּשׂוּ.
הִלָּאָה הַשְּׁלִיכוֹ, וּכְסוּסִים יִצְהָלוּ.
עֲבָדֵי יְעֹלָם הִנֵּה פְתָאוּם חִפְּשׂוּ,
הֵן גּוֹי פְרִיץ נִגְאָל — אוֹי! אֵיךְ נוֹאָלוּ!
עַל־שִׁכְלָם פֶּה יִרְחִיבוּ יִתְעַנְּגוּ;
עַל־יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם הֵם יִלְעָגוּ.
אֵךְ יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק לָמוּ,
גַּם־טוֹבוֹתָם גַּם רַעוֹתָם נִשְׁאָרוּ
כְּאִשֶׁר הָיוּ. לִשְׂוֹא שִׁפְךְ דָּמָמוּ,
וּלְיִשָׁר כָּל־עֵקֶב שְׂוֹא הַתְּנַבְּרוּ.
עוֹד קֵט חֲרוֹת יִמָּאֶסוּ, אֵף שִׁכְמָמוּ
תַּחַת מֶלֶךְ יִטוּ, בּוֹ יִתְפָּאֲרוּ —
לְאֱלֹהִים פֹּלֵס, וּבִידוֹ כָּל־פְּגַע;
וּבַחֲפֶשׂ וּבְעַבְדוֹת עֲנָג וּנְגַע.

ל"ז

אל המלמדים

תק"עח

הַגִּבּוֹר הַמְּלַמֵּד חֲכָמָה לְנֶעֱר

וּלְהוֹרוֹת הַבְּנִים תֹּאמֶר נַפְשְׁךָ
הַקֶּשֶׁב אֶל קוֹלִי נֹא הִטָּה אֶזְנְךָ
אֶל נֹא תִמָּאֵס מִלִּי אִם אֲנִי בֶעַר
גַּם עוֹף לִקַּח יִתֵּן גַּם חִיתוֹ יֵעַר.
אֶל תִּירָא נֹא וּבֶךְ אֶל יִבֵּא מִרְךָ
פֶּן חֲרַפְתָּךְ אֲנֹכִי אֲגִידָה
עֲלֶיךָ אֲנֹכִי לֹא עוֹל אֲכַבִּידָה
לֹא זֹאת אַחִי וּבִרְבַּ חֲכָמָה אֵין צִרְךָ
אֵין חֶקֶר אֶל רַחֲבָה אֵין קֶץ לְאַרְךָ
אִם רַק אַת שְׁתוּרָה אַתָּה יוֹדֵעַ
אִם עַל נִכּוֹן תִּדְעַ אַת שְׁאֲמַרְתָּ
לְוֹדִיעַ וּלְהוֹרוֹת אֶל בֶּן בַּחֲרֵת
דַּיִיךְ: מָה לְהַבִּיל תִּתְגַּלֵּעַ
בְּאֲשֶׁר לֹא יִיטִיב לְךָ אִף לֹא יִרַע.
אוֹלָם דְּבַר קִטּוֹן אֹוֶרָה אוֹתְכָה
אַת הַדְּבַר הַזֶּה זְכוֹר כָּל רִגְעַ
יַעַן וּבִיעַן רַב פֶּשַׁה הַנּוֹגַע
יַעַן וּבִיעַן הַגְּאוֹת מַלְכָה
יַעַן וּבִיעַן הַשְּׁפִלוֹת נִדְעָכָה.

כי ישאלך דבר נעלם ממך
השב תשיב אליו זאת כל ידעתי
למד פיך לאמר זאת לא שמעתי
הנער הלומד או יוקירך
אז גם הצור את מסתריו יורך
יחשוב לדעת כל שכור מיין
ידע איש המשגע כל דברי חלד
נבון וירא צורו יורה לילד
אלף בית גימל דלת הא וו זין
טית יוד כף למד מס נון סמך עין.
ככה לפקדתו גבר וגבר

לבו תמיד יתן ושעיפיו ישת
הסופר אל יורה לדרוך הקשת
גמל אל המרום אל יפרש אבר
אם אין שומע אין מרפא לשבר.

ל"ה

לחתן

תק"עח

מָצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹבָה עֲמֵדָת,
רְחוּק מִפּוֹ מִכְרָה וְזָהָב פְּרוּיִם;
יִשִּׁישׁ יִגִּיל עֲמָה כִּימֵי שָׁמַיִם,
עַל כָּל מַחְסוֹר בֵּיתוֹ הִיא הַשּׁוֹקֵדָת.

עֲנֵג לַיְלָה וַיּוֹם יַעֲלֶה נַחֲמֵדָת,
אֲשֶׁרִי בַעֲלָה! מִסְפָּר יָמָיו כַּפְּלָיִם,
וּכְנֶפֶן פּוֹרִיָּה בִּירְכָתִים
זֶרַע בְּרוּךְ תִּצְמִיחַ עֵת לַלְדָת.

זֶה חֶלֶק אִישׁ יִשְׂרָאֵל רְחוּק מִרְשָׁע,
וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם זָךְ לְטָהָר;
כִּי רַק אֵל הַטּוֹבִים טוֹבָה יֵאָתֵר.

אַתָּה אֶפְּוֵא דוֹדִי, חֲתָן טוֹב תֹּאדָר,
בְּמִנַּת חֶבְלֶיךָ גִּיל וְרֵאָה בִישָׁע;
כִּי אִשֶּׁת חֵיל מִי יִמְצָא? מִצָּאָת.

ל"ט

לכלה

תקע"ח

רְבִים אֲשֶׁר אָתָּה הֵאֱהָבָה קִרְאָה
חַיִּישׁ נִקְבְּצוּ כָּלֶם יַחְדָּו סְבִיבוֹתֶיהָ;
וּתְעַנֶּה: מִיִּזְאוֹת הַבַּת אֲשֶׁר יִרְאֶה
מְבוֹא בְּצַבְאוֹתַי, מַחֲשָׁקִים נַחֲבָאָה?

רְבָה קִרְשָׁתָּה, הִרְבָּה מְאֹד נִפְלְאָה:
עַד־אֵן כָּלִמְתִּי אִרְאֶה, וְאֶתְמַהֲמֶה?
כָּל־דְּרָכַי קִשְׁתִּי, הִבָּה יָדוֹ אֵלַיָּה:
אֶל־תִּחְמְלוּ אֶל־חַץ: לֹא־הִבָּה חֲטָאָה.

פְּתָאוֹס לְמַטְרָה הַיִּית לְכֹל־הַחִיל:
שֶׁלַח לְעַמְתֶּךָ אִזְּ יַעֲקֹב אִישׁ חִיל,
וּתְחַשְׁקֵי יָפִיו, וַיַּחֲשֶׁק יָפִיךָ.

קָמוּ בְנֵי בֵיתְךָ כָּלֶם וְהִרְחִיקוּהוּ,
הָאֵל אֲשֶׁר יִרְאֵת צְוָה וְהִגִּישׁוּהוּ:
כִּי גַם שְׂבִי גְבוּר יִקַּח, וְלֹא שְׂבִיךָ.

בית הבחירה (*)

תקע"ח

אגרת א' לשחב"דל

עֲדֹאן בְּנוֹ דְדוּד אֲשֶׁר אָהַבְתִּי
עֲדֹאן תְּהִי אֲסוּר בְּבֵית הַכֹּלֵא
אָחוּז בְּכַבְלֵי בּוֹז וּבְנַחֲשֵׁתַיִם
וּתְעֵשֶׂה אֶדָם כְּעֵץ וְאֶבֶן
יִבְחַר בְּלֹא חֲרוּת, וְנִמְכַר עֶבֶד
אֶל כָּל־אִשֶׁר נִמְצָא בְּתֵבֶל אֶרֶץ?
אֶת־מְרִיקָה עֲדֹאן וְאֵת צְדָקָה
תֹּאמֶר אֲשֶׁר גָּזַר אֱלֹהֵי שַׁחַק
נָתוּן בְּלֹא מִשְׁפָּט גְּמוּל וְעִנְשׁ
לְשׁוֹמְרִים תָּמִיד גְּזֵרַת מֶלֶךְ
וּבְלֹא רְצוֹן נַפְשָׁם וְעַל כְּרַחֲמוֹ?
אִם מִנַּחֲשֵׁת עֲרַפְּךָ קִשִּׁית
לְחֹשֶׁב דְּבַר סָרָה, וְשִׁרְשִׁיָּה
מִחֲשַׁבְתֶּךָ הַזֹּאת בְּךָ הָעֵמִיקָה
טָרַם אֲשֶׁר אֵצֶא אֲנִי מִבֶּטֶן
וּלְבַבְךָ יִגִּיל וַיִּמְצָא עֵנֶג
הַלּוֹךְ בְּדֶרֶךְ רַע, נְתִיב הַמּוֹתָהּ;
לֹא יַחְרֵד לְבִי וְאֲחֹזר יֵשֵׁב.

(*) נדפס בהמגיד 1863-64.

את־יוצרי אצדיק בדברי שכל ;
גם כי חרל אישים ונער אני
עבדו אני ולמענו אריבה .

הנה אמת אתך וטוב זמות

כי נרדפה תמיד ונדרוש נצח
הטוב והמועיל, וכל־הגבר
יבחר בטובתו ומרע ינס
יפעל לפי סבה ועל־פי טעם
יעש אשר יחשוב דבר תועלת,
כל נוכלה לבחור ברעתנו .

הנה אמת כי כאשר ידענו

(או רק אנחנו נחשבה לדעת)
כי מפעלה זאת שישון הנפש
ובמעשה אחר בכי ודמע .

נפעל פעלה זאת, ובאחרת
לא נוכלה לבחור, ונמאסנה .

אך כאשר לא נדעה ידוע

את־תולדות המעשה הבינה
כי נבחרה בחור בלא מכריח ;
דבר וגם הפכו אחדים לנו
נבחר ולא נבחו, ואין מניע .

לו ידרשני איש אשר אנידה

אם הוא ואם לא הוא במגן צמד

חֲצִץ אִשֶׁר קִמֵּץ בְּתוֹךְ הַקִּמֵּץ
מֵהַזֶּה, בְּנֵי דוֹר, אִשֶׁר יִטְנֶינָה
לְשִׁמְאֵל וְאֵל יִמִּין? וְאִם הַגִּבֹּר
יִכְפּוֹל שְׂאֵלָה זֹאת פְּעָמִים אֶלֶף
(וְכִיעֲשׂוּ רַבִּים לְהַשְׁתַּעֲשַׁע)

אָנָּה וְאָנָּה אַחֲזָה אֲנֹכִי
אֶל כָּל־תְּשׁוּבוֹתַי אִשֶׁר אֲשִׁיבָה
טַעַם (וְאֶף קִטְוֹן) לְהִשִּׁיב כִּכְהָ?
אָדָם אִשֶׁר תַּעֲהֶה בְּרֹב הַדְּרָךְ
וְשָׁנֵי אַרְחוֹת יֵשׁ, וְהוּא לֹא יָדַע
לֹא זֶה וְגַם לֹא זֶה, וְנִשְׂא רַגְלֵי
הַלּוֹךְ בְּדֶרֶךְ גַּעֲלָמָה מִמֶּנּוּ?
מֵהַזֶּה אִשֶׁר גָּרַם וְהִכְרִיחָהוּ
לְבַחֵר בְּדֶרֶךְ זֹאת וּבָהּ לָלֶכֶת?
אֶךְ מֵה־שִׁכַר מִצּוֹת, וּמֵה הָעֵקֶב
הַטּוֹב אִשֶׁר צָפוֹן לְאִנְשֵׁי חֶסֶד
אוּ מֵה־נֶּקֶם שְׂדֵי לְחַטָּא וְאוֹן
מִי זֶה אִשֶׁר יָדַע בְּאִנְשֵׁי חֶדֶל?
מִי זֶה אִשֶׁךְ יוֹכֵל לְחַשֵּׁב רוּחַ
מִצּוֹה כִּנְגַד הַפְּסָדָה בְּאַרְץ?
וּמִי יִחְשַׁב נֹא הַנְּאִת מְרִים
נִגַּד וְאִשֶׁר יָבִיא לְעוֹשֵׂיו עֲנִשׁוֹ
אוֹלֵי גְמוּל הַטּוֹב יְהִי אֵין חֶקֶר,

(*)

אולי בדין יהיה; גמול הפשע
אולי בחסד אל, ואולי יהי
בגדול זרוע יה ביום מלחמת.
או יענוש אולי במשפט צדק!
אם-כן ולא נדע אני ואתה
מדת נקם החטא, שכר היושר,
אך נאמין כי זה וזה יבאו,
הנה בלא סבה ובלתי טעם
היה (בענין זה) אשר בחרנו.
אם-כן בעת אפעל שאר כל-פעל
אפעל אשר גור אלהי קדם,
כי מעשי לא אעשה אנכי
רק בעבור סבה אשר נסבה
מאת אלהי על, ארון כלנו.
אך בעשות הטוב אשר צויתי
ובדחקי מחטא אשר הזהרתי,
חפשית בחירתי, ולא מכרחת;
לבי בידי הוא כפלגי מים
אל כל-אשר אחפוץ אני אטנו.
בידי אלהים כל (נבונים שחו)
חוץ מאשר נלך בתורת פיהו (א)
עוד אל בנו יוסף נטה נא און.

הִקְשֵׁב דְבַר בְּיַנְה אֲשֶׁר עַד הֵנָּה
נִסְתַּר. וְלֹא הוּבֵן לְאֲנָשֵׁי דַעַת.
” צָפָה אֱלֹהִים חַי פְּעֻלוֹת נְבִיר,
וּרְשׁוֹת נְתוּנָה לוֹ ” (א); וְאִין לְתַמוּה,
כִּי הָאֲמַת גְּלָה, וְשֵׁם בְּסַתֵּר.
אֵת כָּל-אֲשֶׁר נִפְעַל בְּדַרְךְ אֶרֶץ
לִפְנֵי אֲשֶׁר יַעֲשׂ כְּבִיר יְדוּעַ
הִיָּה לְאֵל אֱלִים וְהוּא צוּהוּ;
וּרְשׁוֹת נְתוּנָה הִיא בְּתוֹרַת קֹדֶשׁ
לְפַעוּל אֲשֶׁר נִחְפוּץ, וְאִין מְכַרִּיח.
הֵן זֹאת אֲמַת בְּרָה, וְלִמָּה תִפֵּן
עֶרְף וְלֹא פָנִים לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ?
הֵט אֲזוּנְךָ אֵלַי, וְעוֹרָה עוֹרָה,
מָה הַחֲלוּם הַזֶּה אֲשֶׁר חִלַּמְתָּ?
אגרת שניה
אֵיכָה בְּלֹא סִבָּה וּבִלְתֵּי טַעַם
תְּהִיָּה בְּחִירְתִּי בְּעַת אֶרְשִׁיעַ
וּבְעַת אֲשֶׁר אֵלֶךְ בְּתוֹרַת חֶסֶד?
אֵיךְ אֲאָמִין כְּזֹאת? הֲלֹא רָאִיתִי
קִלְקוּל וְלֹא תִקּוֹן בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ.
הֵן זֶה דְבַר סָרָה וְרִשְׁע, יַעַן
אִסְכֵּן כְּאַחַד הֵם וַיִּשׁוּוּ יַחַד
אִישׁ תָּם וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל, וּבּוֹגֵד בְּגֵד;

(א) הכל צפוי והרשות נתונה (סאטר ר' עקיבא בן יוסף, באכות פרק ג'), כלומר הכל צפוי במלי רעלסא, והרשות נתונה בתורה ובמעשים טובים.

או כאשר נבזו ונתן דופי
אל מעשה עשוי — אזי נחקורה
אם טוב ואם ישר ואם הוא עול;
אך נחשבנו רע ונמאסנו
גם אם יהי מועיל לאיש עושהו.
יועיל למו ננב בצוע בצע.
בושה אבל ישא וחרפת נצח;
כי גם אשר אל פועלה הועילה.
עול פעלתו, ולא צדקה.
הנה אמת אס-כן אשר אין טעם
המחבני לעשות הצדק.
כי נמצאו אתי רשות וחפש;
אולם בכל זאת יש לאנשי ארץ
סבה וטעם לחלוק תפארת
אל מעשוי, אז כאשר יבינו
כי צדקו, כי ישרו, כי טבו,
ככה אמת כי אין לעושי רשע
דבר אשר יקום והכריחמו
אך יש ויש אל כל-אנוש מכריח
לבזות נתיבותם, ואם יריבו
טובים וחטאים, הלא יוכלו
לאמר לעושי רע תמימי דרך;
הן דרככם רעה, וטוב דרכנו”

גַּם כִּי בַחֲפִיז פָּעַלוּ. וְלַהֲפֹךְ
לוֹ (כְּאֲשֶׁר תַּחֲשׁוּב) כְּכֹר נִגְזְרוּ
כָּל־מַעֲשֵׂי אָדָם, אִזִּי אֵיכָכָה
נִתֵּן יָקָר לְזֶה, וְזֶה נִבְזָה?
הֲאִם רְצוֹן שְׂדֵי נַחֲרָף נַחֲנוּ?
אֶל־יוֹצְרוֹ "תִּשְׁנֶה" הֵיאֵמַר חֲמֹרִי
עוֹד אִם אֲשֶׁר יִשְׁפּוּט, לִבְבוֹ יִשֵּׁת
לְמִקּוֹר פְּעֻדוֹת אִישׁ, הֲלֹא כִשְׂמִישׁ
בְּרוּר לְעֵינַי כִּי יָקָר וְהִדְר
יִרְבֶּה לַעֲוִשָׁה טוֹב בְּלֹא מִנִּיעַ,
מֵאֵל אֲשֶׁר הִכְרַח: וְכֵן רַב יָבוּ
חוּטֵא בְּלֹא סָבָה, בְּלֹא מִדִּיחַ,
מֵאִישׁ אֲשֶׁר נֶאֱנָם וְהִכְרִיחוּהוּ.
אִם־כֵּן, בְּנוֹ דוֹר, הֲלֹא הִרְאִית
כִּי בֵין אֲשֶׁר תִּשְׁעָה לְכַד לַפְּעַל,
בֵּין אִם תְּהִי חוֹקֵר מְקוֹרוֹ, נִצַּח
יִבְדְּלוּ כָּל־פּוֹעְלֵי הָאָוֶן
מִתּוֹךְ קֹהֵל טוֹבִים בְּנֵי הַיּוֹשֵׁר,
וְיָקָר וְתַפְאֲרָה יִרְשֵׁת אֵלֶּה,
וּבְנֵי מְרִי קָלוֹן וּכְבוֹ יִשְׁבְּעוּ,
גַּם כִּי בְּלֹא סָבָה פְּעֻלוֹתֵימוֹ.
אֶךְ תַּעֲנֶה אוֹלִי: וְאִךְ כַּחֲשֵׁת
בְּדַבַּר בְּנוֹ שְׂמִיעוֹן, אֲשֶׁר מִקְדָּם

רַבָּה קִדְשָׁתוֹ, עֲרֵי כְנוּהוּ
קְרוֹשׁ בְּנֵי דוּרוֹ? וְאֵיךְ אִמְרַתְךָ
כִּי אֵין בְּיַד אָדָם לְחַשֵּׁב רוּחַ
מִצְוָה כְּנֶגֶד הַפְּסָדָה, וְעֵנֶנּוּ
הַחֲטָא וְהַעֲוֹן לְמוֹל הָעֲנִישׁ?
וַיֵּצֵו יְהוָה זֶה לְחַשֵּׁב כְּכֹה. (א)
אוֹלָם וְאֵיךְ כְּזֹאת בְּפִי אֲשִׁמָּה?
וּכְבֵר הֲלֹא אָמַר אֲשֶׁר לֹא נִדְעָה
עֲנִישׁ עֲוֹן אֲשִׁמָּה, וּמָה הָעֶקֶב (ב)
לְכֵן דִּבְרִי כֹה אֲבֹאֵר אֲנִי:
דַּע הָאֲנוּשׁ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ
מִתֵּן שִׁכְרַת מִצְוֹת, לְמַעַן תִּרְצֶה
לְשִׁקּוֹל בְּכַף הַמֵּאזְנִים נֹזֵק
מוֹל הַנְּמוּל, וְשִׁכְרַת עֲבָרָה נֶגֶד
עֲנִישׁ אֱלֹהִים חַי — וְכֵן דִּרְשׁוּנֵי
וְחַיּוֹ, לְמַעַן תַּחֲיֶינּוּ; אַף הִנֵּה
וְהוּא מְחַשֵּׁב הוּא, לְמַעַן תִּקַּם
לְהִיּוֹת מְחַשֵּׁב זֹאת אֲשֶׁר נִסְתָּרָה. (ג)

- (א) והוא מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה.
(ב) שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות.
(ג) מאחר שאמר שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות, איך יוכל אדם להיות מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה? והלא אפשר שיחמול הקב"ה ביום נקם, ולא יהיה הפסד עברה כע"הב גדול כנגד שכרה בעה"ז, הואיל ואין אנו יודעין מתן שכרן של מצוות. על כן הלא זה פירושי לדברי התנא: הוי זהיר כמצוה קלה כבחמורה. שהרי אין אתה יודע מתן שכרן של מצוות, שתוכל להיות מחשב הפסד

אֹר הָאֵמֶת הַבֵּט וְרַב הַנְּגָה.
הַכֵּל וְשׂוֹא גֵרֵשׁ לְאוֹר חַצִּיָּה.
הֵן אֲהַבּוּ רַבִּים מְשׁוֹנְתָמוּ.
וַיַּחֲבְקוּ אֶתְּהָ בַעַת הַחֶשֶׁךְ.
וַיִּשְׁלַחוּהָ בַעֲלוֹת הַשָּׁחַר.

אגרת שלישיית

הֵן תַּעֲנֶה רוּדִי: בְּרוּאֵי מִטָּה
לֹא יַחֲקְרוּ אִם הַנְּמוּל רַב־עֶרְךָ.
אִף לֹא (כְּמַחֲשַׁבְתְּךָ) זַעַר יַחֲשׁוּבוּ
מִתֵּן שֹׁכֵר מִצּוֹת וְעִנְשׁ עוֹל
עַת יִרְשָׁעוּ; וּבַעַת אֲשֶׁר יִצְדָּקוּ
לֹא רַב בְּעֵינֵיהֶם יְהִי הַעֲקֵב;
רַק אַחֲרֵי כַצַּעַם לִבְכֶם יֵלֶךְ.
וּלְתַעֲנוּג בָּשָׂר שְׂאוֹל חֲטָאוּ.
וַיִּשְׁמְרוּ תוֹרָה לְרַמּוֹתֵינוּ.
כִּי רָדְפוּ שֵׁם טוֹב וְהִתְפַּאֲרֵת;
לִשְׁם וּלֹא לִשְׁם מְגַמְתָּמוּ.
יֵשׁ בְּאֵמֶת אִסְכֵּן (וּסְפֵק אֵין)
סִבָּה וְטַעַם לְאֲשֶׁר יַפְעֵלוּ.
הִנֵּה אֵמֶת כֵּן הוּא. אֲבָל מִי אֵלֶּה?
רַק כּוֹפְרֵי בָּאֵל, אֲשֶׁר כִּחֲשׂוּ.

מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה, עד שתוכל לדעת איזו
היא מצוה קלה ואיזו היא חסורה. וכן ויתקלל בערך וחיה, שתחיה,
דרשוני וחיו, שתחיו, רחץ וטהר, שתטהר.

וַיֹּאמְרוּ לֹא הוּא, וְתוֹרַה שְׁקֵר;
הֵם יִשְׁכַּחוּ שְׂכָר, גְּמוּל יוֹנְחוּ,
זְכוּר אֲשֶׁר יוֹעִיל בְּתַבַּל אֶרֶץ.
אֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר יֶאֱמִין בְּכַף יוֹכְבֵּד,
הוּא כַּאֲשֶׁר יִלֵּךְ בְּתוֹרַת יוֹשֵׁר,
יִגְדִיל בְּדַמְיוֹנוֹ דְמוֹת הָעֶנֶשׁ,
וְדְמוֹת גְּמוּל הַטּוֹב אֲשֶׁר הוֹחֵלְנוּ.
אִם יַעֲשֶׂה רָעָה וְחָטָא פַּעַם,
מִהֲזֶה בְּתוֹךְ קִרְבוֹ אֲשֶׁר יִבִּיעַ?
עַל-קִדְקֵדִי (יֹאמֵר) אֲמַת יְחוּלוּ
עֲנָשֵׁי אֱלֹהִים חֵי, אֲכַל יִקְלוּ,
לֹא יִכְבְּרוּ הִרְבָּה; וְיוֹצֵר גִּבֹּר
יַחְמוֹל בְּיוֹם נִקְּם וַיִּמְתִּיקֵהוּ.
כָּכָה בְּתוֹךְ קִרְבֵי אֲנִי רֹאֵיתִי,
וּבִקְרִבְךָ כִּזְאֵת כָּבֵד גַּם-אַתָּה
אוֹלִי, בְּנֵו דוֹד, הֲלֹא רֹאֵיתָ.
לֵךְ-נָא שְׂאֵל, דוֹדִי, לְאֲנָשֵׁי חֶסֶד
מִהֲזֶה שְׂכָר חַמָּס וְעֶנֶשׁ מְרִי,
הֵן יַעֲנוּ כִּי עֲצֻמוֹ אֵין חֶקֶר.
לֵךְ-נָא שְׂאֵל אַפּוֹא לַעֲשֶׂה רָשָׁע
מִהֲהוּא גְמוּל חַמָּס וְאַתְנֵן צֶדֶק.
יֹאמֵר: אֲמַת יִשְׁנָם, וְלֹא חֹזֵקוֹ
(כָּל עוֹד אֲשֶׁר יֶאֱמִין בְּצוֹר שְׂמִים.

בְּלִי-יְחֻשׁוֹב סִפְרוּ מִגְּלַת הַבֵּל.
עַל-כֵּן הֲלֹא מָאֵז לָךְ אִמְרָתִי:
" אִם-כֵּן וְלֹא נִדַע אֲנִי וְאַתָּה
מִדַּת נֶקֶם הַחֲטָא, שְׂכַר הַיּוֹשֵׁר,
אֵךְ נֶאֱמִין כִּי זֶה וְזֶה יָבֹאוּ,
הִנֵּה בְּלֹא סִבָּה וּבְלִתֵּי טַעַם
הִיָּה (כְּעֵנִין זֶה) אֲשֶׁר בְּחַרְנוּ. "

אָמְנִם עֲדָנָה תֵּאָזוֹר מִתְּנִיךְ
לְלַחוּס בְּמַחְשַׁבְתִּי: וְאֵיךְ לֹא תֵּרָא
(בְּלִבְכֶּךָ תֵּאמַר) אֲשֶׁר רַק נִזְק
תָּבִיא לְגִבּוֹר יְחֻשׁוֹב כְּמוֹךְ
מַחְשַׁבְתֶּךָ הַזֹּאת, וְלֹא תוֹעֵלֶת?
מִי זֶה בְּצַדֶּךָ יַהְלוֹךְ מַעֲתָה
לוֹ יְחֻשׁוֹב כְּזֹאת? וְאִם לְנֶצַח
לֹא יַחֲזֶה סִבָּה אֲשֶׁר תִּכְרִיעַ
הַמֵּאֲזִינִים לְאַהוֹב הַחֶסֶד,
לְשֵׁנוֹא מְרִי, אוֹלָם שְׁקוּלִים הֵמָּה,
מִי זֶה אֲשֶׁר יִצְדֶּק, וּמִי הַגִּידָה,
יִמָּאֵס עוֹן אֲשֶׁמָּה וַיִּתֵּם אֲרַח?
כֵּן תַּעֲנֶה אֵלַי: וְלֹא אֲבִינָה
אֵיךְ תַּעֲנֶה כְּזֹאת, וּמִי לֹא יִדַע
כִּי דַעְתְּךָ הִיא הִיא אֲשֶׁר מְזַקֶּת
וּגְבוּל וַחֲקֶר אֵין לְרַעוּתֶיהָ?

לו אַחֲשֶׁבָה כִּי מַעֲשֵׂי נִגְזָרוּ,
כִּי כָל־עֲוֹנוֹתַי רִצּוֹן עוֹשֵׂנִי,
לָמָּה בָּבֶר כְּפִי אָנֹכִי אֵלֶיךָ?
מָה לֹא בִרְשָׁע אֲדַבְּקָה אָנֹכִי,
לֵאמֹר הֲלֹא זֶה טוֹב, וְעוֹשֵׂי רָשָׁע
טוֹבִים בְּעֵינֵי אֵל, וְכֵן הוּא, יַעַן
הִרְבֵּה בְנֵי עוֹלָה, וַיִּשְׂרֵי דַרְךְ
צוּה מַעַט יִהְיוּ וְלֹא יִפְרוּצוּ?
עוֹד יוֹצְרִי אֶקְרָא אֱלֹהֵי עֹל,
אֵיךְ מַעֲשֵׂי תִגְזֹר, וְתִגְזֹר עֲנִשׁ
עַל הַטָּא אֲשֶׁר בְּדַבְּרֶךָ חָטָאתִי?
הֵן זֶה אִמְתּ; אֵיךְ מִלְּבַד כָּל־אֱלֹהִים
הִבֵּט וְהִבֵּן נָא אֲשֶׁר אֵין חֲפִץ
אֶל־אֵל בְּמִכְרָחִים, אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ
חֻקָּיו בְּלֹא חֲרוֹת כְּעֵץ בַּיַּעַר,
וְגִמּוּל יִמָּאן תַּת לַמַּפְעֵלִימוּ.
הֵט אֲזוּנֶךָ אֶס־כֵּן, וְקוּם הַקְּשִׁיבָה
אֵיךְ דַּעְתְּךָ תִּזְיֶק, וְרַב תּוֹעֵלֶת
יִמָּצֵא אָנוּשׁ לוֹ יֶאֱמִין כְּמוֹנִי.
חֲפָשִׂי אָנֹכִי, יַעַן רִצּוֹנִי כָּכָה;
אֵיךְ נֶאֱנַס אֶתָּה וְאֵין לְךָ חֲפָשׁ,
כִּי תֵאֱהָב עֲבָדוֹת, רִשׁוֹת שְׁנֵאתָ,
וּבַחֲפָצְךָ אֶת־אֲזוּנֶךָ רִצַּעְתָּ.

אִם־כֵּן אֲנִי כָל־מַעֲשֵׂי יִמְצְאוּ
שָׁכַר וְעֵקֶב טוֹב ; וְאוֹלָם אַתָּה ,
אִם מַעֲשֵׂיךָ יִצְדָּקוּ , מַה בַּצַּע ?
עַל כָּרְחֶךָ תִּצְדָּק , וְאַפֶּס עֵקֶב .
אֵךְ אִם בָּךְ יִדְבַק מְאוּמָה אֲוִן ,
עַל רֵאשֶׁה יִחֹל נֶקֶם צוּרֶךָ .
יַעַן בְּיַד רָמָה הֲלֵא פְּרֻקָתְךָ
אֶת־מוֹסְרוֹת עֲלוּ , וְדַרְךְ קָרִי
בְּרִצּוֹנְךָ תֵּלֵךְ , וְאִין מְכָרִיחַ .
כִּי רַק בְּלֵא סִבָּה וּבִלְתִּי טַעַם
תִּחְשׁוֹב הֵיּוֹת סִבָּה וְכִי יֵשׁ טַעַם
וּבְגֵרְשֵׁי סִבָּה בְּדַבְּרֵי טַעַם
אֶת־אֲזוֹנְךָ תֵּאֱטֹר כְּדַרְךָ פֶּתֶן
וּכְמַעֲשֵׂי כָל־מוֹאֲסֵי תוֹכַחַת
הַמְּדַבְּרִים סָרָה , וְרַק אֲהַבּוּ
לִישׁוֹן שְׁנַת עוֹלָם וְלֹא יִקְיִצּוּ .

מ"א

על הערים הנרחות (*)

תקע"ח

חֲזוֹן שְׁמוּאֵל דָּוִד אֲשֶׁר חָזָה מִלְבוּ עַל-הָעָרִים הַנְּרַחְוֹת:
אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נְאֻמָּנָה? חֲכָמָה תִּלְוִן בָּהּ
לְפָנַיִם. הַיּוֹם סָרָה מֵאַחֲרַי יי:
אֵיכָה יִשְׁבֶּה בְּדָר מַחוּץ לְמַחְנֵה אֱלֹהִים הָעִיר אֲשֶׁר
הִיְתָה כְּפֹא לְתוֹרָה וּלְתַעֲוֵדָה:
מוֹשֵׁב אִישׁ הָאֱלֹהִים בְּיָמֵינָהּ מִמֶּנּוּ יֵצֵא חוֹשֵׁב עֲלֵיִי
רְעָה:

(*) אלה דברי שד"ל בסיפור תולדותיו (עיין המגיד 1863 עמוד 253 וגו') ועתה אלקטה נא במכתבי המפוזרים הוץ לספר הזכרונות, וזה יצא ראשונה תוכחה שכתבתי בשנת תקע"ח או תקע"ט נגד החדשות שהחלו לצמוח בקצת מערי אשכנז בענין התפלה כבית הכנסת. ואקדים ואומר כי בימים ההם נדפס ס' נונה הצדק ואור נוגה (Dessau 1818), אשר מנמתו לאשר ולקיים סדר העבודה החדשה בלשון אשכנז וכבלי זמר, ואז סוהר"ר אברהם אליעזר הלוי עם כל זקנתו שם לדרך פעמיו וסבב בערי איטליאה לקבץ פסקים וחיבורי מגדולי הרבנים כדי לעמוד בפרץ, ואז נדפס ס' אלה דברי הכרית, אלטונא 1819 (ולא ראיתיו עד הנה). והנה יציאת הצדיק מן העיר עשתה רושם, ואני קודם התפלה או אחר התפלה שמעתי מדברים על זה, ומפליגים בגנות עושי החדשות ההן, ושמעתי כי הקלקלה התחילה בעיר ברלין או בערה בקרבי אש ה', כי ברלין, משכן רסבט"ן ודנה"ו, ומקום חברת שוחרי הטוב והתושיה, אשר בה נכתבו ונדפסו כמה ספרים החביבים לי ויקרים בעיני מאד אשר חרשו נעורי לשון הקדש החכימה לי יורר מאישון בת עיני; ברלין היתה לי כעיר קדושה, והשמעי כי בעיר ההיא החלו לגרש ל"הק מכית התפלה, נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי, ולא יכלתי להתאפק, ותשאני רוח ואכתוב ההוון הזה, אשר נשאר בכיר גנזי משך מא"ה שנה, והגני נותן אותו לפני קוראי תולדותי, אם ירצה הארון הזה (הוא בעל המגיד נ"י), ואולי זה יתן לי מקום להוסיף עליו הערות, ולהוציא ממעמקי לבבי קצת ממהשבותי, הטמונות עד כה בכליותי. וזה הוא החוון:

קָרְיָה עֲלֵיזָה מִשְׁכַּן נִפְתָּלִי הַנּוֹתֵן אִמְרֵי־שֹׁפָר אֶךְ־שָׁם
הַרְגִיעָה לִילִית:

מְעוֹן אַרְיוֹת מַלְכֵי הַתְּבוּנָה שׁוֹעֲלִים הַלְכוּרְבָךְ מַחְבְּלִים
כָּרָם יי:

זֶה אַרְבַּעִים שָׁנָה יי אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ:
חֲכַמְיָךְ בְּרִלִיִן הָיוּ בְךָ לְתֵת כְּבוֹד לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַגְדִּיל
תּוֹרָה וּלְהַאֲדִירָהּ. לְהָשִׁיב רַבִּים מְעוֹן:

לְחֹזֵק חֲרָצְבוֹת אֱלֹהִים וַיִּתְדוּת מִשְׁכְּנוֹ לְהַעֲמִיק בְּאַרְצָךְ
לְמַעַן יִהְיֶה דְבַר־יי אֶהְל בַּל־יִצְעֵן:

לְהַבִּיא בַלְבַּי־עַקֵּב יִרְאֵת יי וְאַהֲבָתוֹ וּלְנִטְוֵעַ בְּנַפְשָׁם
אֱמוּנַת דְּבָרָיו:

לְתֵת פֶּאֶר לְשִׁפְתַי יְהוּדָה לְגִלוֹת מִצְפוּנֵיהָ אֲשֶׁר נִשְׁכַּחוּ:
לְמַעַן יֵאָהֵב יִשְׂרָאֵל שִׁפְתַי אֲבוֹתָיו וּבְדַבְרֵי נְבִיאָיו יִהְיֶה
בְּנַפְשׁ חֲפָצָה:

וַיֵּדַע כִּי אֱלֹהִים בְּקִרְבוֹ וּתְוֹרַת יי אֲתָנוּ לֹא עָשָׂה כֵּן
לְכָל־גּוֹי:

שׁוֹחֲרֵי הַטּוֹב וְהַתּוֹשִׁיָה הִמָּה כָּלְלוּ יַפְיָךְ:

עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עַל־חֲכַמְיָךְ פָּנָה אֶל־הַרְבֵּה וְהֵנָּה יוֹתֵר:
וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בְּיוֹשְׁבֵי קְצוֹת בְּעִשׂוֹתֶיךָ נוֹרְאוֹת לֹא נִקְוָה:

יָקָר בְּדוֹרוֹ יַחֲדָה בְּעַמּוֹ בֵּן־מַנְחֵם שָׁכֵן בְּתוֹכְךָ — הֵם כִּי
לֹא לְהוֹכִיר אֲשֶׁר תִּתְחַלְחַל נַפְשֵׁי מְדֵי דְבָרֵי כּוֹ:

זְכוֹר אֲזַכְרֶנּוּ הַמּוֹ מַעֲוֵי לוֹ — מִדּוֹעַ גְּנֻבָה הַתְּלָאוֹת מִהָאִיר
עֵינֵי תִבֵּל עוֹד יָמִים רַבִּים:

וּלְמָה זֶה חֲשֵׁךְ הַשָּׁמַיִם בְּצֵאתוֹ בְּעוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל וְלֹא
עָמַד בְּחֲצֵי הַשָּׁמַיִם לְהַחִיּוֹת מִשָּׁה בְּאֲשֶׁר עָמַד לְקוֹל
יְהוֹשֻׁעַ?

וּלְמָה זֶה לְקַחְךָ יי מֵעַל רֵאשֵׁנוּ בְּטָרִם צְמֵאוֹנֵנוּ תְרוּהָ?
וּמִדּוֹעַ לֹא יוֹסֵף עַל־יְמִיךָ חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה מִשְׁנֵי חַיֵּי?
נְקִי כַפַּיִם וּבִרְ-לֵבב תּוֹרַת אֱמֶת הֵיטָה בְּפִיךָ עַל־כֵּן
יִכְבְּדוּךָ עַסְעֵו וְאוֹיְבֵינוּ יִלְבְּשׁוּ בִשָּׁת:

וְאוֹלָם מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה מַה־רַת וְתִרְדַּ שְׂאוֹל? הֲלֹא
לְמַעַן כְּבוֹד אֱלֹהִים:

כִּי נָתַתְּ אֶל־לִבְךָ לְהַשִּׁיב לְחוֹרְפוֹ דָּבָר וּבוֹזִיו יִקְלוּ:
לְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר חֲפֻצַּת מוֹס לְאֲמִים עַל־פְּנֵיהֶם וְהוֹכַח
בְּמַכְאוֹב בְּשֶׁרֶךְ וְקוֹל מְחַרְף וּמְגַדֵּף דָּכָא לְאַרְצָן
חֵיתָךְ:

וְעַתָּה תַחֲתִיךָ יִצַּע רַמָּה וְתִקֵּם תְּמוֹרְתְךָ תְּרִבוֹת אֲנָשִׁים
חֲטָאִים:

כִּי נִוְעָצוּ לֵב יַחְדוֹ עַל־יְי וְעַל־מִשִּׁיחוֹ לֵאמֹר נִהְיָה כְּגוֹיִם
כְּמִשְׁפַּחוֹת הָאֲדָמָה:

יִשְׁבַּח יִשְׂרָאֵל אֶת־שִׁפְתוֹ וּמָחַר אֶת־תּוֹרָתוֹ:
אֲשֶׁרֶיךָ יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם וְהִבִּיט אֶל־עַמָּל לֹא תוֹכַל:
אוֹי לָנוּ כִּי פֶס גּוֹדֵר פָּרִץ מְשׁוֹבֵב נְתִיבוֹת הַשָּׁלוֹם — לוֹ
קִרְעַת שָׁמַיִם יִרְדַּת וְעוֹלָתָה קִפְצָה פִּיהָ:

ב

הוּי עִיר כְּלִילַת יְפֵי מְקוֹר מִים חַיִּים מְקוֹר חֲכָמָה:
הֲלֹא הָיִית נְהַר אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִפְרֹד לְרֵאשִׁים הַרְבֵּה
וְהַמָּדָה נְהַרֵי נַחְלֵי דְבַשׁ וְחַמְאָה וְעֵלָה מִן־הָאָרֶץ
וְהַשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:

שִׁשּׁוֹן וְשִׁמְחָה הָיִית לְנַדְחֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתּוּ בְצַמָּא אֶת־
דְּבַרֵי חֲכָמֵיךְ:

עֵץ חַיִּים דְּבַרְיָהֶם לְשִׁאֲרֵית יַעֲקֹב וְהָיָה פְרִיָו לְמֵאֲכָל
וְעֵלָהּוּ לְתִרְוֹפָה:

בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹלָם וּבִקְצָה תִּבְל מְרִיָהֶם:
וּדְבַרְיָהֶם מְקוֹר מִים חַיִּים אֶת לְבַדְךָ לֹא שְׁתִּית מְצִית
וְתִזְרְעֵי וְאַחַר יֵאָכֵל:

הוּי הַמְרַבֵּה לֹא לֹו הוּי רוֹפֵא וְלֹא לֹו:

וְתִרְפְּאֵי אֶת־שִׁבְר בְּתַעֲמֵי וּרְפוּאוֹת תַּעֲלָה אֵין לְךָ:
שִׁפְרַת אֲבוֹתֵיהֶם לְמִדַּת לְיִשְׂרָאֵל וְתִקּוּמֵי הַיּוֹם וְתִזְנִי
תַּחֲתֵיהָ:

לְשִׁפּוֹךְ שִׁיחָה לְפָנַי יִי בְלִשׁוֹן נִכְרִיָה לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־בְּנֵיךְ
שְׁפַת־אֲבוֹתֵיךְ:

לְתוֹשׁ וּלְנִתּוֹץ וּלְהָאֲבִיד וּלְהַרוֹס אֲשֶׁר בָּנוּ חֲכָמֵיךְ
מִקֶּדָם:

הוּי בְּנִים מְשַׁחִיתִים עִמְל־אָב וַיִּגִיעַ זְקֻנִים יֵאָבְדוּ:
כִּי שְׂאֵל־נָא לְדוֹר רֵאשׁוֹן וּדְרֻשָׁת וְחֻקְרַת מְתֵי נִרְזַקְנוּ
דְּבַרֵי תַחֲנוּנֵינוּ:

הלא ביבנה שמעון הסדירים וירושלים חרבה: (ברכות כ"ח ע"ב)

ויגל ישראל בחטאתיו ויהיו בני יעקב קצוצי פאה:
וילמדו שפת זרים ואינם מכירים לדבר יהודית:
ואף-גם-זאת לא אבו חכמיהם לכונן תפלותם בשפת
הגוים אשר גלו בהם:

ויכוננו אותנה בלשון יעקב למען לא תשכח מפי זרענו:
אך ישמרו אותה לדור ודור למען דעת אשר ידברו
לפני האלהים:

ובשמרם לשונם גם תורתם ישמרו כי יבינו דבריה
ויעשו אותם:

וישמע יהודה בקול חכמיו ולא נטה מדרכם ער-היום
הזה:

גם כי ידיו לא אסורות ורגליו לא לנחשתים הגשו:
כי לא רמו אותנו חכמינו ויורו המורים התפלה בכל
לשון:

אך בעינינו ראינו כי טוב לנו ללכת ברגליהם ולהתנפל
לפני אלהים בלשון אשר דבר בה:

ולולא זאת עשינו כי עתה אבדה שפתנו ולא נותר
הפליטה הנשארת והיה דבריי לנו כדברי הספר
החתום:

ואתם חלפתם חק הסגתם גבול עולם תשכיהו מבניכם
שפת אבותיכם ותמנעו מזרעכם דבריי תשוערת
עולמים:

הַבָּאִים תִּשְׁכַּח לְשׁוֹנְנוֹ וְאִין מִבֵּין וְסִפֵּר תּוֹרַת יי חֲשֵׁכָה
גְּדוּלָּה נִפְלְתָ עָלָיו:

וַיִּנַּח יִשְׂרָאֵל טוֹב וְעַבְדֵי אֱלֹהִים אַחֲרָיִם מִי חָכֵם וְלֹא
יִבֶן אֱלֹהֵי נְכוֹן וְלֹא יִדְעֵם:

אִוִי יוֹעֵץ בְּלִיעַל מִסִּיר זִרְעוֹ מִשְׁמוֹעַ תּוֹרָה יוֹעֵץ רָע עַל־
יי לֹא יֵאבֶה יי סְלוּחַ לוֹ:

ג'

אִוִי עֲדַת מְרַעִים כִּחְלָלִי כְבוֹד בֵּית אֵל לִפְרוּץ גִּדְרֵי
לַעֲשׂוֹת תּוֹעֵבָה וַיִּבְאוּ הָאֲנָשִׁים עַל־הַנְּשִׁים:

וְהַבָּאִים זָכָר וְנִקְבָּה יִבְאוּ וּבְמִקּוֹם קָדוֹשׁ יִחַלְכוּ הַכֹּהֵן
יְהִי בֵית אֱלֹהִים הֲלֹא מְעַרְת פְּרִיצִים וּפְתַח עֵינַיִם:

הִיְהִי לְבַב־גִּבּוֹר נְכוֹן עַם־אֵל וְתִפְלְתוּ זָכָה וְהִנֵּה אִשָּׁה
לְקִרְאָתוֹ כּוֹרֶעַת עַל־בְּרַכְיָה:

הַבְּלֵב שָׁלֵם תִּדְבְּרוּ דְבָרִים וַיִּפְרַת תֹּאֵר תִּכְרַע בְּרֶךְ
וְעָלֶיהָ יִכְרַעוּ אַחֲרָיִם:

בוֹחַן כְּלִיזוֹר וְלֵב הַשְּׁמוֹעַ יִשְׁמַע צַעֲקַתְכֶם כִּי תִתּוֹרוּ
אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם:

לֹא תוֹסִיפוּ הַבִּיָּא מִנְחַת־שׂוּא מוֹעֲדֵיכֶם שְׂנֵאָה נִפְשׁוּ
גַם כִּי תִרְבוּ תִפְלָה אֵינְנו שׁוֹמְעִים:

מִי בַעַר לֹא יָדַע וְכִסִּיל לֹא יָבִין אֶת־זֹאת:
אֶךְ אֶל־דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם תִּלְמְדוּ וּבַחֲקוֹתֵיהֶם תִּלְכוּ וַחֲקוֹת

הָעַמִּים הַבָּל הוּא וְלֹא לְרִצּוֹן לִפְנֵי יי:

וּבְלֵב חוֹרֵשׁ מְחַשְׁבוֹת אֲנִי יְבֹאוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם לְרֵאוֹת
וְלִהְרֵאוֹת לְדַבֵּר וְלִהְנוֹעַד:

וְעוֹדְנֵנוּ מִשְׁתַּחֲוֶה לְאֱלֹהֵיוּ וְהוּא זְמוֹת יַעֲזֵן וַיּוֹשֶׁב בְּשָׁמַיִם
יִשְׁחַק יי יִלְעַג לָמוֹ:

וְעַם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ אֱלֹהֵיוּ יוֹרְנוּ פֶּן יִדְרֹשׁ לְאֱלֹהֵיהֶם
לֵאמֹר אֵיכָה יַעֲבֹדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־אֱלֹהֵיהֶם
וַיַּעֲשֶׂה בֵּן נַס־אֲנִי:

וּבְיַד בֶּן־בְּרִכְיָה הֲלֵא פָקַד עָלֵינוּ כִּי גַם בְּיוֹם רָע
מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת תִּסְפַּד הָאָרֶץ וּנְשִׂיהֶם לְבַד וְאָף
כִּי בְיוֹם טוֹבָה:

כִּי לֹא תָבֵא זְמַר בְּלֵב רָע וְלֹא יִלֶךְ אַחֵר עֵינָיו לֵב
נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה:

וּבְיוֹם שִׁשּׁוֹן יִפְשַׁע גֹּבֵר וַיִּטּוֹשׁ צוּר יִשׁוּעַתּוֹ:
וְאַתֶּם סֵרֶתֶם מִן־הַדֶּרֶךְ לְלֶכֶת בְּדַרְכֵי־חֶשֶׁךְ וְלֹא אַתֶּם
לְבַדְכֶם כִּי גַם אֶת־בְּנֵיכֶם תַּחֲטִיאוּ:

בְּהִבְיָאֲכֶם אַתֶּם אֶל־הַיֵּבֶל יי וְהוּא מָלֵא אֱלִילֵי בָשָׂר
אֲשֶׁר יִסִּירוּ לְבָבְכֶם וַיִּקַּל בְּעֵינֵיהֶם הַמַּקְדָּשׁ וְהַשׁוֹכֵן בוֹ:
וְזֹאת שְׁנִית תַּעֲשׂוּ לְחַלֵּל בְּחִלְיֵל בְּבֵית יי וְאַתֶּם מְחַלְלִים
אֹתוֹ:

וְאֵיכָה יִדְבָּרָה יִשַׁח לִפְנֵי יי צְבָאוֹת אֲשֶׁר יָסוּר לְבָבוֹ
בְּמַחֹל מִשְׁחָקִים:

לֹא נָאוּ כְלֵי שִׁיר בְּבֵית תְּפִלָּה בְּשִׁפּוֹךְ שִׁיחָה לִפְנֵי יי
רַק בְּבֵית שְׂמֵחָה וְשִׁשּׁוֹן וּבְהִלָּל וְתוֹרָה לְאֱלֹהִים:
הִלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעַגְבּ וְהִתְפַּלְלוּ אֵלָיו בְּרוּחַ נִשְׁבָּרָה:

והכלים אשר עשה בְּיָשִׁי לְהַלֵּל וְלֹא לְהַתְּפַלֵּל: (דברי

הימים א' כ"ג ה')

וְכָל־שִׁיחַ אֲשֶׁר נִקְרָא תַּפְלָה לֹא הָיָה בְּנִגְיֹנוֹת וְלֹא

נִקְרָא מְזֻמּוֹר: (תהלים י"ז כ"ז צ"ב)

כִּי אֶתְּפַנִּי אֲנוֹשׁ יָמוֹת לֹא נִחְלָה בְּכִנּוֹר וּבְקוֹל צְהֵלָה

כִּי בְרוּחַ נִכְאָה וְקוֹל בּוֹכִים:

וּבַהֲתַחַנְנֶכֶם לֹא־עֲלִיזוֹן וְתִשְׁמַחוּ לְקוֹל עֲגָב הַצַּעֲקוֹתְכֶם

יִשְׁמַע וְהַתֵּל תִּהְיֶה בּוֹ:

אך בחקות העמים תלכו ומום זרים תקחו לכם:

ואתם כהני " תקראו מִשְׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ יֹאמֵר לָכֶם?

האתם מתקני המעות מבְּעֵרֵי הָרְעָה מַחְלִיפֵי רַע בְּטוֹב

וּמַעֲקָשִׁים בְּמִישׁוֹר?

הלא רעה תבקשו ואת כל־הישרה תַּעֲקֹשׁוּ עֲלִילוֹתֵיכֶם

נִשְׁחַתוֹת וַיֵּרָא יי וַיִּנְאָץ:

מ"ג

לכבוד לשון הקדש (*)

בראש ספר המבדיל אשר כתבתי בהבדלת

הנרדפים

תקעט

לשון יפה-פיה בצוף מליך.

הדרת כבוד הורך אהה שדרה.

גלה ביום עברה כבוד בנך.

בא קץ לתפארתך, אזי אברה.

לא תצפני לעד צבי מראיך.

שמחי בגלמודה אשר נפקדה.

עוד תעלה יפעת מליצותיך

במעלות ההן אשר ירדה.

צעקת עד היום: ומה חטאתי?

הבט אלהים חי בצרתי:

מי יתנני נא כירחי-קדם!

היום שאי רנה: אני שרתי;

ולשון אדום ולשון ארם וקדם

תשתחוינה לאלמתי (א)

(*) נדפס בס' בית האוצר דף ד'.

(א) השיר הזה לא חבר בזמן חבור ההקדמות אשר לפניו, כי אותן

כתבתי בשנת תקפ"ו, ואותו כתבתי בשנת תקע"ט, כשהשלמתי קונטרסים קטן

אשר קראתי שמו מבדיל נרדפים, אבל שיר החתימה (אל עם עמקי שפה אתה

שלוח) אותו כתבתי בשנת תקפ"ו:

מ"ד

לסיום מסכתא (*)

תקע"ט

הָלֵא שְׁגִיא יְחִדּוֹן בְּסִימֵיהּ
בְּתַלְמוּדָא לְעֵין בְּכַל-צְפָרָא
דְּעֵבְרִין כָּל-יוֹמָא בְּחֻכְמַתֵּיהּ
בְּהֵאֵי יִמָּא רַבָּא וַיִּקְרָא

דְּשִׁבְקִין עֶסְקִיהוֹן וּפְתַגְמֵיהּ
בְּמַתְנִיתָא עֶסְקִין וּבְגִמְרָא
שְׁמַעְתָּתָא נִהְרִן בְּפִלְפּוּלֵיהּ
הָלֵא יִסְכּוֹן אֲגָרָא לְפּוּס צְעָרָא

יְהֵא מָרָא עֲלָמָא בְּסַעְרָהוֹן
וְכַל-בֵּישׁ לָא יְחַמּוּן וְכַל-עֲקוֹן
וּבְזוֹכוֹתָא דִּידְהוֹ יְקוּם פִּרְקוֹן

אֵלֶּה חֵיָא יִפְרַק שְׂאָר עֵנָה
וּבְרִ-נְפִלֵי יְתִי וְנַחְמָנָה
וַיִּדְאוּן נִשְׂרִיא לְקַנְיָהוֹן!

(*) נדפס בכוכבי יצחק ה' עמוד 34

מ"ד

על המשלח אשתו ולוקח אחרת

תק"עט

אהב דבֿק מאח ליפת עינים
למה זה על-אפו יקח אחרת?
ובאש אהבה עזה נפש בעֶרְת
מי אכזר יֵאָסְרָה בְּנֵה־שֵׁתִים

יחל הוד אֶפְרַיִם, חקות שמים.
נגד חֶשֶׁק הלב מחביר מחברת.
הנה יום בא כי תִּנָּתֵק שרשרת.
יִמוּשׁוּ כַבְלֵי בּוֹז מעל רגלים.

לְבִיאִישׁ אִמְנֵם לאלהים חי יְדוּעַ.
וַיֹּאמֶר: כי תִּשְׁנֵא, שֶׁלַח שְׁלוֹחַ:
כי עת לטעת ולעקר נְטוּעַ.

מהִנְאוּו שְׁלוּחִים! הנה יביאו
לשני מְרֵי לִבֵּב שְׁלוֹם מְנוּחַ.
ולארבעה ששון חדוה ימציאו.

IL DIVORZIO

SONETTO

A dispetto d'Amore, e Amor costante,
Perchè mai sacro nodo strigner dessi?
Perchè far violenza a un'alma amante
E negliger del cuore gl'interessi?

Profana d'Imeneo le leggi sante,
Chi a mal gradito oggetto vuol gli amplessi:
Forza è che alfin sien le catene infrante,
E lo sforzato Amor forza è che cessi.

Ben Egli conosceva dell' Uomo il core,
Quel Dio ch' il sano istituì ripudio,
A Natura conforme, ed all'Amore.

Alma division, che duo infelici
Alla pace ridona, ed al tripudio;
E dà all'Umanità quattro felici!

מ"ה

עמק החרוץ (*)

תק"עט

נִבְהַל נִבְעַת מִתְּהַפּוּכֹת הָאָרֶץ
כִּרְאוֹת מִקְרָה אֶחָד אֶל אִישׁ מִמֶּנּוּ ;
כִּי גַם בְּצַדִּיקִים יִפְרֹץ כָּל-פְּרִץ ,
וַיִּבְלַע אִישׁ רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ ;
גַּם אֶל אַנְשֵׁי זֶדוֹן הַטּוֹבוֹת בָּאוּ ,
וַיּוֹשִׁיבֵם לַנֶּצַח וַיִּגְבְּהוּ .
לְאַדָּה עַל עַרְשֵׁי לְבֵי סְבוֹתַי ,
וַתִּפְעַם רוּחִי וּמֵאֵד חֲרָדָה ;
כִּשְׁלֵי כַחַי , נִדְכִיתִי וּנְפוּגוֹתִי ,
רַחוּק מֵעַפְעַפֵי שָׁנָה נִדְרָה .
עַד אֵן עֵמֶל אֲבִיט ? אֲרֵאֵה עַד אַנְהָ ?
עַד אֵן עֵמֶל וְאוֹן ? * * * * * וְאִישְׁנָה .
בְּשִׁקּוֹט רוּחַ צִפּוֹן וּכְנוּחַ זַעַם ,
עַת קוֹר וּסְתוֹ עֵבֶר , אֲבִיב הַגִּיעַ ;
כֵּן רַעֲיוֹנֵי לְבֵי נַחוּ הַפֶּעַם ,
וְהַמּוֹן מֵעַי שְׁבַת , שִׁקְטִי הַרְגִיעַ .
יִשְׁנַתִּי , אִז טוֹב לִי , לְבֵי יְנוּחַ :
מִה-מִתּוֹק מִשְׁנָה אֶל נִדְכַּה-רוּחַ ?

(*) גרפס בכוכבי יצחק י' 86 - י"א 5 - י"ב 37

עיני בשג אז בשנתי עצמתי .
ובעיני הלבב אמנם צפיתי .
לחם שמים בחיים טעמתי .
ממראה נוראה ראה ראיתי .
הקשיבה , בן אדם , הטה אזניך :
חזון נראה אלי , אניד אליך .
הנה עמק גדול ורחב ידיים
מלא המון רבה . כלם ירעדו .
אלה ישאו קולם , יזילו מים ;
אלה קרחה ישימו , יתגודדו ;
בין תקוה ודאגה אלה ידמו ,
וברוב תמהון לבב אלה ישמו .
כאב על בן יקיר נרצח נרצוח ,
לא יבכה , רק דומם משתומם יהי ;
אחר עצמה ירבה , יוסיף הכח ,
אז את קולו יתן בבכי ונהי ;
כן אלה משתאים דומם כאבן ,
לא יראו עיניהם , לבם לא יבן ;
מתרדמת נפשם אחר יעורו
יבינו איפה הם , מה יהיה במו ;
עתיד יבינו , אף עבר יזכורו ,
ברעה תתמוגג על כן נפשמו ;
אתכפיהם יספוקו יאנחו ,
בדברים אלה קול גדול יצוחו :

למה מִקְבֵּר, למה זה עָלֵינוּ,
לראות עֵמֶל יגוֹן אַחַר הַמּוֹת?
מדוע לֹא לְנִצָּחַ שֵׁם הַיֵּינוּ
שְׁכּוֹב בְּשֵׂאוֹל תַּחְתִּית וּבְגֵיא צְלָמוֹת?
מָה לֹא לְנִצָּחַ הַפֶּרֶת נִכְרַתְנוּ?
לוֹ מֵתָנוּ עַד-עוֹלָם! נִצַּח לוֹ מֵתָנוּ!
וְלָמָּה מְנִי רַחֵם עֵת לְלִדְתָּ
אוֹר הַחַמָּה רֵאֵינוּ פֶה בְּשִׁפְלָ?
וּלְמָה זֶה חִיתָנוּ הַמִּילִדְתָּ?
מָה לֹא-גִוַעְנוּ אִזּוֹ? מָה לֹא כִנְפַל
מִבְּטָן יוֹלְדָה נִסַּע אֶל קֶבֶר?
אֲרוּר יוֹם נּוֹלַד! לַיִל הָרָה גִבְרָ!
פִּי-עֵתָה דֶרֶךְ רָשָׁע לֹא הִלְכָנוּ
לֹא פִעַלְנוּ עֲוֹלָה יוֹמָם וְלַיִל;
דֶּרֶךְ עֵמֶל וְאוֹן לֹא דִרְכָנוּ,
לְגִזּוֹל לְרִצּוֹחַ לֹא אֲזַרְנוּ חֵיל;
לוֹ מֵתָנוּ אִזּוֹ! לוֹ לֹא חִיֵּינוּ רַגַע,
וּבַעֲמֶק הַחֲרוּץ לֹא נִירָא פִגְעָ!
(*) "זָהָב מִשְׁחִית תִּבֵּל, יוֹעֵם זִיָּדָה!
מִבְּטָן הַהָרִים לָמָּה נִגְלִיתָ?
עוֹר עֵינַי בְּשָׂר נִגַּה מִרְאִיָּה;
קוֹנָה קוֹנִיָּה (אוֹי אֲרוֹן!) נִהְיִיתָ.
הִפֵּר תּוֹרוֹת, חָלַף חֻקִּים, פָּקַדְתָּ;
נָגַב, רִצַּח, כָּל-חָמָס! לְמַדְתָּ."

„ אֶהְיֶה בַתְּעוּנוּגִים, עֵקֶבֶת נַפְשׁ!
נַעַם גִּנְבֵי לֵבִי, אֲרוּר לַנֶּצַח!
תִּשְׁקִיעַ דֵּל תַּעֲהָ בִּיּוֹן וּרְפֹשׁ,
קִנְיָהּ, חֲמֵדָה, זִמָּה, גִּזְלֵי וּרְצָח.
רוּחַ זִרְעֵנוּ, וַנִּקְצֹר סוּפְתָהּ;
נַעַם דְּרִשְׁנוּ, וַנִּבְא מִרְתָּה. “
„ כְּבוֹד, הֶדֶר וְשֵׁם, וַיִּקֶר תִּפְאָרְתָּ!
רוּחַ, וְצֵל עֵבֶר! תִּמְנַע מִרְגוּעַ
תִּפְיֵחַ מְדִינִים בְּמִרוֹמֵי קָרֶת,
חָמֶס וְשׂוֹד, אִישׁ אֶת־אָחִיו לִבְלוּעַ.
תִּשְׁמִיעַ קוֹל שׁוֹפֵר לְקִצּוֹת הָאָרֶץ,
בּוֹקֶה וּמְבַלְקָה, פֶּרֶץ עַל־פֶּרֶץ. “
הֵה! כִּי פָתוּ אוֹתֵנוּ וַיּוֹכְלוּ
כֹּל מַחְמְדֵי תֵבֶל, כֹּל דְּבִרֵי־הַקֵּל.
הַשּׂוֹא, הַשִּׁקֵּר, אוּי! בָּנוּ מִשְׁלוֹ:
בְּגַלְלֵי עֵגֶג אֹבֵד פִּעְלֵנוּ עוֹל.
הִמֵּר מִתּוֹק, הִמְתּוֹק מִר קִרְאֵנוּ:
אוּי לָנוּ! אוּי נָא לָנוּ כִּי חֲטֵאֵנוּ!
הַנְּשֵׂא עַל כֶּסֶם, שׁוֹפֵט הַיִּשְׂרָאֵל;
אֵל חֵיק אָדָם כְּגִמּוֹל יָדָיו הַשִּׁיבָה:
לְנִקֵּי כַפַּיִם תֵּן טוֹבָה וְאִשֶׁר:
צְדִיק תָּמִים! אֵל הַטּוֹבִים הַיִּטִּיבָה.
יִדְעֵנוּ הֵה! יִדְעֵנוּ אֶת־דִּשְׁעֵנוּ:
אֶתָּה צְדִיק עַל־כָּל־הַבָּא עֲלֵינוּ.

כדברים אלה פה אחד אָמְרוּ.
וּבְמַפֵּחַ נֶפֶשׁ יִבְכִּיּוֹן מֵעַתָּה.
שֶׁמֶשׁ יָרַח, כַּכְּבִּים קָדְרוּ.
פֶּתַע פִּתְאוּם רֵאִיתִי, וַאֲחַתָּה.
אִפְלֵ כֶסֶה תְּבַל, אִין אֹר, אִין נוֹגֵה:
תְּפֹל עָלַי אֵימָה, רוּחִי נִמּוּגָה.
אַתָּה נוֹרָא אֲדִיר, מֵאִין כְּמוֹכָה,
מִיִּזְהָ יוֹכֵל מְלִל הוֹד תִּפְאַרְתְּךָ?
הֵן תִּתְחַלְחַל נֶפֶשׁ, רוּחִי נְבוּכָה,
עַת אֲשִׁיב אֶל־לְבִי מֵרֵאָה כִּסְאֲךָ.
הֲרֵאִיתִנִּי מֵרֵאָה הַפְּלֵא וּפְלֵא,
אֵיכָה לְבַנֵּי אָדָם אֲנִיד כְּאַלֵּהָ?
הוּאֵל אֵל מִסְתַּתֵּר בְּמֵרוֹמֵי סִתְּךָ,
נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת הַיּוֹם אֲבִיעֵה.
אֲמַרִי דַעַת חֲנֻנִי וּשְׁפַת יִתְּרִי,
יוֹם הָאִיוֹם הַהוּא אֲנִיד אֲשִׁמִּיעֵה:
פֶּן „לֹא־דַעְנוּ זֶה” אֲמֹר יֹאמְרוּ.
אֲךָ חֲטָאִים יִשְׁמְעוּ יוֹסְרוּ.
רְקִיעַ וּשְׁחָקִים פִּתְאוּם רַעְשׁוּ.
וַתִּגְעַשׂ וַתִּרְעַשׂ אֶרֶץ מִתַּחַת:
לֹא־עוֹד כָּל־הַיְסוּדוֹת קְדָרוֹת יִלְבְּשׁוּ.
אֹרֹו עֵינַי פִּתְאוּם: אִשׁ מִתְּלַקַּחַת
רֵאִיתִי יוֹרְדָה עַל כְּנַפ־רוּחַ.
בֵּין אֶרֶץ לַשָּׁמַיִם אִזּוֹ תִּנּוּחַ.

כסא נְשָׂא ורם הנה הופיע :

מי שמש מי ככב יאיר כמהו ?

ושרפים וכרוכים, כל-חיל רקיע.

שנאנים, אֲרָאִים סביב יבאו.

להב אש אוכלה מֵרָאָה כלמו.

ותכהינה עיני כראות אותמו

ודמות מראה אדם עליו ממעל :

הוא שמש, הוא מגן אל בו יבטחו.

פה תֵּאָלֵם כלפה, פֶּתַמְעוֹל מעל :

ואפול על-פני חיש וְאֶשְׁתָּחוּ.

אלף אלפי שנאן, עם אליהו.

קדוש קדוש קדוש יַחַד יקראו.

או בְּדַמְמָה דקה ובחיל ורעד

כל-הגוים יחדו אליו יסגודו.

בְּיֶשֶׁר כחוטא בְּמִיֻּטִיב צעד

בְּרִתָּת ובזלעפה היום יקודו.

או מלך העולם קולו ישמיע.

ולכל אנשי תבל כזאת יביע.

אנכי היוצר אתכם יצרתי,

על לב איש איש את-תורתִי חֲקוֹתִי :

אולם לא בזרועי ידכם אָסַרְתִּי.

אף דרכיכם לא אנכי סְבֹוֹתִי :

איש איש כְּרָצוֹן לבו יִיטִיב יֶרַע :

קמו זְמוֹתֵיכֶם בלתי מונע.

חֲדַל הָעֵת הַהוּא: הִנֵּה מְקַבֵּר
לְשׁוֹט כָּל־פְּעֻלָּתְכֶם, אֶתְכֶם הִקְמַתִי.
יָגִיד אֲפֹאֵ דָרְכוּ גֵבֶר וְגֵבֶר,
זֹאת צִדְקָתִי יֹאמֶר, וּבִזְאת אֲשַׁמְתִּי;
וְגִמּוּל יָדָיו יִקַּח מִיַּד הַמֶּלֶךְ
כַּקְטוֹן כַּגְּדוֹל, עֹשֵׂי וְחֹלֵף.
וְאֵת, לְבוּשׁ בַּדִּים, תִּפֹּשׂ הַקֶּסֶת,
שׁוֹטֵט מְקַצֵּה הָעֵמֶק עַד קְצֵהוּ:
הִרְחַק צְדִיק מִתּוֹךְ עֵדָה נְמַאֶסֶת,
קָרַב אֲנָשִׁי תְּבַל אִישׁ אֶל דוֹמָהוּ:
אִישׁ עַל דַּגְלוֹ יִקּוּם תַּחַת הַדָּגֵל,
דַּבֵּר, וְתִרְרַץ חַיִּשׁ כַּף רַגְלֵ עֵגֶל.
וּכְמוֹ אֲנָשִׁי מִלְּחַמַת יִפְקְדוּ
לְצַבָּאוֹת וּגְדוּדִים תַּחַת שָׂרִימוּ;
כֵּן עֵתָהּ אֲנָשִׁי חֲדַל יִפְרְדוּ
לְפִלְגוֹת וּלְכַתּוֹת כַּפְּעֻלוֹתֵימוּ;
אִישׁ עִם הַדּוֹמָה לוֹ: וּבַעַת נִדְרָשׁוּ,
לְפָנַי כֶּסֶף אֶל הַכְּבוֹד יִגָּשׁוּ.
צַבָּא אַחֵר צַבָּא אֵלָיו יִקְרְבוּ
לְגִיד דָּרְכֶם, לְשִׁמוּעַ מִשְׁפַּטְמוּ;
אוֹלָם כִּימֵי עוֹלָם לֹא אֵז יִכָּזְבוּ,
אֵין שִׁקָּר אֵין כּוֹז לְפָנַי צוֹרְמוּ:
יָגִיד אִישׁ אִישׁ דָּרְכוּ, כָּל־חַטָּא כָּל־פִּשְׁעֵי:
לֹא עוֹד בַּמִּמְתָּרִים יִסְתֵּר רָשָׁע.

אוי יום נורא! אוי יום איום! אוי רגע!

רגע נורא! יום זלעפה ופחד!

יום רַטֶט ורַעֲדָה קלון ונגע!

כי כל־הארץ, כי כל־גוים יחד

מִטְמוֹנֵי מִסְתָּרִים הֵבֵן יֵבִינוּ;

אֶת־חַטָּאתֵינוּ יִשְׁמְעוֹן מִפִּינוּ.

ובעוד איש הַפְּדִים יִשׁוּט כִלְעֵבֵר.

יבין מי איש עוֹלָה, מי בַר־כַּפִּים.

ובחברת מִרְעֵיו יתן כִלְגֵבֵר.

הנה יחדו כל־שנאני שמים

בשיר יִשְׂאוּ קוֹלָמוּ וַיִּזְמְרוּ.

כדברים אלה פה אחד יאמרו:

קומה, שוכן רקיע.

שופט צדיק הופיע;

גֵּלָה כְבוֹד מַלְכוּתְךָ עֲלֵינוּ.

רַב־לֶךְ, רַב־לֶךְ, עוֹלָתְהָ;

מַלְכוּת זֶדוֹן שָׁבַתְהָ;

יִמְלוֹךְ בְּעוֹלָמוֹ אֲדוֹן עוֹנֵנוּ.

עד אן עולה תמלוכי?

עד אן צדיק תדרוכי?

חֲדַל גְּאוֹן רִשְׁעָה וּמַלְכוּת מְרִי.

כי בא לשפוט הארץ.

לפרוץ בַּזִּדִּים פֶּרִץ.

וכמעשימו ילקטו הַפְּרִי.

זמרה הרים ישמיעו,
ושמי מרום יריעו,
ארץ וים גדול רחב ידים.
שפתי תבל תרנה:
הממלכה נכונה
בידי אלהים חי ארון שמים.
בא יום מאז קוינו,
עולם ברור ראינו:
לא-עוד בתהפוכות יסובב חלד.
לא-עוד תחת רגליה
תדרוך עולה צריה,
תרעוץ באותה ושב וילד.
אור צדיקים יגיה,
עולתה תקפץ-פיה,
כל-אויביה ימלכו ישרו.
ששון ויקר ישבעו,
כי לצדקה זרעו;
וכפעלם הפושעים יקצורו.
ברי לבב, העירו,
שמחו עלזו ושירו;
גשו הלום, לפני אלהים גשו.
גילו, עלזו ושמחו;
כתר צדקתכם קחו;
נראה בשמחתכם והם יבושו.

(°) " יִרְגַּן מֶלֶךְ .

וַיִּרְעַם הַיָּם .

וַיַּעֲלוּ שָׁרֵי

אֲדָנֵי מֶלֶךְ .

לְתַקֵּן עוֹלָם

בְּמַלְכוּת שָׁרֵי ."

ככה שוררו, אז לפני צורמו

נקרא צבא אחד מצבאות מטה :

אך מצער הוא, שבעים אישים כלמו,

ומאד על כן נבהלתי ואחתה .

אז בגלל כל-רעיו פתח את-פיהו

אחד מהם, ויאמר אל-אביהו :

לפני תבל כלה, אדון! מדוע

היום הזה נגידה את-דרכנו ?

הן בחשך חיינו, בל ידוע

יהיה זכרנו גם לבני עירנו :

נשכחים אף-נבזים חיינו נצח,

ולתועלתנו לא-חזקנו מצח .

אחר כבוד, אחר שם טוב לארצנו ;

אך טוב עשינו, גם כי לא הללנו :

וב-היטיבנו לאדם עלצנו,

ולבד בחסד כל-היום עמלנו .

היטבנו גם אל-גבר יצחק בנו,

גם אל לבב עקש ישנא אותנו .

ודברים לבשרנו לא עשינו
(כי מנפשנו כל-עדנה רחקנו)
עשינו לזרים; ולך הורינו
על כי חלב ודשן לא פנקנו.
רב מנפשנו האדם אהבנו,
וכמחסורו אל-איש ואיש היטבנו.
אולם במה היטבנו? הן דלונו,
זהב וכסף אף כבוד חסרנו:
איכה ייטיב אפוא אדם כמונו?
יד ורגל ופה חיל אורנו,
יגענו כל-היום, שטנו כל-עבר,
ונִיטב כיכלתנו אל כל-גבר,
בגלל כל-גבר כל-היום יגענו,
בגלל קרוב, בגלל רחוק ממנו;
על-איש ירענו, גם על לא-ידענו,
גם על-איש טוב, גם על-איש טוב איננו;
על-עשיר, על עני, חכם ובער,
גם על-בהמות שדי ולחיתו-יער,
אך מעושה עולה מנענו עזר,
ובשואל דברי-און התקוממנו;
לא ידיחנו לו על-ראשו נזר,
ולמען ככר-כסף לא אשמנו;
מעריצים נפשנו לא פחדה;
גם-אהבתם, גם-שנאתם אִבְדָה:

שָׁמְנוּ פָּנֵינוּ חֲלָמִישׁ וְסָלַע
וְנָתַן אֶל־מַכְיֵנוּ גֹו וְלָחִי
לְפָדוֹת נָקִי אוֹבֵד מֵאֲנָשֵׁי־בִלְע,
אֶת־עֵינֵינוּ מִן־דַּמְעָה, רָגְלוֹ מֵרָחִי;
אֵף כֹּל־עֲשׂוֹק מִכָּף עוֹשֵׁק מִדָּטְנוּ,
אוֹ תַחַת צוֹאֲרוֹ צוֹאֵר פֶּשֶׁטְנוּ.
מָאוֹס מֵאֲסָנוּ כֹּל־כֹּזֵב וְשָׁקֵר,
כֹּל־לֵב וְלֵב, כֹּל־תַּחְבּוּלָה, כֹּל־נֹכֵל;
חֲנֹף, חֲלָקֵת לְשׁוֹן נִרְחִיק אֵין חֵקֵר,
גַּם כִּי בִדְבָרִים אֵל נָתַן הַשְּׂכֵל.
מוֹס עוֹשֶׂה עֹל עַל־פָּנָיו הוֹכַחְנוּ,
עַל־כֵּן נִרְדַּפְנוּ, וּפַעֲמִים נִרְצַחְנוּ.
אוֹלָם לְשָׁקִיט מְדוֹן בֵּין אִישׁ וְרַע,
לְתַת שְׁלוֹם אַחֻוּהָ, בְּדֵינוּ כַחַשׁ;
וּבַעַת אֶת־הַרוּצַח אֵין יוֹדַע,
וּבַצִּרְתָּם כֹּל־הָעַם צָקוֹן לַחַשׁ
בְּגִלְלַת הָעַם כָּלוֹ כֹּזְבֵנוּ פַעַם;
חָנָם הוֹמַתְנוּ, וַיִּשְׁקוּט הוֹזַעַם (א)
אָהָבְנוּ תוֹשִׁיָה, חֲכֵמָה־וּדַעַת,
וַיַּחֲדָתְנוּ נִכְבְּדוֹת חֵקֵרֵת;
לֹא נִשְׂאָנוּ פָּנִים לְבָנֵי מֵרַדַּעַת,
וּמִגִּמַּתְנוּ רַק לְאַמֶּת גַּעֲדַרֵת;
וּשְׂגִיאוֹת רֵאשׁוֹנִים יִשְׂר הוֹכַחְנוּ,
עַל־כֵּן נִרְדַּפְנוּ וּפַעֲמִים נִרְצַחְנוּ.

יש בְּנו כְּלִימִיּוֹ נִפְשׁוּ רַדְפוּ,

וּבְכָל הָאָרֶץ לֹא מִצָּא מְנוּחַ:

יֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּאֵשׁ שְׂרוּף שְׂרָפוּ,

עֹלָה הוּא לְאֲדָנִי רִיחַ נִיחַח:

יֵשׁ בֶּן שְׁבַעִים שָׁנָה הוֹמַת בְּכֹלָא (א)

אֶךְ בְּגִבּוֹרַת לִבִּי סָבְלוֹ אֱלֹהִים.

סָבּוֹל נִסְבּוֹל חֲרָפָה, אִיבָה וְלַחֲץ;

נִסְבּוֹל שֵׁם רַע, נִסְבּוֹל כִּי יִקְרָאוּנִי

חֲטָאִים, אֲנָשִׁי מְרִי וּבְנֵי שַׁחֲץ;

סָבּוֹל נִסְבּוֹל כִּי הֲרוּג יִהְרָגוּנִי:

סָבּוֹל נִסְבּוֹל כְּל־רַע וּכְאֵב וּנְגַע,

בְּגִבּוֹרַת לִבִּי וּבְגִיל נִשְׂאָה כְּל־פָּגַע

אֶךְ לְזֹאת נִתְמַרְמַר, לְזֹאת נִעְצָבְנוּ

כִּי הוֹעִיל לֹא יִכְלֶנּוּ כְּרִצּוֹנֵנוּ;

לֹא כְּרִצּוֹנֵנוּ לְאָדָם הַיֹּטְבָנוּ

לֹא הַגְּדִלְנוּ תוֹעֵלַת אֱלֹהֵינוּ:

הָאִיר עֵינַי תָּבֵל חֲפוּץ חֲפִצָנוּ:

נִעְצָרְנוּ מִהַשְׁלִים טוֹבוֹת יַעֲצֵנוּ.

אִז מִמְרוֹם נִשְׁמַע קוֹל מְרִגִּיז אֶרֶץ,

וַיִּפְתַּח הַכְּרוֹז אֶת־פִּיו, וַיַּעַן:

נִצָּב לְדִין עַמִּים יִגְדֵר כְּל־פְּרִץ:

אֲזִי הַצְדִּיקִים קָמְנָה וְשִׁמְעָן:

מֵאִין כַּח לִיטִיב לֹא־עוֹד תִּנְאֲקוּ:

כֹּל אֲנָשִׁי־חֲדָל עַל־פִּיכֶם יִשְׁקוּ.

אתם תהיו יחדו על-כסא צדק.
לשפוט בין גוי לגוי, מלך ומלך;
הטוב תפריחו, ותבערו חדק,
אחר כל-דבריכם האדם ילך;
ריבות מלכי תבל אתם תשפוטו
ובני אדם ממלחמה ישקוטו.
גם הנה רוח דעת משמים
שדי נותן בכם, כי כל תדעו
ובסתרי ארץ ובסתרי המים
ובסתרי השמים תשתעשעו,
ולכל חכמי תבל דרכם תודיעו;
מנחל חכמתכם לכל תשפיעו.
שבעים עטרות זהב, יהלום, אחלמה,
בידי אלפי שנאן פתאום כוננו
קדש ליהוה הנה חרות שמה,
ובראש שבעים הצדיקים נתנו;
עד כי ירח, אף תנור בוערה,
אף החמה עצמה בושה חפרה,
כל-הגוים יחדו אז קול נשאו,
ומלכים וישישים קמו עמדו.
כלמו פה אחד "יחיו" קראו,
יחיו, וימי חיימו לא ימדו;
יחיו הצדיקים, משפט יתמוכו;
יחיו הצדיקים, לעד ימלוכו.

אז כת אחרת למשפט נקרבה,
אך מן הראשונה גדול גדלה:
אלף היו כלם; ובעת נצבה,
המית העם מול ראשונים גדלה.
אין קול אין קשב זולתי קולמו,
וידבר האחד בגלל כלמו:
צדקנו, צור תמים! היטב היטבנו,
ולהועיל לאדם תמיד יגענו:
אך את נפשנו הה! אהוב אהבנו,
על-כן מחד לפעמים נמנענו.
לא התאמצנו מברזל ונחשת
ותט רגלנו ממורא או בשת.
לא הרענו אל איש; ולכל הנבר
היטבנו יום וליל, כיכלתנו.
חנם היטבנו, לא תקוה ושבר
הניעה מימינו את-ידנו
מתן מאסנו; ובפנה נסתרת
היטב היטבנו, מיראת תפארת.
אולם ידנו לפעמים משכנו
מן הטובה, ממרף לב ורעד;
נרדף מאיש אזורע לא תמכנו,
לשנואי עריצים מנענו סעד;
ולנדכאים תחת יד אנשי רשע
יראנו אל-נפשנו מתת ישע.

הוכחנו על-פניו מום מועל מער,
גם השבנו רבים מדרך שחה;
אך מפתן חרש יד ובליעל,
כי כל מוסר השכל לא יאבה קחת
אף ישנא מוכיחיו, אטמנו פינו,
בחרנו דומיה, ובזאת שגינו.
חקרנו בחכמה, ואמת בקשנו;
אף לא בגלל כבוד ויקר חכמנו,
אף לא זהב, אף לא שם טוב דרשנו;
ובדברי התועים נלחום נלחמנו.
הודענו בגוים בינות אין חקר,
הסר מעיניהם מסוה השקר.
אך דברי תעתועים כי רב זקנו,
אף רב אנשי תבל בהם דבקו,
לא נלחמנו בהם: פנים נשאנו
אל דברי קדם, גם כי לא צדקו:
לא קימנום, אולם אטמנו פינו;
בחרנו דומיה, ובזאת שגינו.
שגינו; ונירא מעם הארץ,
פן יקומו עלינו וסקלונו
(כי הוא המון הרבה אשמה ופרץ).
או פן עלינו יקראונו
חטאים, אנשי-מרי ובני-שחץ,
סבול כל-היום בנו, איבה ולחץ.

ויפתח הכרוז את פיו ויאמר:
יסלח אל ליצוריו, אם רק זאת תָּעוּ;
כי החָמַר היה להם לַחֲמַר (א),
ומעט מזער מכל-חטא יִמְנְעוּ.
על־כן איש איש מכם הן ימלך-מלך
איש איש על-נוף ימלוך, איש איש על-פלך,
לא-עוד מִדְּרָכֵי חסד תִּכְלָאוּ
מִפְּחַד ערִיצִים, מִירֵאת בִּשְׁת׃
מִלְכוּ, על אנשי-חֶדֶל הַנְּשֹׂאוּ;
נָאוֹת לבשו, לבשו נָאוֹת תִּלְבֹּשֶׁת.
לא אַחַר הַהַמּוֹן אַתֶּם תִּלְכוּ:
אחַר פְּקוּדֵיכֶם חֵם יִמְשְׁכוּ.
קומו ורעו איש את-צאנו לְבִטָּח,
איש איש לשלום עֲדְרוּ לִבְבִּי תִשִּׁיתוּ;
איש את־עֲמוֹ תִשְׁפֹּטוּ, וּבְכָל־שֹׁטֵחַ
מִלְכוֹת יִתְּן לָכֶם חֵמֶס תִּשְׁבִּיתוּ.
חֲזִקוּ אֲמָצוֹ, לא מאדֶם תִּזְחָלוּ;
רק שְׁבַעִים צְדִיקִים מִכֶּם יִגְדְּלוּ,
ואז תִּבְלַ כְּלָה חֶלֶק בִּינֵינוּ,
וגבול שְׁוֵה לָקַח אִישׁ אִישׁ מֵהֶמָּה,
אך יֵעַן לֹא תִשְׁוִינָה אֲרָצוֹתֵינוּ,
יש אֲרֶץ מִסְכְּנוֹת, גַּם יֵשׁ נְעֻמָּה;
יִישֵׁר כָּל־הַמְּעוֹת אֶל עוֹשֵׂה פֶלֶא,
וידבר האֲדוֹן כְּדַבְרֵים אֱלֹהִים:

(א) כי חומר האדם אשר מסגרו לקח היה טיט ועפר

יִשְׂרָאֵל הִיָּה מְאֹד פְּעֵל פְּעֵלְתִּי .
שׁוּן כָּל־חַמְדֵינֹת אֹז בִּימֵי קֹדֶם ;
בֵּין נוֹף לְנוֹף לֹא מְרֹאשִׁית הִבְדַּלְתִּי .
וַיְהִי מִשְׁפָּט אֶחָד אַחֹר וְקֹדֶם :
יָתֵן לְחַמּוֹ אֱלֹהֵי אִישׁ עֲמַל כָּל־עֵבֶר
וַיְהִי כִימֵי הָעֵץ חַיִּי הַגֹּבֵר .
מִקֵּץ עֶשֶׂר דּוֹרוֹת דִּרְכַם שָׁחַתוּ ,
וַתִּמְלֹא הָאָרֶץ אֶת־הַרְשָׁע ;
וַאֲקוּץ בָּם , וְאָמַר יִפְרֹתוּ ,
וּלְכֹד אֱלֹהֵי אֶחָד נָתַתִּי יִשְׁעִי .
אֵךְ בְּמָה הִכְרַתִּים ? הִנֵּה עַד־רָגַע
יִכְלֹתִי שַׁלַּח בָּם רַעַב אֹז פִּגְעִי .
לֹא עָשִׂיתִי כֹזָאת , כִּי לֹא־חִפְצַתִּי
הַנָּקֶם מִיְצוּרֵי , רַק הוֹעִיל לְמוֹ ;
הִסִּיר לְבִיאֹבֵן מִבְּנֵי יַעֲצֹתִי ,
בְּל־עוֹד יִשְׁחִיתוּ כִכָּה אֶת־דִּרְכָמוֹ :
עַל־כֵּן מִנְעַתִּי גַם־רַעַב גַּם־קֶרֶךְ ,
וַיְהִי הַמַּבּוּל מִיָּם עַל־הָאָרֶץ .
כָּל־הַיְסוּדוֹת קָלְקַל מַבּוּל הַמַּיִם ,
וּפְנֵי תַבַּל שָׁנָה ; וְאֹז הוֹפְרוּ
גַם חֲקוֹת אָרֶץ , גַּם חֲקוֹת שָׁמַיִם .
וְאֹז כָּל־פְּרִי וְתַבּוּאוֹת נִעְדְּרוּ
בְּמַדְבָּר , וּבְאַרְצוֹת גִּפְרִית וּמְלַח ;
גַּם מְזוּרַע אָדָם אֶבֶד הַכֹּלֵחַ .

קָצַר מִסֵּפֶר יָמָיו מֵאֵז וְהִלָּאָה ,
וְתִקְצַר בְּאָדָם עֲצָמָהּ וּכְחֵ :
גְּאוֹת גְּלִי יִצְרוּ מִזְעַר שְׁפָלָה ,
וּמַעֲט גַם עַל־אִפּוֹ יִדְכֶה יִשָּׁח .
הִנֵּה כִּי כֵן , עַתָּה חֲטָאִים נִגְפְתִי
לְשִׁבּוֹר אֶת־הַרְשָׁעָה הַשְּׂקָף הַשְּׂקָפִי .
עַתָּה אֲלֶקְדַּמְתֶּם מְלִין יִשׁוּבוּ ,
אִף כָּל־אֲרָצוֹת תִּבְלֵ יַחֲדוּ תִשְׁוִינָה :
כָּל־נוֹף וְנוֹף הָלֵב וּדְבַשׁ יִזּוּבוּ ,
וּסְדוּם גַּם־הִיא תִסְעַד אִישׁ יַעֲבֹרנָה :
הַרִים גַּם־מִדְּבָרוֹת עֵסִים יִטִּפוּ ,
לַחִיּוֹת כִּימֵי הָעֵץ בְּנֵי יוֹסִיפוּ .
לֹא־עוֹד בְּלִבְבֵי יוֹרֵם הַתְּרוֹן ,
לְבָא לְקִצּוֹת הָאָרֶץ לְשִׁבּוֹר שָׁבֵר :
עֵם וְעַם יִשְׁבַּע־לַחֵם מִן־הַגֶּרֶן ,
וּסְפִינָה לֹא תִצָּא מֵעִצִּיּוֹן גִּבּוֹר ;
וַיִּקֶּר זֶה־בִּי יָאֲבֹד , יַעַן וּבִיעַן
לֹא יִהְיֶה עוֹד רוֹכֵל , סוֹחֵר וּכְנֻעַן .
זֶה־בִּי , מִשְׁחִית תִּבְלֵ ! יוֹעַם זִיּוֹךְ ;
אֶל־בֶּטֶן הַהַרִים תִּשׁוּב תִּסְתָּר :
מִשְׁמָה יִדְאָרֵם לֹא תִקְחָךְ ,
רַק לְכָבוֹד מִקְדָּשִׁי , וְלִהְכַתִּיר כְּתָר :
וּמִחִיר שְׂכִיר , וּשְׂכָר זַעַת אִפִּים
דָּגָן , לֹא פֹז יִתֵּן וְזֶה־בִּי פְרוּיִם .

בְּתָרֵי זֶה־ב אִז צְדִיקִים הִכְתִּירוּ
עֲלִימוֹ צְדָק וְאִמּוֹנָה הוֹחֲקוּ ;
וְכוֹהֵר הִרְקִיעַ אִז יוֹהִירוּ .
וּבְנֵי תַבַּל כָּל־ם , יַחֲיוּ " יוֹעֲקוּ ;
יַחֲיוּ , וּבְכֶסֶם מִשְׁפָּט לְעַד יִגִּיהוּ .
וְגִדּוּד אַחֲרֵי נִגְשׁ , וַיִּפְתַּח פִּיהוּ :
דְּלִים הֵיינו , וְלֹהֲעֲשִׂיר לֹא אֲצַנּוּ ;
לֹא יִכְלָנוּ הִיטִיב אֶל־דָּל כְּמוֹנוּ ;
אֲךְ לְמִדְּנוּ כָל טוֹב , כָּל טוֹב יַעֲצֵנוּ ;
וְנִיטָב לְאָדָם גַּם כִּי דִלּוֹנוּ .
בְּגִלָּל חֲכָמָה בִּינָה עֲנִי בַחֲרָנוּ :
הִיטְבָנוּ בְּלִשׁוֹן , הָעַם יִסְרָנוּ .
חָנָם יִסְרָנוּ , לֹא שְׂאֵלָנוּ עֲשֵׂר ,
רַק עֲשֵׂרָנוּ חֲכָמָה אַף אִמְרֵי־דַעַת :
דִּרְשָנוּ בְּקֶה־לְעַם דְּרָכֵי הַיִּשָּׁר ,
וְנָט אֵלֵינוּ אֵזֶן לֹא שִׁמְעַת .
הִנְעַמְנוּ תּוֹכַחַה מִיַּיִן הִרְקַח ,
כִּי כָל־נֶפֶשׁ יִקַּח מִתֶּךָ הִלְקַח .
לֹא עַל בְּרוֹז עַל הַהִמּוֹן נִשְׂיִתָּה ,
וְנִדְיָבוֹת לֹא צִוִּינוּ אֶל רַעֲעִין :
מִכְּבֹד הַתּוֹרָה לֹא אִישׁ נִבְעִיתָה ,
כִּי הַמְּבַקֵּשׁ הִרְבָּה לֹא יִמְצֵא אֵין .
לֹאט לֹאט , וְלִרְגֵל אִנְשֵׁי חֵלֶד ,
הִנְעַמְנוּ תּוֹכַחַה לְשֵׁב לִילָד .

על לב אדם דברנו, ובלי נכל
יֵשֶׁר ואמת ברה יֵשֶׁר הוכחנו:
נִטְעֵנו אהל על־יִתְדוֹת השכל,
סרנו מִתְעוּעוּעִים, תִּפְּלֵ לֹא טחנו:
דברנו דברי דעת יֵאֱמָנו,
וכבודך, אל רב! רב על־יִדְנו.
סרנו מנשגבות לא ידע גבר,
בשמי שמים לא נִצָּא לְשׁוּח;
לעוף רקיע לא פָּרִשְׁנו אבר,
לא הִגְדְנו זָרוֹת או דברי רוח:
לא הִחַתְנוּ נפש בְּדַבְר־פֶּלֶא,
כי תקוץ בדברים מִהֲבִין תֵּלֵא.
דְּרַכְנוּ הִיָּה זֶה במרומי קֶרֶת,
דרכנו זֶה הִיָּה בְּפָנִימֵי בֵּית:
חקור חקרנו כִּלְפָנָה נִסְתָּרֵת,
ובכל הנמצא שם שמיר ושִׁית:
נוכח כִּלְחֹטֵא, או נִיעֲצָנו,
או נתחגן אליו, או נזכירנו,
ובדעת ותבונה ובאמרי שֶׁפֶר,
ובכל חכמת לִבֵּב וּבְנֵעַם שִׁיח,
דברי מוסר השכל נכתוב על־סֵפֶר,
ולדור ודור הַחֲטָאִים נוכיח:
נוכיח זְרוּנִים אֶף חֲזָק־מִצַּח,
אחר מותנו, עַד־עוֹלָם וּנְצַח.

גם בשיר נפתח פינו ונזמרה,
לקחת נפש איש בנעימות זמר;
ונבורת זמר עלימה לא גברה,
אם גם נחש תקבוץ ותאז וזמר?
בזמירות חובר חבר יתחברו,
אף כי לבות אדם בשיר יטהרו.
עוללים ונערים חכמה ודעת,
מוסר, השכל, יראת שדי למדנו;
מלים רקים לא העמסנום; לטעת
צדק וחסד בלבכם שקדנו.
הנעמנו החכמה, ויאָהבונו;
אחים היינו למו, ושָמְעונו.
כָּלוּ בדברים אלה כל-ימינו:
למדנו, או הוכחנו, או יעצנו.
לא הרענו אל-גבר, ובידינו
ליטיב אל האדם אמנם לא אצנו.
דלוננו, ולהיטיב לא התחזקנו;
לא צדקנו הרבה, אולם הצדקנו.
ויען הכרוז ויאמר למו:
מעיני העצה היום יפוצו.
שבעים שבעים מכם על-יד מלְכָמו
יהיו, ובכל דבר מלכם יעוצו.
יחדו עם מלכי ארץ סוד תמתיקו;
מצדיקי הרבים! רבים תצדיקו.

אז באו למשפט מאתים אלף,
אחד בגלל כלם כזאת הביע:
אהבנו צדק, ונשנא כל-סלף;
ויהי הפצנו אך עולה הכניע.
ראינו כל-גאה ונכניעהו,
ראינו כל-עשוק ונושיעהו.
צדק צדק נרדוף; ונמלא זעם
כראות עולה תמשול על כסא רשע;
כראות על-איש נקי תרעם הרעם,
על לא חמס עשה ובלי כל-פשע;
כראות כי במטה חנם יחבט
איש או אשה או משפחה או שבט.
זעמנו ונרגזו ונשער שער,
כראות צדק וישר יסלפו;
כראות כי ידבא עני בשער
כי גם נביא, כי גם כהן חנפו;
כראות עיני דלים דמעה יערופו,
יזבו מים ונחלים ישטופו.
מדוע דרך עריצים צלחה?
זעקנו ונצוה יומם וליל:
מדוע ישחטו המזבחה
ברי לבב לפני גבורי חיל?
מדוע לא אפוא איש איש ממנו
יוכל רדיון עם-שתקיף ממנו?

ככה בכאב רוחנו התמרמרו,
ובכל העריצים גם התקוממנו;
לפדות נקי אובד עז התאזרנו,
ובכל מטה משפט נלחום נלחמנו;
בגלל צדיק אמלל הזקנו מצח,
רבנו ריב נדכאים עולם ונצח.
כל-עריץ. כל-פריץ רדוף רדפנו,
ונרדפנו לו היה אחינו (א):
על-משתרר על-גוי חפשי קצפנו,
את-עז פניו וגאון לבו דבינו;
ולשבר עריצים כנור נעירה,
מכתם על-מכתם נחנו נשירה,
לא כל-דרכי הטוב לקחנו לנו,
כי רבו מספר; אחת לקחנו:
דרך אחת בלבד: ובזאת חטאנו,
כי יתר הטובות כמעט זנחנו,
לא אל-כל-איש היטבנו ובכל-דגע,
רק איש עשוק רצוץ נציל מפגע.
ויפתח הכרוז את-פיו ויאמר:
לכן עליכסא דין אתם תישבו:
בין איש לאיש אתם תגזורו אומר,
את-הצדיק תצדיקו, ותחיבו
את-הרשע: איש איש על-ער תשלוטו
מלכיכם תעבדון, העם תשפוטו.

עֲסִיזוּ תִשְׁפוּטוּ תַחְתִּיכֶם יִשְׁלִיזוּ
חֶמֶס וְעוֹל מִבִּינֶם תִּשְׁבִּיתוּ:
עֲרִיצִים בְּגֹאוֹנֶם לֹא עוֹד יִהְיֶימוּ;
תִּאֲסְרוּ, תִּעֲנְשׂוּ, תִּכְבוּ, תִּכְרִיתוּ:
גַּם תַּחְתִּיכֶם יִהְיוּ גְבוּרֵי כַח:
שֶׁבֶט הַרְשָׁע כֵּן יִדְכֶה יִשְׁחָ.
אֵלֶּף אֵלֶּפִי אֵלֶּפִי אֵדָם אִזְ כֹּאֵו,
וַיִּדְבַר הָאֶחָד בְּגִלְלֵי כְלָמוֹ:
אִם מִחֵיתֶם אֲנִשֵּׁי תֵבֵל יִמְצְאוּ,
אִם דְּבַר מַכְלִיטוֹב לֹא יִחְסַר לָמוּ;
אִם לֹא מַחוֹסֵר כָּל עָרוֹם יִלְיֵנוּ,
אִם לֹא יִחְסַר לְחֶמֶס, נַחֲנוּ עֲשִׂינוּ.
דְּלוֹנוּ, וּבְעֵינֵינוּ לֹא בְגַדְנוּ;
לֹא נִגְנוּב, לֹא נִגְזוֹל, לֹא נִזְנָה גְבוּר:
בִּיגִיעַ וּבְעֵמֶל שָׂדֶה עֲבַדְנוּ,
וּלְכֹל הָאָרֶץ מִיַּדְנוּ שִׁבְר:
הֶעֱשִׂרְנוּ הַתֵּבֵל, אֹלָם דְּלוֹנוּ;
וּבִזְעַת הַדְּלִים זָרִים יָרְנוּ.
זְמֵלֵאכּוֹת נִמְאָסוֹת וּמֵאֵד כְּבָדוֹ
אוֹתָנָה מִי עֲשָׂה זוֹלָתִי נַחֲנוּ;
אֶף שְׂרִים בְּבַגְדֵימוֹ יִכְבְּדוּ,
לְאֵרוֹג אוֹתָמוּ שְׂכָמְנוּ הִשְׁחָנוּ
לְבָנוֹת בְּתֵי שְׂרִים נַחֲנוּ עֲמַלְנוּ,
גַּם מִשְׁמִים אֶרֶץ הָהָא נִפְלָנוּ.

חָטוּב חֲטַבְנוּ הָעֵצִים בַּחֲרֹשׁ,
וּבְמוֹקֵד הַפֶּחַם עֵתִים נִשְׂרַפְנוּ;
חָצַבְנוּ, וַנְּהַפּוֹךְ הַרִים מִשְׂרֵשׁ,
וּלְהוֹצִיא כֶסֶף אֶד מִמֵּית שָׁאֲפְנוּ (א):
לְבָנוֹת סִירוֹת דּוֹגָה יָמִים יִגְעֲנוּ,
וּבִלְבַב יָמִים רַגַע אֶחָד טָבְעֲנוּ,
יִגְעֲנוּ, לֹא פִשְׁעֲנוּ, עַל פִּתְלָחִים;
נִשְׁאָנוּ דּוֹמְיָה עֵמֶל וַיִּגְיַע:
כִּי אֲדָם לְעֵמֶל יֵלֵד מֵרַחֵם;
אִם אֵין יִשׁוּמָם, אוֹ אִף יִרְשִׁיעַ,
יִגְעֲנוּ, וְשָׁכִיר יוֹם עֵתִים נִשְׁכַּרְנוּ,
וּלְעַבֵּד וּלְשַׁפְּחָה עֵתִים נִמְכַרְנוּ,
יִגְעֲנוּ, אִךְ אֶל־חַיֵּי אִישׁ לֹא־נִרְדּוּ,
וּגְבוּל אִישׁ לֹא־נִשְׁיֵג לְשִׁיג הָעֵשֶׁר,
לֹא לְמַדְנֵנו חֲכָמָה; וּכְסוּס וּפְרָד
נַחֲשָׁבְנוּ, אִךְ יִדְעֲנוּ דְרָכֵי יִשְׂרָאֵל:
לֹא הִרְעֵנוּ אֶל אִישׁ, וּמַעַט הֵיטְבְנוּ;
וּבְגִיָּא צִלְמוֹת נִשְׁכָּחִים שִׁכְבְנוּ,
מִלֵּב נִשְׁכַּחְנוּ, כִּי לֵב אֲנָשֵׁי חֵלֵד
יִזְכּוֹר מִזִּיק, מִיֵּטִיב יִשְׁכַּח שְׁכוּחַ;
מִי כְמוֹנוּ הוֹעִיל לְשֵׁב לִילָד,
וַיְהִי אֶל־כָּל־עֵמֶל לְבַז מִלְּקוּחַ?
נִשְׁכַּחְנוּ, וַנְּגִיל; רַב לָנוּ אִשְׂרָאֵל;
כִּי לֹא כָל־אֲנָשֵׁי שֵׁם הֵם אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל

(א) כּוֹצְאֵי הַכֶּסֶף אֲשֶׁר בְּמַדְיָת פּוֹטוֹזִי בְּאַרְץ פִּירֹז הוֹרְגִים אוֹ מִשְׁעַמְמִים,

ע"י הָאֲדָוִים הָעוֹלִים מֵהֶם, אֶת רֹב־הַפּוֹעֵלִים הָעוֹבְדִים בָּהֶם.

ויען הכרוז: אתיכם כתו, ויהי
התיבו מקבות, חרב תחגורו:
עמדו לימין שרים צדק ישפטו,
ובחוצות עריכם סבו ושמרו:
חרב שלום, אנשי חמס הסמת,
חגרו, לא חרב שד, קשת מלחמת,
קול שופר מלחמה אפס לנצח,
לא-עוד גוי על רעהו יתקוממו:
לא תחשך שמש מקיטור יום רצח,
ופני עמק גדול לא יתאדמו:
לא עוד ישלח רועה צאנו לטבח,
לשאת על רשעתו הלל ושבח.
רב-לך צאן ההרנה נחלה נשברת!
לחרם ולאבדן לא-עוד תהיינה:
לא תטבחנה עוד בין אש בועת
לא תטבחנה עוד, צאני אתנה.
צאני, אמר שדי, צאני כל-גבר:
לא יהיה בגבולך עוד שד ושבר,
או הרועים אותם, משחיתי עדר,
ילבשון צמר, ובריאה יזבחו,
עורם יפשיטו, יאכלון הפדר,
ולתפארתם לקראת אריה ישלחו:
אשיבה אל חיקם כאשר פעלו
אושיעה את-צאני ער-כה אמללו

רֹדֵי בָאֵף גּוֹיִם! חֲרָדוּ וְחִתּוּ:
צֹאנֵי צֹאן מִרְעִיתִי! שִׁישׁוּ וּגִילוּ.
חֲרִבּוֹתֵיכֶם כֹּל־אֲנִשִּׁיחַדֵּל פָּתוּ.
לִמַּח, כִּידוֹן, מִגֵּן, צִנָּה הַפִּילוּ.
לֹא־עוֹד יֵעוֹף הַחֶץ, וּבִתּוֹךְ הַקֶּשֶׁת
לְבַטָּח עֹכְבֵישׁ יִפְרוֹשׁ הַרְשֵׁת.
כֹּל־הַגּוֹיִם אִז שָׂרוּ וַיִּרְגְּנוּ:

בְּרוּךְ שׁוֹפֵט הַצַּדִּיק גּוֹדֵר פְּרִץ!
אֵין פְּרִץ אֵין יוֹצֵאת בְּרַחֲבוֹתֵינוּ,
יִשְׁלִיֹו הָעָרִים, תִּשְׁקוּט הָאָרֶץ.
וְצִבָּא מְרוֹם יֹאמֵר: אֲשֶׁרִי בְּנִיד!
אֵין קָדוֹשׁ כְּאֲדֹנִי, כִּי אֵין בִּלְתֵךְ.
אֵךְ בְּדַמְמָה דָקָה אֵלֶף וְאֵלֶף,
נִלְאַתִּי מִסְּפָרָם, מֵרָה יִלְלוּ;
וּכְרַדַּת יוֹם סַגְרִיר דֶּלֶף עַל־דֶּלֶף,
עֵינֵי הַיְדוֹנִים דִּמְעָה יִזְלוּ.
כִּי עוֹל מִשְׁפֵּט אֵל אֹולִי יֹאמְרוּ:
הַקֶּשֶׁתִּי וְאֲשַׁמַּע, לֹא כֵן דִּבְרוּ.
לֹא כֵן: אֵין פּוֹצֵחַ פֶּה וּמִצְפָּצֵף נִגְד
מִשְׁפֵּט שׁוֹפֵט צָדִיק מוֹאֵס הַרְשָׁע:
לֹא־עוֹד יִלֹּן עֲלֵיו הַבּוֹגֵד בְּגַד:
יִדַע רִשְׁעוֹ, אֵף לֹא יוֹחִיל לִישַׁע:
רִיב וְתִלּוּנָה אֵין שְׂמָה; וּלְבַבְמוֹ
הַיּוֹדֵעַ וְעַד עַל־רֵב רִשְׁעָמוּ.

אך לזאת יבכיון, זאת תכאיבמו.
לפתוח פה לפני כל־אנשי־חלד,
ולהגיד בלשונם את־גלול־ימו
הַנְּעֻלְמִים מאז מִשָּׁב מִלָּד.
על־ההרים ישאו בכיה ונהי,
לאמר: חרפת עולם מדוע נהי?
תְּחֹל, תְּחֹל (יִצְעָקוּ) על־ראשנו
מכת שופט צדיק; כלתי נודיע
כל־תועבות פְּעֻלָּנוּ, בשפתינו!
מי לא ידע צד־ךָ, שוכן רקיע?
ישר דיניך למה זה נעידה?
את־חטאתינו למה זה נגידה?
או הַגִּידֶם אתה, זוכר כל פֶּעַל;
אתה הַגִּד אותם אל כל־בניך:
וּלְדַרְאוֹן, חרפת עולם וְנִעַל,
למה נהיָה היום לפני כסאך?
מִה־נִצְטַדֵּק? מִה־נִּגִּיד? מִה־נִּזְכִּיר?
אל־עֵין כל־הָאָדָם למה נחפירה?
מִה־נֹאמֵר, מה נגידה ונמללה,
בִּלְגִּיהָיָה לְקַלְלָה אל כל־הַגֹּבֵר?
אוּיָה! רשעה כי הַתְּעַלֵּם פִּלְלָה,
איך תִּתְגַּל נבלותה אַחַר הַקִּבְרָה?
איך תחת אנשי־שם היונו אָמַשׁ
בוֹ וקללה נהיָה אל־עֵין הַשֶּׁמֶשׁ?

הוי גלגלי מרום, חדרו ורגזו;
שמים ומאורות התו וחילו;
כימה וכסיל, חדרי תימן יחפזו;
עמדו במרוצתכם, ספרו הילילו;
תפול על-החמה, תפול אימתה,
שק ואפר תתכס, ותחי עיפתה.
הולי וגחי את תבל מתחת,
ובזלעפה ורטט התגעשי.
עד-אן תשקוטי על שוכה ונחת?
מוט התמוטטי ברעדה ורעשי.
הריך, גבעותיך תתמוגגנה,
ובנקרות צוריהם חיות תשאגנה.
אויה! בככי יגון צוחו וצעקו,
בחורים ובתולות זקן ונער;
קוננו ביללה, חדרו ונאקו,
וברוב הבעתה יסמר כל-שער;
כי הנה עוד מצער שד אין כמהו;
ישוב . . . ישוב עולם תהו ובהו.
אויה עולם הפוך! לא נכר שוע
לפני חלכה זו חשב טיט רפש;
מול נדכאיו ישתחו איש אזרוע
יקודו לצעירים כלדמי נפש
ישח מלך עריץ אף יכרע ברך
אל-עם בכה אתמול מעבדות פרך.

נִכְבֵּד עַל־חִכְמַת־שׂוֹא, עַל־דַּעַת הַבַּל,
וּבְכָל הָעַם הִפְתִּי מִתְעַתֵּעַ,
עַל כְּתָף הָעֵרִים מִכְּבִיד הַסִּבְל,
עֵינַי כָּל־הַמַּעֲיָן, כָּל־הַיּוֹדֵעַ,
אוֹיֵה! רַבַּת יִסְבֵּל חֲרָפָה וְלַחֲץ,
בְּמִשׁוֹל כָּל־יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ בְּבִנְיָ־שַׁחֲץ.
כַּכָּה יִתְפַּלְאוּן, כַּכָּה יִשְׁמוּ,
כַּכָּה עֵינַי חֲטָאִים מִפְּעַם תִּכָּה.
פְּתָאוּם קוֹל מִמְרוֹם שִׁמְעַתִּי: דְּמוּ:
הַמּוֹן חוֹטָא, לֹא תִגִּיד חֲטָאתֶיךָ.
רַגַע אֶחָד עֵינַיִם תִּפְקַחְנָה,
עֲשִׂתוֹנוֹת לֵב אֶל־כָּל־לֵב תִּפְתַּחְנָה.
מִסּוּדָה תִּרְמִית פְּתָאוּם נִקְרַע, וּבִפְתָע
לְלִבֵּךְ יִרְאֶה־אִישׁ לֹא לְעֵינַיִם.
לֹא־עוֹד רָשָׁע עָרוֹם עִם עוֹר יִתַּע,
יִשָּׂא אֶת־כְּלִיֹּתָיו אִישׁ עַל־כַּפָּיִם.
סִתֵּר לִבֵּךְ יִתְגַּל, תִּתְגַּל מַחֲשַׁבְתְּךָ
רַע, יוֹעֵץ, מוֹרָה, וּבַחִיק שִׁכְבֵּת.
הוֹמֵר כָּל־שֵׁם, תִּצַּל אוֹזְן שִׁמְעַת.
עוֹקֵב הָאֵחַ נִקְרָא, אוֹרֵב הָרַע;
מִשְׁכִּיל נִהַפֵּךְ מִכָּל, פְּתִי רַב־דַּעַת;
פוֹשַׁע הַחֲסִיד, מוֹסִיף גּוֹרֵעַ
סוֹבֵא זוֹלָל קְדוּשָׁה, גִּבּוֹר הַשׁוֹעַ;
עֲנוֹת־אִישׁ גִּבּוֹר לֵב, הַצַּדִּיק רוֹעַ.

הדר כבוד והוד אל-טיט ורפש,
וברכה לקללה רַנַע הוֹמְרוֹ.
יצעק־איש על־אָחיו אַרְבַּ לנפש,
העם על־הכהן מר יתמרמוֹ.
יוֹאֵר מתעה רעהו ויִשְׁקֹץ,
וַתְּהוֹם כַּל־הָאָרֶץ וְאִיקֹץ.

מתחלה כאשר היה בדעתי להמשיך הטלאכה הרבה יותר, כתבתי הבתים
האלה אחר בית ק"ד:

ככה יתפלאון, ככה ישמו,

ככה עין חטאים מִבַּעַם תִּכֶּה
פתאום קול ממרום שמעתי: דמו;
המון חוטא, ראיתי דמעתך.
לא יפלא דבר מֵאֵל אֲבִיךָ:
דָם, כַּל־חַטָּאת לֹא־יִשְׁמַע עַל־פִּיךָ.
אשיב אל חיק אדם כגמול יִדְהוּ,
בל יגיד חטאתיו; כי חנון אני.
רק חוטא בַּמִּסְתָּר, מִתְּעָה רעהו,
וַיִּשְׁכַּח אֵל, וַיֹּאמֶר אֵין לִאֲנִי;
חסיד בארץ, באלהים פושע;
הוא יִשְׁבַּע חרפתו, הוא יוֹדַע.
דָּבָר; וכשור לְטִבָּח, וכמו עגל
קוֹדֵר יבא ושחוח וּשְׁפַל בֶּרֶךְ,
ככה מִמְצַפּוֹנֵימוּ יִשְׂאוּ רגל
רבואות נכבדים וגדולי עֶרֶךְ.

ישמו ראייהם, ומאד יהמיו:
גם אתה? גם אתה? איך? איך? יבעיו.
והם לאט לאט ירימו צעד,
כי קל מהם החמט ירוץ ארח.
צבא מצבאותם ברתת ורעד
נגש אל המשפט אחר רב־טרח
ויפתח האחד את פיו, וכרגע
נפל ויאלם כמדכה נגע.
ובשבת אכזרי אז יהדפוהו
כל מלאכים רעים. קומה וצַעֲדָה,
קום, איש קדוש! יאמרו, אף יִכּוּהוּ;
קומה, ממה יראת טַרְקִימָדָה
המקנא לאלהיו, איש לא שככה
קנאתו לאלהים, יפחד? איככה?
יִכּוּהוּ, יהדפוהו, אך להבל;
לא יקום, לא ילך. אז חיש הפכו
ידיו שדים אחר גבו, ובחבל
ידיו אָסְרוּ, ובחֲזָקָה משכו
בחבל, ויִרְמוּהוּ; עד הגיע
האיש נכח כסא בורא רקיע.

לא כתבתי יותר.

מ"ו

לרחל מארפורגא כהנתנה לאיש נדריה לאשה (*)

ארר תק"עט

רַבִּים אֲשֶׁר אֵתָהּ הָאֵהָבָה קָרָאָה,
חַיֵּשׁ נִקְבְּצוּ כָּלֶם יַחְדּוֹ סְבִיבוֹתֶיהָ.
וּתְעֵנָה: " מִי־זֹאת הַבַּת אֲשֶׁר יִרְאֶה
" מְבֹוא בְּצַבֹּאוֹתַי, מַחֲשָׁקִים נִחְבְּאָה?

" רַבָּה קִדְשָׁתָה הַרְבֵּה מְאֹד נִפְלְאָה:
" עַד־אֵן כָּלִמְתִּי אֲרָאָה וְאֵת־מַהֲמָה?
" כָּל־דְּרָכַי קִשְׁתִּי הִבֵּה יָדוֹ אֵלַיָּה.
" אֶל־תַּחֲמְלוּ אֶל־חַץ: לְאֵהָבָה חֲטָאָה."

פְּתָאוּס לְמַטְרָה הֵיית לְכָל־הַחִיל,
שֶׁלַח לְעַמְתְּךָ אִזּוֹ יַעֲקֹב אִישׁ חִיל,
וּתְחַשְׁבֵי יָפוֹ, וַיַּחֲשֹׁב יָפִיךָ.

קָמוּ בְּנֵי בֵיתְךָ כָּלֶם וְהִרְחִיקוּהוּ.
הָאֵל אֲשֶׁר יִרְאֵת צְנָה, וְהַגִּישׁוּהוּ;
כִּי גַם־שָׁבִי גְבוּר יִקַּח, וְלֹא שָׁבִיךָ.

(*) נדפס בכוכבי יצחק, X, עמוד 13

מ"ז

וזאת אשר שרה רחל עזמה
על חתונתה (*)

תודה לאל נֹרָא,

לא-עוד אֶהִיָּה שׁוֹמֶמֶת:

אֲשֶׁלֶךְ אֶת-כָּל-מוֹרָא,

לא-עוד אֶהִיָּה רוֹמֶמֶת.

בְּחֹר יִפֶּה עֵינַיִם

יֶהְיֶה פֶּאֶר רֵאשִׁי:

נָתַן אֲדוֹן שָׁמַיִם

שָׂאֲהֶבָה נַפְשִׁי.

בְּרַךְ יוֹם שִׁמְחַתְנֹנוּ,

הַגִּיָּה אֶת חֲשַׁכְנוּ:

חֵישׁ נָא קֶץ הַיָּמִין.

כּוֹנֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,

אֲזוּ נִשִּׁיר שִׁיר חֲדָשׁ:

הוֹשִׁיעָה לוֹ יָמִין.

(*) גרמס בכוכבי יצחק י', עמוד 13

מ"ט

אקדמות מלין

שרב"חל לשחב"דל שלם

(י"ב סיון תק"ה)

אקדמות מלין ושריות שותא

אזולא שקילנא הורמן ורשותא

בקושטא ידענא דלא חזי לי למכתב לך אנרתא

בחר דלית אנתה מותיב לי תיובתא

גלית דעתך דלית לך במלי רעותא

גירא בעיניה דשטנא דאזעיר בך זריזותא

דלית את מהשכח נייחא בפתגמי חכמתא

דבעיין סינוקא וליעותא

הכדין אמינא אשתעי בהודך במאי דאית לך ביה צבותא

הלא דא היא רחימתך בחירתא

ולאו הכי הוא דדא היא בת זוגך רחימתא

ולא תעדי מלבך עד זבילא בתרייתא?

זמנא דנה אגחנא עמך קרבא ומצותא

זיוך ישתנון עליך באימתא רבתא

חכיבי כען איתער משנתא אריכתא

חזי בישן שגיאן דנפקן מהאי דעתא

טר פתגמי בלבך ואכתכי בהו בכל שעתא

טעותא דד תמשכינך למיכפר באורייתא

יציבא מלתא (אמרת) דכלא בגזרתא

ית כל דיעבד אנשא גזר אלהא בקדמיתא

כען לית דתא בעלמא דלא תהוא בה אלהיותא

כל קבל די כלהן הקים יתהון אלהא ברעותא

שלימתא

לא אימא דכל דתא ודתא תהוא טבתא

לאו הכי דהא יכיל אלהא למגזר מלתא דאיהי

לעיני בר נש בישתא

מימר ברם אמינא דאית אלהיות בכל דתא ודתא

מן בגלל די כלהן כמצבייה די אלהא הוה להו

מלכותא

נפקא מינה די כל נימוסא וכל הימנותא

נגד ונפק מן קדמוהי ולית ביניהון אבדלתא

סגדון לשמשא ולסיהרא פקיד אלהא לחדא מדינתא

סברון דלית בר אלהא חד אמר לאומה חורנייתא

עבדון אלהא עלאה ואוף צלמא ודמותא

ענה מלכא ואמר לעממי כותא

פקודוהי כלהון נטרין ומאי בינייהו ובין אומה חביבתא

פתגמוהי מדברנא דכלהון ומאי בין קושטא

ובדותא?

צדוקיא ופרישיא חלקין באגרא דבתר מותא

צליבא בר אלהא אמרין נצריא ויהודיא אמרין

דאיהו בר אתא

קבירו כלהון מפומיה דאלה חיא ומאן הוא דיסבר

שלותא?

קושטא ברם חד לחודיה איהו ושאר מלה כדבה

ושחיתה

רעיוני לבכך יאמרו על כל אומה משבשתא

רוח אלהין קדישין אטעי יתה

ישפר ברם קדמי למשאל שאלתא

ישאלנא אמאי לא אפשר דתהוא אוף הימנותא

טעותא

תתקל מלי במאזניא די חכמתא וביונתא

תימין דכל מלי אינון על חבתי יגר שהדותא

תריאשתא יום תרוסר לירחא תליתאי בשנת בק"לב לאלכסנדר

אחוך שמואיל דויד

נִי

לדרשן

תק"ף

עת על מכאוב אהב נעים כְּאַבְתִּי.
ובמסתרים תבכה נפשי, ותֹאמֶר:
מי עוד בלשון זהב יביע אמר?
מי יַעַשׂ מטעמים כאשר אהבתי?

קוֹלָךְ אֵז, יוֹסֵף אָבִי, הַקְּשַׁבְתִּי.
הַמְּתוֹק מִכֹּל-צוּף וּדְבַשׁ הַתֶּמֶר.
לֶחֶם שָׁמַיִם הַנִּמְדָּד בְּעֶמֶר
אוֹלֵי כֶּבֶד יִמְתַּק, חֶשֶׁב חֲשַׁבְתִּי.

הִנֵּה בִמְעַט מַלְיִם מְלִיךָ רִבּוֹ.
יִחְקוּ עַד-עוֹלָם בִּלְבַב הַיֶּלֶד;
כִּי בִנְתִיבוֹת בִּינָה פִּרְצָתָּ פֶרֶץ.

לִנְתִיבוֹת אֱלֹהִים מִיִּיתֵן יִסְבּוּ
כִּלְמוֹכִיחֵי עַמּוֹ; וְאֱלֹהֵי הַלֵּד
חֲרַפְתָּ עַמּוֹ יִסִּיר מֵעַל הָאָרֶץ!

נ"א

תינוק כותב לאביו ולאמו ביום מילת בן אחותו

תק"פא

התאורי חדוה, כי מה תיראי ?

אמי, ביום ששון עליו ושישי

היום פרי פְּרִיךָ בחיק תשאי

לראות באור חיים אותו תגישי

אבי, עליו, אברם! כי על ברכיך

יבא בחיק אברם זרע זרעך

אבות מאשרים גילו ושמחו

ברכת לבני קחו

תראו לנכדיכם בני יצמחו

נ"ב

תרנום

תק"פב

מְאֹר גְדוֹל עַת מְקַדִּים זֶרֶחַ
מֵרַכְבוֹ אֲרַגְמָן אֹרֵה יִבְקִיעַ;
אִז יֵאֲסֹפוּ נִגְהַם כָּל חֵיל רִקִּיעַ,
כִּימָה וּכְסִיל תִּקְדֹּר, יַחְפִּיר יֶרֶחַ.

הַשּׁוֹשְׁנִים בְּגֶן יִפְיְצוּ רוּחַ
עַת הָאֲבִיב, עַת הַזְּמִיר הִגִּיעַ;
פֶּתְאוּם קוֹלוֹ רוּחַ תִּימָן יִשְׁמִיעַ,
מְצִיץ וּפְרַח תִּפְאָרְתֶּם לְקַח.

מֵהֶנְחַמְד מֵרֵאֵהִים רַגַע יִנוּחַ!
הִנֵּה יִזְעַף יֶרֶחַ, גָּלְיוֹ הַגְּבֵהַ,
אִם פֶּתַע מִצְפוֹן יִנְשׁוּב הַרוּחַ.

אִם תִּתְהַפֵּךְ תְּבַל רַגַע וְרַגַע,
צֵא נָא עִתָּה וּבִטַח עַל טוֹבוֹתֶיהָ,
כָּל נֹצֵר יִשְׁנֶה, אִין בְּטַחָה מִפְּנֵעַ.

SEVERINI BOËTII
DE CONSOLATIONE PHILOSOPHIAE
LIBRI SECUNDI

CARMEN TERTIUM

Cum polo Phoebus roseis quadrigis
Lucem spargere coeperit,
Pallet albentes hebetata vultus
Flammis stella prementibus.
Cum nemus flatu zephiri tepentis
Vernis irrubuit rosis,
Spiret insanum nebulosus auster
Jam spinis abeat decus.
Saepe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus,
Saepe ferventes aquilo procellas
Verso concitat aequore.
Rara si constat sua forma mundo,
Si tantas variat vices;
Crede fortunis hominum caducis,
Bonis crede fugacibus.
Constat aeterna, positumque lege est,
Ut constet genitum nihil.

נ"ג

סבות הטעות (*)

תק"פג

בִּינָה וְתוֹשִׁיָה, שְׁכַל וְדַעַת.

מִתַּת אֱלֹהִים הִנֵּה,

וּלְתוֹעֲלוֹתֵיהֶן אֵין קִיץ וְחֶקֶר.

אֵיכָה תְלוּנֹת עִם אֲזוּנֵי שְׁמַעַת

יוֹם יוֹם, וְלֹא תִרְפִּינָה:

" יִתְעָה בְּשִׁכְלוֹ אִישׁ, וְשׂוֹא וְשֹׁקֵר

" יִמָּצֵא בְּמַחְקָרוֹ: עַל־כֵּן נִפְלְגוּ

" תָּמִיד מִבְּקִשֵׁי דַעַת, אֶף יִשְׁאָגוּ

" אִישׁ אִישׁ עָלֵי רֵעֵהוּ? "

רַב! דַּבְּרֵי סָרָה; רַב־לָכֶם, דַּמוּ!

לָרִיב בְּמִתְת־אֵל עַד־אֵן תִּצְאוּ?

מִכָּל חֶסְדֵּיּוֹ בִּינַת לֵב יִקְרָה.

לְחֹשֶׁף אֶמֶת בָּהּ חֲרוּצִים יִרְמוּ.

אֶף אִישׁ בְּלֵב עֲצָל וּבְגִבַּת רוּחַ

יִחַל חֶקֶר עַל תוֹשִׁיָה נִסְתָּרָה.

וּבְלֵב חֲקִירָתוֹ יִישֵׁן יָנוּחַ.

בַּל הָעֵמֶק יִגַּע;

אוֹ אִם בְּדַרְךְ רֵאשׁוּנִים לָלֶכֶת,

אוֹ לְהִלֵּךְ מִנְּגַד, יִשְׁבַּע.

יִרְדֹּף חֲדָשׁוֹת; אוֹ עַל־כֵּס מִמְּלַכֶּת

יִחְשַׁב אֲשֶׁר הוֹקֵם, וּבֹאֵחַ וְרַע

יִמָּאֵם לְהוֹעֵץ — עַל־מִי יִלּוֹן

אִם לֹא יִהְיֶה נִמְלֹט מִכְּשָׁלוֹן?

(*) נדפס בהכרמל א' עמוד 29 (1860).

Padre del ciel! Poichè il fer morbo rio,
Che fissi al fango ambo teneami i lumi,
Vuol pur di tua bontà riapirmi i fiumi
Che scorrøn latte in su le vie di Dio;
E poi che a te rivolto, non restio
Alla pietà, con cui degni e costumi
Percotendo salvar, color cu' i fumi
Di falso Ben, fecer por Dio in obbligo;
E poi che alfin mi ve' dolente e tristo
Rotto il corpo, il cor punto, andar per rivi,
Che scorrøn sangue in su le vie di morte:
Fa ver, che più ti cal, Re grande e forte,
Che 'l perder mille, il far d'un solo acquisto:
Accogli, e segna: « A me tornasti? Vivi. »

נ"ד

בחלותי (*)

תק"פד

אשרי אדון עולם, גבר תוכיח.
תבחר תקרב ותיסר ירך.
גם מתמול גם משלשום " עבדך
נצרה ולא ידח " שפכתי שיח.
אוי מעדה כמעט רגלי; אריח
שלות שכחי אל, כמעט ארפק
אז מלאכי עברה, להט חרבך
לבעית לבהל חיתי תשליח.
פתח שאול תחתית פתאום קרבתני,
מיום ליום הלך ודל; יבכוני
רעי, ואנכי דרכי חשבתי
ואזעקה " אשוב " ויחדל רעם;
ויתמהו רואים אנוש דמוני —
אך טוב אלהים יום רצון, יום זעם.

(*) Questo Sonetto fu scritto dopo del precedente, e a quanto sembra è un versione assai libera di quello.

A ventiquattr'anni il mio venerato genitore S. D. L. era stato colto da gravissima malattia. Sintomi letali avevano indotto il medico ad avvertire del pericolo d'una prossima fine: Badate bene, avea detto, che alla metà della notte probabilmente ei muore. Il suo discepolo S. V. Zelman che non si staccava mai dal suo letto, ode in sull'albeggiare il maestro chiamarlo e dirgli: prendete un foglio e scrivete quello che vi detterò. Lo Zelman dubita che deliri, nondimeno obbedisce e il maestro gli detta il sonetto surriferito. Comparso il medico la mattina, letto il foglio e trovato l'infermo fuor di pericolo, esclamò: *Hæc mutatio dexteræ Excelsi*. La singolare storia di questo sonetto ispirò l'altro seguente

NOTA DELL'EDITORE

A S. V. ZELMAN

DISCEPOLO ED AMICO DI S. D. LUZZATTO

Nell'angosciosa coltrice, bagnata

Del non suo pianto, (chè, sereno il ciglio,

Gli ultimi rai bevea di sua giornata)

D'Israello spegneasi il chiaro figlio.

Già già l'esiziale ora segnata

Scoccava; e muti, nel feral periglio,

Congiunti e amici, con lena affannata,

A medic'arte invan chiedean consiglio.

Ma l'adorata voce anco una volta,

Alunno fido, te chiamò; l'udivi,

Esterrefatto, comandarti: Scrivi! —

Divin prodigio! In versi ornata e colta

La parola sonò del gran riscatto,

E l'avel che s'apria, si chiuse a un tratto!

ג"ה

לאב

הנותן ספרו מנחה
לבתו אשר מתה

תק"פ

בתי, ראש שמחתי, כי בכך ראיתי
ששון חדוה, פתח תקוה בארץ:
חנך, דעתך, צדקך יום יום נסיתי,
ואמר: בל-אמוט, ביתי בית פרץ.

הה! כי נפתה לבי, ושוא קויתי:
הן עוד היום גדול, ויבא קרץ,
אברתי, אוי! כוס החמה מציתי
ותכה שיבתי פרץ על-פרץ.

לראות שלות עולם ויקר תפארת
עלית נפש זכה: משם עיניך
שיתי לתשורת אב ירד בכבי.

מנחת זכרון היא, דור דור מזכרת
כי אבל כבד זה אל-מפיריך;
ותהי נחמתי בזכר זכרכי.

נ"ו

חתימת ספר עמקי שפה

(הנקרא בראשונה ס' המבריל, ונדפס בככורי העתים (*)) בלא

הקדמה וכלא שער הספר)

תק"פה

אֶל־עַם עֲמָקֵי שְׁפָה אַתָּה שְׁלוּחַ.
דוֹלָה מִמְּעַמָּקִים שְׁפָה נִשְׁכַּחַת;
אוּלֵי אֲזַנָּם יִטּוּ מוֹסֵר לְקַחַת,
בְּפִגְרֵי הַמּוֹבֵס לְפַחַת רוּחַ.

יֵא, בֶּן יָקִיר, בְּשָׂדֵי תִבֵּל לְשׁוּחַ:
בוֹזִים רַבִּים תִּמְצָא, בוֹזֵי תַכַּחַת;
וַיִּבְהַלֶּךְ פֶּתְאוֹס פָּחַד וּפַחַת,
נַעַם מְלִיךָ כִּי תִשְׁפֹּךְ לְרוּחַ.

אֶךְ לֹא תִירָא תַחַת: אַחַד וּשְׁנָיִם
מֵעִיר, מִמִּשְׁפָּחָה, אֲזַנָּם, לְבָמוֹ
יִטּוּ אֵלֶיךָ, מִשְׁנֵה יָקִיצוּ.

יִרְאוּ, יִשְׁכִּילוּ יֶאֱזְרוּ מִתְנַיִם,
יוֹסִיפוּ עַל־לְקַחְךָ מִתֶּךָ לְקַחְמוֹ,
וּבְעַם עֲמָקֵי שְׁפָה אוֹרָה יִפְיִצוּ.

(*) בשנת תק"פה עמוד 166

נ"ז

(°) אל הלקח ארון האלהים

במות מורנו ורבנו

הרב אברהם אליעזר הלוי זצוק"ל

אשר עלה אל השמים

בעשתי עשר יום לחדש התשיעי

שנת

ויאמר ה' אל אברהם לך

לך מארצך לפ"ק

(תק"פ)

קינה

אֶעְצֹר מְרֵי שִׁיחִי,
בַּל אֶזְעָקָה חֲמָס;
עַד־אֵן לֵךְ מִרְמָס
קוֹלִי בְּמַר רוּחִי

הַתְּאַפְקוּ מֵעֵי:
בַּל־עֲזֹרְקִי תֹאכַל:
אוֹלֵי מִצּוֹא אוֹכַל
בְּבִכִי וּבְדַמְעֵי.

הַנְּעֵלָה אֶל־עַל!
תּוֹעִים בְּמַחֲשָׁבִים,
תְּמַאֵס יִלַּל בּוֹכִים,
עֲנוּתֶךָ תִּגְעַל.

עַד־אֵן בְּעֲצֻמוֹתֵי
עַל צוֹרְרֵי רִיקָם
מֹות! אֵהֵא אֶכְזֹר!
אֵהֵיָהּ, וְלֹא אֵשָׂא

רַבַּת בְּאֵשׁ יְגוֹן
הֵן בִּי חֲמַת תְּגִין
אֶקְרַע סְגוֹר לְבִי
פּוֹנָה לְרוּב תּוֹנָה

אֶמְנֵם בְּחִיר עֲלִיוֹן
כִּי צֹאנֶךָ תִּשׁוּשׁ
אוֹלֵי טְהַר־לִבְבִי!
גַּם־קוֹרְאֵי חֲסָדֶךָ

(°) גרפס בכבורי העתים תק"פ, דף 179; וגם בפני עצמה

Nell' infausta occasione
del passaggio da questa a miglior vita
dell' ornatissimo

ABRAM ELIEZER LEVI

RABBINO MAGGIORE DELLA COMUNITÀ ISRAELITICA
DI TRIESTE

TOLTO AI VIVENTI

NEL DI' XXI NOVEMBRE MDCCCXXV

ELEGIA

E sino a quando omai dolore atroce,
Che tante ange e martira alme fedeli
In muto cor sepolto fia, nè voce
Fia pur che s'alzi, e i torti tuoi disveli,
Spietata Morte? E niegherassi ognora
A mesti petti il sospirare ancora?

Ahi! che troppo si tacque, e troppo in seno
Rinchiuso il dardo incrudelisce e infiera.
Aprasi alfin la piaga, e il rio veneno
Escane in ampia vena orrida nera;
Vena di carmi nò, vena che allaghi
Di pianto i volti, e il dolor nostro appaghi.

È ver, Spirto beato (che ai beati
Seggi montando, noi lasciasti erranti),
Che modesta virtù, poco a Te grati
Renderà i nostri lai, e i nostri pianti:
Che onor terren non brami Tu, e non ami
Che di Te i rari pregi altri proclami.

מִצֹּתֶךָ רָמָה;
מִי זֶה גְבוּלוֹת שָׁם?
כִּי פֶס פֶּאֶר רֹאשׁם,
אִסְחָטָא וְאִם אִשְׁמָה.

אִישׁ הַחֹזֶקֶת בּוֹ
וְתַתְּנוּ מַחִיָּה;
הַנְּתַנָּה פְּרִיָּה,
דַּת יַחֲרַד לְבוֹ.

מִשְׁעֵן וּמִשְׁעֵנָה
עֲנֵי וְדַל, נַפְעֵם;
לְפָנַי עֲשִׂירֵי עָם,
רַעֲב וְגַם בְּשָׁנָה.

בְּזִכּוֹר תְּמוּל שְׁלִשׁוֹם
וַיַּעֲלוּ בָהֶם;
שׁוֹקֵד לְעִדְרֵיהֶם!
וּבִזְעוּתָהּ יָשׁוּם.

הַשְּׁקִיטָה רִיבּוֹת,
הַתְּחַרְרוֹת לְבָלוֹם;
מִי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם,
יִקַּד בְּבֵין לְבוֹת.

כּוֹשֵׁל בְּחַטָּאתָיו,
אֵת לוֹ בְּיוֹם שׁוֹבוֹ;
נִגְעוּ וּמִכְאוּבוֹ,
מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו?

תִּגְבּוֹל כְּבוֹד מִסְפָּד
אוֹלָם לְאַנְחַת לֵב
אִם צֹאנֶךָ נוֹהִים
מִיֶּדֶךָ לְךָ זֹאת

יִנְהָה וּמַר יִזְעַק
שָׁמְתוּ עָלַי כְּנוֹ
עֲתָה רוֹזַעַת אַף
פֶּן תַּעֲמוֹד מִלִּי

אָבִי, אֵהָא! אָבִי,
יִזְעַק בְּאַבְל מָר
כִּי אֵת לְמַלְיָץ לוֹ
כִּי בִלְתֶּךָ, יִירָא

יִבְכֶּה לְבָנִים אָב,

רָאָה בְּחֻכְמָתָם
הָא! כִּי מְנַהֵל פֶּס,
יָבִיט לְסוֹף דְּבַר,

יִלִּיל אֲשֶׁר רָאָה
בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו
יִדְאָג לְמִי יִפְנָה,
אִם רִיב וְאִם מְדוֹן

יֵאָבֵל וַיִּתְאוּנָן
רוֹזְעָה וְנוֹתֵן יָד
אֶל־מִי יִגְלֶה עוֹד
זִקּוֹ מִצּוֹא פְּדִיוֹן

È ver che austero un Tuo volere estremo
Fè de' più giusti onor nobil rifiuto;
Anima eccelsa, è ver: ma se diremo,
Che tutto, Te perdendo, abbiam perduto;
Se mal giù preme il cor gli affanni suoi,
Natura parla, nè vietar Tu il puoi.

Tacerà dunque quegli, che onorata
Dalle Tue cure occupazione avea;
Che per Te l'innocente addolorata
Prole sfamar, senz'arrossir, potea?
Che, Te perdendo, non sa ben se a lui
Giovar più debbano i sudori sui.

Tacerà l'indigente, che pietoso
Trovava in Te, nell'uopo suo, sostegno,
Indirizzo e patrocinio (generoso
Uffizio, che più val d'ampio sovvegno)?
Or lui, che Te perdè, fame minaccia,
Ed infamia e ripulse: e vuoi che taccia?

Tacerà il Genitor, che la diletta
Prole sa ben, come in pietà fioria,
Come in saper, come in virtù: diretta
Da così saggia norma e così pia?
Or di spiar nell'avvenir non resta,
E vede, o veder crede, e si funesta.

Tacerà quegli, che ne' dissapori
Spegner Ti vide l'atra infernal face:
A conjugali, ad amicali cori
La santa ridonar smarrita pace?
Che teme, morto Te, l'orrido aspetto
Mirar di nuovo di Megera e Aletto.

Tacerà il peccator, che nel delitto
Dopo aver tratti sozzamente gli anni,
Trovava alfin, di suo fallire afflitto,
Dolce conforto in Te de'suoi affanni?
Nè più sa a chi s'indirizzi, e chi gli addite
Il diritto sentier, che toglie a Dite.

דורש תעודת אל
על־דלתך דופק:
יאיר ענן ספק?
מרוה לְכֹר־שואל?

כל יועצי עדה.
האב והרועה:
לא מצאו מרעה.
ברתת וברעדה.

עתה הגם תגזור
כל שומעי שמעך?
האיר מאור נגהך.
לא ידעו מזור.

כי אותך גבור
ככפיר ורץ כצבי.
איה משיש לבי,
לב פושעים ישבור?

אוי! יום בכי וילל!
דלים אמללים?
כראות פני אלים,
ימשול ויתעולל?

אֶהיָה כמתלונן?
אַרשע לאל איום!
צועק לילדי יום,
הטוב והחונן.

יועק בתאנה
כי בין מבוכותיו
מיצה לפניו עוד
איה מקור חיים

יבכו קציני עם.
כי יועצם אבד.
הגם כאילים
הגם בים גדול

הכה דמי נתן:
יאלמו יחדו
צפון וגם תימן
היום בבוא שמשם

תורה במר תבכה
ראת בקנאת אל
מר יאבל מוסר:
ירעם בתוכחתו.

אזיה! באב אנוש!
במה ניחל עוד
איך זד ולא נבהל
מות, ובידיד יה

הם! הם! ועד מתי
אל־נא באש קנאה
ימרוד במשפטיו
כי לא יצוה רע

Tacerà il dotto, che d'ardua quistione
Nell'intricato laberinto assorto,
Sicuro a Te ricorse, e soluzione
N'ebber suoi dubbj, e ritrovossi in porto?
Dell'incerta ragion non sa la nebbia
Chi gli diradi, e a cui volgersi debbia.

Taceran gli Ottimati, al buon governo
Della comune nazionale intesi,
Ch'ebber ognor dal Tuo gran cor paterno
Pront'opra, sani avvisi, atti cortesi?
Che pel vasto Oceàn senza Te vanno,
Quasi senz'ago, e dove van non sanno.

Noi taceremo. — E taceranno poi
Il Trace, il Mauro, il Sárмата ed il Siro,
E cotant'altri, cui sovente i Tuoi
Oracoli infallibili instruiro?
E tacerà Israel, ch'il maggior Mastro
In Te perdette, e 'l suo più fulgid'astro?

Tacerà Religion, che sacrificio
Nulla a suo prò vide giammai costarti?
E tacerà Virtù, che contro al vizio
Di santo zelo, in pergamo infiammarti
Ti vide, e fulminar, e a mille a mille
Trar da' più duri cuor sincere stille?

Ahi dura, atroce, disperata sorte!
Ahi perdita amarissima! E potesti
Tanto far, tanto osar, barbara morte?
Nè 'l divo aspetto del sant'uom temesti?
Nè Dio temesti? Che alma a lui si cara
Rapisti, audace! Ahi duol, perdita amara!

Audace Ah! nò, si cessi; che anco il zelo
Empio si fa, quando si fa smodato.
Moderatore degli eventi il Cielo,
Accusiam Lui, quand'accusiamo il fato.
Nè da lui, ch'è del Ben fonte sovrana,
Decreto alcun, se non è Bene, emana.

נֶפֶשׁ מְטַהֵרָה! כִּי תַעֲטִי אוֹרְךָ.
נֹצֵחַ לְהַתְעַנֵּג. בְּטוֹב וּבִישׁוּעוֹת,
שׁוּרִי! רְאֵי מִשֶּׁם צֵאן אוֹבְדוֹת גּוֹעוֹת,
שִׁיחַךְ לְהוֹשִׁיעֵן שִׁפְכִי לֹאֵל צוֹרְךָ.

הִנֵּה בְּאֲזְנֵי קוֹל דּוֹכֵר לְעַמְתְּכֶם:
„הַתְנַחֲמוּ עִמִּי! בְּנֵי אֲשֶׁר אָהַב!
„חֲלַף עֲבֹדְתִי שִׁשּׁוֹן וְגִיל אֲשָׂאֵב:
„שִׁמְרוּ נְתִיבוֹתַי, שְׁלוֹם יְהִי לְכֶם.“

במצות פרנסי הקהל
שרל.

Ah! sì, sant'Alma, che lassù risiedi
Ove non misto al mal si gode il bene,
Che noi, deserte pecorelle, vedi
Immersi al Tuo partir in crude pene;
Tu dell'eterno Sole ammesso ai rai,
Benigno intercessor Tu ne sarai.

Sì, che dolce nel cor voce mi suona:
« Cari a me figli, il vostro duol temprate.
« M'amate, io v'amo. Giusto Ciel corona
« Or l'opre mie. Voi quei sentier calcate,
« Che in terra io v'additava. I favor suoi
« Giusto Ciel pioveravvi. — Pace a voi. »

In nome degli Spettabili Signori Capi della Comunità

S. O. K.

לכבוד הקיסר

תקפ"ט

יעיר על גוזליו נשר שמים
כביר עזוז רחמן יסף עלימו.
מי־זה יחריד קנו? עינו אלימו
מחץ, מפח, מרשת, משנים.
ככה לשלום בניו יפקח עינים
מלך אדיר, מלך חסיד, רועמו:
בנאות שלות השקט הוא ירביצמו.
ולד עינא שלום ימחץ מתנים.
בין מלכי ארץ פראניץ, יקררת אתה.
כי שנט מישור שנט מלכותך,
ומכון כסאך צדק שלום נתת.
תחיה, תקות עמים, את מלכי־צדק;
תחיה, עמוד תבל ומחוק בדק;
תחיה, ולדור דור כה יהיה זרעך.

Pietoso, e forte insiem, l'Angel di Giove
Vigil difende i figli suoi; chi 'l nido
Ne infesta? Chè da laccio, rete, dardo,
E crudo artiglio, il materno occhio il salva.
Così de' figli a pro, solerte veglia
Re grande e pio, de' popoli Pastore:
Tranquilla, a pace in sen, lor dona vita,
E l'irrequieto turbatore abbatte.
Tale augusto fra' Re brilli, Francesco;
Retto è tuo Scettro, e son Giustizia e Pace
Dell'amato tuo Trono il fondamento.
Vivi, Re giusto, o delle genti speme;
Vivi, del mondo salutar Colonna;
Vivi, e Te ognor la Tua Progenie adegui!

ביום פדותי בני בכורי

אב תקפ"ט

מקץ ירח ימים,
בדבר צור עולמים.

כחי ראשית אוני,
פרה אפרה היום,

העשר, הכבוד,
הכת, העצמה.
אדם הכל דמה,
כל-חי תזכור זכור,
זאת על-לוח לבו
יוצר ומכלכל כל;
החכם, היכול,
מבטחו, משנפו.

הן מידך הכל,
הזרע, השלום
בלעדיך מה איש?
את-ידיך תפתח,
אשרי אדם יכתב
וישו נכחו תמיד
יזכר כי-הוא הטוב,
ויהי שדי סלעו.

הרבץ ביאוריו,
הזיד ויסתולל.
פתאום, ותתעלל
בכעירו ובכוריו,
בבית בשרה,
לקרב לו לא-יסכן;
משחית הרחיק; על-כן
ובכור בני אפרה,
ההובאת לך היום,
ילד נפרדה לשמן;
ויהי תמיד עמך,
מכל-צרה פדיוס.
למשוש אבות גאה,
חסד וחסן ישא;
בחכמה יתנשא;
ובשוב ציון יראה.

גבה תנין גדול
חרף: מי אדון לי?
דכאת את-דרכו
ביאורו ובארצו,
הפלאות עם נבחר
כל-נגע כל-מדוה
דס-קדש בפתחי
כל-פטר רחם לך,
קהנא את-ברכתי
ברך ונאל ופרה
ויחי, ותהי עמו,
ובך תמצא נפשו
הילד הנפרדה
ילך גדל וטוב,
בתעודת אל ישכיל,
יצדק, יצדיק רבים.

(א) נדפס בכוכבי יצחק, XIII עמוד 14 ובספר מכתבי בני קדם, 179

ס'

שיר ידידות בלשון סורי (*)

ט"ו באב התק"פט

לזווגה דִּסְפֵּרָא מִיִּקְרָא

אֲבֵרְהֶם שְׁלוֹם

עם בתולתא הדירתא ושביחתא

רנא כהן

מאמרא

נרתמון ספּוֹתֵי חֲדָיֵאִית

קֵלָא חֲלִיא דְקוֹלְסָא

אֲבֵרְהֶם סְפֵּרָא מֵהוֹנָא

לֶךְ נְהוּא זֶמֶר לְשָׁנִי

תְּרִיצִין חֲבִיבֵי כֹל שְׁבִילֶיךָ

בְּרַחֲלֵת מְרִיא אֹרְחֶיךָ

בְּחֻכְמָתָא וּקוּשְׁתָּא צְבִינְךָ

וּקוּשְׁתָּא הֶנּוּן סוּעֲרֵנֶיךָ

מִכִּיכָא הִי רוּחֶךָ וּשְׁפִיא

לֹא מִשְׁתַּבְּחֶרֶת אֹו מִתְתַּרִים

שְׂרָרָא מְלִתְךָ וְעַם כֹּל אֲנָשׁ

(*) נדפס בספר יער אב שלום, פארוכה, שנת תר"טו.

שיר ידידות

כתוב בלשון סורי ומתורגם עברית

לחתונת הסופר היקר

אברהם שלום

עם הבתולה ההרורה והמהללה

רוזה כהן

שיר

ירחשו שפתי בחדוה

קולות תהלה נעימים

אברהם סופר משכיל

לך יזמר לשוני

ישרים ידידי כל דרכיך

ביראת ה' ארחותיך

בחכמה ואמת חפצך

ואמונה המה מעשיך

שפל וטהור רוחך

לא תתפאר או תתנאה

אמת דברך . ועם כל גבר

דְּלֹא טַכְנָא מִתְהַפֵּךְ אַנְתָּ
יּוֹלְפָנָא מִן דְּהַבָּא רַחֲמַת
וּחְכַמְתָּא מִן סַאמָא גַבִּיא
נַפְשֶׁךְ בְּנִמוּסָא נִקְפַת
צָדֵךְ סְטָנָא וּבַהֵת (°)
אוּרְחָא דְהִימְנוּתָא גַבִּית
מִן כָּל עוֹתָרָא וְקַנְיָנָא
מְרִיךְ דְרַחֲמַת לֵה רַחֲמֵךְ
מִן אִידוּהִי אַנְרֵךְ תִּקְבֵּל
הָא עֲלִימְתָא לְפַצְתֵךְ טִיב
דְתַתְפְּרִג אָף תְּתַבַּסֵּם
מִן טוּהֵמָה דְאֵהֲרוּן כְּהֵנָּא
בְּרַתָּא מְלִית טִיבוּתָא
שְׂבִיחָא הִי וְשְׂבִיחִין עַבְדֵיהּ
בְּסִימָא הִי וְשִׁמָּה בְּסִים
הוּי חֲדָא כְּה אָף לִוּוּ
אַבְרָהָם לְדָרִי דְרִין
וּנְסָגָא לְךָ מְנָה זִרְעָא
דְמְנָה תְּסַבַּע בּוֹסְמָא
אוּ בַר שְׁלָם שְׁלֵמֵךְ נֵאֲרַב
וּרְחַמְךָ דְהֵלִין כְּתַב אַחַב

זְעוּר מִלְפָּנָא

שְׁמוּאֵיל דְיוּד לּוּצְאָטוּ

(*) כִּי נִשְׂאָר נֶאֱמַר עִם עֵמוּ וְעִזּוֹכ אֵת אֲבִיו, אֲשֶׁר הִנְיָחוּ בִּילְדוּתוֹ כְּהוֹסֵר כָּל.

בלא ערמה תתהלך
תורה אֶהְבֶּת מוזהב
וחכמה מכסף נבחר
נפשך בתורה דְּבַקָּה
צָדָה לך השטן זִיבוֹשׁ
דרך אמונה בחרת
מכל עשר ורכוש
אדוניך אשר אהבת אֶהְבֶּךָ
מידיו שכרך תקח
הנה העלמה אשר הכין לגורלך
למען תשתעשע ותתענג
מִזְרַע אהרן הכהן
בת מְלֵאָה חן
נאוה היא ונאווים מעשיה
נעימה היא ושמה נעים
שִׂמְחָה בה אף עָלוֹז
אברהם לדור דורים
וירבה לך ממנה זרע
בו תשבע נעימות
בן שלום. יִשְׁגָּה שלומך
ואת ידריך אשר אלה כָּתַב אֶהְבֶּ .

צעיר המלמדים

שר"ל

ס"א

להגבהת ספר תורה מתרגם מלשון אישכנזית (*)

תק"צ

זאת התורה, העדות הנבחרת
חננו אל צורנו.
אתנו מדור דור הנה משמרת
אתנו כל ימינו.
התפאר בה, התנאה בה, שאה,
עמי, ולכל הראה.
קנינך היא, במחיר כבוד באתך;
במחיר רב הגיעתך.
הן בגללה כל הון יקר פורת
כל חמדת האדם.
כל טוב ורכוש וחפש בה מכרת,
שלום, כבוד ודם.

(א) נדפס בככורי העתים החדשים עמוד 44 ובאוצר נחמד א' 71.
אמר המוסדר: במכתב עתי "דער יודע" לשנת 1832 ס' י"ד עמוד ק"ה
נמצא שיר בלשון אישכנזית על ההגבהה, היינו על המנהג הקדמון מאד
באומתנו להגביה ס"ת בבית הכנסת להראות פני כתיבתו לצבור וכל
העם עונים וזאת התורה כידוע; ואמרתו קדמון מאד, יען לא בלבד
במסכת סופרים אך גם בירושלמי דמוטה מפרש הפסוק ארור אשר לא
יקים על החיוב להגביה ס"ת בצבור כמדובר בדבר נהוג מימי קדם, ואמר
ר' שמעון בן יקים (אולי טעות המעתיק בהחליפו שם אביו של ר' שמעון

O $\text{\textcircled{D}}$ E

del dottor

G. RIESSER

Diess ist die Thora, diess das Wort,
Das Gott uns hat gegeben,
Dass wir's bewahren fort und fort,
Und tragen's durch das Leben.

Weis' auf, Volk Juda, hoch sie auf,
Du darfst mit Stolz sie zeigen,
Sie ist gekauft um hohen Kauf,
Um hohen Kauf dein eigen.

Du gabst ja hin für dieses Gut
Was nur der Mensch besitzt;
Glück, Habe, Freiheit, Ehre, Blut
Hast du darum verspritzt.

הֵן זֶה נִסְנוּ — תּוֹרַת אֵל נָסִי,
מִשְׁגְּבֵי וּמְנוּסֵי —
נִסְנוּ זֶה: תַּחֲתֵי לְקָרֵב נַגְשָׁנוּ,
תַּחֲתֵי מוֹת פְּנֵשָׁנוּ.
אֶתָּה נִס זֶה, מִלְּבָנוּ רָם וְרֵב!
נִתַּתְּ לְאַבוֹתֵינוּ.
נַחֲנוּ כְשֶׁלְנוּ וְנִפּוֹל בְּקָרֵב,
אֶךְ הִנֵּה פֹה נִסְנוּ.
יוֹם נִפְלָנוּ נִס זֶה הִצַּלְנוּ לָנוּ,
וּבְחִיקָנוּ נִשְׁאָנוּ;
וּכְבַבַת עֵינַי, בֵּן אוֹתוֹ נִטְרָנוּ,
וּכְבֵּן יָחִיד שְׁמֵרָנוּ.
בְּסִבִּיבוֹתָיו הַגְּבוּרִים בְּתַקּוֹ;
רְבוּ, לֹא יִסְפְּרוּ,
וְשִׁרֵידי חָרֵב נִרְדְּפִים, לֹא פָקוּ,
בְּבִרְיָתָם לֹא שָׁקְרוּ.
אִז בְּשִׁבְלֹת, הִרְעָה בְּאֶתְנוּ;
בְּאֶתְנוּ, לֹא כִסְתָנוּ.
בְּאִשׁ, בְּמַיִם בָּאנוּ; וּבִידָנוּ
תִּמְכְּנוּ אֶת נִסְנוּ.

כמלת יקים שבפסוק) אומר זה החזן, ועיין על פסוק זה הרמ"בן בפירושו. ועתה אחרי כי ראשי המשוררים באומתנו העתיקו ללשון עברית השיר הספואר הזה אשר רוממות עשתנותיו יעוררו רגשת אהבתנו אל התורה התמימה, הלקנו וצור משגבנו ביום צרה, אמרתי להביא פה העתקותיהם, ואספיה אליהן העתקתי, הגם כי רוה היא לעומתן.

Diess ist das himmlische Panier,
Um das wir muthig stritten,
Und tausend Tode haben wir
Um diess Panier gelitten.

Gott, unser König, Gott der Macht,
Du gabst es unsren Ahnen:
Verloren haben wir die Schlacht,
Doch hier sind unsre Fahnen.

Wir trugen sie in unserm Fall
In den geheimsten Falten,
Wir haben sie wie Augesball,
Wie Kindeshaupt erhalten.

Die Kämpfer sanken um sie her,
An Menge nicht zu zählen:
Doch liess der Rest sich nimmermehr
Zu feigem Abfall quälen.

Es quoll Verderben rings hervor,
Wir schwammen durch die Fluthen,
Hoch hielten wir die Fahn' empor,
Aus Lawastromes Gluthen.

כִּמָּה בְּנֵס הָיָה חַיִּים נִצְרָרוּ
וּבְלֵהָב אִישׁ הוֹקְרוּ!
כִּמָּה עַת תִּפְשֶׁם בּוֹ עֲמוֹ דָּקְרוּ,
וּבְמוֹתֵם לֹא נִפְרְדוּ!
הַרִיק אוֹיֵב חֲרָבוֹ, דָּרַךְ קִשְׁתּוֹ,
לֹא נַח מִמְלַחֲמָתוֹ.
הַכֹּל הָיָה לְבוֹז; סֵפֶר הַצּוֹר
הוּא נִשְׁאָר, הוּא נֶצוֹר,
לִכֵּן נִתְפָּאֵר בּוֹ, לְכֹל נִרְאָהוּ,
כֹּל הָעַמִּים יִרְאוּ.
כִּי בּוֹ הוֹן רַב נִתְּנוּ וּנְקַנְהוּ,
בְּמַחִיר רַב לָנוּ הוּא.
נַח אוֹיֵב, כָּלָה שׂוֹד — אַךְ אִם עוֹד פָּעַם
יַעֲזֹר, וַיַּחֲדֵשׁ זַעַם;
הֵן אִזּוֹ יִדַּע צוֹרֵר כִּי אֶת נַסְנוּ
לֹא נִטּוֹשׁ כֹּל יְמִינוּ.

Wohl Mancher ward in sie gehüllt
Den Flammen übergeben,
Wohl Mancher liess auf diesem Schild
Durchbohrt sein tapfres Leben.

Der Feind schoss Pfeile, Feuer, Gift,
Im nie gestillten Streite,
Wir retteten die Gottesschrift,
Sonst Alles ward zur Beute.

Drum heben wir sie freudig auf,
Wir dürfen kühn sie zeigen,
Sie ist gekauft um hohen Kauf,
Um hohen Kauf uns eigen.

Die Kämpfe ruhn; doch würden sie
Je wieder uns erreichen,
Sie sollten' s finden, dass wir nie
Von unsern Fahnen weichen.

ס"ב (°)

לכבוד ידידי החכם השלם הרופא המובהק
מוה"ר ישראל גדליה קאזים

ביום שבתו על כסא ההוראה בעיר מנטובה
תחת אביו

החכם השלם הרופא המובהק

מוה"ר יעקב קאזים זצ"ל

תקצ"ד

יגון תמרור מספד:	רב לך עדת אל חי.
רב-לך עינך חגור (א)	בת-יעקב! על אב
צדק חסד חוגר?	רב-לך זעוק: איז
נגרו ויקפד.	איז? אהה כירפס.
צדקת עיר עליזה;	בכית, ובבכיתך
לקח פתאום ממך.	בכית לאב יקר
היה לדל תומך.	היה למשען לך.
חייך שקיץ בזה.	הוא לעזור די
היו כל-מענייך.	רק לך ואל טובך
צאן מרעיתו פקר;	ערבא חליפתו
לילה ביום שקר.	ביתה אמללים
אי חסיד? אי ענו?	איז? אהה כירפס!

(*) נדפס בכוכבי יצחק, טו, דף 12
(א) כלשון עיני נגרה (איכה ג' ט"ט).

אור יַעֲקֹב כָּבֵה	יִלִּיל יִכְבֶּה עַם־אֵל
הֵם! הֵם! שְׁמֹר מַחְסוֹם	אֶל־תִּסְף הַתְּאוּנָן.
יוֹצֵא חֲלָצֵיו שׁוֹר,	הַבֵּט אֶף הַתְּבוּנָן:
אֹר יַעֲקֹב כִּי בָא, (*)	קִם שֶׁבֶט יִשְׂרָאֵל.
הֵן נִחַלַת אֲבוֹת,	הַחֲכָמָה הַמְדַע.
צֶדֶק וִירָאת אֵל,	הַחֶסֶד, הַחֲמֵלָה,
בּו נִקְבְּצוּ כָלֵן	לְפָאֵר אֶף לַתְּהִלָּה:
הוּא אָב לְאֲבִיוֹנִים,	וּלְכָל־דְּלִים מוֹדַע.
לִכֵּן בְּיִשְׂרָאֵל	גִּירֵי עֲדָה שִׁמְחֵי:
שִׁישִׁי בְּמֹו רֹעֵף	יִנְהַג כְּצֶאֱן עַמּוֹ:
חַיֵּי תְהִלּוֹתָיו,	וּתְנִי כְבוֹד לְשִׁמּוֹ;
אִמְרֵי: יְחִי רֹעֵי	סִלְעֵי אֵן מִבְּטָחֵי.
קוֹמָה, עֲלֵה הַצֶּלַח	הַעֲדֵר לָךְ נִתָּן: (**)
הַצֶּלַח לְדוֹר וָדוֹר, (**)	רֹעֵה צֶאֱן קִדְשֵׁים:
בְּךָ עֲדֵרְךָ יַחֲדָה,	בְּחֹרִים וְיִשִּׁישֵׁים,
וּבְעֲדֵרְךָ תַּחֲדָה	לְעַד עַל־כֶּס אֵיתָן.
בֶּן־יַעֲקֹב, הַצֶּלַח,	אֶף מִמִּשְׁלַתְךָ תִּכּוֹן:
חֲדָשׁ כְּמִימִים	תִּפְאֶרֶת הָאֲבוֹת:
הַצֶּלַח, הִיָּה חוֹבֵשׁ	לְגִוִּיּוֹת וּלְבָבוֹת,
עַד שׁוֹב לְעַמּוֹ אֵל,	וּבְתוֹךְ בְּנֵיו יִשְׁכּוֹן.

(*) לשון שקיעה, כמו כי בא השמש, עיין הרא"כ בעל קומי אורי כי בא אורך (ישעיה ס' א')

(**) הצלה העדר, הוא פעל יוצא, כמו ההצליה ה' דרכו, הצלה לדור ודור הוא כמו ויהי איש מצליח, שהוא לכאירה פעל עוסד, ובאמת גם הוא יוצא, ונשמטה מלת דרך, ויהי איש מצליח דרכו. הצלה דרכך לדור ודור, כמו כי אז הצליח את דרכיך.

ס"ג

ביום מלאת לי שבע ושלשים שנה (*)

תק"צו

הכל ימי רוח חיי בארץ;
עד-אן יתעה לבי אחר ההכל?
ארבה כבוד ושם לקצות הארץ.
את-כלם ישא רוח, יקה הכל.

נער הייתי גם נקלה בארץ
מאסתי תעלולים שנאתי הכל;
רחקתי מעדנה. תענוגות ארץ.
לכסף לזהב אמרתי הכל.

עשיתי לי שם ותהלה בארץ.
נדרלתי: אז כמעט ביון ההכל
נפילתי, ואחמוד מחמדי ארץ.

הורני נא, את יום לדתי, כי הכל
ימי, כי חדל אני, גר בארץ.
כי הכל כל אדם, כי הכל הכל.

(*) נדפס בצפירת תפארה N. 2-3, ובספר מכתבי בני קדם, עמוד 143.

לידידי יוסף בן ברוך אלמנצי

תקצ"ז

ברוך אתה דודי
 לשפת גיא חזיון
 שכלה מדור דור
 הושבת אפריון
 קן עורה ובשרה
 לתת לה הריון
 אז היטיבה נגן
 ובכנור הגיון
 לגזיר אחיו יוסף
 תעתיר אל-אל עליון
 עליה מלעיגים
 יריק בוס בזיון
 ותהלתך אניד
 עורו אנשי רפיון
 האם העבריה
 מדלותה פדיון
 השוכבים. כי בן
 לא יוכל נקיון
 הן לנו מורשה
 ותהי הרב ציון?
 ולזקנת-אב ילעג
 אמנאפציון
 אף תבה עין ימין
 אם אשכחך ציון.

אמר לבנו ברוך
 נתן כבוד והוד
 אלמנה גלמודה
 ישבת על-עפר
 אחר בלה מו - - -
 השבת לה עדנה
 אז השמיעה קולה
 על-ינבל על-עשור
 וברכות למשפיר
 תבאתה לבלי די
 ולקדקד בוזי אם
 ישפך קלון ובוז
 לכן אודה שמך
 ולכל עברים אקרא
 שרתי בלשונות
 חישו המציאו לה
 שובו שובו בנים
 את-יולדתו בזה
 חלקה זבת חלב
 איכה נטוש אתה
 יאבד בו יקהת-אם
 ויעש גלוליו
 תדבק לשון לחך
 יבוש תיבש ידי

(*) נדפס בסוף ספר הגיון בכנור

ס"ה

תהלות השיר

ענין השיר הזה וסופי דלתותיו נתונים המה לי מאת

גבר עמיתי

תק"עח ותק"צח

- מהמתוק מני-שירי? מה עז מְזַמְּרִי?
בלתו תהיה תבל שמיר ושית.
בו יִרְצוּ אֵל אֵל זבחי הבית;
בו מִתְּוֹדָה ילכין חטאו בְּצִמְרִי.
- בו ישכח מר לבב כעס וּמְמָר.
בו רוּחַ לְיְמִינִי נִבְּעַת מִבֵּית;
בו ירום זך, ויהי הודו כְּזֵית;
בו ישחו רַעִים, סָגִים וְשֹׁמְרִי.
- בו יִרְכוּ עֵינַי, לא עוד ישחיתו;
בו יֵאֱמָר רַךְ לִבִּי, יגביה עֵינִי;
בו אנשי דעת צריהם יכריתו.
- בו ינעם אל שותיו שְׂכָר ויין.
בו זָכַר צָדִיק ימים לא ימיתו.
בו מִקְדָּם דָּבָר אֵב תוכל קִיץ.

ס"ו

לעוזב בחמה עיר מולדתו

תק"עו

תִּחְפְּנֶחֱסָ עִיר דְּמִים, קִרְיַת הַסֵּכֶל,
רֵאִיתִי כִּי רַק רִשַׁע בְּךָ תִּשְׁלִיטִי;
דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל יִסּוּף, וְצַדִּיקָה תִּכְלֵל,
רַק לְרִמְיָה שְׂרָבִיט זֶהָב תּוֹשִׁיטִי.

רֵאִיתִי כִּי מִרְמָס נִתֵּן הַשֵּׁכֶל,
וְלֹאִישׁ מִשְׁכִּיל עֵנֶף רַעַל תִּלְעִיטִי;
רֵאִיתִי כִּי דוֹרְיָהּ אֲנָשִׁי נִכְלֵל,
וְלִבֵּר כְּלִים רַקִּים אֶתְּ לֹא תִמְעִיטִי.

רֵאִיתִי חֲמָס קָם אֶל מַטֵּה רִשָּׁע;
עַל בֶּן תַּפּוּג תּוֹרָה וְתִמְרָר בְּכִי,
כִּי אֵין אֵלֶיהָ עוֹד מִקּוֹם תּוֹכְכִי.

רֵאִיתִי כִּי בְּנִיךָ אֲנָשִׁי־פֶשַׁע,
תַּחַת חֲטָה רֵאִיתִי יֵצֵא חֶחֶךְ;
רֵאִיתִי כִּי אֵין טוֹב כִּי אִם לְבִרוּחַ.

ס"ז

לכבוד החכם המופלא

מוה"ר יהודה הכהן רפאפורט נ"י

בשבתו על כסא הרבנות בעיר טרנופול

(כ"א כסלו תקצ"ח)

שְׁלַחְתִּי לָךְ סִפְרִי, עַל־כֵּן הוֹחַלְתִּי

לְכַתֵּב אֵלֶיךָ עַד תִּכְתֵּב אֵלָי:

הוֹחַלְתִּי מִשְׁפָּטְךָ עַל־מְדִי,

אִם קִשַּׁט אִם עָמַל הָרִיתִי חֲלִתִי.

אֶךְ לִשְׁמוּעָה כִּי בָאָה

יִפְתַּח פִּי פִתְאוּם,

חֲדוּחַ תִּשְׁלִיךְ מַחֲסוּם.

הָאֵחַ הָאֵחַ אֶקְרָאָה:

רַבַּת עַל־כֵּם מָשָׁה עַד־כֵּה יֵשְׁבוּ

מורִים חֲסְרֵי לֵב, מְקַדִּירֵי זֹהַר־

תּוֹרָה, בָּרָה בְּכוֹכְבֵים לְטַהַר;

עַד כִּפְתָאִים עוֹרִים עֲבָרִים נַחֲשָׁבוּ.

רַבַּת אֲנָשֵׁי צָפוֹן שֶׁקָר אֶהְבוּ,

פְּלִפּוּלֵי שׂוֹא, בְּעַל שֵׁם טוֹב, וְזֹהַר;

וַיִּרְבוּ לַמַּתְעִים מִתֵּן וּמַהַר,

וּמִתִּי חֲכָמָה מִתִּי רָעַב עֲזוּבוּ.

וַיַּחְמֹל עַל-עַמּוֹ יֵצֵר הָאָרֶץ ;
וַיִּקַּם אִישׁ גְּבוּר וּמְחֹזֵק בְּדָק .
לְעֶקֶר קוֹצֵי כְרָמוֹ וְאֶמֶת לְטַעַת .
וַיֹּאמֶר לְשִׁלְמוֹה : קוּם לָךְ אִישׁ דַּעַת ;
אֶתָּה כֹּהֵן לְעֵד , אֶתְּ מַלְפִי-צָדֵק ;
אֶתָּה תִרְעֶה עַמִּי , תִגְדֹּר כָּל-פְּרִיץ .

ד' תמוז תקצ"ט

מי זה לנו ישיב ימים יִשְׁבוּ
על כס משה רק ישרי-לב? לא זהר
חכמת-שוא תפארתם; ולתם ולטהר,
ענות-לב וקדשה, רמים נחשבו .
לא התגדל, לא השתָּרר אהבו ;
לא עשר, לא כבוד, מתן ומהר
אוו, לובש השק, יוצא מסהר
הלבישו כתנתם, כסאם עובו .
לא כן היום רבים: כבוד בארץ
כל ישעם, כל חפצם: לא חזק בדק,
וזרוע חסד, ואמונה לטעת .
איש לידידיו יארב: חכמת ודעת
יחשב גלות ערוה, אף סלף צדק:
שמחו בו! בטחו בו! זה יגדר-פרץ !!

ס"ח

למשורר שמו מאיר אשר ראה דמות פני
וכתב אלי כי פיו דומה לפי.

תק"צח

מאיר, כפי כן פיך
תאמר-ומי יתן ויצדק פיך!
ויהי! ודרך ארץ
תמאס לעולמים ותשליך ארץ.
מהחליק שים ירך על פיך;
כלבבך כן פיך.
תצער בזעם ארץ
תדוש באף גאים ורשעי ארץ.
אז מחמאות פיך
(כי מתקו מצוף נעימות פיך)
יהיו לכבוד לך בכל הארץ,
יהיו לרצון גם ליוצר ארץ.
אם תחזיק כושל בתורת פיך,
אם נשברי לבב יאמץ פיך,
תחמול ולא תבזה קטני ארץ,
תוכח במישרים לענוי ארץ;
אם חוטאים תשיב בנעם פיך,
אם זוללים תחכים ומהם פיך
יקר וטוב יוציא: "חזק בארץ".
יאמר אדון הארץ:
"דבר, ואנכי אהי עם פיך;
"מאיר, כפי תהיה, כפי כן פיך".

ס"ט

לידירי יהושע העשיל שור

בראש ספר בתולת בת יהודה (*)

ניסן תקצ"ט

יְהוֹשֻׁעַ! בְּתוֹלַת בַּת יְהוּדָה

אֲשֶׁר תִּכְלִים פְּנֵי חֲמָה בְּהוֹדָה

כְּתַבּוּהָ לְגוֹרְלָךְ שְׁחָקִים

וְהֵאֵל לָךְ בְּיוֹם רָצוֹן יַעֲרָה

וְהַחֲכֵמָה וְהַכְּבוֹד לְצַדִּיק

קְרֵאוּהָ וְהַחֲשֵׁק צְמֵדָה

לְמִי עֲלָמָה סִגְלַת הָעֲלָמוֹת

כְּלִיל יָפִי וְכַל-חֲמֵדָה חֲמוּדָה?

חֲבֻצֶלֶת בְּסוֹף צָפוֹן נְטוּעָה

וְיָרִיחוּ בְנֵי תִימָן כְּבוֹדָה

וְאֲזִנִּי שָׁמְעָה שָׁמְעָה וְשִׁבְחָה

וּמְהַלְלָה בְּלִי קֶצֶה וּמְדָה

לָךְ דוֹד יָאֲתָה וְלָךְ לְבַדִּיק

נְשִׂיא חֲכָמָה וְהַעֲמִיד בְּסוֹדָה

לָךְ בַּחֹר בַּחִיר אֲרָצֶךָ וּנְזֵרָה

לָךְ נְאוּהָ פֶּאֶר בָּנוֹת יְחִידָה

פֶּאֶר נָשִׁים וְחֹמֶר מְקַדּוּשִׁים

אֲשֶׁר כָּל-מַעֲלוֹת בָּהּ לְאַגְדָּה

תְּמִים דַּעִים. תְּמִים דָּרֶךְ. תְּמִים לֵב.

נְזִיר אַחִיו. יְהוּדָה הוּא יְלֵדָה

(*) גרפס בראש ס' ה"נל

עלו ושמח יריד לבי בחבלך
והיא תהיה עלי לבך אפודה
חרה בה כל ימי ארץ ושחק
ינק ושבע והתענג בשודה
באילת אהבים יעלת חן
עד יער שיש ולא תדע חרדה
ולכם זרעכם ידמה וירום
לשם עולם בפי קהל ועדה
ועתה מה לעבד רש תשורה
להביא לך ביום זה מס ומדה?
ומה יכח ערל לשון ונקלה
להוסיף חוד לברקת ופטרדה?
אבל אביא לפניה זמירות
אבי השיר, יהודה שר תעודה
במאפל אבדו שנים ודורות
עדי קמתי וגליתי אבדה
בתולות הן וגבר לא ידען
והבאתי ליפין יום פקדה
ורביתי מחיריהן והיה
זהב אופיר בעיני אז לנדה
והא לך מצרור בשמן ברכה
מעט פנג מעט קנה וקדה
קחה דודי תשורת רש ותרצה
יהושע! בתולת בת יהודה.

ע'

דֶּרֶךְ אֶרֶץ (*)

או

אֲטִיזִימוֹם .

שִׁירַת שְׁדָל לְדוֹרוֹ

(ת"ר)

חלק ראשון

דֶּרֶךְ אֶרֶץ . דֶּרֶךְ אֶרֶץ .

חַן וְחֶסֶד , רַב־שְׁלוֹם .

חֲזָקוֹ נָא , מַלְכוֹ בְּאֶרֶץ .

תִּמְכוּ שֶׁבֶט עַד־עֵילוֹם !

לֹא־עוֹד רִיב , שְׁטָנָה וּקְרִיץ :

כֹּל־מִדּוֹן עֲדִיו יִכְלֵם .

גוֹר יָגוּר אַרְיָה עִסְכִּשְׁב .

כִּבְקָר דָּב יֹאכַל עֵשֶׂב .

עַל־חַר פֶּתֶן יִשְׁתַּעֲשַׁע

הַעוֹלָל אוֹ הַיּוֹנֵק :

לֹא יִשְׁחִית אָף לֹא יִרַע

גוֹר וְלִישׁ הַמְּזוֹנֵק .

אֵךְ נוֹאֲלָתִי , אֵךְ נִבְעַרְתִּי ,

בְּכַל־יֵלֵב וּבְאֵיִן עֵינַיִם .

(*) נדפס בציון א' עמוד 81 וגם בפני עצמה.

עת בכס טרה דברתי
זה שנים עשרים ושנים.

עיר פרא אז הייתי.

מקריה קני רחוק:

חזיון שוא על-כן חזיתי.

פי פערתי לבלי חק.

יתגדל אף יתקדש.

יתנשא אף יתהדר.

ישתבח דור חדש:

אין בו קוץ. אין בו דרדר.

דור ראשון דור ערוץ.

דור חרוץ — דור מלחמה:

דור אחרון — הוא דור כשרון.

דור שלום. אף דור חכמה.

בוש יבושו קדמונים.

גזרלם שואה ואמיש.

חשך אפל וערפל.

קיר תפל — פתבג תפל.

הר נופל — ריר חלמות.

אין זכרון לראשונים;

כל חדש תחת השמש:

אין עיפתה — אין סופתה.

אין אימתה — אין צרתה;

רק אורה — רק תפארה.

רוח דעת וגבורה,
רוח שכל ושלמות.
דור רחץ מצואתו,
רץ יום יום לשלמותו,
חכמתו אף-צדקתו
איש תמיד בו לא-תכבה:
אל השקר לא נטה
אל-ההבל לא שטה;
לא נפתה — על איש חולם
ומשגע או מתנבא:
דור שלם מכל שלם!
שלום לך, ברוך אתה.
האח האח נפשי! ואיך אשמרה
מחסם לשפתי עת אראה פניך.
דורי, דור מי כמהו?
אראה עצם ירך
על-הארץ וגבר, על-השמים,
על-האש, על-המים.
אתה על-כנפי רוח הלהטת
ממעל לעבים תגביה לכת.
אתה בלתי משוט אף בלתי רוח
תעוף ארהות ימים עם סיר נפוח.
ובסיר נפוח ובמסלול ברזל

תְּעוֹף בְּלִתי סוּסִים, גַּמַּל וּפְרָד,
בְּאֲשֶׁר יִדְאָה הַנָּשֶׁר, מְרַכְבֵּתְךָ.
וּבְסִיר נְפוּחַ וּבַחֲכֵמַת כְּלִיךָ,
בְּלִתי עֵמֶל וַיִּגִיעַ,
אֶחָד תַּחַת מֵאָה יַעַשׂ בְּמִלְאֲכָתָ.
אֵתָה תַעֲצֹר בְּרֹד גַּפֶּץ וְזָרִם
מְרֹדַת עַל־חֲלֻקַּת שָׂדֵה וּכְרִם.
חֲצִי שְׂרֵי גַס־הֶמָּה
אִישׁ עֵבְרָתוֹ, בְּשֹׂאֹל תַּחֲתִית תִּשְׁקִיעַ.
אֵתָה מִיָּם וְרוּחַ
נִתְחַת לְנִתְחִימוֹ;
עֶפֶר, אֶבֶן וְסֹלֶעַ
לְיִסּוּדוֹתֶם הַפְּרֹדַת,
וַיִּסּוּדוֹת הַיִּסּוּדוֹת אֵתָה מְרֹדַת.
בְּשֶׁר וְדָם וְעֵצִים
פְּלִגָּת, וּבְרֹמֶךָ
אֶת־הַבְּרוּז לְמִצָּאתָ.
עֵתָה יְבוֹשׁ, עֵתָה יִחְפִּיר הַטֶּבַע,
כִּי מִסִּתְּרֵי חֲשֵׁפֶת,
וְכִלֵּי מַעֲשֵׂהוּ מִיָּדוֹ חֲטָפֶת,
אֵתָה בְּזִכּוּכִיתְךָ,
קִרְבַּת הַיָּרֵחַ אֶל־עֵינֶיךָ;
וַתִּבֶּט מִרְחוֹק, כַּמְרַגֵּל חֶרֶשׁ.

אָדָם, וּבְהֵמָּה בּוֹ, וּפְעֻלוֹתֵימוֹ;
מָחָר גַּם אֶת מְלִימוֹ
תִקְשִׁיב אֲזַנְךָ. יֵשׁ אֱלֹהֵי יִכְחִישׁוּ,
אִךְ מִי יִשְׁמַע לָהֶם? יְדוֹנִים הֵמָּה —
אֲתָה חֲקַרְתָּ כָּל־מִדְּוָה וְחָלִי,
בְּנֵת סִפְתָּ כָּל־נִגְעַי,
וּרְפוּאוֹת נִפְלְאוֹת יוֹם יוֹם חֲדָשְׁתָּ.
עַל־כֵּן חָרָה עָלֶיךָ אִף הַטֹּבֵעַ
(הַטֹּבֵעַ הַמִּקְנָא, נִכְלָם מִמֶּךָ).
וּבִרְק חֲרָבוּ שָׁנָן, וַיַּחֲדֵשׁ פָּנַע;
וַיִּקְרָא מִמִּזְרַח זָעַם,
מִצְפוֹן שַׁד מִשְׁדֵּי;
וַיִּפֹּל פְּתָאוֹם וּבִרְגַע
זָקֵן וְנֶעֱרַר,
סָכָל וּבֶעֱרַר
עִם חֲרָטֶם, אֲשֶׁךְ, כִּשְׁדֵי.

אִךְ מִתִּיהָ וּפְגָרֶיהָ
אִסְרָבוּ בִקְרָ וְעֶרֶב
בֶּן רֵבּוּ בִקְרָ וְעֶרֶב,
מִכְתָּבֶיהָ וּסְפָרֶיהָ.
אֲתִתְקַף חֲכָמְתָךְ
חֲבִין וַיֵּרָא הַמּוֹת;
רָאָה, וַיַּחֲרַר לּוֹ.

מִתְחַתִּיּוֹת צִלְמוֹת
לְמַלְחָמָה עֲלֶיךָ
הוֹצִיא אֶת־כָּל־חִילוֹ.

וַיְרוּצוּ — וַיְפּוּצוּ

מִלְאָכָיו בַּחוּץ בְּבַיִת.
בְּאֶכְל־אֵשׁ שְׁמִיר וְשֵׁית,
כֵּן (נִשְׁבַּע) — אֲכַל, אֲשַׁבַּע
אֲכַזְרִי — טָרַף כְּאֲרִי,
אֵין נִסְתַּר מִעֲבָרְתּוֹ,
וַיִּגְזַר יָמִין וְשְׂמָאל,
לֹא יִחַמַּל — יוֹם נִקְמָתּוֹ.

וּכְתָבֶיךָ וּסְפָרֶיךָ

אִם רַבּוּ עָרַב וּבִקֵּר,
כֵּן רַבּוּ עָרַב וּבִקֵּר
גִּסְמִתֶּיךָ וּפְנֵיךָ.

דוֹר דָּעָה, דוֹר שְׁלוֹם, אֲשֶׁרֵי בָנֶיךָ!

אֲשֶׁרֵי, מָה טוֹב חֶלְקִי, כִּי בָךְ נוֹלַדְתִּי.
אֵיבָה אֵין עוֹד, אֵין עוֹד שְׁנֵאָה; אַח, רַע
כָּל גָּבֵר אֵל כָּל גָּבֵר,
לֹא לְאִמוּנָה וּלְמַחְשָׁבָה יִרְדָּף
אָדָם, אוֹ יִשְׂרָף; תָּמָה נִכְרְתָה
שְׁנֵאת הַדָּת; אָבֵד זְכָרָה לְנֶצַח
דוֹר חֶפֶשׁ, דוֹר חֲרוֹת, חֲכָמַת וְרַעַת.

עַל הַבְּלִי הַיְשׁוּשִׁים יִשְׁפֹךְ בּוֹז לְעַג.
אֶל יְהִיָּה שֵׁם הַרוּחַ
לְלֶכֶת, יִלֶךְ אִישׁ; לְעַג מוֹכִיחַ.
שֵׁנָא אִין עוֹד; וּלְבַד שְׁלוֹם בְּאַרְצָן.
מֵאֲתִים אֶלְף כֶּסֶף
יְלוּה אִישׁ, וּלְנוֹשׂוֹי יַפְשֵׁט הַרְגָל;
לֹא יִתֵּן, לֹא יִבְרַח: כְּתָמוּל הִנְהוּ
סֹחַר, קִנְיָה, לוֹה: שְׁלוֹם בְּאַרְצָן.
תִּמְעַל אִשָּׁה, תִּתֵּן לְזֹר דוּדִיָּה;
יִדַע, יִרְאֶה הָעַם יִרְאֶה הַבַּעַל;
אִין אֹמֵר וּדְבָרִים: שְׁלוֹם בְּאַרְצָן.
עֵקֶב יַעֲקֹב הָאֵח, וִירְמָה רַע;
מִרְמָתוֹ וּתְכַבְּיוֹ יִדַע אָחִיהוּ,
אֶכֶן מִרַע עַד טוֹב לֹא יַפְצֵה פִּיהוּ,
אִין פִּרְץ וְצוּחָה בְּרַחֲבוֹתֵינוּ,
חֶמֶס וְשֹׁד לֹא יִשְׁמַע, תִּקְבֹּר
תוֹךְ מְצַפּוֹנֵי לֵב גִּבֹּר
חֶמָה, שִׁנְאָה, בַּל תִּגְלֶה הַחוּצָה;
אֶךְ נִכְל תַּחַת נִכְל
אֶךְ שִׁכְל תַּחַת שִׁכְל,
עֵקֶבָה תַּחַת עֵקֶבָה, תוֹךְ תַּחַת תוֹךְ;
אִין רִיבוֹת וּתְלוּנוֹת, מְדוּן, תִּכְחַת;
אִין אֹמֵר וּדְבָרִים: שְׁלוֹם בְּאַרְצָן.

מה טוב וְנעים
שֶׁבֶת כְּרעים
אוֹיב וְשנא
חִמְד, מְקנא!
בְּשֶׁפֶת חִלְקוֹת
חֹבֵק וְנִשְׁק,
יְדִמוּ נְשִׁיקוֹת
חִשׁוֹק וְחִשְׁק
אֲרָבוּ בְּקָרְבוּ
צִפֵּן בְּלָבוּ
טִמֵּן בְּחָבוּ
עֲצוֹת עֲמוּקוֹת
כֶּסֶה בְּאַחֲוָה
שְׁנָאָה וְאִיבָה
וּבְמַחְמָאוֹת
מִסְתִּיר קְנָאוֹת:
קֶצֶף וְיִמְדוֹן,
שְׁלוֹם וְשְׁלוּחַ;
קֶשֶׁת וְכִידוֹן,
שִׁשׁוֹן וְחִדְוָה,
מִים עֲמוּקִים
עֲצָה בְּלֵב אִישׁ
צָרִים מְזִיקִים

יְחַפֵּיר וַיִּבְאֵישׁ
חֲכָמָה וְעֲרָמָה
עֲקָבָה וְתָרְמָה
שְׁלוֹם וְחַיִּים.
עֲזְבוּ פְתִיִים
שְׂכָלוֹת בְּהֵמָה:
יִרְבוּ יְמֵיכֶם
וְיָמֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה.

חלק שני

אֲטִי צִיזְמוּס! אֲטִי צִיזְמוּס,
עֵשָׂה פְּלֵא מִי כַמְכָה?
כָּל־יָמֵי אֲדָה לְשִׁמְךָ,
לְךָ תָמִיד אֶקַּד אֶבְרָכָה,
אֲטִי צִיזְמוּס, בְּךָ אֶתְמַכָּה,
אֲזוּ אֶצְלִיחָה, אֲזוּ אֶמְלֹכָה.
אִם חֲכָמָה אֵין בִּי וְדַעַת,
וְצַדִּיקָה מִנִּי נַעֲדָרְתָּ,
לֹא אֶגְוֶרָה, לֹא אַחֲתָה,
מִכּוֹתֵי אֶתָּה תַחֲבֹשׁ:
הֲצִילֵנִי אֵלֶי אֶתָּה,
אִמֵּר לְךָ, אֲזוּ לֹא אֵבֶשׁ.

או, נְעוּר וְרַק מְכַל
אֶכְבֵּד כְּבִנֵי מַחֵל;
אֲעַשׂ חֵיל, אֲרַבֶּה שֵׁם
וְזִהְבִי יִרְבֶּה כַּחֹל.
עַל זָדִים אֶתְמַל בְּזוּנֵי
אֲשַׁלֵּיךְ נַעַל, קִיא, צוֹאָה:
אֲנִישִׁי דַעַת יִירָאוּנִי,
צְדִיקִים תַּמִּית קִנְאָה.
עַל סִפְרֵי קֶדֶם, אֶפְלֹטוֹן אֲרִיסְטוֹ,
שׁ"ס, מִדְרָשׁ וּגְאוּנִים, הָאִישׁ כְּמִנִּי
יִרְקַב יְבֻלָּה? הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד;
אֲרַכֶּם רַחֲבִים, עֲבִים אֵימָה וּפְחָד.
חֲכַמְתֶּמָּה לָמוּ? מְלִיחָם אֵךְ טָבוּ
לְמִשְׁךְ חֲבֵלֵי שָׁנָה עַל עַפְעָפִים.
אִישׁ שְׁמִשׁ דּוֹר דָּעָה עָלָיו הַפִּיעָה
יִרְחַק מֵהֶם: מְנִיטוֹר, אֶלְגִּמִּינִי,
דְּבַט יִקְרָא: מֵהֶם מִים נְאֻמָּנוּ
יִשְׁאֵב יוֹם יוֹם; חֲכָמָה, עֲצָה אֵין חֶקֶר
אִז בְּלִבְכוּ וּבְעֲצֻמוֹתָיו תִּבְאֲנָה
עוֹד רַבִּים זוֹלַת אֵלֶּה
סִפְרֵי חֲכָמָה אֶקְרָא בְּקֶר וְעֶרֶב
עַל מִשְׁכְּבֵי סְרוּחַ
עַת שְׁכְּבֵי וּבְעַת קוּמֵי

גַּם אַחַר אֲכָלִי לַחֲמִי,
בְּלֹק יַגִּין דִּי־קוֹק, אֲנָשִׁי הָרוּחַ
רֵאשִׁי מִמְּלַכַת תּוֹשִׁיָה הַנָּמוּ.
אֵלֶּה שַׁעֲשׂוּעִים לִי וּמְשִׁיבֵי נֶפֶשׁ:
בָּם מוֹסַר הַשֶּׁבֶל, בָּם פִּלוֹסוֹפִיָּאָה
יִרְדַת חֲרָרֵי בָטָן,
מְתוֹק לְנֶפֶשׁ, אֶף מֵרָפָא לְעַצְם.
אֵלֶּה וְאַחֲרֵים עוֹד מִבְּלַעֲרָמוּ,
שָׁם, בְּמַדִּינוֹת חֲכָמָה פְּרִיז, בְּרוֹסִלָם,
בְּתַשִּׁיעִית פֶּלַג הִירִיעָה * חֲקִקוּ;
אֵלֶּה מַעֲזַן מִים חַיִּים; שְׁתִּיתִי,
אֶף כָּל יָמַי אֲשַׁתָּה, וְתַחֲי נֶפְשִׁי.
דְּבַר צָחוֹת עַל כָּל מַחְקַר לְמַדְתִּי
וּבְכַל־סוּד תַּת מַעֲנָה; אִין נִשְׁגַּב מִנִּי;
וּכְעַט סֵפֶר מָהִיר פִּי יִטִּף נֶפֶת:
נֶפֶת מְתַק, מְלִים רוּחַ מְלֵאוּ;
רוּחַ חֲכָמָה, לֹא מְדוּרוֹת חֲלָפוּ;
רוּחַ דּוֹרְנוּ, דּוֹר שׁוּלֵי הַקֶּשֶׁט
חֲשַׁף עַל פָּנָיו, וַיִּבֹט מִתַּחַת
סִתְרֵי תֵבֶל בְּלֶה שְׁחַק וְשַׁחַת;
וּלְכַל־הָעַם יִגִּיד, וּלְעֵין הַשְּׁמַיִם
כַּל־סוּד כְּמוֹס יִפְרֹשׁ, בְּמַגְלַת סֵפֶר

נִתְּנָת אֲמַרִי שֶׁפֶר
הַגְּדָה רוֹמְנִית (*) וּמְלִיצַת דְּרָאמָה .

אֲשֶׁרֵי עֵינָיו תָּמִיד וּלְכָבוֹ שָׁמָּה !
מִשָּׁם מִי יִשַׁע יִשָּׂאֵב לוֹ וְחַי .
מִשָּׁם יַחֲבֵם , יִנְשֵׂא עַל כָּל־חַי .

אֲטִיצִיזְמוֹס מְצוֹתֶיךָ

מִשְׁפָּטֶיךָ

יַעֲשֵׂ אִישׁ יַחֲיֶה בָּהֶם

מִה־נִּמְלָצוֹ , מִה־יִּקְרוּ

מִה־טָהְרוּ .

יַחֲפִיר שָׁמֶשׁ לְפָנֵיהֶם

עוֹדֵי חַי אֵל גַּא יִמוֹשׁוּ

מֵעַל לִוְחַ כְּלִיּוֹתַי ;

עוֹדֵי חַי לְפָנַי אַחֵי

אֲשָׂאֵם עַל שְׁפֹתַי

אֲנֹכִי אֲטִיצִיזְמוֹס הוֹצֵאתֶיךָ

מֵאֶפֶל הַסִּכְלוֹת אֶל־אוֹר הַשֶּׁכֶל

אוֹר צִוִּילִיזָצִיּוֹן .

לֹא יִהְיֶה לְךָ מִבְּלַעְדֵי עֲלִיּוֹן

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֵל אַחֵר עַל־פָּנַי .

לֹא יִהְיֶה לְךָ דְּבַר בְּמָרוֹם שָׁמַיִם .

עַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת , אוֹ בְּמַיִם ,

יִקְרַ , חֲבִיב מִמְּנֵי .

לא אב, לא בן, אחיק, ואחותך
או שכבת חיקך
לא מודע, לא אלוף, וידיד ורע,
לא גער, לא זקן,
יונק, או איש שבה ונשיא ערה
לא חכם לא מורה, ומלמד צדק
לא עני, לא יתום, לא גלמודה;
לא חכמה תושיה, בינה ודעת
לא צדק, מישרים, משפט וחסד
לא יהיה לך חביב ממני, יען
אנכי אטיציומוס אל קנא:
אוהב זולתי, עבד לי איננו
לא תשא שם קדשי על שפתותיך,
ובכנאי הכבוד תזכיר זכרי
בכבוד השבע, בו תפארתך,
אליו תכרע, האמר אלי, צורי,
סלעי, סתרי,
כתרי, נזרי,
הרבה מקל-הונק,
הרבה מקל-זרעך,
הרבה מחיתך
הכבוד יקר לך; מבבת עין
אותו תשמר; כי הוא אל, בלתו אין.

זְכוּר כִּי אַךְ אִם רָגַע
תְּעוּבֵנוּ . לְנֹצָח יִזְנִיחַךְ .
כִּי אִפּוּ רָגַע , אַךְ אִם מֵעֲלִיד
רָגַע חֲלָף הַלֵּךְ ,
לְעַד לֹא יִשׁוּב לָךְ ,
שׂוֹא תִנָּחֵם , שׂוֹא תֵאָנַח , לֵהֲבֵל
כֶּף עַל יַרֵּךְ תִּסְפָּק : כְּבֹד גָּלָה
לֹא יִשׁוּב עוֹד , אִין מִרְפָּא וְתַעֲלָה .
כְּבֹד נִפְשָׁה , כִּי כְבוֹד יִנְחֵלוּ
מוֹקִירֵי נַפְשָׁם , וּשְׁפִלִים יִקְלוּ .
רֵאשִׁית כְּבוֹד , מִלְבוּשׁ : רֵאשׁ מַעֲיִנֶיךָ
יִהְיֶה עַל הוֹד בְּגָדֶךָ וּמַעוֹנֶךָ ,
לֹא תִשָּׂא דוּמְיָה קִלּוֹן וּקְלָם :
מִקְלָה שְׂמָךְ יִקַּל , יָקָם עַד רִצָּח ,
אוֹ עַד יִשְׁפִּיל הַמִּצַּח ,
יִשׁוּב דְּבָא וְיִשְׁחוּחַ :
אִז תִּתְרַאֶה חֲנוּן מִרְבָּה לְסִלּוּחַ ,
אִם לֹא תִקָּם , אִם לֹא תִטָּר , אִין חֲלֵק
לָךְ בְּכְבוֹד : כִּי עֵנוּ וּשְׁפֵל רוּחַ ,
אִנְכִי אִטִּיצִיזְמוּס
מֵאִסְתִּי וְאִשְׁנָא , תַּעֲבֹתִי נֹצָח .
לֹא תִרְצַח בְּיָד : פִּעַל
רְקִים וּנְבָלִים הוּא : אַתָּה , חֲרֹכְךָ
פִּיךָ הוּא וּלְשׁוֹנֶךָ .

לא תנאף בת אל נכר,
יודאזמוס תועבה:
לא ינקה כל הנגע בה,
יודאזמוס נבל, אב לנבלים,
רחק כבוד מהם: שפלות הנפש
חלקם: מטיט ורפש
לא ירימו רגלם, לבם, רוחמו,
עשתנות ילד כל עשתנותמו,
לא בגדלות, לא בגבהות ילכו:
לא תאר, לא הדר לפעלותימו:
רק חשך, רק יראה בנתיבותימו,
דלות, עצלות, קלות,
שפלות זלות, נבלות,
הוללות, וכסילות.
זה אל נכר שנאתי, ואתעבה,
ארור כל שגה בו: מביתו נצח
זב ומצרע, רש ודל, מחזיק פלך
לא יכרת, השמר
אחריו לא תזנה, בדרכיו לא תתע.
לא תתחתן בו: שקץ
בניו ובנותיו יהיו לך, ומאומה
לא ידבק בין ידיך מן החרם:
כי אש אוכלה הוא, יאכל עד רגע
כנדיש עד קמה, זית וכרם.

לא תגנב בבלי שכל ותכונה.

כי נמצא בגנבה יירש בשנה

לא תחדל לגנב, כי ביקר לא יעל.

נער כפיו מכל גזל ועשק.

כסף זהב ראשית לגדלת גבר.

לא ידע לצבור הון, אין לו בי חלק;

שנא בצע, מאס חמס ועול,

איש יודאיומוס הוא, תועבה הוא.

לא תענה קשט באמונה וצדק

מימד: שרוע או קלוט

מוצא פיך יהיה, כל מפעליך,

כל קורותיך, תרים השמימה:

ושאולה תשפיל כל חמדת רעך.

איש אל ידע בפעדותיך: רע

לא יהיה לך מסתריך יודע.

שאֵלך איפה דרכך,

אם תימין, תאמר אשמאילה:

לא תפתח אליו לבך,

או תצליח, או תשכילה.

כל לבב תחשב עקב.

או תצליח, או תמלך:

כי כל אח עקב יעקב,

כל אהב רכיל יהלך.

לא תחמד שקט ושלום ישרי דרך:

שלות המות היא ומנוחת קבר.

לא תחמד מרגועם, בטחון לבמו:

חסר לב הוא, בטחון יונה וכבש.

עבד הכבוד, עבד אטיציזמוס,

כשאון מים רבים מעיו יהמו,

ותשוקות לבו כנחלים נטיו.

הוא יגדל, הוא יפרץ-פרץ,

הוא ירום, הוא יתעלה:

ינשא על ענוי-ארץ,

וברגליו ירמס נקלה

את התורות האלה

(פקודים צדיקים מחכימי פתי),

מלך עליון! צוית את בניך.

אשרי העם תורותיך ינצרו,

אשרי האיש בנתיבותיך ילך.

גם עבדך נזהר בהם,

על לבו ישא זכרם:

יום וליל שעשועי הם,

לא תמוש רגלי מהם;

עקב רב עקב שמרם.

חלק שלישי

האטיק.

מי זה על דור דעה שולח פיהו,
שפך על אטיציזמוס בוז ולעג.
ובציויליזציון יתן כל דפי?
הוי זקן מיזנטרוף! מאור השמש
עצם עיניו, אזניו מכביד, כל ירא,
כל ישמע, כל יבין יתרון דורנו
על דורות ערוזן ימים חלפו.

היהודי.

לא זקנתי, אף לא שבתתי,
לא שנאתי חברת גבר:
גם אהבתי, גם נאהבתי,
ובכל לב ובקשט ואמת.
אך דרכי רבים חשבתי,
ואראה לבמו קבר:
לבן גיר מחוץ יאיר,
אך מביתה טמאת מת.
אטיק אמה? מדרבך
מעגלי אף אם רחקו,
ארחמך, אשמע קולך;
אך יראתי פן נפשך
באלילי השוא נטמאת.

האטיק.

אם אנשי שקר ורמיה ראית.

לא שמעת כהם גם בימי קדם?

מה תלעג ותהתל בבני דורך?

איך יתרונו על זולתו לא תרא?

איה שד וצוּחה פרץ על פרץ?

אי עשק דל, גזל, חמס, וקטל?

איה מושל עריץ, כל עם הארץ

תחת כפות רגליו ידכה ישח?

איה כהן מתעה, ונביאי שקר?

איה כרגי הים, גדול בלע,

בל יירא ממשפט, קטן ממנו?

איה יתום, או אלמנה, או עבד

בסתר נאנקים, כי אין עימע?

דור, משפט ימשל-בו; דור, בו יכרע,

פקטן בגדול לפני הצדק:

דור ברוך הוא: מי עור יכזיבני?

היהודי.

הן זאת צדקת לא אכחיש גם אני.

ממשלת המשפט, שלטון הישר,

שווי צעיר ורב, זה טוב, זה אשר,

זאת ברכת יה, מתת שדי ממעל.

אך לא מיון באו אלה לנו,

לא מאתין, לא אטיציזמוס המה:

מסיני באו, יודאיזמוס המה,
שווי ארון ועבד, חקי צדק
עם הָזָרִים, עם הצרים גם יחד;
זה נעלם מִפְּלִטוֹן, מְצִירוֹנִי,
וְיֵהִי נודע מאז אל הַצֶּלֶל־פּוֹנִי °,
כי רק אֵל אב אחד בנים כלנו,
כי אחים נחנו, כי אחד עֲשָׂנו;
זה מסיני, לא מִיֶּזֶן לְמִדְּנו;
זה שֵׁרֵשׁ האחווה, ומִקֵּר הישר,
וְתֵצֵא תורת צדק מִצִּיּוֹן,
מִירוּשָׁלַיִם צִיּוֹרִיזְצִיּוֹן.

האטיק.

מי מִלֵּעַג וְשֹׁחֵק יִחְשֹׁךְ את פִּיהוּ?

היהודי.

יִצְחָק, ילעג אטיק: זה דרכו נצח.

האטיק.

לא אצחק, עת אשמע מִירוּשָׁלַיִם

הצִיּוֹרִיזְצִיּוֹן תּוֹרִיד אלינו?

היהודי.

לא כָּדָה, אך חֲצִיָּה; כי לאלהינו

חֲצִיָּה, וברכה הוא: חֲצִיָּה לשחת,

לְעֹאזֹל הוא; הוא פח, מוקש ופחת.

האטיק.

עד אן מִשְׁלֵי חִידוֹת יהיו מְלִיךְ?

(*) שם אשה יהודית בר"ה א' ד' גי.

היהודי.

הקשיבה ; ולמלי אם און תשט .
תשמע בלתי חידה מישרים קשט .
ציויליוציון אנשי דורנו
לשתים תפרד : לב טוב ושכל .

האטיק.

מה אמרת ? מה זה פלג לשנים
את אלה ? ושניהם רק אחד המה .
כי עת ישתלם שכל ,
גם הלב ישתלם .

היהודי.

הבל ושקר !

האטיק.

השכל המחכם , יודע חקר
מה פקודיו , מה תורותיו , ידעת ?
לא ידעת , לו שמעת ,
לא בזית מתת יה .

היהודי.

לו ידעת , לו שמעת
כלבכי לפך היה .

האטיק.

למשל ברוח , ותשוקות הכנע ;
הבדל מטוב עמד , טוב לעינים ;
הבדל רע הקים מרעת רגע ;
רק טוב קים לבחור : פקה עין
על כזבי הדמיון ; ולבלתי לכת

אחר מראה עינינו, אך בפלם
נשקל כל פעל, אחריתו מה תהי
נחקר, נבין; כי יש ויש מנפת
תמתק ראשית דבר, ובסופו נהי,
מפח נפש, תונה, שחת ותפת,
אלה תורות חכמה, פקודי שקל.
היהודי.

אלה אטיק אחי, חשבונות שקל
בהם אהב נפשו ירחק מעל.
בהם משכיל נבון,
מבין דרכי חשבון.
צדק ישר יאהב - אל עין ראהו.
בהמה לא יבא
החסד בלבבו,
ובשרו לא יכאב - בכאב רעהו.
צדקת איש חשבונות,
מפעליו בתבונות,
תפע במרום קריה - ולעין השמש.
אולם כעוף פרחת,
אף כעשן נמלחת,
במחלות מאפליה - עיפה ואמש.
שים אטיק בשפון מחבוא,
בן אדם לא יבא בו;
או ירום אף ינשא

על כסא - עליון נורא :

או דלים - ואמללים ,

חסרי כח וגבורה .

יהיו תחת משטרו :

אז תראה איש השבונות ,

מה טובו אף מה ישרו .

האטיק .

אם את נפשו כל איש אהב , לנצח

כן היה , כן יהיה ; כי בלבבנו

מראשית זאת נטע האל עושנו .

היהודי .

לא כן , אך לב בשר הוא נטע בנו

יכאב בכאב רעהו ,

עליו שמח אם נמלט יראהו

מרעתו ; אך שמחתו בפלים

אם מידו יבא אל אחיו ישע .

אהבת נפשנו הנה כן הנה

שרש פורה אהבה , רחמים וחסד ;

כי הוֹשַׁע אחיהו

הנו ללבב בשר עֲדָנָה וְעֵנָה .

לא נוצר אֲנוֹאֶסְט אדם בְּבֶטֶן :

טובת אחיו היא טובתו : לב אבן

בְּמַעַי נִמְרַ נְטַע , לא בְּמַעַי גֵּבֶר .

האטיק.

מבטן מי אם כן יצא העול?
מי זה הרה חמס וילד פשע?

חיהורי.

המחסור - על פת לחם
על שֶׁה, על שלמה, על חֶלְקָה, על בית,
על כל מחסור יחסר לו יפשע גבר,
מחסור, לב איש יקשיח.

האטיק.

אולי כן הוא, אך מה רפאות לאלה?
קלטור, כבוד - אלה לב איש ימולו:
בָּהֶם יִרְךָ קִשָּׁה; בהם מַגְעַל
התועבות יִטְהַר: כִּם תִּנְשָׂאנָה
לְגִדְלוֹת, לְגַדִּיבוֹת, עֲשֵׂתִנּוֹתֵינוּ,
איכה יבֹזֶה נִפְשׁוֹ, איך ישפִּילָנָה
עד טִיט יוֹן, לְגַנְבִּי, וּבִאגְרָף רִשְׁעִי
הכות רעהו, וּלְעֵוֹת הַפֶּלֶס,
וּלְהַקְטִין הַאִיפָה וּלְהַגְדִּיל שְׁקֵל,
אֱלֹהִים, בְּחֵשׁ, נֶאֱפָף, גִּזַּל, רִצָּח,
איש כבוד, איש קלטור? מְרֵבָה בְּנֶשֶׁךְ
הוֹנוֹ, או עִם גַּנְבֵי חֶלֶק מִלְּקוֹחַ
(אל יחר נא אַפְּךָ)
בין אחי לא תמצא, אך בין אחיך.

הִלַּק עִם גִּבּוֹ, וּבְמִרְבֵּית הוֹנְמוֹ
מִרְבִּים, אַחֵי רַעִי לֹא אֱלֹהֵי הַמָּה,
צָרוֹת וּמְצוּקוֹת דְּרִכֵּיהֶם הַשְּׁחִיתוּ:
פֶּשַׁע אַחִיד הוּא, חֲטָאת עִמְךָ.

אֲךָ לֹא לִזְאת אֲרִיבָה,
אֶל עֲרוֹן בִּינְתָךְ מְלִין אֲשִׁיבָה,
קְלָטוֹר, כְּבוֹד, רַפְאוֹת? בְּהֵם הַנֶּפֶשׁ
תִּזְךָ, הַלֵּב יְמוּל? הוּי חֲכַמַת שְׁקֵר!
כְּבוֹד מַחְסוֹר יִרְבֶּה, לֹא יִרְפָּאֵהוּ.

מַחְסוֹר גִּבֹר לֹא כְבִיר,

עַל הַטֶּבַע לֹא כְבִיר:

הוּא הָאֵב, הוּא הַמְּשֻׁבֵּר

אֶת רַעְבוֹן כָּל הָעֶבֶד

בְּכָלֵי עֶצֶב וּתְלָאָה.

אִישׁ כְּבוֹד גָּאָה גָּאָה.

מַחְסוֹרוֹ עַל אַחַת שֶׁבַע:

מִמֶּרָה הוּא אֶת פִּי הַטֶּבַע:

רוֹם עֵינָיו — יִקְצִיר שְׁנָיו.

וּלְפֶתַח תְּמִית קִנְאָה.

לֶחֶם לְשֶׁבַע, בֵּית לְרִנֵּעַ.

מִסְכָּה לְיִלָּה,

בְּגֵד יוֹמָם:

בְּהֵם יַחִיהַ,

בְּהֵם יַחִיהַ,

עַל רוּחַ,

זֶרַע אָדָם.

אֱלֹהֵי חֲנֻנִי.

הָאֵל עֲשֵׂנוּ

קדם וים .	צפונה , נגבה .
רוח אחרת :	לכני תפארת
רק לכבודם .	נפשם סערת
עשר תזכיר .	אבן מקיר
כבוד בלם .	ובהיכלם
שמלת עורמו .	לא לבשרמו
וצבי עדים .	אך לפארמו
יאמר : הב ! הב !	לבב רחב .
לתת דים .	תלאה תבל

אך אם מחסור ירבה , איך יטהר גבר ?
ותשוקות אם יוסיף כל יום כל רגע ,
לא ירפא הכבוד , אך יוסיף נגע .

האטיק .

ירפא הכבוד ; כי בניו מרפש
כל תועבה ילמו ;

כי מיראת קלון יוסיפו אמץ
כנתיבות הכבוד ובדרכי צדק .

תיחודי .

ובדרכי צדק , אך אל עין השמש .
תועבה ימאסון במרומי קרת .

לא בצפון בית ובחדרי קרבמו ;
כי תועבה איננה אם נסתרת .

אם כבוד לא תגרע , אם בוז ולעג
לא תביא לבעליה .

אך צִפֵּן תועבה יוֹסִיף עליה ;
לְצִפּוֹן אֵת חֲטָאתוֹ יִרְשַׁע כַּפְּלִים ,
וְלֹהֲעֵלִים פֶּשַׁע יִפְשַׁע שְׁבַע־תַּיִם .

האטיק.

אוֹלֵי כֹכָה הוּא , אֵךְ מִי זֶה לֹא יָבֵן
כִּי בַקְּלָטוֹר יֵרֶךְ , יִמּוֹל לֵב אָבֵן ?
מִי זֶה יִכְחִישׁ כִּי קָטָל
וְרָצַח אֲכֹזְרֵי לֹא כִימֵי קֹדֶם
יִרְבֶּה הַיּוֹם בְּאַרְץ ?

היהודי.

כָּשָׁל כַּח הַדּוֹר , רָפוּ יִדְיָהוּ ;
נִמַּר וְדָב אֵינְנוּ .
אֵךְ הוּא נַחֵשׁ עָרוֹם , אִפְעָה וּפְתָן .
אוֹיֵב גְּלוּי , שְׁנֵא נִסְתַּר , מֵאֵלֶּה
מִי תִבְחַר לָךְ ? הַגִּידָה .

האטיק.

נַחֵשׁ וּפְתָן , עָרוֹם בְּגַד בְּגַד ,
אֲחִי לֹא אֵלֶּה הֵמָּה ;
לֹא כְבוֹד , לֹא קְלָטוֹר בֹּא בְּלִבְבָמוּ .
רַק צֵל כְבוֹד , דְּמִיּוֹן קְלָטוֹר אֲתָמוּ .

היהודי.

לֹא צֵל , אֵךְ לֹא דְמִיּוֹן , אִישׁ אֲשִׁיצִיזְמוֹם .
עַבַד כְבוֹד , שְׁמֵר פְּקוּדֵי יִשְׁכָּל .
לְמָה מִבְּגַד , לְמָה זֶה מִנְכָּל ,

מֵעַקְבָּה יִמָּנַע.

אם יִרְאֶה (או הִלֵּם בלכבו יִרְאֶה)

כִּי בִם יִגְדֵל, כִּי בִמוֹ

יִנְחַל טוֹבָה עִמָּדָת?

הִן זֹאת תּוֹרַת קְלָטוֹר, חִכְמַת וִדְעַת.

לְשִׁקוֹל בְּפֶלֶם הַטּוֹבוֹת, לְדַעַת

לְחֶשֶׁב חֲשֻׁבוֹנוֹת וּלְקָרֵב אֵלֵינוּ

הַרְבֵּה, הַקְּיָמַת.

הִן זֹאת תּוֹרַת כְּבוֹד, הַגְּבִיָּה לְכַת.

וּלְשֵׁם וּלְתַפְאֵרָה הַגְּדֵל מַעֲשֵׂינוּ.

אִם כֵּן אִפּוֹא אִם עוֹל

וּגְנֵבָה וּגְזֹלָה, חִמָּם וְרִצָּח,

יִרְיֵמוּ מִצְבֵּי, אִף יִכְשִׁירוּנִי

הַקִּים עֲצוֹת טוֹבוֹת לְתַהַלֵּת נֹצֵחַ,

וּלְטוֹבַת אֵלֶף אִישׁ אוֹ רַבּוֹתִים;

לְמָה אַחֲדֵל, וּלְמָה בְּעַצְלָתִים

יִבְלוּ יָמֵי בַחֲשֵׁךְ?

לְמָה לִהְיוֹת אוֹגוֹסֵט מְצַלִּיחַ חֶלֶד

לֹא אֵהִיָּה אֶקְטָבִיאַן הֵרֵג נָקִי?

הֲאֵז תֹּאמַר כִּי עַל כְּבוֹד אֶתְמַכֶּה,

אוּ צֵל קְלָטוֹר, יוֹם דָּם נָקִי אֶשְׁפָּכָה,

יוֹם אוֹסִיף יֵשֶׁד עַל יֵשֶׁד, פְּרִיץ עַל פְּרִיץ,

לְרֶשֶׁת מִמְלָכָה, לְשִׁקֵּיט הָאָרֶץ?

האטיק.

אפס טוב וברכה תחת השמש,
בל יצא מנו גם רעה וְשָׁבֵר —
אך מה, אם לא כבוד, יהיה לַגֹּבֵר
מִלְמָד לפעול הטוב, מתג ורסן
מִדֶּרֶךְ הרעות רגליו למנוע?

היהודי

בלתי כבוד, אף בלתי אטיציזמוס,
יש רסן, יש מִלְמָד — יש יודאיזמוס.

האטיק.

יודאיזמוס מה זה? בין הרגלים
מִלָּה, בעור מחמצת,
טטפות בין עינים,
וגדילים בכנף בגד.

היהודי

הבֶּשֶׁר לא הרוח,
בִּיודאיזמוס אלה,
בשר, עצם, גידים ועור, לנפש
כְּלִים, בהם תפעל; אולם עֲלִימו
כנבזה השמים על הארץ,
הנפש תנשא הַגְּבֵהָ מְעֵלָה.

האטיק.

האחו, נפשו, אם כן אפוא, מה המה?

היהודי

רַחֵם וּגְמוּל שָׁמַיִם:
אלה נפש ורוח

לְיֹודָאִיזְמוֹס: אֵלֶּה
אֲבִנֵי פְנֵה לְמַעַן שְׁלוֹם וַיִּשַׁע
מִקֶּדֶשׁ הַצְדָק, כֹּל בָּאִיו אֲשָׁרְמוּ!
לֵב בֶּשֶׁר, לֵב חֲנוּן בְּנוֵי נְטוּעַ:
הַשְׂכֵּל, הַחֲשׁוֹן, יוֹם יוֹם יִקְשׁוּהוּ.
יֹודָאִיזְמוֹס, קוֹלוֹ נֹגַד הַשְׂכֵּל,
נֹגַד כֹּל חֲשׁוֹנוֹת יִשָּׂא, וּלְנֹבֵר
רַחֲם יִקְרָא, אִם שְׁלֵמַת רֵשׁ חֲבֵלָתָהּ
הַשֵּׁב תִּשְׁיֵב אֶתְּהָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ,
כִּי הִיא שְׁלֵמַת עוֹרוֹ - בְּמָה יִשְׁכַּב?
יֵאבֵד בְּסָפִי אִם הַחֲבֹול אֲשִׁיבָה,
אֵל תֹּאמֶר בִּלְבַבְךָ;
רַחֲם תִּזְכֹּר: אִם הַחֲבֹול לֹא תִּשָּׁב,
בְּמָה יִשְׁכַּב? אֶתְּהָ עַל עַרְשׁ נַחַת,
וּבֵאֵין שְׁלֵמָה יִנָּאֵק אִישׁ כְּבִשְׂרָךְ?
קְרוֹב לַשְּׁנַת הַשְּׁבַע
עֲנֵי וְרֵשׁ אֵל תִּשִּׂי.
"קָרַב מוֹעֵד הַשְּׁמַט, יֵאבֵד הַנָּשִׁי"
אֵל תֹּאמֶר בִּרְבֹבְךָ רַע וּכְלִיעַל -
רַחֲם! לֵבֵב רַחֲמָן כְּפֶד לְנֹצָח.
אִם אִם תִּרְאֶה עַל אִפְרָחִים לְנֹצָח,
הַשְּׁמֵר מִקְחָתָהּ; חֲפָשִׁי שְׁלַחָהּ.
הֵן הִיא גְּזֵה וְתַנְּסִים מִפְּנִיךָ,
לוֹלֵא עַל הַבְּנִים חֶסֶה רַחֲמָהּ,
נִפְשָׁה מִנֹּגַד מַחְמֵלָה הַשְּׁלִיכָה:
שְׁלַחָהּ: זֶה מֵאֵל תְּגִמּוֹל חֲסֵדָה. —

תַּגְמוּל שְׁמַיִם : זאת זכרה : יש עין

רָאָה, אֵזֶן שְׁמַעַת; שִׁפְט צַדִּיק
מִשִּׁיב אֶל חֵיק אָדָם כַּגְמוּל יִדְהוּ.
שׁוֹא יִגְבֵר אִישׁ, לְשׁוֹא יַעֲרִים, לְהַבִּיל
עַל אַחִיו יִתְגַּבֵּר, כָּל אַנְשֵׁי אֶרֶץ
לְשׁוֹא יַעֲקֹב: עֲצֵמָה וּגְבוּרָה שִׁקֵּר,
שִׁקֵּר חֲכָמָה, עֲרֵמָה: זֶרַע אֶן,
עֲמָל יִקְצֹר: אֵךְ לְצַדִּיקָה זֶרַע,
יִמְצֵא חַיִּים, שְׁלוֹם: אִם יִפֹּל שִׁבְעָ,
יִקּוּם, יָרוּם, יִפְרַח יִשְׁגָּא כְּאֵרוֹ.
רַעִים אַנְשֵׁי עוֹלְתָה,
פִּתְאוּם יִקּוּם אִידָם, וְכִירֵק דְּשֵׂא
יִמְלֹו, יִבְלוּן - זֶה יוֹדְאִיזְמוּם.

האטיק.

לְנָשִׁים, לִילָדִים, וּלְגוֹיֵי קָדָם,
אַנְשֵׁי עִיפְתָה, תּוֹרוֹתָיו נְכוֹנֵי;
וּבְדוֹר דַּעָה אֲמַנָם מַה זֶה יִסְכְּנוּ?

היהודי.

הֵן זֶה דְּבַר דְּבִרְתִּי,
כִּי צִוִּילִיזַצְיוֹן אַנְשֵׁי דּוֹרְנוּ
חֲצִיָּה טוֹב, חֲצִיָּה רַע, מִסִּינֵי בְּאוֹ
הַלֵּב הַטוֹב, צַדִּיק, יִשָּׂר וְחַסֵּד
בֵּין אִישׁ וְאִישׁ, בֵּין גּוֹי לְגּוֹי, עִם עַבְדֵּי,
עִם צָר, וְשִׁבּוּי חֲרָב,
עִם עַגוּשׁ יֹשֵׁב בּוֹר, אֵף עִם בֶּן מוֹת.
אֵךְ תְּגַבְּרַת עַרְב מַחְמַד עֵינִים

על הטוב, ומלך שכל על הצדק,
יחזן על חסד, ומליצה על קשט;
התחכם בשוא, התפאר בשקר;
אל חרשי הענג
הרפות כבוד ונדה;
ובזות ישרי לבב, אף אנשי רוח,
חסד לבני דורם מרבים בפתר;
ותעות אחר הצל, אחר דמיון,
כקטון בגדול, עשיר אביון;
אלת מיון באו,
חרפת דורנו חמה,
השחתתנו הם, לא תפארתנו.

האטיק.

שכל מליך; אך אין לי ללכת
שרים שרות לשמוע,
ובנות מחול לראות; כי זה הערב
בכוריהם יתנו.
אלך, וביום אחר אשוב אליך.
שלום.

היהודי.

שלום אליך.
יחיש אטיק לנסוע
לגדלות ונבהות;
שרים שרות לשמוע,
ובנות מחול לראות.
את ערך אם ואם

אֶזְרַח מִתְּנִיז לִשְׁקוֹל:
הַפְּנָה שְׂכֵמוֹ פֶּתְאוֹם
בְּגִלְל בְּכֹרֵי קוֹל.
הָעֵלֶם הַיְלֵדָה.

תִּשְׁפֹּט אֲזוֹנוֹ עֵינוֹ:
עַל חֵן הַמְּרַקְדָּה
יִשְׁמִיעַ אֶת דִּינוֹ.
בְּלִבְכוֹ הַנִּשְׁגָּב
עֵנִי שְׁפִלֵי יְבֹהָה -
לֹא אֲחַמֵּד, לֹא אֶעֱנֵב
כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה.
יְהֵעֱלֵם יִתְפַּנֵּק.

יִתְנַאֵה יִתְרוֹמֵם;
שֶׁד שֶׁעֲשׂוּעֵיו יִינֵק
גַּם לֵילָה גַּם יוֹמָם.
שׂוֹא שֶׁקֶר רוֹם עֵינַיִם
אֵלָיו מִבְּטָח מִסְעָד:
רַחֵם וּגְמוּל שָׁמַיִם
יִשְׁעֵי גִילֵי לְעַד.

מֵהֵם בּוֹשִׁים חֲזִיתִי
מִמְעֵינָם אֲכֹזֵב;
אֲךְ לֹא צְדִיק רֵאִיתִי
נָחֵם נִכְלָם נֶעְזֵב.

ע"א

ד' אב ה"תר

a Marco Goldman di Turnau

אעירה כנורי, עדות ונור,
דודי, לתת עליך
כי נחם לנחמיה נפת מליך
היו, ולעזרא עזר.

גנזי כרש דריוש ארתחששתא
בבל פרס מדי אתה מִשֶׁשֶׁת,
זכרונותם קראת;
עם העולים מן השביה עליית,
אתה ראשם לפקדיהם נשאת,
ובשֶׁלַח על ירך אַתָּם בנית.

אשירה לידדי, צפון, תימנה,
רבים דודי נקראו:
אך לא ראו פני, דרכי נצפנה
מהם, ובאמרותי מוקש מצאו.

אתה ראית, ודרכי הסכנתה,
פעל כפי ושלום לבי כחנת:
בברית אהבתנו על כן האַמַּנְתִּי;
לא נודעתי להם, ולך נבחנתי.

ע"ב

שִׁירַת הַזּוֹנָה

אשר כתבתי אל החכם יאסט ע"ה
כי באגרתו הראשונה כתב אלי
מי יתנך כאח לי לפ"ק
ואחרי כן נתעכבו אגרותיו בדרך
ונשארתי כשלשה ירחים בלי מכתב ממנו

(ניסן ת"ר)

מוכרת גוים	זונה טובת חן
יפִיךָ באיים	נודע ומהלל
יאתיו דוֹדִיךָ	מהדו מכוש
הֲרָבוּ אתנניך	צֶפֶן גם תימן
הייתי דוֹדֶךָ	גם אני האח!
רִוִיתִי דֶדֶךָ	אכלתי דְבִשְׁךָ
מה טוב גורלי!	נִפְשֶׁךָ בִּי חֶשְׁקָה
אתנן נָתַתְּ לִי	לא נָדָה נתתי
מי זה יִתְנֶךָ	מי זה אז אֲמַרְתִּי
בחוץ אֶשְׁקֶךָ	אח לי! אמצֶאֶךָ
חמדת רואיהם	ראו כן תִּמְהוּ
תִּרְקִיב עֲצֵמֵיהֶם	תולעת קנאה
נפלתי לַתְּהוֹם?	איכה מִשְׁמַיִם
נשכחתי פתאום?	איכה מִלְּבָבְךָ

תסתירי מראיך?	עד אנה ממני
תסבי עיניך?	עד אן מנגדי
פתוך ויוכלו?	איככה צרי
בהבל יהבלו?	איכה סרעפיך
הלכת שובב	אוי לי—אך אוי לך
תמצאי לבב	כי לא כלבבי
אל חיק נאמנך	יונה שובי שובי
לעד זכרונך	חותם על לבי
חבשי מפתי	יונה שובי נא
העלי חיתי	מבור תחתיות
נגוע גוע	הושיעי הושיעי
נגיל נשתעשע	יחדו כימי קדם
לנצח יחפר	עוין ומקנא
לעד לא תופר	וברית אהבתנו

ע"ג

שירת הזונה

ההופכת שלחנה

אל החכם הנ"ל בהתאחר אגרותיו אלי,
עם התראותו כאוהבי ביורנאל שלו

(כסלו תר"א)

זונה מחמד עין לבי חשק כך
שלחן לי תערבני איככה נהפך?

נַעֲקֹשֶׁת בְּדַרְכֶיךָ	אֶל־דֹּד הַנֶּאֱמָן
תַּסְתִּירֵי פָנֶיךָ	דֹרֶיךָ תַתִּינֵי
מִי זֶה רָאָה אֱלֹהִים?	כֹּזֵאת מִי שָׁמַע?
רוּחִי תִקְצֹר תִּלְאֵ	דַרְכְּךָ מִהָבִין
תַּחֲרֹשְׁנָה עַל־גֹּב	חַיָּה וּבַהֲמָה
אוֹלָי כִּי יַעֲנֵב	מִצְרֵי וַיֹּנִי
הַטִּבֵּעַ דְּבַר	" פְּגוּלָה תֹעֵבָה! "
אֲדָם יִתְחַבֵּר	פָּנִים אֶל־פָּנִים
עֵינֶיךָ הִרְאִינִי	יָפָה, שׁוֹבֵי שׁוֹבֵי
קוֹלְךָ הִשְׁמִיעֵנִי	רוּיִנִי מִרְאִיךָ
בְּעַר מֵאִפָּה	הַבִּיטִי עֵינִי
לִבְךָ מַה יָפָה!	אֲמָרִי: נֶאֱמָנִי
סִתְרֵי כְלִיּוֹתֶיךָ	יִדְעֵתִי יִדְעֵתִי
יִגוּרוּ עֵינֶיךָ	מִזַּעַם עֵינֵי
אֶת אִשֶׁת צָבָא	כִּי אֶת אִשֶׁת חִיל
מוֹכֵרֶת אֶהְבֶּה	אֵל כָּל הָעוֹבֵר
וְעַרְףָּ תִפְנֵי	עַל כֵּן תִּחַרְדֵּי
תִּפְגּוֹשׁ בַּת עֵינֵי	לְבָלִי בַת עֵינֶיךָ
אֲכַן אֵל תִּירָאִי	יִדְעֵתִי יִדְעֵתִי
לֹא עוֹד בִּי תִמְצָאִי	חֶמְהָ וַיִּקּוֹד אֶף
הַסִּבִּי פָנֶיךָ	יוֹנָה שׁוֹבֵי שׁוֹבֵי
עֵינֵי אֵל עֵינֶיךָ	יִרְיָקוּ שְׁלוֹם
דְּבַרֵּי דְבַר	יוֹנָה שׁוֹבֵי שׁוֹבֵי

אָמְרִי: שְׁלוֹם לְךָ הַלֵּב הַנָּבֵר
אמרי אַךְ בְּסֶתֶר רְחוֹק מֵעֵדִים
יִקְרָת נְעֻמָּת נֶאֱמַן בְּדוֹדִים

ע"ד

הכלבים הנובחים לקראת רכב אש (*)

(שכט תר"א)

רֶכֶב אֵשׁ הִמְתַּנְּלָל
עַל-גַּפִּי מִסְלוּל בְּרֹזֶל,
בְּבָרֵק אוֹ כִסְעָרָה:
מִסְבִּיב גּוּרִים נִקְבְּצוּ,
וְלִשׁוֹנָם עָלְיוֹ חָרְצוּ,
מִקּוֹלָם אוֹלֵי יִירָא.
לֹא יֵדַע כָּלֵב הַזֶּה
מִשְׁפֵּט רֶכֶב הַלְּזָה:
לֹא בֶשֶׂר סוֹסָיו, אַךְ רוּחַ
הָעוֹלָה מְסִיר נְפוּחַ.
עוֹיֵנְפֶשׁ לוֹ יִשְׁכִּילוּ
לֹא יַעֲפִילוּ,
בְּרָעָה לֹא יִתְגַּדְּרוּ:

(א) נדפס בספר הליכות קדם, עמוד 10

רָכַב אִישׁ יַנַּע בָּהֶם,
וַיִּגְרַם עֲצֻמוֹתֵיהֶם.

חֹשֵׁי, חֹשֵׁי, חֹשֵׁי, עֹשֵׁי, טֹשֵׁי,
מִרְכַּבְתִּי! עַל-בְּנֵי-רוּחַ,

רוּחַ אֵל, אִישׁ אוֹכְלָה.

הָאֵס כָּלֵב וַנִּבְלָה

גַּלְגָּלֶיךָ יַעֲצֹרוּ?

עַל-גֹּרֵל הַצַּדִּיקִים

שָׁבַט רָשָׁע לֹא יָנוּחַ.

יְדוֹנִים יוֹרֵי זָקִים

בְּשׁוּחָה לָנוּ כָרוּ

יְדִיחֵמוּ, כִּי מָרוּ.

ע"ה

(ה אמת נס'י)

(תר"ד)

קֶשֶׁט וַיֵּשֶׁר, אֶמֶת בַּת שָׁמַיִם
אוֹתְךָ מִנְעַר וְעַד כֹּה אֶהְבֵּתִי
מֵעַז מִצַּר בַּעֲבוּרְךָ נִצַּבְתִּי
דוֹרְךָ הַקֶּשֶׁת וְחוּגֵר מֵתָנִים

לפני הַשֶּׁקֶר כְּרוּעֵי בָרְכִים
רַבִּים רֵאִיתִי וְאֵת רֵיבְךָ רַבְתִּי
מִרְמָה שֶׁקֶצְתִּי נִכְלִים תַּעֲבֹבְתִי
כְבוֹד הַנַּחֲלָתִי לְבָרִי כָפִים

עַל כֵּן מִשְׁטָמָה וּמִשְׂאֵת הַחֲלָה
בִּינִי וַיִּדְיִי; חֶסֶר לֵב שְׁמוּנִי
וְלִדְרוֹן קִישׁוֹט הַמִּשְׁנָע דְמוּנִי

נְאוּהָ וּשְׁחוּרָה, גְּבַרְתִּי עַד קָבֵר,
טוֹב לִי עֲלֶיךָ שְׂאֵת חֲרַפְתָּ גֵבֵר;
אֶהִיָּה קִישׁוֹט מִפְּנֵי קֶשֶׁט סֵלָה.

ר' טבת מפני קשט סלה לפ"ק

ע"ו

לתלמידי וידידי
מוהר"ר משה הלוי עהרענרייך
בשובו אל ארצו
(כ' אייר תרי"ה)

מארץ מרחקים תורה לְקַחַת
בְּאֵת מֹשֶׁה ; כִּי רַק הַשָּׂבֵל יִרְוַע
אֱוִיָּהּ, וְצַדִּיקָה וְאִמְתָּ לְזִרְוַע
וְלַהֲשִׁיב יַמְעוֹן בְּזוֹי תִּכְבַּחַת.

עֲצֻלוֹת שִׁקְצָת וְתִמְצָא לָךְ נַחַת
רַק בְּרִדְפָךְ חִכְמָה בִּלְתִּי מִרְגּוּעַ:
אֲזַן מְלִיץ תִּבְחֹן וְלֵב לְשִׁמוּעַ
הַטִּיטָה, וְתִסּוּר מִדְּרָכֵי שַׁחַת.

מִכְתָּר כֶּתֶר תּוֹרָה שׁוֹב אֶל אֲבִיךָ,
שׁוֹבָה, חֵדָה צִפּוֹן, אֶרֶץ הַרְתָּךְ,
בְּתִבּוֹנַת פְּעֻלָּךְ וּבְאִמְרֵי פִיךָ.

וּכְמוֹ בְּנֹגֵב פֶּה אֶרֶץ רְאִיתָךְ
שֵׁם טוֹב נִחְלָתָה, כֵּן בְּמִקּוֹם שְׂבִתָּךְ
כְּרוּךְ יִהְיֶה לְעַד שֵׁם תִּפְאֶרְתְּךָ.

ע"ז

כ"ח תשרי

מהר"ר יחיאל מיכאל

לפ"ק (*)

(כ"ח תשרי תר"ה)

נביא ליי, זקש, ציר ממרום שלח,
משמיע אמרי אל, מי היום ידמה לך?
רוח אל דובר בך ודבריו בשפתיה
ולבבות ונפשות יקה עז תוכחתה
לקחה על לב יבא, כי מן הלב יצא,
על לב-אבן יזל, אבנו מתפוצצה
יערף על לב-ברזל, ימס ויהי למים.
לא עוד אזניו יכבד, לא עוד ישע עיניו
צורים תרוש, תחרוש, אל שם פיה מורג
אותותיה ראו, תמהו, אנשי פראג:
זכרה בלבבכם לעד חרוש על לוח
יבירו כי מהם נזר ראשם לקוח
למקום נקראת לך, ויהי עמך שדי
זרע חסד ואמת על כל-תלמי שדי
ברלין משכן משה, קרית חכמה ודעת
לך הנבא, ומצא גם שם און שמעת

(*) גרפס בכוכבי יצחק, כ', דף 13

יֵרֵד גִּשְׁמֶךָ, אֵף לֹא יָשׁוּב כִּי אִם הֲרוּהוּ,
עֲרָף פּוֹנִים אֶל־אֵל תָּשִׁיב לְשִׁמּוֹר מִצְוֵה
הַגִּד לָעַם פִּשְׁעֵם, וּלְתוֹעִים חֲטָאֵתִימוּ
לֹא תִירָא, לֹא תַחַת, לֹא תַעֲרֹץ כַּפְּנֵימוּ
כְּשׁוֹפֵר הָרִם קוֹל, וּגְרוֹנֶךָ לֹא תַחֲשׂוּךָ
וּבַחֲבִלֵי דְבָרֶי קִשְׁטֵי אֲבִירֵי לֵב תִּמְשׂוּךָ
הַטֵּף אֶל דוֹר חֲדָשׁ: הוּי נְטִישֶׁת עִמָּךָ
לְאַבְתִּיךָ תִלְעַג, תְּבוּז יִקְהַת אִמָּךָ.
נִבְלַת, וּבְעֵינֶךָ קְלוֹת וַתִּקְטַן
וּלְאַלוּפִים וּלְרֹאשׁ שְׂמַת שְׁעִיר לוֹטֵן
יֵאֱהַבֶנְךָ, תַּחֲשׁוּב, כִּי אֲלִימוּ נִמְשָׁלַת
וַתִּקּוּ לְמִצּוֹא כְבוֹד עַד יַפְעַתְךָ חֲדַלְתָּ;
אֲבִיךָ לְאֱלֹהֵיו הִיָּה בְצַר נְאֻמָּן
מֵאִם הַבְּלִי תֵבֵל, לֹא חָמַד אֲרָנָן
אֵךְ שְׁלוֹם בְּלִבּוֹ אֵף שְׁלוֹהַ תוֹךְ נוֹהוּ
שְׂמַחָה בְּמַעֲוֹנָתוֹ, אֵף אִם זָר יִלְחָצְהוּ
יִשְׂרוּ תִמּוֹ נוֹדַע, בְּטַח בּוֹ לֵב זָרִים
וַיִּרְפָּא מִמְדוּוֹה גַם מֶלֶךְ גַּם שָׂרִים
הַיּוֹם מִי יִבְטַח בְּךָ? וְאֵת נַפְשֶׁךָ בְּזִית
רַק הַדְּמוּת תִּבְחָר, וּבְקוֹף לְכֹל הַיִּית
תַּצְלִיחַ כִּי תִשְׁחוֹד, תִּתֵּן לְפִזּוֹ מוֹצָא
אֵךְ רַע, אֵךְ אוֹהֵב, לֵב דְּבֵק לֹא תִמְצָא
הֲרִמוּ מַעֲפָר, וּלְאֵל לִבְבֵי הַגְּבִיָּהוּ

שובו, אֵזֶן וְלֵב הַטּוֹ אֶל אִמְרֵי פִיהוּ
שובו שׁוּבוּ אֶל אֵל, בְּדַרְכֵי הַתְּנַאוּ
חִדְלוּ מִן־הָאָדָם, כִּי בַמָּה נַחֲשָׁב הוּא! —
יֵשׁ אָדוֹן! בְּלַעַדְיוֹ שָׁמַיִם לֹא נִמְתָּחוּ
לֹא בְלַעַדְיוֹ בָּבֶל פָּרַס יוֹן נִמְלָחוּ
בְּעֵשֶׂן, וַיִּפּוֹל יִשְׂרָאֵל מִכַּסָּא
וַיְחִי אַחֵר נִפְלוּ, בֵּין מֵאָה רַבִּים שָׁה
הוּא הַמְשַׁנָּה עֵתִים, לֹא בְלַעַדְיוֹ יִצְאָנוּ
מִמְצוֹר מִמְצוֹק, וַיְמִי שְׁלוֹה מְצָאנוּ
לֹא בַגִּלְל יִמְחָה זְכָרְנוּ מֵעַמִּים
נִשְׁמַרְנוּ עַד הַיּוֹם עַל אֶף רַבִּים קָמִים
לֹא לְלִמּוֹד מְזָרִים וְלַהֲדָמוֹת נִשְׁאָרְנוּ
אֶף לַהֲיוֹת לְאֲמִים מִזֵּי תוֹרָה נִבְחָרְנוּ
מִירוּשָׁלַיִם אֹר, מִיִּשְׂרָאֵל מִצִּיּוֹן
מִיִּשְׂרָאֵל תֵּצֵא צִיּוֹלֵי צִיּוֹן
כֹּה תִטִּיף, כֹּה תֹאמֶר אֶל דּוֹר אָבִיו זֹנֵחַ —
וַיֵּצֵאוּ אֵל בְּרַכְתּוֹ לָךְ עַד בְּלַתִּי יָרַח
וְלְדוֹר דּוֹרִים תִּשְׁמַח בְּעֵדֶר גִּתְּךָ לָךְ
וּבָךְ יִגִּיל עֵדֶרְךָ, צִיר מִמְרוֹם שְׁלַח!

ע"ח

לכבוד ידידי המליץ והמשורר המפואר
מוהר"ר שאול יצחק ני"א לפ"ק

(ניסן תר"ו)

קְרִיָה נְאֻמָּנָה פְּרָאג קְדָרוֹת לְבָשָׁה
עַת מִיכָאֵל הַשָּׁר נִפְרַד מִמָּנָה
כִּי אִישׁ כְּמָהוּ לְמִצּוֹא לָהּ נוֹאֶשָׁה
מִפִּי לֶחֶם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֶנָּה;

הֵן הַיּוֹם מִכְתָּה זֹרָה חֲבֻשָׁה
צִיר שֶׁלַח לָהּ, מִי הַיְשׁוּעָה יִשְׁקָנָה
הֵן נִבִּיא כְּדִנְבִיא הַיּוֹם יִרְשָׁה
בְּנִתֵיבוֹת חַיִּים שֶׁבֵט פִּיּו יִנְחָנָה.

גִּבּוֹר וְרַב, דַּע כִּי לְקָרֵב נִקְרָאת
וּכְבֵר נִסִּית, וּלְאִיֵּב נִגְשָׁת
וּבִקְסַת קֶשֶׁט רַבָּה קֶשֶׁת הַכִּית (א).

הַתְּאֹזֵר עֵז, צֵא הַלֶּחֶם: מִרְחַם
אֵל חַי קָרָא שְׁמֵךְ, לְלֶחֶם הַקִּדְשֹׁת:
אֶל־תִּגּוֹר, אָמַר לָךְ, צֵא קֵאמֶפֶךְ, הַלֶּחֶם!

(*) נדפס בכוכבי יצחק, ב' 15

(א) עיין אריענט 1842 ליט' בלאטש עמוד 529

ע"ט

בסוף דרך ארץ (*)

(אלול תר"ו)

חזיון קשט, דבר צדק,
חשף ננע, חפש בדרך,
איך דורו ישישו בו?
פגול הוא, לא ירצה.

דם שירי, אך נא תענם
אם לצים ישאו לענם.
דור הולך, אה דור יבא
משפטך אור יצא.

גרגר זרע בקרקע
יקבר, זכרו ימח:
לא עד נצח שם ישקע.
ולמחיה פתאום יצמח.

אם היום אשמע דבה,
לי ילעיגו אטיקים,
לא אחת: הנה יום בא
בי יכתירו צדיקים.

(*) נדפס בכוכבי יצחק כ' 16

פ'

למוהר"ר שאול יצחק קעמפ"ף

אשירה לידידי הנאמן בבריתו.
שלום כנהר לו, שלום לשתיקתו.
אהבתו איה היא, ואמונתו איה?
רוח עבר, ויכב רשפי שלהבת יה
אחי אם יבגדון כנחל וכאפיק
מה לי? טהר לבי לשלום נפשי ישפיק
נמצאתי למבקשי, מלאתי מאוים
ויקוצו בדבש אחר אכלם דים
כזאת אף רב מזאת אמר ללבבי: שא
אל תקצף על דור אם בדור נגע פשה
ישליו אהלים לידידי ולדורי
ויהי אל חי תמיד סתרי וצרי צירי
לרחוק לקרוב שלום שלום יגדל
פאדובה ה"א כסלו תי"ו רי"ש זי"ן, שד"ל

פ"א

(הי אלול תר"ז)

מה היה לו לבעל אנרות צפון?
הנהפך להיות גייגער או האלדהיים?
כי יכתוב לש"דל בלשון הצפון
ולא בשפת יהודה וירושלים

פ"ב

לאביגיל

(אלול תר"ז)

ברוך טעמך וברוכה את
אמר דוד אז לאביגיל
כן לך תבא ברכת דוד
מכל בנות את עשית חיל

ברכת האם העבריה
(שפה רמה בה דבר אל)
תבא עליך בת דוד
גזע קדוש אברבנאל

מי זאת כמוך בין הבנות?
מי לא יודך אשה משכלת?
הנה במקום אין שם אישים
את אשת חיל משתדלת

יריק שדי לך ברכתו
וראי בטוב ושמך יגדל
כתשוקת עבד הכותב
יום חי"ת לאלול תר"ז. שר"ל.

פ"ג

על בית הכנסת מחודש

תר"ט

במבחר ברוש תדהר
מחדש מקום מקדש
ונשלם בראש תדהר

פ"ד

לכבוד איש חיל רב פעלים, השם נפשו בכפו,
לגלות צפונות החכמה ותעלומה יוציא אור
הלא הוא החכם היקר

מה"רר אברהם פירקאוויץ
אלהי אברהם יהי בעזרו. (*)
(ג' תמוז תר"י)

אַבְרָהָם, אַבְרָהָם! עַל הַר וְגַבְע
לְחַפּוּשׁ קְדֻמוֹנוּת שְׁנִית עֲלִית.
הַצֶּלַח שְׁנִית, וְתִגַּל עַל אַחַת שְׁבַע
מִטְמוּנֵי מִסְתָּרִים כְּאֲשֶׁר גִּלִּית.
פֹּה מִמְרָחֵק אֲשַׁפֵּךְ בְּעֵדֶךָ שִׁיחַ
לְאֱלֹהֵי אַבְרָהָם דְּרַכְךָ יִצְלִיחַ.

(*) נדפס בכוכבי יצחק, כ' 16 ובהמגיד שנה י"א 359.

עם נורא מן הוא והלאה,
גוי קורקו, פרא אדם,
אם חכמה בך לא משלה,
חוסה נא על אברהם.

סתרי קדם בך נקברו
הואל נא אליו לפתוח
ושערים דור דור נסגרו
יבא בם, ישלול מלקוח.

ארץ גוג, בלעף הוציא
את שלות גוים רבים;
בגנזוף נא הביאי
דרך צדק, מחזיק בדרך,
בל-לבו רק לכתבים.

שם תפארת רב ורם
אז לעד יהיה זכרכי;
כי דור דור ברוך אברם
פירקאוויץ, תורה מרביץ,
ובאברם את התברכי.

פ"ה

ליצחק בר ברוך לוצאטו
ביום שמחת לבו

בחתנת יעקב בנו וחנה בתו

(פארוכע ערב יה"כ תר"א)

דודי בך דודי, מישרים אהבת,
ויהי משפט וצדק מעגלך;
אל רם יראת, כל עולה תעבת:
על כן בך אתך האל עושך.

על כן תבנית היכל בנות חטבת,
מופת ואות לבחורים בניך.
יצחק! מקור ברוך, משם הצבת,
מימיו נאמנו בך ובצאצאך.

על כן בך עם בת י"שך (תפארת
חכמתו וכתביו עד קצוי ארץ).
אף עם בחור משכיל בך נקשרת.

גילו שמחו דודים, אין שד אין פרץ;
ברכת שדי לעד אתכם עטרת:
תגל יצחק, ויהי ביתך בית פרץ.

פ"ו

לנכח מלכה בתי (*)

(שבת תר"יא)

זֶה שְׁנַיִם עָשָׂר וְשִׁמְנֵה הַנְּחֻלָּתִי
יִרְחִי עָמְלִי. רוּחַ רָעָה אִמְכִי
לְעִכְשֵׁי הַחֲלָה, מִנִּי אִזּוּ בֵּית בְּכִי
הִיָּה בֵּיתִי, בְּתֵהוֹם צָרוֹת צִלְלָתִי.

לִיל רֵאשִׁית תַּחֲלוּאֵיהָ בְּךָ הַרְתָּה
וַתִּבְאֵי בְתֵי לְרֵאוֹת אֹר שְׁמֶשׁ
וַיְהִי אֹר שְׁמֶשׁ לְךָ עֵיפָה וְאַמֶּשׁ
כִּי רַק צָר וּמְצוּקָה עֵינֶךָ רָאָתָה.

הַחֲלִיפָה כַּח וּלְאַיְתָנָה שְׁבָה
אִמֶּךָ כְּמַעַט, אִזּוּ בְּךָ יִדְאֵל נִגְעָה,
הַתְּהַלְחֵל כָּל־רֹאךְ, עֵינֵי דְמָעָה,
נְמוּגָה שְׁדֵרְתֶךָ, לֹא עוֹד נִצְבָה.

אִמֶּךָ כְּגִבּוֹר קָמָה הַתְּעוֹדְרָה,
עֵינָה לֹא תִבְכֶּה, לֹא רְפוּ יְדֶיהָ:
עַל כָּר שִׁבְכַת, אֶתְךָ עַל־כַּפֵּיהָ
נִשְׂאֵת, עָלֶיךָ יוֹם וְלִיל שְׁקָדָה.

(*) נדפס בצפירת תפארה, N. 7, 8, 9

וַיְהִי אַחַר יָמִים, כַּמַּעֲט צָמְחָה
רְפָאוֹת וַתַּעֲלֶה לָּךְ; אֲכַן חֲלִיכִי
רַבַּת עֵנָה שֶׁבַר אֶת-יֹלְדֹתַי
וּבְרוּחָהּ וּבְשֵׁרָהּ לְעַפְרָה שָׁחָה.
לֵב אוֹהֵב וּמְרַחֵם הוֹסִיף לָהּ כַּחַ
לְסָבוֹל בְּבִלִי הַרְגִישׁ עֲמַל וּגְיַע
אֶךְ בְּכָלוֹת זַעַם וּכְבוֹא עֵת הַרְגִיעַ
הַגּוֹף הִיעָף נִדְבָה וַיִּשַׁח.
בְּלֵהוֹת וַתֵּלְאוֹת אִזּוּ הַקִּיפוֹנִי
וַיִּשְׁקוֹנִי מִי רֹאשׁ לֹא יוֹם, יוֹמִים,
לֹא חֹדֶשׁ, לֹא שָׁנָה, אֶךְ כְּשָׁנָתִים
עַד כִּי מִיוֹנְתִי אֶלְמָן שְׁמוֹנִי.
אֶךְ גַּם בְּרָגַז מִמְרוֹם רַחֲמוֹ
וּלְבֵיתִי אִם שְׁנִית לֹאֶה יַעֲרוּ
בָּהּ חֵן וְחֶסֶד וַתְּבוֹנֶה נְצַמְרוּ
גַם מִדְּבָרָהּ גַם מִפְּעֻלָּהּ נַעֲמוּ.
וְאֵת נִרְפָּאת לְקוֹם וּלְהַתְנוּעַע
אֶךְ לֹא מֵשׁ מִעֲרַפְךָ מִדּוּה וְחֲלִי
וּלְאֵט לְאֵט כְּנִכּוֹל עָלֶה תְּבִלִי
וַיְהִי יָמִים שָׁנַיִם גּוֹפֶךָ גּוֹעַ.
גַּבְךָ כִּי שָׁח נִשְׁמַת רוּחְךָ קִצְרָה
וַתְּקוּפַת לַחֲוִתֶיךָ הַתְּקַלְקְלָה
אַחַר הָאֵכֶל אֲנַחְתְּךָ נִכְפְּלָה

וּבְלָחֶם לַחֵץ חִלְשֶׁתְךָ גְּבַרְהָ.
מִשְׁכָּב, לְבְרִיאִים וּלְחֹלִים מְרֻגָע.
אֶךְ לֹא פּוֹגֵת, בְּתִי, לֶךְ בִּיצוּעֶיךָ
גֵּאֵק וַיִּלֵּל הָיוּ כָּל לַיְלוֹתֶיךָ
וּלְבָבִי בִי יִתֵּר קוֹלֶךָ בְּשִׁמוּעַ.
וּבְכָל-זֹאת לֹא לְבָךְ נָטַשׁ תּוֹחֶלֶת
וְאֲשֶׁר כָּל-רֹאֶךָ בֶּן, אֶת לֹא יִדְעֵת
קוֹה קְוִית, גַּם כִּי לְשֹׁאֵל הִנֵּעֵת
מִדוֹדְתֶךָ זֹאת לֶךְ, לֹאֵה מִשְׁכַּלֶּת.
זָכָה וְטַהוֹרָה בְּגוֹף גַּם בְּרוּחַ
בֵּת טוֹ"ב שְׁנַיִם עֲלִית מְגִיא הַהֶבֶל
לְקַחַת מִד-אֵל תִּגְמֹל הַסֶּכֶל
וּבְעֵד יִשְׂרָאֵל בֵּין צְדִיקִים לְנוּחַ.
שָׁמָּה לְאֱלֹהֵי חֶסֶד הַתְּחַנְּנִי
יֹאמֶר לְמִשְׁחִית: רַב! יְדִיךָ הֶרֶף;
וּלְפִי הֵטַף הוּא יִטְרִיפֵנִי טָרֶף
וּלְהַפְיִץ מִימֵי דַעַת יִסְעֲדֵנִי.
אֶת-בְּרַכְּתוֹ יִשְׁלַח עַד קֵץ יָמָיו
אֵל אָבִיךָ וּלְנַפְנוּ הַפּוֹרֶיָה
וּלְכָל זָרְעוֹ: אוֹהֵב גֵּר וַיִּשְׁעֶיָה
מְרִים בְּרוּךְ יוֹסֵף גַּם בְּנִימָן.

פ"ז-פ"ח (°)

בעל הערוך לבעל ערך מלין מלבו יוצא מלין

תר"א-תר"ב

לְבַאֵר מִים חַיִּים לְבֵי סַבְתִּי
בְּכַנְעַן וּבִשְׁשֶׁךְ שָׁרִים חָפְרוּ (א)
קִמְתִּי, וְלֹאֲנִשִּׁי לֵב, חֲכֵמָה בָּחַרוּ.
מֵעַל הַבּוֹר אֶת־הָאֶבֶן גַּלְתִּי.
לְדָלוֹת יִרְדֵּן וּפְרַת אֲזוּ הַחֲלֵתִי.
וְאֲשֶׁךְ הַמּוֹן רַבָּה דוֹרוֹת עָבְרוּ.
אֶךְ גָּאוּ מַיִם, עַל הָרִים יִגְבְּרוּ:
מִי זֶה גִבּוֹר יִשְׁלִים פֶּעַל זִמְתִּי?
בְּרוּךְ טַעֲמָךְ, יְיָי"ר, חִפְצֵי מְלֵאתָ:
בְּמַצְלוֹת בָּאת, מִחֲמַדִּים הוֹצֵאתָ:
כִּי עַפְעָפִיךְ כָּל־סְתוּם יִחְשְׁפוּ.
הַצֵּלָה, אֵל תִּמְנַע טוֹב, חוֹשָׁה, אֵל־תִּרְפֵּךְ.
תֵּן לְצִמָּא מִשְׁקָה, לָרֵעַב טָרֶף:
יִזְכּוּ מַיִם וּנְחָלִים יִשְׁטַפּוּ.
סוף אלול נתן בן יחיאל לפ"ק

(*) נדפס בכוכבי יצחק, כ' דף 17

(א) הכוונה על תלמוד ירושלמי ותלמוד בבלי, והם נרמזים ג"כ למטח בשמות ירדן ופרת.

שמעת קול מורה, נתן רבך: הט און לידיך תלמידך

ימים רבים תבכה נפשי בסתר
על זקני גוי קדוש, על חכמתמו
ויקדם כי חלל, אף צדקתמו;
ולהבלי תעתועים יתן הכתר:

ואת נאמן ביתם, ותגדל יתר
חוקר כל דבריהם ופעלותמו
מזריח כחמה הוד תפארתמו,
כונן על בוזיהם חציו על יתר:

אתה, אב לישרון, יד בצלחת
תטמון, ובדומיה תקרב לשחת;
עמך תמות חכמה! מר מר דאבתי.
שמע שדי, ויצו לאור ויאר;
ציון תגיל, ולעיני כל תתפאר;
תראה צדקי, בושה תתכס אויבתי.

פאדוכה ד' תשרי שד"ל זע"רא לפ"ק

קינה על מיכה יוסף בן אר"ם הכהן לעבענזאהן מעיר ווילנא

ל"ג לעמר תר"ב

ואתה בן אדם שא על־בן־אדם קינה ואמרת על־
מיכה יוסף מי כיוסף:

איך הילל בן־שחר בשחר יומך נדמה נדמית ארו
עינינו לנגה זרחך קוינו לצהרים והנה עלטה:
למה מהרת לאסוף חכמה להרבות מדע ולהעמיק
מחקר להחפיר קניך משבכם לפני מיחלי טלך להכלים
לנצח:

הלזאת אהבת שפת קדושים ותלמד כנורך את
שיר יי למה"ר לעזוב ו ארץ נשיה ולפרוש כנפיד אל־
מרומי זכול להשמיע תהלות עליון בקהל שרפים:
הלזאת על־שבר ו עיר דדנים היו בכורי משליך
ובחירי ו בית לוי בעלותם אל־האלהים היו חותם
דברך כי לא לשכון ארץ נוצרת אך להתענג על־י
בלהקת חסידיו:

נפש טהורה מאסת תבל ומחשפיה למה ממרומים
ירדת ולמה מרחם לא־מהרת עוף:
ולו יונק ועולל כאחיה חלית ותגוע בטרם יוציא
עץ תבונתך ציץ ופרח:

(*) נדפס בספר שירי שפת קדש ה' ב' Vilna 1869, דף 245

ולמה לך חיים לשבוע כאב ויגון ולאדיב נפש
צדיק:

ימים על-ימים קוֹה זה ינחמני משאר עוללי ועתה
נפלת מאנה הנחם נפשו:

ולמה גם-לי מארץ רחוקה התודעת ואמרי חכמתך
לפני ערכך ותדרוש משפטי ולמועצותי הטית און
ומקצוי-ארץ היית לי לבן:

מיכה יוסף בני בני רבות וגדלות מגבורת רוחך
הוחלתי ובן יקיר ו אמרתי ורע נאמן נתן לי יי ברכתי
צפון:

ואיה אפוא תקותי ותוחלתי נכזבה ושמחתי עדי-
רגע:

ועתה מיכה יוסף המתלונן בצל שדי לך התנפל
לפני רחום לאבליך ישלח נחומים:
יולדך הנדכה בכאב אנוש יחן ירחם מחץ לבבו
ירפא רוחו הנשברה יחיה:

יחליף כחו יחדש נעוריו יאמץ ידיו במחקרי תושיה
להפיץ ביעקב אמרי תבונה אמת וצדק:
ימחה דמעה מעל פגיו ינחמהו ויחדהו במשכילים
שומעי לקחו:

ממצולת יגון יעלה ושם כבודו ירום ונשא תהלתו
תמלא הארץ וזכרו לברכה לדרור דורים:

לג לעמר תריב (שר"ל זע"א לפ"ק)

צ"י (°)

אל הלקח ארון האלהים ואל מות מרנא ורבנא
כמו"הרר מרדכי שמואל גירונדי זצ"ל
אב"ד ומ"ץ בעיר מולדתו

פאדובה

נקרא אל השמים

בן נ"ב שנה כשמואל הרמתי

אור לייג לחדש טבת

שנת

וברחמים גדולים אקבצך

(תרי"ב)

קינה

נבעת נבהל

כי פס רועם

כאלמנה

יאנח עם

אוי כי נחטף

שמשו הועם

כליהקהל

מר יבכיון

עיר נאמנה

וכבן על אב

אוי כי נקטף

ובלא עתו

כבה גרנו

לקח צדיק

אב ליתומים

מעוז מגדל

נגע לבו

קדר אורנו

מעל ראשנו

צדיק תמים

לאביונים

איש מכאובו

בְּלִדְרֵשׁ וְדַל	נָלָה אֵלָיו
מְלִיץ דְּלִים	הוּא לְגְדוּלִים
תַּת לֹא חָדַל	גַּם מִבִּיסוֹ

כָּבֶה גִּרְנוּ	קָדַר אֹרְנוּ
לְקַח צְדִיק	מֵעַל רֵאשִׁינוּ

נִסְתָּר נִגְלָה	אוֹצֵר מָלֵא
תִּלְמוּד מִדְּרֵשׁ	מִקְרָא מִשְׁנָה
שׁוֹת וּפְסָקִים	עִמְקֵי חֻקִּים
דְּרוֹשׁ דְּרֵשׁ	מֵהוּן יִקָּר
בָּהֶם הִגָּה	בְּלִתִּי פוּגָה
לֵה לֹא יִחְרֵשׁ	יוֹמָם וְלַיְלָה

כָּבֶה גִּרְנוּ	קָדַר אֹרְנוּ
לְקַח צְדִיק	מֵעַל רֵאשִׁינוּ

הִיא אוֹצְרוֹ	יִרְאֵת צוּרוֹ
חִפְצוֹ חִשְׁקוֹ	וּבְמִצּוֹתָיו
לִמַּד לִמַּד	דַּת אֵל חֲמַד
זֶרַע חִיקוֹ	וַיִּנְהַל בָּהּ
חֲכָמָה הַפּוֹיֵן	תּוֹרַה הַרְבִּיץ
עַ מִדְּרָכּוֹ	הִשִּׁיב פּוֹשֵׁי

כָּבֶה גִּרְנוּ	קָדַר אֹרְנוּ
לְקַח צְדִיק	מֵעַל רֵאשִׁינוּ

שָׁחוּ עֵינָיו	שָׁפַל עֲנוּ
כְּבוֹד תִּמְךָ	וּשְׁפַל בְּרַךְ

מֵאֵם קִנְיָה	שָׁנֵא גֵאָה
צְעִיר וּמָךְ	וּכְבֹן קִרְב
הַנְדָכָאִים	הַחֲלָכָאִים
עֹזר סִמְךָ	שְׁמַע יַעֲזֵךְ

כָּבֵה גִרְנוּ	קִדְר אֹרְנוּ
לִקַח צְדִיק	מֵעַל רֵאשִׁינוּ

הַעֲתִיקִים	עַל צְדִיקִים
עֵשֶׂר יְדוֹת	הוֹפִיעַ אֹזר
בְּלִתֵי שְׁקֵט	אֶסֶף לְקֵט
חַ תּוֹלְדוֹת (א)	חֲרַת עַל לֹד-
גֵּלָה מִסְתָּר	חֲפֵשׂ חֲתַר
פֶּל נִכְבְּדוֹת	הוֹצִיא מֵא--

כָּבֵה גִרְנוּ	קִדְר אֹרְנוּ
לִקַח צְדִיק	מֵעַל רֵאשִׁינוּ

יֵשֶׁר חֲבֵשׁ	צָדֵק לְבֵשׁ
וּלְאֵל קִנְיָה	בְּצַע מֵאֵם
כָּבֵה אִיבוֹת	הַשְׁקִיט רִיבוֹת
אַהֲבָה אַחֻוּה	זֶרַע שְׁלוֹם
רַב עַם צְעִיר	עַל בֶּן בְּעִיר
הִנֵּה הִנֵּה	אוֹי אוֹי יִצּוּחַ

כָּבֵה גִרְנוּ	קִדְר אֹרְנוּ
לִקַח צְדִיק	מֵעַל רֵאשִׁינוּ

(א) ספר תולדות גדולי ישראל.

מְקִים כּוֹשֵׁל	צְדִיק מוֹשֵׁל
חֹסֶם עַל בְּנִים	חֹסֶם עַל הָאֵם
דָּוָה נִפְעֵם	רַחֵם עַל עֵם
וּבִתְחֻנוּנִים	בְּבִכֵי יָבֵא
וּגְדוֹר פְּרָצוּ	רַפָּא מַחְצוּ
הַקְדְּמוּנִים	חֲדָשׁ יָמָיו
הָאֵר גִּרְנוּ	הוֹפֵעַ אֲזִרְנוּ
בְּגִלְלֵי צְדִיק	הֵרֵם רֵאשֵׁנוּ

צ"א (°)

עַל בֵּית הַחוֹלִים

אֲשֶׁר הָקִים הַגִּבּוֹר רֵאשֵׁה־שִׁילָד בְּעִיר פְּרִים.

(ו' טבת תר"ג)

עוֹבֵר הַבֵּט. מָה אָנוּ מֵה חַיִּינוּ.
אֶתְמוּל כְּאֵלוֹת רַגְלֵינוּ קָלוּ.
יְדֵינוּ כַּמְטִילֵי בְרוֹזֵל נִמְשָׁלוּ.
וְאֶרֶץ וּמְלָאָה נִכְבוֹשׁ תַּחְתֵּינוּ.
פְּתָאוּם בְּתִקְוַפְתּוֹ יִקְדֵּם דָּמְנוּ.
אוּ גִיד קֶטֶן אוּ עֶרֶק הַתְּקַלְקְלוּ.
כֹּל כַּחוֹתֵינוּ אִזּוּ יַחְדָּיו אִמְלָלוּ.
כִּי־לִדְהָ נִפְעָה עַל מִשְׁכְּבֵנוּ.

(*) נדפס באכני נור 1853, דף 11.

בָּרַךְ, עוֹבֵר מִבֵּית, בָּרַךְ שֵׁם יְמִישׁ (1)
הַשְּׂכִיל אֶל־דֵּל, פֹּזֵר, וַיִּקַּם בֵּית,
בּו כָּל־דָּוָה, יִשְׁבַּח רִישׁוֹ, יִרְגִיעַ.

יְרוֹם גִּזֵר אַחִיו, יֵאִיר בְּשִׁמְשׁ;
יְרוֹמוֹ שְׂרִיגֵיו בְּשִׁתְּלֵי זֵית,
וַיִּשְׁמַם לְנֶצַח לְבָרְכָה יוֹפִיעַ.

צ"ב (°)

לְיוֹסֵף אֶל־מִנְצֵי

(ב' תמוז תר"ג)

שְׂמַח לְבָבִי בִי וּכְבוֹדֵי יִגַּל
בִּי אַחֲזָה דוֹרֵי מַעִיר הַנֶּבֶל
כְּנֹזֵר וְעַגְבֵי שְׁנֵית כִּימֵי קָדָם
תִּפְּשׂ, וּזְמַרָה לִידִידוֹ מִשְׁמִיעַ.
הֵן יוֹם בְּשֶׁרָה זֶה, יוֹם טוֹב, יוֹם יִשַׁע
אַבְטַח וְלֹא אֶפְחַד, אִמֵּר אֶף סָרָה
רוּחַ נִכְאָה מִיֹּסֵף, וַיֵּשֶׁב
שְׁלוֹם בְּעֲצֻמוֹתָיו, עֲצָמָה וְאִמִּץ
וּבְעֶרְקָיו דָּמָו לֹא יִפְּנַע פָּנַע
יִשְׁלִים תְּקוּפְתָו בְּלִתֵּי מִנַּע

(1) James

(*) נדפס באוצר נחמד א' דף 178

לֹא עוֹד חֲרָדוֹת אֶת־עַרְשׁוֹ יִרְגִּיזוּ
לֹא זֶהְמָתוֹ עוֹד חִיתוֹ לֶחֶם
לֹא מַחְרִיצוֹתוֹ יָדָיו תִּרְפִּינָה.
יֹאֵל אֱלֹהֵי עוֹד כִּימֵי הָאָרֶץ
חֲזָק וְאַמִּיץ בְּגִבּוֹרִים יְהִי
יָשׁוּב וְעוֹד יִתֵּן לַיַּעֲקֹב כֶּחַ
כִּשְׁלֵי יְקִימוֹן עוֹד מְלִיּוֹ. בְּרַבִּים
הַכְרַעוֹת יִגְבִּיר, לְבָלִי תִמְעַדְנָה,
פִּיּו יַעֲרֹף עֵצָה מַחְכִּימַת פִּתִּי
לֹד יִשְׁמְעוּ רֵאשֵׁי עֵדָה וַיִּחְלוּ
וּלְקוֹל אֲמָרָיו יָד עַל פֶּה יִשִּׁמוּ.
תִּרְאֶה וְתִגַּל יוֹלְדָתוֹ, תִּפְאָרֶת
נָשִׁים, וְכָל זֶרְעָה, זֶרַע בְּרוּךְ.
תִּכּוֹן תִּפְקְדֵתִי אֶל־אֵל בְּקִטְרֶת
וַיִּשְׁיבְךָ אֵלַי עֲלוּ, שְׂמַח
וּבְנֵי בְכוֹרֵי גַם אֶל־חִיקֵי יֵשֶׁב
כִּי כֵן בְּנַפְשֵׁי נִקְשְׁרֶתֶם גַּם יַחַד
חֹתֶם עָלַי לְבִי אֶתֶם לְנֶצַח.

צ"ג

בשְׁלַחֵי דְקְרוּקֵי (קוֹנְטְרִים רֵאשׁוֹן) אֵל הַחֲכָם מוֹנֵק

(כסלו תר"ד)

לְשִׁלְמָה מוֹנֵק, חֲכָם, צְדִיק, נִזְרָנוּ

בְּפִלְיָאוֹת תּוֹשִׁיָה יוֹדַע פֶּשֶׁר

יֵאָר פָּנָיו צוֹרָנוּ

וַיַּחֲדֵשׁ כַּח רֵאוֹתָיו כִּנְשֵׁר

כְּתַפְלַת הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לּוֹ

תַּלְמִידוֹ וַיִּדְרֹו שְׁדָלוֹ

צ"ד (°)

אֵל הַגִּבּוֹר הַיֶּקֶר הַמְּהַלֵּל בְּרוֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת

כַּמֶּדֶר גְּבִרְיָאֵל טְרִיאֲסְטִי הַיְיֹו

כִּי חָלָה וַיַּחֲזִיק

וַיִּתְפַּלֵּל תַּפְלַת נַעֲלִיָה בְּבִיחָה־כֵּ אִשְׁכְּנִזִּים

בְּנוֹעָם קוֹלוֹ קוֹל עוֹז

כַּכְחוֹ מֵאֵז וּכְכְחוֹ עֵתָה

וְהַעִיר פֶּאֶדוּבָה צַהֲלָה וּשְׂמַחָה

לַיהוּדִים הֵיטָה אֹרָה וּשְׂמַחָה וּשְׁשׁוֹן וַיֶּקֶר

(מוצאי י"הכ תר"ד)

עַל רַב מְרִינֹו, עֵצֶם אִשְׁמוֹתֵינוּ

הַמְּלֶךְ הַמְּשַׁפֵּט הַתְּאַנֵּף בְּנוֹ

אָמַר לַחֲטָף צְדִיק מֵעַל רֵאשֵׁנוּ

וּבֶךְ הַפְּגִיעַ אֶת־חַטָּאת כְּלָנוּ.

(*) נדפס בכוכבי יצחק ב', 18; ובכרם חמד, ה' 190

אֶף הַשָּׁר הָעוֹמֵד לַיָּמִין צוֹרְנוּ
מִיכָאֵל מְלִיץ יִשְׂרָאֵל הַצִּילֵנוּ
וַיִּתְחַנֵּן לֵאמֹר הוֹסֶה מְלַבְּנוּ
אֵל תִּתְאֲלָמֵן פְּאֵרוּכָה מוֹדַעְתָּנוּ.

הֵן פֹּה לְבוּשׁ בְּדִים לְשִׁמְאֵל כְּסֵאֶךָ
הוּא גְבֻרֵיָאֵל אָחִי; וּבְדָרֵי אֶרֶץ
הָאִישׁ גְּבֻרֵיָאֵל גַּם־הוּא מְלֶאכֶךָ

מִי כָמֵהוּ רַב־חֶסֶד, מְשֻׁבֵּית בְּכִי?
מִי מְחֻזֵּק בְּדָק, מִי עוֹמֵד בַּפְּרִץ? —
וַיַּעַן הָאָדוֹן וַיֹּאמֶר: יְחִי!

צ"ה

קינה על הרב
יוסף יהודה לוי גטינארה

מ"ץ בעיר קזאלי

(אדר תר"טו)

עֵינֵי תוֹל בְּבְכֵי קִזְאֵל הַנֶּאֱנָחָה הַנֶּאֱנָקָה
יוֹסֵף לֵוִי אָבִי אָבִי מִשְׁפֵּט זֶרַע וְצִדְקָה
אוֹרוֹ יֵהֵל בַּתְּעוֹדֹת אֵל הַשְּׁבִיעַ נֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה
אֵיכָה נִקְטַף אֵיכָה נִחְטַף בְּדָמַי יָמִיו עָבַר עֵדְרוֹ

יוֹסֵף יוֹדֵה אוֹצֵר חֵמְדָה יִקָּר מִפּוֹ בֵּין הַרוּעִים
שֶׁקֶד לְגִדּוֹר פְּרָצוֹת הַדּוֹר מֵאֵם עֲצֵלָה גַם מֵרְגוּעִים
יָד לֹא טָמֵן צִפּוֹן תִּימָן נִשְׂא קוֹלוֹ: חוֹשׁוּ רַעִים
חֵיל אֲזָרוֹ פָּרֵץ גִּדְרוֹ טֵרֵם יִפּוֹץ צֶאֱן מִדִּירוֹ

אִישׁ תֵּם אִישׁ בֵּר צְדִיק גְּבוּר מֵה זֶה אֲזָרוֹ יִדְעֵךְ יִקְדְּרֵךְ?
וּבְנֵי עֲלוּהָ יִרְבוּ שְׁלוּהָ יִפְרַח יִשְׁגֶּה קוֹץ גַּם דְּרֹדֵךְ
נִשְׁפִּיל קִדְקֵד נִכְרַע נִקּוֹד שׁוֹפֵט הַצְּדִק יִתְהַדֵּר
בְּטַחוֹ בּוֹ עִם דְּוָה נִפְעֵם כִּי גַם לָכֶם יִשְׁלַח עֲזָרוֹ

ELEGIA

TRADOTTA DALL'EBRAICO IN MORTE DELL'EGREGIO SIG.▪

GIUSEPPE LEVI GATTINARA

DI FELICE MEMORIA

Rabbino dell'Università Israelitica di Casale (*)

Casale tu piangi tu gemi e sospiri
Piagato è il tuo core pel duol tu deliri
È sacro il tuo pianto mi struggo con Te.
 Il giusto Giuseppe l'esimio Pastore
 Lasciò questa terra e in grembo al Signore
 L'ansioso suo spirito contempla il suo Re.
Perchè ne fu tolto? perchè fu rapita
Quell'anima santa nel fior della vita?
Perchè dal suo Gregge fu tolto il pastor?

Giuseppe Giuseppe tu forte tu pio
Coi grandi tuonavi nel nome di Dio
E mite scendevi daccanto al dolor.
 Tu sacro ministro campion d'Israello
 Tentavi frenare del secol rubello
 La foga indomata de' nuovi pensier;
E vigile sempre tua voce possente
Si udiva a levante si udiva a ponente
Tuonar per la fede pel giusto pel ver.
 Fratelli fratelli fu cruda la sorte!
 Un argine alzate sui guasti di morte
 O il gregge si sbranca deserto è l'ovil.

Oh! chi può del Nume scrutare i segreti
In oggi pel giusto i giorni son lieti
Domani quel giusto del duolo è l'asil.
 E l'empio talora superbo passeggia
 L'allieta salute contento festeggia.....
 Ah! taci; lo spino pur cresce tra i fior.
Ai Divi decreti la fronte chiniamo
E se oggi n'atterra risorger speriamo
Chè fonte di bene fu sempre il Signor.

Il traduttore
Jacob Giuseppe Levi.

(*) Pubblicata nell' *Educatore Israelita*, 1855 p. 115. 6.

צ"ו

בראש ספר ישעיה

(תמוז תר"טו)

לכבוד החכם המפואר

הזורע ברכה

שלום והצלחה תורה ותושיה

בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאדו

כש"ת אברהם הכהן היו"ו

מולדתו בעיר פרסבורג המהללה

ומושבו יקרו בפאריש העיר הגדולה

ומצודת חסדיו פרושה בכל תפוצות הגולה

שיר תודה ותהלה

חֲקְרֵי יִשְׂרָאֵל וְקִשְׁטֵי מִזְמִיִּם

הַפֶּץ בְּבִנְיָמִן עָמִי לְרִיק אֹתִי;

וְנִבְיָאֵי שֶׁקֶר יִשְׂאוּ רֹאשׁ רְאִיתִי

יוֹם יוֹם, וְאֵמֶת תִּכְרַע אֶרֶץ אֲפִים.

שִׁבְלֹתַי בֶּן יִקָּר, בֵּימֵי שָׁמַיִם

יִכּוֹן זְכָרוֹ: לֹא עוֹד אֶקּוֹם דְּמִיתִי:

אֶךְ בְּצַרְתָּה לִי יִדְאֵל חֲזִיתִי,

הוּא לִקְרָאתִי הִקְרָה מִשֶּׁה מְמִים.

אִישׁ חֵיל, תִּפְאָרְתוֹ תִּבְלַ מְלֵאָה,

קָרִית דָּוִד עָלָה וַיִּגְאֹלָה;

דְּלִים, חוֹלִים, אֶף עוֹלָלִים הוֹשִׁיעַ.

הוּא לְבִנְיָמִן אֵב הָיָה בְקִצֵּה הָאָרֶץ;

הוּא אֶל־סַפְרֵי אָמַר: צֹא, וּפְרוֹץ פְּרִץ,

וּבִאֲפֵל תַּעֲלְמוֹת אוֹר צַח הוֹפִיעַ.

צ"ז (°)

לכבוד ידידי החכם המופלא
שלמה מונק
בהוציאז לאור ספר מורה הנבוכים
ככתבו וכלישונו בלשון ערבי
ומתורגם צרפתית
עם הערות המבארות כל הדבר הקשה
ומכריעות בין חלופי נסחאות
אשר לקט בכמה ספרים פ"י מן המורה
גם בערבי גם בעברי
יראו ישרים ויתמהו
לרוחב המדע הטמון בספר הזה
וכבוד ותהלה יתנו לחכמת שלמה
ולעוז אהבתו לתורה ולתושיה ולישראל עמו
ישלם ה' פעלו ותהי משכרתו שלמה מעמו. אמן.
(כ"ב אלול תר"ו)

שיר

עור כַּמַּת הוּא, קְדַמוֹנִים מְלִלו.
אֶךְ הַמְּשָׁל הַזֶּה אֶתָּה הַשְּׁבֵת.
מִי חִי בְּמַכָּה, מִי גְבוּר גַּם עֵתָּה
כִּי שֶׁמֶשׁ וְשֶׁבִיב אֵשׁ לְךָ לֹא יֵהְיוּ.
רְאִיתִי פְעֵלְךָ, וַיִּבְהִלוּ
יִשְׂרָעֵפִי, בְּמִוֶּרֶה לְאוֹר נִתַּתִּי:
פָּנִיו חֲדָשְׁתָּ, כָּל־סִיגֵיו הִכְרַתָּ,
פִּתְרַתְּ כָּל־סִתּוֹם, חִידוֹת חֲדָלוּ.
מִיָּוֶן, מִקְדָּר עֲדִים קִבְּצָתָּ,
מִטְמוֹן הוֹצֵאתָ מִכָּל יִרְכַּתִּים,
וּבְעֵמֶק סוּדוֹתָיו אוֹרָה הִפְצָתָּ.

עַל בֶּן מֹשֶׁה לְפָנָי רוֹכֵב שָׁמַיִם
יַעֲתֵר: רַחֵם עַל רִ"שׁ יוֹדֵעַ פֶּשֶׁר
וְנִעְוָרָיו גַּם עֵינָיו חֲדָשׁ בְּנִשְׂר.

VERSIONE TEDESCA

di

J. Lehmann (*)

« Der Blinde ist dem Todten gleich zu achten » —
So hieß es einst; dies Wort zerstörst Du eben,
Wer lebt wie Du ein schön' res, reich' res Leben?
Kann doch kein Dunkel Deinen Geist umnachten.

Wie musst'ich staunend jüngst Dein Werk betrachten,
Du wusstest' ihm das volle Licht zu geben,
Die Schleier von den Räthseln weg zu heben,
Und brachtest laut' res Gold aus tiefen Schachten.

Von Hellas und vom Orient die Sonnen
Du sammelst sie — die Nebel sind zerronnen!
Drum betet Moses (1) vor Allvaters Throne;

« Wie Deine Kraft des Adlers Aug' verjüngt —
« So Herr den Dulder, der in Dunkeln ringt,
« Mit Deinem Strahl begnade und belohne! »

(*) Pubblicata nel *Magazin* für die Literatur des Auslandes, Berlin 1857, p. 44.

(1) Dies war auch der Vorname des Maimonides.

צ"ח (°)

במלאת לי נ"ז שנה

(תר"ז)

אֹי לִי לְבִי, אֵיכָה חַיִּי הַכֶּלֶךְ
גָּזוּ בְלִתֵי חֲמֻדָּה, עָפּוּ חֲלָפּוּ!
רַדְפֵת תּוֹשִׁיָה יוֹמָךְ לִילָךְ,
וּתְלָאוֹת וַיְגוֹנִים אֶתְךָ רָדְפוּ.
לְחַקּוֹר טָמוֹן בְּלִית אֶת־חִילָךְ.
צֶדֶק הַגִּדְתָּ, אַךְ לֹא לוֹ נִכְסָפוּ
אֲלֵפֵי אֶפְרַיִם, וַיִּבְזוּ מִלִּיךְ;
יִקְרְצוּ בְּנִכְחוֹת, רַק שׁוֹא יִשְׁאַפוּ.
קָרָן זָדִים תָּרוּם, לֹא עוֹד נִחְבָּאוּ,
בְּאֵל וּבַתּוֹרָתוֹ פִּיהֶם יִשְׁלַחוּ
וּלְכַל־דּוֹבֵר סָרָה מִשְׁכִּיל יִקְרְאוּ.
צֶדֶק וַיִּשֶׁר כְּעֵשֶׂן נִמְלָחוּ,
הָמוּ סָרְעֵפֵי בֵי וַיִּשְׁתוּחָחוּ;
וַיֹּאמֶר מִשָּׁה לָמוּ " אֶל־תִּירְאוּ.
" אִם רָעִים רָאִשׁ יִשְׁאוּ,
" אֶל־יְפוֹל לֵב צְדִיק, רַבּוֹת כְּאֵלֶּה
" הֵיוּ מָאֵז, אַךְ לֹא תִקְצֵר, לֹא תֵלֵא
" יָד אֵל הָעוֹשֶׂה פֶלֶא.
" עֲמוּ יִשְׁמֹר, יִסִּיר קוֹצִים מִכַּרְס;
" מִן־הָעֶפֶר, סָכָה נִפְלֵת יָרֵם, "

א' אלול אל תיראו לפ"ק

צ"ט (*)

לכבוד החכם המפואר
מוה"ר אברהם גייגער נ"י
במלאת כ"ה שנה למלכו
(כ"ה חשוך תר"יח)

ברוך אברם מאל עליון
ישכיל לְעַד באשר יפנה
יאריך שניו יאמץ מתניו
ואשר הרס ישוב יבנה

פאדובה כ"א מרהשון סד מניס אַמיקה וריטס לפ"ק
(*Sed magis amica veritas*)

י"דירו שד"ל

(*) נדפס בהמגיד ב' עמוד 6.

ק' (°)

לכבוד החכם המפואר
מהר"ר אהרן יעללינעק נ"י
מעוז ומגדול לתורה ולתעודה:
במעמקי הקבלה והאגדה
יד חקירתו הדה
ואחר כמה דורות מחזיר אברהם
ומוציא לאור אודם ופטדה
אשר מתהום השכחה גאל ופדה:

(*) נדפס בכוכבי יצחק כ"ד, 2.

ולרומם קרן שפת יהודה
 השכולה והגלמודה
 ידעם בקולו באזני קהל ועדה;
 הוא מרומים ישכון על התורה ועל העבודה
 בוֹיֵאִינָהּ הַבִּירָה אוצר כל כלי חמדה;
 שִׁיר תְּהִלָּה וְתוֹרָה
 בְּיוֹם הַפֶּתַח הַחֹדֶר הַרְבִּיעִי מֵאֲסִיפְתּוֹ הַיְקָרָה וְהַחֲמוּדָה
 בֵּית הַמְדַרְשׁ.

(י"ח שבט תר"ח)

מֵעֵר רוֹכֵלֶת תּוֹשֵׁיָהּ וְדַעַת (א)

אֶל קַרְיַת מֶלֶךְ רַב, אֲהַרֹן נִקְרָאת,
 שֵׁם בֵּית מְדַרְשׁ מִמְצַפּוֹנִים הוֹצֵאת,
 פֶּה בֵּית מְדַרְשׁ תְּתַמּוֹךְ, תּוֹרָה לְטַעַת,
 תּוֹכַחַת פִּיךָ חֲלָמִישׁ בּוֹקַעַת:

בֵּין יוֹן וַיהוּדָה אַתָּה הַפְּלֵאת (ב):

אַתָּה לְשֵׁפֶת אֲבוֹת קִנְאָ קִנְאָת,

לְמָה עַל פִּי בָנִים לֹא עוֹד נִשְׁמַעַת (ג).

הַצֵּלַח, גְּבוּר, הַצֵּלַח; מְעוֹז וְסֹלֶעַ

אֶל שְׂדֵי יְהוָה לָךְ; הָרֶם קוֹלְךָ,

לֵב הַבְּרָזֵל תִּמְסֵם וְתִפּוּצֵץ סֹלֶעַ.

אֶל אֵל יֹשִׁיב הַטְּאִים נַעַם מִקְלָךְ;

חֲנוּךְ בָּנִים לֹא יִסוּר עַד יִקְנּוּ;

וּסְגֻלוֹת קִדְּם עוֹד תּוֹסִיף תַּת לָנוּ.

י"ח שבט תר"ח

(א) ליפסיא (ב) עיין וויענער מיטטהיילונגען, ט' נאוועמבער 1857
 (ג) עיין גזר קדש על מצה אהרן, מאת יצחק גרינבערגער, וויען 1858

ק"א (°)

לר' יצחק ריטטענבערג

(ד' שבט תר"ח)

לא שכחתי לא נשיתי
לא מאסתי לא בזיתי
אף רוחי נאמנת לך
אך כחי חֶלֶף הלך.
את על ילד תתמרמר
ושנתים לא גמר
ובכורי בן ד"ך שנה
בחכמה שם רב קנה
לקח מני בזקוני.
כחותי מאז כשלו
התגבר לא עוד יוכלו
עצמותי אז התפרדו
קרסלי מטו מעדו
ותכהינה גם עיני.
התרפיתי יום צרה
כי לפצע אין מזור
אין בָּהָה לחבורה

לְנִכְה רוּחַ מִי יַעֲזֹר?
סֵר כַּחַי רָפוּ יָדַי
אֵיךְ אוֹכֵל תַּת עוֹד דוּדַי
לְקֵרוּבִים אֶף לְרַחוּקִים
מִשְׁכִּילִים הַמְעֵמִיקִים
בְּכָתוּב. בְּדַקְדּוּקִים
וְדַבְרִים הַעֲתִיקִים?
יֵאבֵד יוֹם אֶף יֵאבֵד לַיִל
יֵאבֵד כַּח. יֵאבֵד חַיִּל
אִם אֵל אִישׁ וְאִישׁ אִשְׁיבָה.
וּבְחֻפְזָם מְלִין אֲרַחֲבָה.
הֵן יוֹם יוֹם עַל כִּנְפֵי רוּחַ
וּבְמִרְכָּבַת סִיר נִפּוּחַ
מִתִּימְנָה מִצְפוּנָה
הַחֲכָמוֹת אֵלַי תִּבְאָנָה
בְּכַתְבִּים אוֹ בְּסִפְרִים.
וַיְהִי אַךְ יָדַי אֲרִים
אֵל אֶחָד לְכַתּוּב מְעֵנָה
הַשְּׁנִי הִנֵּה זֶה בֵּא
וְאֲנִי בְּמִבּוּכָה רַבָּה
לֹא אֲדַע אֵל מִי אֶפְנָה.
יֵשׁ עַל כֵּן אֶת־חֲטָאתִי
אֵל תִּקְצוּף לְשִׁתִּיקָתִי.
זֶה עֶשְׂרִים שָׁנָה לֹו בְּאֶת־

דָּן כְּצָבִי אוֹתִי מִצֵּאת
אֶךְ אוֹלֵי יוֹנֵק עוֹרֵל
וּבְקִיָּאָךְ מִתְגּוֹלֵל
בִּימִים הֵהֱם הֵייתָ .
רַב . עֵתָה קִנְצִי אֲשִׁיתָה
לִנְגִינֹת עַל פִּי הַנָּבֵל
דַּבְרֵי יֵתֵר שׁוֹא וְהַבֵּל .
הִבֵּה נֹא אֲשִׁיב אֵלֶיךָ
בְּקִצְרָה עַל מִכְתַּבֶּיךָ

ק"ב (°)

בְּיוֹם מִלֵּאת לִי נ"ח שָׁנָה

(כָּל תְּנוּעָה שְׁלִישִׁית . שְׁשִׁית וְתִשְׁעִית . הַטַּעַם עֲלֶיהָ)

(א' אלוֹל תְּרִיח')

כּוֹכְבֵי . מֵלֵא הֵן וּגְדֵל־גְּנָה .
לֹא תִקְדֵר . כִּי אֲתָךְ אֵל מִמַּעַל .
צָר וְכֹלֵב יִנְבַּח . יִשְׁלִיךְ גַּעַל .
אֶךְ זָכְרוּ מִן־הָאָרֶץ יִמָּח .
דָּם דָּוֵד . אָמַר יְהוָה . תִּסְדַּרְכֶּךָ
מִימֵי קֶדֶם רָאִיתִי יִרְעֵתִי .
נֶאֱצוֹת מִקְנִיָּאֶיךָ שְׁמַעֲתִי .
אֶךְ מִשָּׁם חוֹד וְיִקָּר לְךָ יִצְמַח .

(*) נִדְפַס בְּהַסְנִיד ב' , 166 .

עַל-בוֹזֵי לַמִּלְחָמָה יֵצְאָתָּה,
לֹא יִגְרָתָּ, בְּשֵׁמִי עַז אֲזַרְתָּ;
אֶת-פְּנֵיךָ מִרֶק לֹא הִסְתַּרְתָּ,
וּלְכַר-שֶׁקֶץ הָיִיתָ לְשָׁחוֹק.

לִימִינֶךָ הִנְנִי הִנְנִי,
אֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם-עֲלָה;
אֶף אֲגַעַר בְּשִׁטָּן וּבַחִילוֹ,
הַיּוֹרָה מִקְרוֹב מִרְחוֹק.

ק"ג (°)

עַל יְדִידוֹ הַנְּאֻמָּן
יוֹסֵף אֶלְמַנְצִי
שד"ל מְקוֹנֵן
(נִיסָן תַּרְדִּי)

אוֹהֵב דְּבַק מֵאֵח, מֵה זֶה מִהֲרַתָּ
וְתִטּוֹשׁ בְּזֻקְנָיו גַּלְמוֹד רַעְעָה?
לְבִי, לְבִי, לְמָה חַיִּים בַּחֲרַתָּ
בְּנַפְלֵי יַחַף וְיִשְׁחָל וּבַכּוֹרֶךְ? (א)

(*) גִּרְפֶּס כַּחֲסִיד ה', 125
(א) הֲלֹא הֵמָּה, תַּלְמִידֵי חֲבִיבֵי הַחֵכֶם יַעֲקֹב חֵי פֶאֶרְדוֹ ז"ל, וְהַחֵכֶם שְׂמוּאֵל
חַיִּים לוֹלֵי ז"ל בֶּן דוֹדֵי, וּבְנֵי כַּכּוֹרֵי הַחֵכֶם אוֹהֵב נֵר לּוֹצֵאֵם ז"ל.

לראות שד על שד, אוי על אוי נשארת
לבכות גם על יוסף ראש נאמניך.
זה ארבעים שנה בו התפארת,
על מי תתענג עוד? ככה נרף.

אורי עזרי נזרי תמיד היית.

יוסף, וביום טוב וביום רע נכספתי
לידיד יועץ תומך, ואמצאך.

למשנאי לא שחזת, לא עשית
רנע ממני. לא לשוא חשפתי
לך את לבי — יוסף, יוסף, איכה?

ק"ד (°)

למוה"ר משה הלוי עהרענרייך
בבואו לרעות ביעקב בק"ק קזאל מונפיראטו
(ניסן תר"כא)

משה עלה הצלה ואל תירא
ורעה לרב ימים עדת האל
עדה מהללה בישראל
נודע שמה מאז לתפארה.

שְׁנוֹ זְמַנִּים, יֵה דְרוֹר קְרָא,
חֲדַל מְעַוְוֵה צוֹקָה, וְאוֹר יֵהֵל;
שֵׂא קוֹלְךָ, הַגֵּד לְכָל שׂוֹאֵל
כִּי אֵין דְרוֹר וְאוֹר לְבַד תּוֹרָה.

דְּבַר לְדוֹר חֲפָשִׁי: וּמִי רֵאשׁוֹן
לְפָנַי יִשְׁרוֹן מִשְׁפָּטֵי אֲחֻזָּה
צֶדֶק וַיִּוָּשֶׁר וְאַמֶּת קִבֵּל?

תּוֹרַת בְּנוֹ עֵמְרַם לְכָל תַּבֵּל
אוֹר הֵיְתָה, וְגַד לְכָל לִשׁוֹן:
אֵיךְ יַעֲקֹב יְבוֹשׁ שְׁמוֹר מִצוּה?

ק"ה (°)

לִידִידֵי אֲבֵרָהִם עֵהֲרֵלִיךְ

בִּפְרִידֵרִיכְשֵׁטְאֵרֵט

(סִיּוֹן תַּרְכִּי"א)

יּוֹם בּוֹאֵי לְשָׁנוֹת זְקֵנָה

שְׂמַחַתֵּנִי בְּזִמְיָרוֹת

בֶּן עֲלִיּוֹן — אוֹהֵב צִיּוֹן

יִגִּיעַךְ לְגִבּוֹרוֹת.

מִרְחֹק אוֹתִי זְכַרְתָּ

אֲבֵרָהִם, מִקְצֵה צָפוֹן

בִּי הַקְדַּשְׁתִּי (לִי אָמַרְתָּ)

לְתַכּוֹנָה — שְׁשִׁים שָׁנָה .

כֵּן שָׂדֵי גַם לָךְ יִצְפוּן

תּוֹשִׁיָה יָמִים אֵין חֶקֶר

וּלְהוֹצִיא מִמֶּסְגֶּר קֶשֶׁט

וּלְהַכּוֹת עַל קֶדְקֵד שֶׁקֶר

שֶׁרְבִיטוֹ יוֹם לָךְ יוֹם לָךְ יוֹשֵׁט .

שׂוֹא וְהַבֵּל אֹז תִּשְׁלִיךְ

בְּמַצְלוֹת נַחַל אֵיתָן

קֶשֶׁט וַיִּשֶׁר אֹז תִּמְלִיךְ

רֶם נִשָּׂא יִהְיֶה כֶּסֶאֱמוֹ

מִשְׁכָּנָם יִהְיֶה בֵּיתָן (א) .

תִּמְלֵא תֵּבֵל אוֹרָמוֹ

וּלְחַמֵּם שֶׁקֶר יָמָם

פִּי כֹזֵב יִתְכַּס חֲמָם

וּרְמִיָּה תִּהְיֶה לְמָס .

אֵל תִּירָא אֲבָרָם , מִגֵּן

קֶשֶׁט לָךְ , וּבְנֵי רִיבָךְ

יָרֵד תַּחֲתֶיךָ — וַיִּמְגֵן .

כֹּה יִגִּיד לָךְ הַפְּלִיט

הַנְּמַלֵּט מִדּוֹר מִבּוֹל

דּוֹר בְּלָבּוֹל

דּוֹר מַחְלֶקֶת וּפְלָגָה .

(א) בית גדולי עיין חמגור י"ד אייר תר"כא

הַשְּׁלִיט

קוֹנֵה אֶרֶץ וּמְרוֹמַיִם
מִכָּל-עֶצֶב אוֹ תוֹנֵה
דֶּרֶךְ שֶׁקֶר וּמִשׁוּגָה
יִשְׁמְרֶהָ, כָּל-הַיָּמִים.

וַיַּחַנְךָ חֵף טוֹעֵם

הַבּוֹחֵן בֵּין קֶשֶׁט לְשׂוֹא

וַיַּחַנְךָ לֵב זוֹעֵם

בְּכֹזֵב וּבְשֹׁלִיטָיו

בְּגִבּוֹרָה עָלָיו תִּרְעַם

וּבִרְכָבוֹ וּבִפְרָשָׁיו.

אֵל יִתְעַד מַחְלִיקִים

צְדִיקִים פּוֹלִיטִיקִים

כָּל-חִפְצָם שְׁלוֹם שְׁלוֹם.

כִּי הַחֲלִיק עַל יַד הַשָּׁעַר

אֲבִשְׁלוֹם-אֵל כָּל-אִישׁ בְּעַר

וַיֹּאמֶר אֵל שֶׁב וְגַעַר

צֶדֶק יִשָּׂר כָּל-מְלִיךָ

מִה חִפְצָתִי הַצְדִּיקָה!

וּבִקְרָבוֹ — יָשִׁים אֲרָבוֹ

עַל אֲבִיו לִקְשׁוֹר לַמָּרוֹד.

אֵף לֹא חַת מֵאִשׁ גִּמְרֵד

לֹא נִפְעַם אֵף לֹא נִדְהַם

אֲבָרְהֶם

לֹא מַעֲדוּ קַרְסְלֵיו

וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּדוּלָיו.

אִף אֶתָּה דוּרֵי אֲבָרְם

הָעֵבְרִי, אֵל רַב וָרֶם

יִכְתְּבְךָ עִם נְאֻמִּים

כָּל־חַיִּימוֹ לְכָל־יַחַת

מַחְזִיקִים בְּאֵמַת אַחַת

חֲכַמְתֶּם — גַּם תּוֹרַתֶם

לֹא לָהֶן שִׁבְעִים פָּנִים (*).

(*) אמר המוציא לאור: ראה בהצופה להמגיד שנה ה'תש"ח N.° 8 אגרת
שד"ל אל מרדכי שטרעלישקר על המאמר "שבעים פנים לתורה"

ק"ו

לכבוד ר' מנחם פיליף, המכונה עמנואל

ביום מלאת לו' ששים ושש שנים

וחמשים שנה מן היום אשר החל להיות מוהל

(מרחשון תר"כג)

בשדה המכפלה

בראות שמחת יובל

(בניע ליחידו)

לא שכח תורת אל

רבים זרים צרים

יקן הקונה קבר

ישבע חדוה גילה

האח האח, הביטה

זרענו בנדודו

לשוא יום יום ידחוהו

לסור ולהתנאל
 דורות אחר דורות
 בית אברהם יגל
 שם על הר הנֶהָר (א)
 ירוץ אל כל שואל
 שנים ערלת בשר
 יזבח על ההראל
 איך הומיה קריה
 ותשורה למוהל
 גיל, אב להמוז גוים
 חסדי צור ישראל
 כחול בשפת הים
 ויהי להם גואל
 ויתפלל ויאמר
 לעד עמנואל
 כמוני עוד ימול
 ככוכבים יהל
 עמנואל
 עמנו אל

או גם אחים ממרים
 הנה כמה חלפו
 עוד בשמירת תורות
 שור גבר פועל צדק
 לברית שדי ינהר
 זה ארבעים ועשר
 יסיר מרש ושר
 הט און ופקח עין
 לתת שיר הודיה
 ירן יצחק ויען:
 אשריך! נפלאים
 הוא הרבה את זרעה
 תמיד ראה עינים
 ויקם אברהם
 יפרח ישגה בתמר
 גם בן תשעים ותשע
 ובצעדן התגמול
 וחי לנצח
 ויהי עד נצח

פאדובה כ"ו מרחשון במצות מילה לפ"ק השמח בשמחת מצוה שירל

(א) היא העיר הנקראת רהיינבערג.

ק"ז

ליצחק נח מאננה"ימר

דורש טוב לעמו בקרית מלך רב

וויען יע"א

ביום מלאת לו שבעים שנה

(ב"ח תשרי-תר"כ)

נח צדיק תמים, מורה, צופה נביא
את לישראל; ולך איש איש יקרא אבי.
זה ארבעים שנה תרים לעם קולך
תוכח צעיר ורב, תזיל כטל מליך
לקחה כמטר יערף על חטאים
ערלת לבם תכלת, תכנע ערף גאים
לקהל עיר תפארה אתה מאור ושמש
בדרך לנחותו עמוד אורף לא ימש
קל בנשר, גבור בארי, עז בנמר
צאן מרעיתך אתה לילה ויום שומר
פרץ לגדור תחיש, תדאה ותחזק ברק
אמיץ תלחם זדים, תעקור ותבער הדק
על צרים תתגבר, לא תנום, לא תגור
תמיד קנאת עמך, ימצאוך חגור
מוציאי דבתו ידמו יאלמו
ומבקשי רעתו יבושו יבלמו
לפני כסא שרים אור תוציא דין עם דל
אף בקריאי עדה את לו מעוז מגדל

אך לימין תפארתך תמצא ענותך
כי כל עני וגר מליץ טוב ידעה
על כן שמך ברוך לקרובים ורחוקים
וברכות יפיעון אל אל אותך הקים
על כן היום, כי לך שבעים שנה מלאו
לקראתך ששים כל ישראל יצאו
אישים גם מקהלות, בחורים ואבותם
לכבוד שמך כי טוב יובילון מנחתם
עדה, היכל, מדרש, כלם מנחה ישיבו
ובני צפון וים גם הם אשכר יקריבו
ותפלתם כלם חייך ושלומך —
ישמעם אל עליון, ויהי תמיד עמך!
ימך עוד יאריך ויחדש את חכך
ותלאות ויגונים ינוסו מפניך
עוד רבות בשנים רב אונים ירבה לך
חפצו (חסד ואמת) על ירך יצלה

ק"ח

ליצחק בן אברהם הכהן
ביום מלאת לו שלש עשרה שנה

(ר"ח סיון תר"כד)

נַצַּר מַטֵּעַ תַּפְאֲרֹת
שְׂרִיג גַּפְּן אֲדָרֶת
הַצֵּלַח, וּבִקְרֵבךָ רוּחַ
אָב חוֹלְלֶךָ יְנוּחַ
וְתִהְיֶה כַּמְהוּ
יָמִים יִבְאוּ
זוֹרֵעַ צְדָקָה
וּמְחַזֵּק בְּדָק
חוֹבֵשׁ כָּל מַחֲזֵק
רוֹפֵא כָּל לֹחֵץ
גּוֹדֵר כָּל פֶּרֶץ
גִּבּוֹר בְּאֶרֶץ
לְחַכְמָה לְבִינָה
וּלְתוֹרָה נְאֻמָּנָה
וּלְעִזְרָה בְּמִצָּר
הוּא יִתֵּד הוּא פִּנָּה
הוּא מְעוֹז הוּא מְבַצֵּר
תַּצְלִיחַ, תִּתְּכֶרֶךְ
בְּדַרְכֵי אִם תִּצְעֵד
לֹא תִמוּט לֹא תִמְעַד
לְעַד יְהִי לְאוֹרֶךְךָ

ברוך יהיה שְׁמֶךָ בְּשֵׁמוֹ
גם מקרוב גם מְמַרְחֵק
יעיד כל-איש בְּלִשׁוֹן עַמּוֹ
אברהם הוליד את־יצחק

ק"ט

(לכבוד יום טוב צונץ)

בט"ו באב מוסיפין זה

(תר"כד)

צור טוב	יום טוב	יתן ליום טוב
וכל מכמן	ימן	לליפמן

ה' מהיכל קדשו:

ועד גבורות	יחשוף נסתרות
ודברי צדיקים	יוציא ממחשכים
ויביאם אל גבול קדשו:	

נהם שוטמים	ידמים כאלמים
ובווי ישרון	ישרו ישרון
והודו לזכר קדשו:	

ציץ נזר קדש	אתה לעם קדש
תבא בכלח	כמתושלח
בעיר אלהינו הר קדשו:	

כ"ד שד"ל לצונץ
לפ"ק

ק"י (°)

לכבוד דנטי המשורר

ביום מלאת חמש מאות שנה להולדתו

1 Maggio 1865.

ה' אייר תר"כה

לְשׁוֹן (א) שׁוֹנָא כּוֹב, גָּאוֹן וְעוֹל;
שָׁפָה, קוֹלָה קְדוּשׁ, חֶסֶד וַיִּשְׂר;
בְּכָרוֹעַ כָּל-לְשׁוֹן לְפָנֵי הַהֶבֶל,
חֲמֵדָה, עֲדָנָה, כְּבוֹד, שְׁלֹטוֹן וְעֶשֶׂר,
אֵת לֵאלֹהִים וּלְמִישְׁרִים נְאֻמָּנָה;
הַכְּתִירִי נָא צְדִיק, זְמִירֵי דְנָטִי!

מְדִינִים בֵּין אַחִים, קְרִיָּה פּוֹרְחַת,
הַפִּילוּ בְּמִצּוֹלַת כָּל-דָּע, כָּל-שֶׁבֶר,
אִז נִרְשַׁת; וְאִז, גּוֹלָה נִדְחַת,
הַנֶּפֶשׁ הַזֹּכָה הַרִימָה אֶבֶר,
פִּיךָ פְּתַחַת בְּחֻזּוֹן — מִשְׁחַת.

קְרֵאת לְרַפְּאִים — מַחְדְּרֵי קֶבֶר,
הֲרַעַמְתָּ עַל-עוֹלָה רַעַם תּוֹכַחַת,
הוֹדַעַת אֵל, גּוֹמֵל בְּפַעֲלוֹת גֶּבֶר,
כְּנִבְיָאֵי קָדָם, עִז קִנְאָה עֲטִית,
הַנֶּפֶת עַל-גַּאִים שֶׁבֶט הַקֶּשֶׁט;
דְּלוֹת, אַךְ עַל כָּל-רַם הַתְּרוֹמַמַת,
עַל כָּל-חֲכָמֵי זְמָרָה עַל-כֵּן עֲלִית;
עַל-כֵּן כָּל-גּוֹי, שָׁם וְתִהְיֶה לְךָ יוֹשֵׁט;
וּלְגַם וּלְמוֹפֵת לְדוֹרוֹת הוֹשַׁמַת.

(°) גדפס כספר, Omaggio dell' Europa a Dante, ובספר מראות אלהים
לדנטי אליגיארִי מתורגם עברית, מלאכת ידִירו הרופא שאול פורמיגני,

ועוד במכ"ע. *Corriere Israelitico* 1865 p. 192.

(א) לשון הקדש

A DANTE ALIGHIERI

Versione del dott. Davide Lolli

Santa favella, ch'odii falsitate,
Nequizie e orgoglio! lingua santa e pia,
Che, mentre ogni altra a pompa, a vanitate,
Al piacere, al poter, all'or servia,
Fida a giustizia e a religion sol'eri;
A un giusto or plaudi: canta l'Allighieri!

Allor ch'ire fraterne la fiorente
Città gravaro d'ogni male in fondo,
Cacciato fosti, ed esule, fuggente,
Sublime alzossi a vol tuo spirito mondo.

Cantasti: e in vision la morta gente
Evocasti dal Tartaro profondo;
Sui rei tuonasti la rampogna ardente;
Mostrasti un Dio che rende in giusto pondo.

Forte di zel come i profeti primi,
Del ver contro i potenti alzi il flagello
E, povero, oltre i grandi ti sublimi.

Quindi è, che sopra ogni altro vate stai,
Portento quasi ai secoli e modello;
E gloria e plauso da ogni popol hai.

A DANTE ALIGHIERI
NELLA SESTA COMMEMORAZIONE CENTENARIA
SONETTO

CON PRELIMINARE INVOCAZIONE

Versione di G. Jare.

—
Lingua nimica di superbia e frode
Santa favella di giustizia e amore
Lascia al mondo servil tributar lode
A fugaci piaceri a falso onore,
Tu manifesta a chi di te ben ode
Dell'Alighieri pio l'alto valore.

—
Guerre fraterne la città Fiorente
Piombaro nell'abisso d'ogni male,
E raminga in esilio la tua mente
A visione sublime aperse l'ale.

Scorresti i regni della morta gente,
Dalla fossa evocasti il rio mortale,
Il giusto, e quel ch'anzi il morir si pente,
Mostrando reso il merto all'opre uguale.

Misero ma sovrano a' più possenti
Altere fronti col tuo zel curvasti
Come gli antichi d'Israel Veggenti.

Sì che fra i vati sommo t'elevasti;
Te d'ogni cielo esaltano le genti,
Miracolo ognor novo ti mostrasti.

קי"א

(אלול תרכ"ה)

לכבוד הזקן ונשוא פנים החבר

ר' מנחם (עמנואל) פיליף איש רהיינבערג

ביום ד' כסלו, תר"כו, הוא יום מלאת חמשים שנה
לחתונתו עם אשתו היקרה מרת מלכה מב"ת, הוא
המוהל המפואר, אשר זה שלש שנים שוררתי לכבודו
במלאת חמשים שנה מיום אשר החל להכניס ילדי
בני ישראל בבריתו של אברהם אבינו. יאריך ה'
ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, כחפץ כל יוצאי חלציו
וכל יודעיו, אוהביו ומכבדיו.

בְּמַנְחָם וּבְמַלְכָּה עֲלוּ דוֹדִים וְשִׁירוּ

רֹאשׁ צְדִיקִים הַכְּתִירוּ זֶר שְׁבַח וּבְרָכָה:

בְּבְרִית אֲהַבָּה נִצְמְדוּ זֶה כֹּה וְכֹה שָׁנִים

בָּנִים וּבְנֵי בָנִים מֵחַם צֶדֶק לְמָדוּ:

הָדָר הוּא לְיִשְׂרָאֵל יוֹדוּ חֶכֶם וּבְעַר

הֵן גַּם בֵּין זְקֵנֵי־שַׁעַר מוֹשֵׁב עַמְּנוּאֵל: (א)

וּבְיוֹם שְׂמֵחַת בֵּיתוֹ אֵלָיו רַבִּים נִקְבְּצוּ

כִּי בִיקְרוּ יִחְפְּצוּ מִכִּירֵי צְדָקָתוֹ:

שְׂמָחוּ רַעִים וְגִילוּ לְכָבוֹד צְדִיק תָּמִיד

וּלְרֵם עַל כָּל־רַמִּים תַּחְנוּנֵיכֶם הַפִּילוּ:

(א) הוא זה כמה שנים שטארטאבגעארדנעמפער-נקדתי לישראל על דעת בן

נפתלי, ודוגמת זה בספרים שלנו ביקרותיך, כיתרון האור, ועיין רד"ק

עַם רַעֲיָתוֹ יִפְרָח	אָמְרוּ: רַעֲנַן כְּזֵית
לְעֵד, בַּחוּץ, בַּבַּיִת:	יִצְחָק וַיְבָרֵךְ
יִחְלִיף עוֹד בְּזִקְנוֹ	קוֹה הָאֵל, כַּחוֹ
גַּם לֹא יָנוּס לַחוּ:	גַּם לֹא יִכְהוּ עֵינָיו
וּבְכָל חֲטָרֵי גִזְעוֹ	בְּפָרֵי בִטְנוֹ יַחְדָּה
בְּשֵׁמוֹ גָּאוֹן יַעֲדָה:	בּוֹ יִתְפָּאֵר זִרְעוֹ
בְּרוּךְ זָכְרוֹ בְּאֶרֶץ	וַיְהִי עַד דוֹר דוֹרִים
בְּשֵׁמֶשׁ מִזְהִירִים:	וַיְהִי בֵיתוֹ בֵּית פֶּרֶץ
עַד־אֵן תִּגַּר עֵינֶיךָ?	וְאֵת־עַל אִשֶׁת חֵיל
תִּבְכֶּה יוֹמָם וּלְיָלַל: (ב)	יִצְחָק! עַל אִם בְּנֵיךָ
הִיא לְמִנּוּחוֹת לְקַחָהּ	מִחֲרָצוֹת תִּבֵּל
עֲרִיךָ תִתְפַּלֵּל:	מִשֶּׁם תִּזְכֹּר אֶתְכֶּה
וַיַּחַן עוֹלָלֶיהָ	שָׁמַע הָאֵל קוֹלָהּ
אִם לֹא תִשְׁכַּח עוֹלָהּ:	וַיִּמְצֵיאֵם תַּחֲתֶיהָ
שִׁבְעַת בַּיּוֹם בָּרְכוּ	עוֹלָלִים! לְאַחוֹת אָב
כִּי אֵז לָכֶם יִיטֵב:	עַפְרוֹת רַגְלָהּ לַחֲכוֹ
לְעֵד אֵל תִּנְשֶׂה	יִצְחָק! אִשֶׁת חֵיקָךְ
חֹזֵק אִמְץ לְבָבְךָ:	אֲכֹן בְּגַלְל בְּנֵיךָ
וּבְמוֹלַדְתֶּךָ תִּשְׁמַח	אֵל אֲבֵל תֹּאמַר דִּי
הִמָּה בְּרַכַּת שְׂדֵי:	הֵם יִהְיוּ תִנְחוּמֶךָ
יִרְבוּ שְׂמֵחוֹת	בְּנֵיהֶם מִנְחָם

(ב) הוא הנכבד ר' יצחק בנו של ר' מנחם אשר בשנת תר"כב מתה עליו אשתו, אשת חיל עשרת בעלה, במעלות מדותיה אין ערוך לה, ואחותו הגדולה, היא כאם לשלשת ילדיו, ישלם ה' פעלה.

הָאֵל בְּרוּכוֹת
חֶבְרָה תְּמִימָה
כָּל הַנְּשָׂמָה:

יוֹסֵף עֲלֵיכֶם
תִּפְרָח וְתִגַּל
אֵל חַי תְּהִלָּל

קי"ב (*)

במלאות לי חמש ושישים שנה

(א' אלול תר"כה)

בְּמָה שְׁנֵי חַיִּי
הִשִּׁיב לְמֶלֶךְ גּוֹאֵ
הָיוּ בְּבֵית שְׂד"ל
עָלוּ בְּמִשְׁכָּנֵנוּ
הוּא מַחֲסֵה וְעוֹ
אוֹתָיו וּבִיגוֹנוֹ
בְּטַח וְלֹא יִמוּט
כִּי דִין אֵמֶת דִּינוֹ
בְּגִלְגַּל צְפוֹן חֲכָמָה
הַקִּים עָלַי כֶּנֶס
נָטוּ כְּנֵי הַדּוֹר
אֵל דָּר וְהַגִּיּוֹנוֹ

עַתָּה יַעֲקֹב נִשְׂאֵל
בְּמָה וְעוֹד בְּמָה
מַכָּה וּמוֹעֵקָה
נָהִי שְׂכוֹל אֶלְמוֹן
אֶבֶן אֲדֹנָי לוֹ
בוֹ יַעֲלוּ בַתָּל —
סָבַל כְּמוֹ הַלֵּל
זָכַר וְלֹא זָנַח
יָנַע וְלֹא שָׁבַת
הִיכַל אֵמֶת בְּקִישׁ
אֶךְ אַחֲרֵי הַשְׂוֹא
וַיֵּאֱטָמוּ אֲזָנֵם

(*) גרמס בהמגיד 1865 דף 253 ובהמכשר 1865 N. 39 ועוד באבני נזר (?).

הַאֵל מִתִּי עוֹלָה	קָצוּ כְּבֵר בְּנֹבִיא
אִישׁ הֵינְ אֵמֶת דִּינוֹ	בֶּן מֵאָסוּ לְצִים
וַיֹּאמְרוּ הַיּוֹם	הֵם אָמְרוּ מֵאִז
עַל־פִּיו וּבְגֵרוֹנוֹ	אֶל־אִישׁ אֵמֶת תִּשְׁכּוֹן
יַחְדָּל, וְלֹא יִכְלֶה	יִקוּט בְּדוֹר, אַךְ לֹא
דְּבָשׁוּ וּבִן־גֶּרְנוֹ	מֵהֶם תְּנוּבָתוֹ
יָרוּם וַיִּשְׁפֹּל דַּל	יִשְׁמַע וַיַּחְדָּל דוֹר
נָסוּ וּמְגִינוֹ.	תַּהְיֶה אֵמֶת תָּמִיד

VERSIONE DELLA SIGNORA EUGENIA P. G. FORTIS

Allor che di sua vita gli anni *quanti*
Numerasse, fu chiesto, al Re d' Egitto
Giacobbe rispondea (nell' alta reggia
Di Menfi) « *Quanti* e ancora *quanti* », e cifra,
Nell' idioma sacro, a lui natio,
Esatta diè, coi segni della voce,
Che di tredici lustri fan lo stadio.

All' età propria per tal modo accenna
Il gran sofo poeta, il doppio senso
Cogliendo di parola che, iterata,
Del patriarca antico rende gli anni.

Sventura s' addensò sopra sventura
Di Samuel David Luzzatto nella
Bene amata famiglia. Grave pianto

Per iattura di figli; grave pianto
Per vedovanza, costernò sua casa
Di guai lugubre. Tuttavolta Iddio
Fu suo rifugio, fu sua forza. In Lui
Fra sue pene gioì, fra' suoi dolori.
Sopportò come Hillèl, fede serbando
Non vacillò. Tetragono membrava,
Anzi che disperar, che giusto è sempre
Il giudizio di Dio. — Fatica assidua,
Le recondite parti a scovrir volse
Della scienza; e indefettibilmente
Cercò ripor sulle sue forti basi
Di veritade l'incrollabil tempio.
Oh! Ma sol dietro vanità s'affanna
La gente del suo secolo, nè ascolto
A Samuel David porge, e a sua favella.
Come gl'iniqui fastidiro un giorno
De' profeti di Dio, così rigettano
Gli odierni beffardi, il parvo e semplice
Uomo, cui norma è veritade: «Taci»,
Dissero allora, e dicon oggi: «Taci»
All'uom sulla cui bocca il ver sta sempre,
E al manoval suo secolo il bandisce.
Nè però cessa ei già; nè si risparmia
Di donar loro de' suoi studi il frutto,
Delle fatiche sue. Gli porga ascolto
O gli si mostri il secol schivo, venga
Alto locato, o, il misero, deietto,
Il ver fia sempre suo vessillo e scudo.

ק"ג

(תקצ"ז)

העירה כנורי, ויהי לנערת
חסון נבל, פעל זמרי מעשהו,
ומבקש לו כקדושי אל משפרת.
שירה נא לידידי, קום, על פניהו
גלה שוליו, כל יתברך לנצח
בלבבו זד יהיר, מתעה רעהו.
אם הוא מחלמיש חזק המצח,
התחזק כנורי, ובמיתריך
קשתי אדרוך לבני חמס ורצח.
לא, לא בסנורים תפה רואיך
לבב עקב, במזמות זו השבת;
עיני כל לא נקרת בנכליך.
בורות נשברים לך אתה חצבת,
שוא תתיפה, חנם תפרש הרשת
שוא במסתר לחטף עני ארבת.
רבת חזית שמש, נפל אשת,
רב לך מרמות ותך כזב וכחש,
רב לך, נפש נגעלת מתקדשת.
אתה אהל המת בכסוי עור תחש
אתה אם פה תפתח שקר תביע,
רגלך אם תרוץ, על מרמה תחש.

מבטיח ומבשר, יום יום תשמיע
קֹדֶשׁ בְּאַרְצֵךְ עֵינַי לֹא רֵאתָ;
כִּהְרַת תַּחֲלִיל תִּזְעַק, עֵבֶבֶר תִּזְרִיעַ.
בְּשִׁפְתֶיךָ אַתָּה תַּחֲשִׁיב עֲזֻרָתָה
אֵל כָּל שׂוֹאֵל; מְלִיךְ רֵב גְּבוּרָה,
וּזְרוּעַ פְּעֻלָּה עַל מִי נִגְלַתָּה?
תֵּן עֲדִיךָ, יְקוֹמוּ וַיִּסְפְּרוּ
פַּעַל פְּעֻלָּתֵךְ נִגְאַלְמוּ כְּלָמוֹ
כֹּל מְכִירֶיךָ, אוֹ רַע רַע יֹאמְרוּ.
אֲשֶׁל אִם, אַח, אַחֹתֵיךְ נִבְאַשְׁתָּ בְּמוֹ.
אֲשֶׁל בְּנֵיךָ אִישׁ וְאִישׁ יִשִּׁיחַ
דָּב אַרְבַּי, שׁוֹעֵל, קוֹף אַתָּה אֶתְמוּ.
בְּרוּךְ אַתָּה הָלֵלִי, דְּמִי תִקְדִּיחַ
הָיוּ כִקְדוּחַ אִשׁ, פֶּה עַל הָעֶרֶשׁ
אֲשֶׁאֲנִי, אוֹלֵי מוֹקֵד לְבִי אֲנִיחַ.
לֹא עוֹד מַחְסוֹם, לֹא עוֹד, בְּגַתֵּן וְתִרְשׁ
בְּקִשׁוֹ לְשִׁלּוּחַ יָד, וַיּוֹצִיא אוֹר
צְדִיק רִשְׁעֵתָם, גַּם כִּי שֶׁמֶשׁ חָרַשׁ.
דוֹדֵי שִׁלַּח יָדוֹ לֹא מִן הַחֹר
נִגְדַת הַשֶּׁמֶשׁ הוּא טָרַף רָמָס —
לִכֵּן אַרְוֹר חֲרָבוֹ יִשִּׁיב אַחֹרֵי!
הוּי נִצְרִי מִטְעֵי! יִכְבֵּד מְעַמָּם
לְעַמִּיעַ דְּבָרֵי קִשְׁטָא אִם קוֹל תִּשְׁאוּ.
חֲלָף אֵלַי יוֹם יוֹם לִזְעוֹק חֲמָס?

רב לוי! אנקותיכם רב אלי באו.
אבן מקיר ביתי תזעק רישע
ולעמתה עצים הם הע יקראו.
רב לוי! אזני אכביר, עיני אשע
בל אראה, בל אשמע. לכן הרפו,
מפיכם אל אזני שוא קול יסע.
היגרתם בלבבכם פן תספּו?
לא, אך „ערום כסה קלון“ תאמרו,
על כן פיכם הביתה תאספו.
אוי! אוי! בתבונת שקר תתפארו
לו דברתם מאז, אולי בא ישע:
ובחלקת פה, קוצים איך יתבערו?

קי"ד (*)

אמרתי אוי נא לי
כי יסף אל יגון על מכאובי
ובאנחתי יגעת
ומנוחה לא מצאתי
טוב מותי מחיי:
אז את קולי שמעת וימינך
חבשה מכותי אף תסעדני

(*) אמר המוציא לאור: לא מצאתי זמן הכתבו

קט"ו (*)

חמש וששים תבות אשר בסופן אות כפולה

תָּמָם! שׁוֹבֵב שְׁבִי, וְגַהֵה חֲלִי:

הֲרִינְן הַמִּתְחַנֵּן הַמִּתְפַּלֵּל.

נוֹסֵם הַמִּתְרוֹשֵׁשׁ הַמִּתְכוּשֵׁשׁ:

עוֹדֵד הַמִּתְנוֹדֵד יוֹמֵם וְלַיִל.

מֵרֵר צוֹרֵר סוֹרֵר הַמִּשְׁתַּרֵּר:

גָּנֵן חֲנֵן עוֹלֵל הַמִּשְׁתוֹלֵל.

כְּדָרֵר נוֹדֵר מִגֵּן, כִּי יִתְמוּגֵן

בְּגִלְלֵי שׁוֹלֵל שֶׁלֵּל הַמִּסְתוֹלֵל

סָבֵב סָבֵב שׁוֹטֵט וַיִּתְמוּטֵט;

נָהָה מִבְּלָהָה הָהָה! הָהָה! וַיִּלֵּל.

מִטֵּט קוֹמֵם רוֹמֵם גֵּן שְׁשָׁמֵם.

וּבְרִטֵט מִתְגוֹלֵל וַיִּתְהוֹלֵל.

הִידֵר! הִידֵר! שֵׁרֵר שׁוֹדֵר צוֹדֵר,

בוֹזֵז, גּוֹזֵז, וּמְפֹזֵז, וּמְקַלֵּל.

נְפִלֵל חֲלֵל בְּחָח וַיִּשְׁתוּחַח;

וְנַהֲלֵל וְנִרְוֹעַע לְמַחֲוֹלֵל.

(*) אסר המוציא לאור: לא מצאתי זמן הכתבו

קי"ו (°)

גביר בראש וסוף! זרועך חשוף ועמך אסוף ובא במחני.
בריתך זכור לעם לך בכור הטוב לך עכור נקובך בני?
לאמך פקוד לגאלם שקוד שלח זמן רקוד לדל שבע עני.
אדון יקום! קרב עדה נאון קרב אמור למערב ואל שמי תני.
דבירך בנה ועדרך מנה לגויך פנה גער בשטני.
חזה מנאצים וקול מחצצים והם מלוצצים אני בקונני.
עווזך אזור ידיך עזור ליעקב בזור שלל כנעני.
חסין ורם! גדל נשוא שאט הדלושא למך ודל בצב ובאני.
רעם ונשאם כתועפות ראם בארצך טעם ובוש מלושני.
ואם בחטא מרי ערן תיסרי הלא יהי צרי נאום למעני.
הטוב בצאנך שפוך חמתך ולענה לך עדת כמוש מני?
חרונך כבוש ומחצי חבוש והחמור חבוש אמור לרוזני.
הדר כבודך ורוממותך אזמרה לך ואודך אני

אמתך לבש ורחמיך

ואל בקצפך תדכאני

ובחמתך תיסרני

ומלבוא חמת אדום וקדם

ימינך שלח וקבצני

וראמה וישבה כקדם

נות שלומך ואהלך

וחפרה עדת ארם וחתה

ונכרתה ברית אני ואתה

(*) אמר המוציא לאור: לא מצאתי זמן הכתבו

Versione del Prof. Esdra Pontremoli

della poesia N.º 74 a pag. 286

(1841)

CANI CHE ABBAJANO
CONTRO UN CONVOGLIO DI FERROVIA

Carro a vapor su ferree liste vola;
È ratto qual baleno, qual bufera;
E frotta di mastin, latrando fiera,
Vuol spaventarlo con l'irosa gola.

Stolti! non san quale del carro sia
La natura; no'l tragge no corsiero;
Ma da caldaia fumido e leggiero
Un vapore che romba, e se n'va via.

Se d'intelletto avessero un barlume
Tanto periglio fuggirian gli audaci,
Non san che s'ei li tocca, i pervicaci,
Gli sgretola e riduce in un frantume.

Ti libra, vola, vola o carro mio,
Fuoco vorace sei, potente ingegno!
Forse un carcame ti farà ritegno?
O d'irsuti mastin l'insano urlio?

Iniqua verga, no, fiaccar de'giusti
Non può la sorte; e i tracotati arcieri
Traboccheran in quei profondi e neri
Fossi che ci scavaro: ei furo ingiusti.

מצבות

I

מצבת קבורת ילד

(תקפ"ז)

דְּבִשָּׁךְ מִצֶּעֶר, עֶקְצֶךָ אֶכּוֹר, טַעַמְתִּי,
תֵּבֵל, בְּמַעַט יָמַי;
טַעַמְתִּי וְאִירָא; עַל כֵּן קִדְמְתִי
וְאַעֲף לְמָרוֹמֵי.

II

מצבת קבורת בחור

(תקצ"ה)

מצבת קבורת
הבחור הנחמד
במ"ד יחיאל בכ"מ יהודה סגרי
משוש הוריו חמדת כל יודעיו
נקטף באבו
בן עשרים ושש שנה
בשלישי בכ"ח לחדש שנת התק"צה
על יומו נשמו מכיריו
כי בעצם תמו פתאום לקח
ואוהביו
יודעי תסדרכיו וברלבבו
במר נפש עליו בכו

III

(תק"צה)

חכם לבב הולך צדקות
שָׁם חכמתו לעד יכון
תפארת אחיו
חמדת כל יודעיו
אבי אביונים, משוש נדכאים
אביר הרופאים
כמהח"כר נתן בנוינשתי ז"ל
נאסף אל עמיו
ליל ש"ק בעשירי בשנים לחדש שנת התקצ"ה
בשנת שמנה וארבעים לימי חייו
תנצ"בה

Relictis, non famae, immature.

IV

מצבת קבורת זקנה

(תקצ"ו)

מצבת קבורת
לאה פנצי סלם
עטרת ביתה מחמד יודעיה
משען עניים
פַּעֲלָהּ ישר דרכיה זכו
תהלתה רבים יגידון
שני חייה ששים ואחת
לקחה
ביום שנים עשר לחדש שנים עשר
שנת התקצ"ו
מבתה אשר אהבה
במותה לא נפרדה
צמה סלם אישה הנאנח
ובניה הנאקים
זאת
לזכר עולם הציבו

מצבת קבורת אשה

(תק"צח)

לרעיתו משוש לבנו

נחמה צורף

חסדה וצדקתה

יהללוה בשערים

כל דרכיה חן וכבוד

לנשים אות ומופת

ימי שני מגוריה

רק עשרים ושש

ועם אישה אך שנתים

בשמיני באחד לחדש התקצ"ז

ביום השביעי ללדתה

אל השמים נקראה

אלוף נעוריה

מרדכי דינה

לאנחתו אין הפוגות

זאת

לאבלו אבל עולם

מזכרת נצח הציב

VI

(ת"ר)

מצ"ק

שלמה בן דוד

לבית לוצאטו

בחור נחמד וטוב

ישר. נאמן. חרוץ

במסתרים עין לא ראתה צדקות פעל

ואיננו

כי לקח אותו אלהים

בששי בששה ועשרים יום לחדש שנת ת"ר

עודנו באבו

בן עשרים ושתים שנה

לקצור פרי מעלליו

אל השמים נקרא

הורי, אחי, רעי, אל תרבו בכי

כי כן פתאום, בדמי ימי, נגדעתי.

תבל! אם לא כביר גרתי תוככי

הן לא מצער היה חסד זרעתי

A che sì crudo duol v'opprime, e atterra,

Se compiei nel mattino mia giornata?

Vita breve, ma a belle opre sacrata,

Lascia di sè orme non brevi in terra.

VII (')

(תר"א)

מצבת קבורת
אשה יראת ה'
חכמה ומוסר דרכיה
צדקה וחסד מעגלותיה
מרת בלהה בת שבע
אשת שד"ל
בלא יומה לקחה
יום ב' סיון תר"א
והיא בת ל"ח שנה

בכו בכה להולכת
בתחלאים רעים וארכים
יתן ה' לה ותתענג במרומים נפשה
חלף צדקתה
וחלף יגון ואנחה
אשר היו גורלה ימים רבים
והוריה וילדיה
ואלוף נעוריה
שבעי מררים בחייה ובמותה
ירחמו
ינחמו

(*) נדפסה בס' גל אבנים דף ט"ו

VIII

(תר"כ)

מצבת קבורת
אבא אומנא
יהודה חיים שלום
חרוץ נבון רחמן
בתורה ובחכמות יודע דעת
משכיל אל דל
ארוחתו לחולים נתן
ברכת עניים תסובבנו

נאסף אל עמיו
ליל ש"ק ד" לחדש שבט
התר"ב

Leo Vita Salom
Chirurgiæ Doctor
divinis humanisque studiis
excultus
pauperum pater
ob. A. MDCCCXLII Aetatis suae LXXVII m. VI

IX

(תר"ג)

מצבת קבורת
הבחור המשכיל
יואל בר שבת מן הזקנים
הולך וגדל וטוב
בחכמה ומוסר ויראת ה'
לכל יודעיו אהוב
לכל רואיו נכבד
לבחורים מופת היה
ברביעי בכ"ח לחדש שנת תר"ב
אהה! בן עשרים שנה לקח

עמוד עובר והשב אל לבך
מה תקוה לאנוש עלי ארץ
אם לא יקנה לו במרום תשועת עולמים

X

(תר"ד)

זאת

ליהודה וולמבורג

יום ז' אלול תק"לח נולד

בימי עלומיו רוח נשאתהו לחגור חרב גבורים

ובגבורתו כבוד והדר עטרוהו

על שפתיו אמת תכון לעד

רדף שלום ובין אחים מדנים השבית

בקרוביו ואוהביו חסד זרע

זהם בימי תחלאיו הארכים היו נחמתו

יקר בני עמו על לבו תמיד

לבוזימו לא נשא פנים

בלב אמיץ כלכל תלאות

בליל כ"ה כסלו תר"ג נאסף

בנו יחידו כרע כאח לו

לזכר אהבת עולם ואנחת נצח

הציב

XI

(תר"ה)

אבן אויה תזעק
וכל עובר אוי ואבוי יעגנה

אברהם גויטע

בן תישע עשרה שנה
בחור משכיל וטוב
נחמד לכל יודעיו. יקר לכל מכיריו
בן יחיד
להקים שם אביו המת ושם זקנו החי
לברו נשאר —
מעיר מולדתו טריאסטי
עם אמו וזקניו
את יקר תפארת העיר הזאת בא לראות
וממחרת בואם
שמחה לתוגה נהפכה
יד אלוה נגעה בו ונפל למשכב
ובימים אחדים
ביום כ"ד אב תר"ה
אהה לקח ואיננו

עובר

בכה בכה להולך נקטף באבו
בכה לאבליו אין מכאוב כמכאובם
ולרופא לשבורי לב התחנן
ירפא שברם וימחה דמעתם

XII

מצ"ק

(אדר תר"ז)

גבריאל צבי

בר יעקב טריאסטמי
אמר לחכמה אחותי את
תם ויושר אזור הלציו
יראת עליון ואהבת האדם
נר לרגליו היו
בתכונתו ובהונו
טובת בני עמו דרש
לבית מדרש הרבנים
היה לראש פנה
ובמותו
צדקתו עמדת לעד לעזרת אביונים
ולמהר הבתולות
ולפתוח פתח תקוה למלמדי מלאכה
ביום ב' אדר תר"ז
בן שבעים ושש
נאסף הצדיק
רוחו על שדי יתענג
וזכרו על הארמה
יברך לדור דור

XIII (*)

(תר"ה)

מצ"ק

הישיש הנכבד

החבר

ר' רפאל ברוך סגרי

נאה דורש ונאה מקיים

בתורה בלשונות ובחכמות גברה ידו

ועד היום האחרון שעשועיו היו

צדקתו והם דרכיו

היו למופת בארץ

לתלמידיו הרבים ולכל יודעיו

אהוב ויקר היה

בליל ה' כסלו תר"ח

בן שמנים ושלוש

נאסף הצדיק

(*) נדפסה בס' גל אבנים דף ט"ז -

XIV

(תרי"ט)

עזרא מהזקנים
צדיק. ישר. משכיל
בדרכי אביו
מוהר"ר שלמה דוד זצ"ל מלוגו
הלך
בתורת אל הפיץ מאד
עם ה' ועם אנשים נאמן
רעות רבות מצאווהו
אך רוחו נכון תמיד
אלהים כל מחשבותיו
יום מושל הכביד עלנו ארץ מולדתו עזב
כ"ג שנים ישב בפאדובה
וסערת הזמן הניעתו ממנוחתו
וירד ויניציאה ויחל וימת שם
בחמשי בששה לחדש שנת תר"ח
והוא בן שבעים ושש שנה
בצל שדי ישכח עמלו
במעון הצדק פרי צדקתו ימצא

XV (*)

(תר"י)

מלכה צפורה קורמונס

אלמנת מהח"ר רפאל ברוך סגרי ז"ל
דרכיה צדק ויושר וכל מעשיה חסד ואמת
יראת ה' אוצרה ותורתו על לשונה

כ"ב כסלו תר"י

בת פ"א שנים

אל בית הגמול מלאכי שלום קראוה

(*) נדפסה בספר גל אבנים, דף ט"ז.

XVI

(תרי"א)

יְדִידִיָּה קוֹנִיָּאן הַרּוֹפֵא
חֲכַם יִשְׂרָאֵל עֲנוּ
עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים נֶאֱמַן
בְּחַכְמַתוֹ צְדָקְתוֹ וּמִתֵּק שְׁפִתָיו
שׁוֹכְבֵי עַל עֵרֶשׁ דָּוִד פְּדָה מִשְׁחַת
רוֹזְנֵי אֶרֶץ וְאֲבִיוֹנֵי אָדָם
קְרוֹבִים וְרַחוּקִים
בִּטְחוֹ בֶן כְּבוֹדוֹ אֶהְבֹּהוּ
בְּצֵל קוֹרְתוֹ מִצְאוֹהוּ תְּלֹאוֹת
אֲמוֹנָתוֹ וְאֲמָנוֹתוֹ הֵיוּ נַחֲמָתוֹ

ה' שבט תרי"א

בן שמנים וחמש נאסף

XVII

(תר"כ)

מצ"ק

יוסף חיים טירני

איש תם וישר וירא אלהים

הונה בתורת אל

ובמצותיו חפץ מאד

ותהי מנוחתו כבוד

ביום כ' טבת התר"כ

והוא בן ס"ז שנה

תנצב"ה

ובמותו

הניח ברבה לבתי מקדש מעט

ולחברות מצוה

ולעניים

בישראל וכאדם

XVIII

(תר"ג)

מצ"ק

עזריאל חי בר ידידיה הלוי

תושב בולוניא ופאדובה

ישר הולך ואהוב לכל

רודף צדקה וחסד

וכבוד בני עמו על לבו תמיד

מסכות הזמן בזקנתו הביאוהו הנה

ובליל י"ז טבת תר"ג

בן שמנה וששים שנה

נאסף הצדיק

תנצב"ה

XIX

(תר"ג)

מצ"ק

היקר יעקב בר ברוד אלמנצי

מעיר פאדובה

בליל י"ז אלול תר"ג בן מ"ה שנה

נאסף אל עמיו

נבון ונאמן

צדקה וחסד פעל

ובלא לב ולב אמת יהגה חכו

צרות רבות סבל בגבורה

כושל יקימון מליו

ולאין אונים עצמה ירבה

אמו אחיו ואחיותיו

אשר אוהב דבק ויועץ ומשען

אבד מנהם

מי ינחם

XX

(תר"ד)

מצבת קבר

הרב החסיד הרי"ף המצויין מרנא ורבנא יואב בן טרנא ורבנא חגנאל
פילריטיץ זצו"קל, נקרא אל השמים ביום כ"ג אלול שנת תר"ג והוא
בן ס"ד שנה: תנצ"כה

הן פה נטמן	צדיק נאמן
חסיד קדוש	בן לקדושים
לקהלו אב	מורה ורב
ושמו יואב	ראש שלישים
כגדולתו	בן ענותו
אהוב לאל	אף לאנשים
תורת צדקו	עסקו חשקו
יומו לילו	לה מקדשים
ובאין פוגות	עליו נוגות
צאן מרעיתו	צאן קדשים

צדיק אבד, אבד לבני דורו
לא לו, כי לראות טוב עלה אל אל
אולם אף אם לקח, אורו יהל
עמוד אש לנחותם יהיה זכרו

ו' אלול תר"ד

XXI

מצ"ק אוהב גר

(תר"ד)

אוהב גר לוצאטו

באהבת החכמה והאמת ובני עמו

שְׁקֵד. יַגַּע. לֹא נָח

בחקירת קדמוניות הפליא לעשות

להוסיף מדע הלך עיר פאריש

חלה ושב לארצו

ובמכאובים קשים וארוכים

בן כ"ד שנים וחצי

ביום כ"ה טבת תר"ד נקטף

ועד אחרית ימיו

ממלאכת הקירותיו לא חדל

בְּכוֹ לְאַבְרָהָ

מפז ומפנינים יקרה

FILOSSENSO LUZZATTO

INGEGNO PROFONDO

COSCIENZIOSO IMPERTERRITO

ILLUSTRÒ ABOLESCENTE

OSCURISSIME ANTICHITÀ

FU AGGREGATO A PIÙ CORPI SCIENTIFICI

MORÌ NON COMPIUTI CINQUE LUSTRI

IL DÌ 25 GENNAJO 1854

DOPO LUNGO ACERBISSIMO MORBO

CON SOVRUMANA FORTEZZA SOSTENUTO

XXIII

(תר"טו)

מצ"ק

החכם הרופא שמואל מ'דורו

אשר כתבונה ובגבורה

לתשועת נאנחים עשה פלאות

קציני ארץ ואביוני אדם

קרובים ורחוקים

קראו לו בטחו בו:

לומדי הרפואה שקדו על דלתותיו

דבריו שתו בצמא:

נאמן עם אלהי אבותיו

לכבודו כבוד ועשר מאס:

ביום ל' חשון תר"מו

בן ששים ושש שנה נאסף

XXIII

(תר"ט)

מצ"ק

החכם הרופא כלב מידורו

גדול במלאכתו

טוב לב וחונן דלים

החל לעשות לו שם כאביו

אך בדמי ימיו

מחלה ארוכה וקשה נסתרה בעצמיו

וחכמתו וחכמת יולדו לא עמדה לו

—

וביום כ"ו לחדש אב שנת תר"טו

בשנת מות אביו הנאנה עליו

והוא בן שלשים שנה

נאסף

—

מה כחננו? מה חכמתנו?

XXIV

(תר"טו)

מצ"ק

ברכיה שלום מהזקנים

חכם בלמודיות

יראת אל ואהבת אנוש

משפט ומישרים מעגלותיו

בחכמתו ובצדקתו נכבד

בישראל ובאדם

בין קריאי מועד ויועצי ארץ ישב

גם על מדרש הרבנים היה פקיד

מהלל ומברך זכרו בפי כל יודעיו

מולדתו בלוגו חייו בפאדובה

בשדה אחותו לה'פראטה חלה את חליו

וביום כ"ט תמוז תר"טו

יהוא בן נ"ד שנה ושמונה ירחים

התענג באור יי עליה

XXV

מצ"ק

ילדה קטנה

נפטרה ביום ט"ו מרחשון לפ"ק

(כסלו תר"ט)

שֶׁלֶשׁ שָׁנִים הָיוּ יָמֵי בָאָרֶץ

וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן

וּבְלֶחַח זְכָרוֹן — פְּרִצְתִי פֶרֶץ

לִפְנֵי כָל אִישׁ בּוֹחֵן

מִצְאָתִי חֵן — רוֹאֵי עָלַי תְּמָהוּ

כָּל מַחְמְדֵי תֵּבֵל

רֵאִיתִי צִיץ נוֹבֵל

עַל כֵּן קִדְמְתִי קִמְתִּי

וּלְצוֹר חֲצַבְתִּי שְׁבַתִּי

הוֹרֵי חֹזְקוֹ אִמְצוּ, אֵל תִּדְבְּחֵהוּ

XXVI

(תרי"ט)

מצ"ק

משה אהרן בוכבינדר

י'רא את ה' ובמצותיו דבק
כל ימיו בתורה ובחכמה יגע
זטובה לא ראה כי אם בהיטיבו לזולתו
איש מכאובות וידוע חולי היה מבטן
נכתר בכתר הרפואה
יהי אך החל להועיל לשוכבי ערש דוי
יד תחלואיו כבדה עליו
זבליל כ"ז תשרי תר"ט לקח אותו האלהים
והוא בן כ"ט שנה
צדקתו וחסדיו מי ימלל
אמו האלמנה והשכולה מי ינחם
זיודעיו אשר בחנו לבבו הטהור
אנה ימצאו תמורתו

MOSÈ BUCHBINDER

DOTTORE IN MEDICINA

NATO IL DÌ 21 GENNAIO 1829

DEFUNSE IL 4 OTTOBRE 1858

DEL GENITOR, CHE NON CONOBBE, MORBO
LETAL SOLO RETAGGIO EBBE NASCENDO.
D'OGNI DILETTO DERELITTO ED ORBO
VISSE, E TUTTI SUOI DÌ VISSE MORENDO.
LO STUDIO, IL BEN OPRAR, LA FÈ, L'AMORE
DI TUTTI, DIEDER PACE ALL'EGRO CORE.

XXVII

(תר"ד)

מצ"ק

גבריאל ישראל היים יוסף

בר מאיר טריאסטי

גדול העצה ורב פעלים

מגדל עוז לעדתו

וצפירת הפארתה בלאמים

ברכת אביונים עליו תבא

ויד אוהבי תורה ושוחרי תושיה

מקרוב ומרחוק החזיק:

ספרי הקדש ודברי חכמינו

שעשועיו היו תמיד:

ספר התורה בידו כתב

ובנועם קולו שרת את פני ה':

לבית מקדש מעט

ולתפארת העבודה בו

ולחינוך ילדים וילדות

כחיו ובמותו נרבות הגדיל

ביום י"ז אייר שנת כת"ר

בן שבעים וחמש נאסף:

לזכר עולם יהיה צדיק

ושכרו במרום כפול ומשולש

על התורה ועל העבודה

ועל גמילות חסדים:

יעקב ומאיר טריאסטי

בני אחותו

אשר כאב היה להם

וזכר חסדיו מלבם לא ימוש

זאת לדור אחרון הציבו

XXVIII

(תר-ך)

מצ"ק

החכם המפורסם לתפארת ולתהלה
בכל תפוצות הגולה

מוחר"ר יצחק שמואל ריגניו
זל"ה

עלה אל השמים בליל י"ו אלול
לפני ה' תטהרו לפ"ג
וימי שנותיו שבעים ואחת

גוריציאה תבכה על מות יש"ר
עמו פנה הודה פנה זיוה

צפון תימן דורש חכמה ימר

כי בספרים חקק רבים הרוה

ושפת ציון עליו תיליל תספור

הבו לירידי נא כבוד והוד

* * * * *

את הדברים האלה
הכין למצנת קבורתו
החכם המשורר והחוקר
שמו נודע לתהלה ולתפארת בישראל ובאדם
בחבוריו הנדפסים ובספרי הכמי הדור
אשר שאבו ממעינו
כי כל ימיו אסף וקבץ והציל מאבדון ספרים עתיקים
ובאהבה רבה נעתר לכל שואל
והפיץ אור גדול בקדמוניות ישראל
ויוסף הוא המשביר לקרובים ולרחוקים
ושמו יאיר לעולמים עם הצדיקים והמצדיקים
ויהיו ימי חייו תשע שנים וחמישים שנה

GIUSEPPE ALMANZI

DI PADOVA

PER MOLTIPLICE DOTTRINA DISTINTO
L'EBRAICHE LETTERE ED ANTICITÀ

ILLUSTRÒ INDEFESSO

A LUI I CULTORI DI ESSE

E LONTANI E FAMIGERATI

COME A LARGA FONTE RICORSERO

FRANCO PARLÒ E SCRISSE

FU NEL CONSIGLIARE SAGACE AFFETTUOSO

NELL'OPERARE SOLERTE INSTANCABILE

FIGLIO FRATELLO AMICO ESEMPLARE

MORÌ CINQUANTANOVENNE

IL 7 MARZO 1860

XXX

(תר"ך)

מצ"ק

הישיש הנכבד

המשכיל שמואל חיים אריה לולי

צדקה ויושר דרכיו

יראת אלהים אזור חלציו

היה לכל יודעיו אהוב ונכבד

בחכמת החשבון גברה ידו

גדולי סוחרי הארץ

כל הדבר הקשה אליו יביאון

נאסף יום כ"ה אייר תר"ך

תנצ"בה

XXXI

(תר"ד)

מצ"ק

שמחה טריאסטי

אלמנת מנחם סנגויניטי
צדקה וחסד דרכיה
וכל מעגלותיה יראת ה'
תלאותיה רבו ועצמו
וה' היה עוזה
והאמונה משען לה ומשגב
ובת שמנים ושלש
ליל י"ג אלול שנת כת"ר
לקחת פרי ידיה עלתה למרום

XXXII

מצ"ק מרים בתי

(תר"כ)

מרים בת שד"ל
בת שמנה עשרה שנה
בליל מוצאי שבועות שנת תרכ"ב
מארץ התלאות אל מעון השלום עלתה

נפש יקרה
להשכיל כּפּל ולהיטיב לַפּל
שְׁקֵדָתָ תמיד
ועל בנות גִּיךָ מאד נעלית
ולמה כְּבִקֵּר יִמִּיךָ נאִסְפָּת

כִּכָּה עוֹבֵר
לְהוֹרִים גְּדִלוֹ מִטַּע תּפֹּאֶרֶת
וּפְתָאוֹם אֲבֵד מְשׁוֹשֵׁם
נְכוֹזָה תּוֹחֲלָתֵם

אֲרוֹן הַנְּחֻמוֹת יִרְחַמֵּם
וּבֵיתָר זֶרַעִם יִנְחַמֵּם

XXXIII

(תרכ"ג)

מצבת קבורת

החכם הרופא טוב עם ה' ועם אנשים

ר' דוד פליטיץ

בן מוהר"ר יואב פליטיץ זצוק"ל

נאסף אל עמיו

ביום ד' אייר תר"כג

והוא בן מ"ב שנה

תנצ"בה

דוד חכמות קנה וביראת אל דבק

ובפרואה דלתות תורת שדי דפק

צדיק ענו היה רואיו עליו תמהו

כי מדרכי דורו דרכי רוחו גבהו

על כן בדמי ימיו מעמק הבכה

לקח ושמו יהיה לנצה לברכה

XXXIV (*)

(תר"כה)

מצ"ק

הרב הגדול הדרשן המופלא הרועה הנאמן
מוהר"ר **יחיאל מיכאל זקש** זצ"ל
נולד בגלוגא רבתי בש"ק י"א אלול תקס"ח
וישרת בקדש יי שנים כק"ק פראג המפוארה
ועשרים שנה פה ברלין המעטירה
ונקרא אל השמים כליל כ"ד שבט תרכ"ד

זכר צדקותיו וחסדיו וקנאתו לאלהיו
מלב צאן מרעיתו לא ימוש לנצח
ותהלתו ותפארת חבוריו מלאה הארץ

נפשו הטהורה על שדי תתענג
עם הצדיקים ומצדיקי הרבים
וזכותו תגן עלינו לעולם ועד אמן.

תחתי (אבן תזעק) שוכב תורה זורע
עמוד לתעודת אל פטיש ללבב פושע

(*) נדפס בהסגיד 101, 1865, וגם במכ"ע Corriere Israelitico 1865, pag. 27.

עָנוּ וַיִּשַׁח הָיָה, אַךְ עַז לְכָבוֹד הַצּוֹר
וּבִשְׁבֹט תוֹכַחְתּוֹ בְּקַע חֲלָמִישׁ צוֹר
אִשׁ דָּת וְאַמוֹנַת אֵל תּוֹכוֹ תָּמִיד יוֹקֶדֶת
עַד נֶפֶשׁ כָּל־מְקַשִּׁיב מִשְׁפָּתוֹתָיו יוֹרֶדֶת
רִשְׁפֵי שְׁלֵהֶבֶת יָהּ בַּחֲטָאִים הַבְּעִיר
הֶרֶךְ אֲבִירֵי לֵב, הַנְּרַדְּמִים הָעִיר
נֹזֵר רֹאשׁוֹ הָיוּ חֲכָמוֹת צָפוֹן תִּימָנָה
אַךְ מוֹרֵשׁ קִדְמוֹנָיו יָקָר לוֹ עַל־כִּלְנֵה
לְלִשׁוֹן תְּלִמוֹד בְּלוֹל הַבֵּיא מְמַרְחֵק אֹר
וּזְמִירוֹת רֹאשׁוֹנִים הַטְּעִים אֵל חֵךְ הַדּוֹר
עָלָיו יִבְכוּ דְלִים וַיִּשְׁרִים יֶאֱנַחוּ
וּבְדַמְעַת מְרוֹרִים עֲבָדֵי אֵל יִתְיַפְחוּ
כִּי מִי כָמָהוּ עוֹד בְּפֶרֶץ יִתְקוֹמֵם
כָּרֵם אֵל חַי יִשְׁמֹר גַּם לַיְלָה גַּם יוֹמָם
הַנֶּפֶשׁ הַזֹּכָה שָׁבָה לְמְרוֹם שְׁמִיָּה
חוֹסֶה אֲדוֹן וַיִּשְׁלַח נַחוּמִים לְאַבְלִיָּה

כ"ג כסלו תר"כ

לוּחַ הַשִּׁירִים

שנת דף		
1	תקע"ה	שירת החתול
5	"	קינת החתול
7	"	שיר ידידות
10	תקע"ה ותקע"ו	תפלה
12	תקע"ו	משל ממשלי ÆSOPUS
13	"	לאבי
17	"	לרחל מורפורגו
18	"	תשובת רחל
19	"	תוכחה על בקשת הכבוד המדמה
40	תקע"ז ותרי"א	אחרת
48	תקע"ו	על הצעירים וגו', תרגום
49	"	על המתפארים וגו', תרגום
243	תקע"ו	לעוזב בחמה עיר מולדתו
51	תקע"ז	עצה ותושיה
52	"	מעשה הצדקה שלום, תרגום
58	"	קול כנסת ישראל
59	"	קול חסידים
60	"	לרחל
63	"	אשה יפה וסרת טעם
64	"	לארבע תעניות
65	"	מזמור לתודה
70	"	תרגום

שנת דף		
72	תקע"ז	ליום הכפורים
73	"	רפואות אהבה
90	"	על העצלות
91	תקע"ח	לנכח האמת
94	"	אל המקובלים
98	" תשרי	מזמור לתורה
105	"	שיר הגביר ר' יוסף אליעזר מורפורגו
106	"	וזאת תשובתי
108	"	שיר הגביר ר' יצחק בר שלמה לוצאטו
110	"	וזאת תשובתי
111	" סיון	מזמור לתורה
116	"	תרגום
118	" אב	תפלה
120	"	על הקצים בחייהם
121	תקע"ח, תקצ"ח, תר"ו ותר"י	חלק כחלק יאכלו
141	תקע"ח	אל המלמדים
143	"	לחתן
144	"	לכלה
145	"	בית הבחירה, אגרות ג' לשחב"דל
159	"	על הערים הנדחות
167	תקע"ט	לכבוד לשון הקדש
168	"	לסיום מסכתא
		על המשלח אשתו ולוקח אחרת עם תרגום
169	"	איטלקי
171	"	עמק החרוץ
204	" אדר	לרחל מורפורגו
205	"	וזאת אשר שרה רחל עצמה
206	תק"ף סיון	אקדמות מלין

- שנת . דף
 209 תק"ף לדרשן
 210 תינוק כותב לאביו ולאמו ביום מילת בן אחותו תק"פא
 211 תקפ"ב תרגום משרי BOËTIUS
 213 תקפ"ג סבות הטעות
 214 תקפ"ד בחלותי, עם תרגום איטלקי
 216 " לאב הנותן ספרו מנחה לבתו אשר מתה
 217 תקפ"ה חתימת ספר עמקי שפה
 קינה להרב אברהם אליעזר הלוי, עם תרגום
 218 איטלקי תקפ"ו
 226 תקפ"ט לכבוד הקיסר, עם תרגום איטלקי
 227 " אב ביום פדותי בני בכורי
 שיר ידידות בלשון סורי, עם תרגום בלשון עברי
 228 " אב
 232 להנבחה ספר תורה מתורגם מלשון אשכנזית תקצ"ד
 238 " קינה להרב ישראל גדליה קאזים
 240 אלול תקצ"ז ביום מלאת לי שבע ושלשים שנה
 241 " לידדי יוסף אלמנצי
 345 תקצ"ז העירה כנורי וגו'
 242 תקע"ח ותקצ"ח תהלות השיר
 244 כסלו תקצ"ח למוהר"ר יהודה הכהן רפאפורט
 246 " למשורר שמו מאיר וגו'
 247 ניסן תקצ"ט לידדי יהושע העשיל שור
 249 ת"ר דרך ארץ או אטיציזמוס
 282 " אב למרדכי גאלדמאן
 283 " ניסן שירת הזונה וגו'
 284 כסלו תר"א " " ההופכת שלחנה וגו'
 286 " שבט הכלבים הנובחים לקראת רכב אש
 288 תר"ד האמת נסי

שנת דף		
289	ת"ה	א"ייר
290	"	תשרי
293	ת"ו	ניסן
294	"	אלול
295	ת"ז	כסלו
"	"	אלול
296	"	"
297	ת"ט	
"	ת"י	תמוז
299	ת"א	ת"י"א
300	"	שבט
303	ת"ב	ת"י"א ות"י"ב
305	"	ת"י"ב
307	"	"
310	ת"ג	טבת
311	"	תמוז
313	ת"ד	כסלו
"	"	"
315	ת"ה	גטינארה אדר ת"ה
317	"	תמוז
318	ת"ו	אלול
320	ת"ז	אלול
321	ת"ח	חשון
321	"	שבט
323	"	"
325	"	אלול
326	ת"ט	מקונן ניסן ת"ט
		למוהר"ר משה הלוי עהרענרייך
		למוהר"ר יחיאל מיכאל זקש
		למוהר"ר שאול יצחק קאמפף
		בסוף דרך ארץ
		למוהר"ר שאול יצחק קאמפף
		לגייגער
		לאביניל
		על בית הכנסת מחודש
		למהר"ר אברהם פירקאוויץ
		ליצחק בר ברוך לוצאטו
		לנכח מרכה בתי
		בעל הערוך לבעל ערך מלין
		קינה על מיכה יוסף בן אד"ם הכהן לעבענזאהן
		קינה על מוהר"ר מרדכי שמואל גירונדי
		על בית החולים אשר הקים הגביר ראטהשילד
		בעיר פריס
		ליוסף אלמנצי
		אל החכם שלמה מונק
		אל הגביר גבריאל טריאסטי
		קינה על הרב יוסף יהודה לוי גטינארה
		לכבוד החכם אברהם הכהן
		לכבוד החכם שלמה מונק
		במלאת לי נ"ז שנה
		לכבוד החכם אברהם גייגער
		לכבוד החכם אהרן יעללינעק
		לר' יצחק ריטשענבערג
		ביום מלאת לי נ"ח שנה
		על ידידו הנאמן יוסף אלמנצי שד"ל מקונן ניסן ת"ט

שנת דף		
327	ניסן תרכ"א	למוהר"ר משה הלוי עהרענרייך
328	" " סיון	לידידי אברהם עהרליך
331	חשוון תרכ"ג	לכבוד ר' מנחם פיליף
333	תשרי תרכ"ד	ליצחק נח מאננהיימר
335	" " סיון	ליצחק בן אברהם הכהן
336	" " אב	לכבוד החכם יום טוב צונץ
337	אייר תרכ"ה	לכבוד דנטי המשורר
340	אלול תרכ"ה	לכבוד ר' מנחם פיליף
342	" "	במלאות לי חמש וששים שנה
347	—	שלשה שירים אשר לא נמצא בהם זמן הכתבם

351

מצבות

CATALOGO

delle Opere vendibili del medesimo Autore.

(Dirigersi al Dott. Isaia Luzzatto in Padova (Italia))

1. Traduzione della parte 1.^a delle Orazioni di rito tedesco, Vienna 1821, in 8.º Fr. 1.25
2. Prolegomeni ad una Grammatica ragionata della lingua ebraica, Padova 1836 in 8.º gr. » 3.—
3. Il Giudaismo illustrato, Padova 1848, in 8.º gr. » 1.—
4. Calendario ebraico per 20 secoli, Padova 1849, in fol. » 1.—
5. Lezioni di Storia Giudaica, Padova 1852, in 8.º gr. » 2.50
6. ויכוח ער הקבלה ועל קדמות ס' הזהר, Gorizia 1852, in 8.º » 2.—
7. Grammatica della lingua ebraica, in 7 fascicoli, Padova 1853-69, in 8.º « 6.—
8. ספר ישעיה מתורגם איטלקית ומפורש עברית, Padova 1855-67 in 8.º gr. » 10.—
9. Discorsi morali agli studenti israeliti, Padova 1857, in 8.º picc. » 1.—
10. Lezioni di Teologia morale isr.^a, Padova 1862, in 8.º » 2.—

La medesima Opera fu tradotta in tedesco dal dott. L. E. Igel rabbino provinciale della Bukovina.

11. Lezioni di Teologia dogmatica isr.^a, Trieste 1864, in 8.º » 1.—
12. יהודיה עם הקדמה והערות, דיון ר' יהודה הלוי, 1864, in 8.º
ESAURITO » —.—
13. Catalogue de la Bibliotheque de feu Mr Joseph Almanzi, Padoue 1864, in 8.º » 2.—
14. Elementi grammaticali del Caldeo Biblico e del dialetto talmudico Babilonese, Padova 1865, in 8.º » 2.—
La medesima Opera tradotta in tedesco » 2.—
15. Formulario delle Orazioni degl'Israeliti di rito italiano, con traduzione, 2.^a ediz., Mantova 1866, in 8.º » 2.50
16. Opere del De Rossi concernenti l'ebraica letteratura e bibliografia, 2.^a ediz., Padova 1868, in 8.º » 1.—
17. Introduzione critica ed ermeneutica al Pentateuco, Padova 1870, in 8.º » 1.—
18. Discorsi (58) storico-religiosi agli studenti israeliti, Padova 1870, in 8.º piccolo » 2.—
19. חמשה חומשי תורה מתורגמים איטלקית ומפורשים עברית עם הקדמה איטלקית, Padova 1870-76, in 8.º gr., 5 volumi » 15.—
20. La Sacra Bibbia volgarizzata da S. D. L. e Continuatori, Rovigo 1866-75, in 8.º gr. 4 vol. sciolti » 12.—
21. Il volgarizzamento del Pentateuco, Rovigo 1872, in 8.º un volume sciolto » 3.—
22. פירושים על ירמיה, יהוקאל, משרי ואיוב, Lemberg 1876, in 8.º gr., un volume » 2.—
23. דרך ארץ או אטיציזמוס, נדפס שנית עם תרגום איטלקי - Il Falso Progresso, Capitoli tre di S. D. L. al suo Secolo, volgarizzati per la prima volta dall'ebraico dal prof. E. Pontremoli, col testo ebraico e con Introduzione del traduttore, Padova 1879, in 8.º, edizione di soli 100 esemplari » 1.50

N. B. Molte altre Opere furono esaurite.— Se ne vede l'elenco completo in fine al 5.º vol. del num. 19 (il Pentateuco ecc.).

Restano poche copie dell'Opera seguente:

Index raisonné des Livres de Correspondance de feu S. D. L. précédé d'un Avant-propos, et suivi d'un Essai de Pensées et Jugements, Padoue 1878, un vol. in 8.º Fr. 5.—

In corso di stampa:

IL CATALOGO DEGLI SCRITTI SPARSI di S. D. L. con opportuni raffronti colle altre sue Opere e cogli scritti suoi inediti, compilato da suo figlio dott. Isaia.

Padova, 1° Agosto 1879.

מעוות יוכל לתקון בכנור נעים ח"ב הכולל שירי
שד"ל וצו"קל

ברך 232 בהערה היה לי להודיע כי דברי ההערה
ההיא הם של מסדר בה"ע החדשים ה"ה החכם
יש"ר ז"ל.

ברך 244 צריך להקדים שם שלמה לשמות יהודה
הכהן רפאפורט.

ברך 349 נדפס בשגגה שנית השיר ד' שבדרך 10.
וברך 390 שיטה ו' תחת לגייגער צ"ל לבעל אגרות
צפון ואולי הוא ר' שמשון הירש.

K

B

363.

S. D. LUZZATTO,

במור נעים

II,